

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

CZK/EUR ↗
24,895 +0,04 %

CZK/USD ↗
23,224 +0,32 %

PX ↗
1537,96 +0,24 %

FTSE ↗
8272,46 +0,82 %

DAX ↗
18239,09 +0,95 %

BTC/USD ↗
65000 +0,10 %

Kdo (ne)vydělal na flipování

Analýza HN na základě dat z katastru ukazuje, jak se daří investorům, které školí Ponomarenko a Sutoris.

Strana 3

Kolik firmy stojí „flákači“

Celosvětové škody u quiet quittingu jdou do bilionů dolarů. Jak špatné pracovníky vyhmátnout a vypudit?

Strana 5

KKCG nabídne lidem dluhopisy

Skupina Karla Komárka vydává dluhopisy, na které dosáhnou i drobní investoři, a láká na atraktivní výnos.

Strana 10

Víkend

Magazín
Hospodářských novin

Ve Španělsku vyhánějí turisty z pláží. Svět čeká rekordní záplavu dovolenkářů, sílí proti nim odpor i omezení.

Inzerce

Zlepšujeme digitální bezpečnost firem

Kybernetické útoky na české firmy jsou čím dál **sofistikovanější** a **riziko se zvyšuje**.

78 %

IT expertů je přesvědčeno, že pokrok v AI zvyšuje riziko úspěšnosti kyberútoků

Technologická společnost Mastercard nabízí špičková digitální řešení a nástroje na ochranu před kybernetickými útoky. Mastercard tyto nástroje používá pro **nejvyšší ochranu dat** a finančních transakcí po celém světě. Teď je může využívat i **každá firma v Česku**. Řešení Mastercard dokážou v reálném čase **rozpoznávat rizika**, upozorňovat na **slabá místa IT systémů** a dávat doporučení, jak ochránit firmu a její

data. Pomáhají také **ověřovat totožnost uživatelů** v online prostředí a předcházejí **zneužívání identity**.

Pomáháme vytvářet **bezpečnou digitální budoucnost** s využitím nejnovějších technologií a pokročilé umělé inteligence.

www.mastercard.cz/digitalnireseni

HN063603

Úrokové sazby

Sníží ČNB hlavní sazbu o půl bodu? Trh znejistěl a koruna oslabuje

V květnu, kdy zatím naposledy Česká národní banka snížila svoji hlavní úrokovou sazbu, vysílal guvernér Aleš Michl signály, že s dalšími redukcemi úroků bude jeho vedení už velmi opatrné.

Potvrzoval to i klíčový dokument ČNB – nová jarní prognóza ekonomického vývoje. Podle ní sazby v ekonomice měly klesat mnohem pomaleji, než předpovídala předchozí prognóza. Nyní série prohlášení centrálních bankéřů vzbuzuje dojem, že s mírnějším poklesem sazeb to nebude tak horké. A ukázat se to může už na dalším měnovém zasedání příští čtvrtek 27. června.

Na posledním zasedání 2. května odhlasovala sedmičlenná bankovní rada ČNB snížení základní úrokové sazby v ekonomice o půl procentního bodu na 5,25 procenta. Po půlbodových krocích snižovali centrální bankéři i na předchozích dvou zasedáních, a to v reakci na uspokojivý vývoj inflace. Její meziroční míra letos už dosáhla dvouprocentního cíle, v květnu se stále držela na 2,6 procenta, tedy v rámci tolerovaného pásma.

Analytici a investoři obecně očekávali, že snižování úroků v Česku bude pokračovat, ale předpokládali pozvolnější tempo. Hlavní inflační vlnu, která ekonomiku trápila v předchozích dvou letech, má Česko za sebou. Centrální banka nyní postupně snižuje cenu peněz, aby zpřístupnila úvěry a tím ulevila podnikům v době slabého ekonomického růstu. Guvernér Michl a ostatní centrální bankéři nicméně opakují, že boj s inflací ještě nekončí a sazby je třeba stále držet zvýšené. Jako hlavní riziko například zmiňují růst mezd a stále relativně velké zdražování ve službách.

Ve středu ale zveřejnila agentura Bloomberg rozhovor s Michlem, ve kterém připouští možnost dalšího půlbodového snížení na zasedání 27. června. Debata se podle něj zaměří na to, zda takové snížení znovu zopakovat, nebo zda postačí jen čtvrtbodové. „Pro mě osobně je pro oba tyto scénáře stejná možnost,“ podotkl guvernér v rozhovoru. Ve stejném duchu se k dalšímu snižování sazeb tento týden vyjádřili i viceguvernérka ČNB Eva Zamrazilová a viceguvernér Jan Frait.

„Tyto hlasy z ČNB jsou překvapivé, protože trh si myslel, že vzhledem k vývoji inflace a rizikům, jako je růst mezd či ceny ve službách, a také vzhledem k předchozí rétorice budou centrální bankéři v dalším snižování sazeb nyní více opatrní,“ napsal hlavní ekonom J&T Banky Petr Sklenář v pravidelném komentáři.

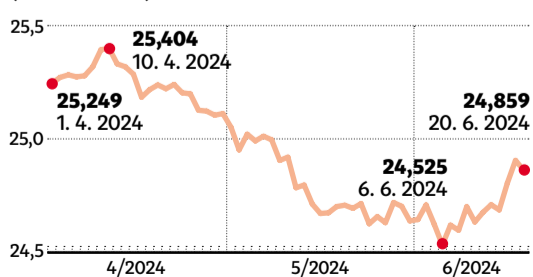
Podle Sklenáře a dalších ekonomů reaguje na nejnovější prohlášení centrálních bankéřů trh zejména oslabováním kurzu koruny. Od dubna až do začátku června česká měna kvůli vyhlídce rychlého snižování sazeb postupně posilovala vůči euro, ale nyní otočila. Vůči společné evropské měně tento týden ztratila téměř jedno procento a oslabila až k hranici 24,9 koruny za euro. Je tak nejslabší od poloviny května.

Kurz určuje do velké míry takzvaný úrokový diferenciál, tedy rozdíl mezi vyššími sazbami na korunových úložkách či dluhopisech v porovnání s nižšími úroky na eurových.

Když jdou české sazby postupně dolů a eurové stále zůstávají stabilní, atraktivita domácí měny pro zahraniční investory klesá a koruna oslabuje. Pokud se trend snižování tuzemských sazeb zpomalí, může koruna mít tendenci posílit.

Marek Miler

Jak se daří české měně (korun za euro)

Zdroj: Investing.com

Krátce

Města připravil o 850 milionů, teď chce ven z vězení. Neuspěl

Ani napodruhé nevyšla Danielu Brzkovskému, hlavě zkrachovalé společnosti Key Investments, snaha, aby předčasně opustil brány vězení. Soud ve čtvrtek zamítl jeho již druhou žádost o podmíněčné propuštění.

Firma, která slibovala výhodné zhodnocení uložených peněz, nakonec zůstala investorům dlužit 850 milionů. A Brzkovský za to v červnu 2021 dostal pravomocně pětiletý trest vězení. Za svěřené peníze vědomě nakupoval vysoce rizikové cenné papíry, které se následně ukázaly jako bezcenné. Brzkovský ale po celou dobu procesu odmítal přiznat vinu, uznával pouze drobnější pochybení. „Nezaznamenali jsme ani náznak sebereflexe,“ konstatoval tehdy předseda odvolacího senátu Luboš Vlasák, když Brzkovskému potvrdil trest.

Absolvent Fakulty elektrotechnické ČVUT si před několika týdny odpykal polovinu uloženého trestu. Názor na svoji trestnou činnost prý již změnil. „Uvědomil jsem si, že moje jednání, ač jsem to tehdy tak nevnímal, bylo v rozporu se zákonem a dobrými mravy,“ řekl před senátem Obvodního soudu pro Prahu 4.

Ve vězení nyní pracuje – dochází na střezené pracoviště v tiskárně vydavatelství Mafra. A z výplaty každý měsíc posílá na úhradu svých dluhů zhruba šest tisíc – dosud uhradil 130 tisíc. Uvedeným tempem by tak své dluhy splatil za 12 tisíc let. Výhodnějším by podle něj proto bylo, kdyby byl propuštěn a mohl splácet víc, a navíc se starat o své blízké, zejména desetiletou dceru a pětáosmdesátiletou matku.

Proti propuštění se ale postavil státní zástupce Ondřej Bednář. „Nemůžeme chtít, aby přišel s realistickým plánem, jak splatit 850 milionů,“ připustil s tím, že ve vězení se Brzkovský chová řádně a získal řadu odměn. Ale nepřesvědčil jej prý, že se již dostatečně polepšil. A trest má i odradit další, kteří by se chtěli podobnou cestou vydat.

„Stanovisko státního zástupce chápu. Ale chci soud poprosit, zda by nebylo lepší, kdybych mohl plnit řádně funkci otce, partnera i syna své matky,“ uvedl Brzkovský. Soudkyně Monika Kozelková ale jeho žádost zamítla. „Byla splněna jediná ze tří podmínek pro možnost podmíněného propuštění, a to, že vykonal třetinu uloženého trestu,“ uvedla. Splnění zbylých dvou podmínek – že se polepšil a dá se očekávat, že se bude v budoucnu řádně chovat – Brzkovský podle Kozelkové neprokázal. Ten žádal o podmíněčné propuštění již podruhé. Loni v říjnu mu ale soud žádost zamítl, protože by to vzhledem k závažnosti jeho provinění a způsobené škodě bylo příliš brzo.

Marek Pokorný

Rumuni dají Ukrajině svůj Patriot, USA uspíší dodávky raket

Rumunsko oznámilo, že věnuje Ukrajině jednu baterii protivzdušné obrany amerického systému Patriot. Rozhodnutí potvrdil ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij, který už Bukurešti poděkoval. „Tento zásadní příspěvek posílí náš vzdušný štít a pomůže nám lépe chránit naše lidi a kritickou infrastrukturu před ruským leteckým terorem,“ napsal prezident na sociální síti X.

Rumunsko bylo spolu se Španělskem a Řeckem pod tlakem, protože jsou to vedle Německa další uživatelé tohoto systému, který se velmi osvědčil v boji proti ruským střelám včetně těch hypersonických. Polsko, které je má také ve výzbroji, tvrdí, že je potřebuje k ochraně vojenských dodávek pro Ukrajinu, jež přes zemi proudí.

Německo už věnovalo Ukrajině dvě baterie a zvažovalo vyslání třetí. V Německu se také ukrajinští vojáci se systémem Patriot učí zacházet a udivují své instruktory, jak rychle systém zvládají.

Ukrajina má podle neoficiálních zdrojů čtyři baterie, nejméně jedna z nich je ale částečně zničená. Prezident Zelenskij v minulosti řekl, že jeho země potřebuje nejméně sedm baterií Patriot, aby mohla chránit kritickou infrastrukturu, velká města a částečně i vojáky na frontě.

Spojené státy zároveň podle deníku Financial Times požádaly odběratele střel do systému Patriot, aby počkali s tím, že přednost budou mít dodávky pro Ukrajinu. Tě už na jaře ale střely do protiraketových systémů došly, čehož využilo Rusko k většímu ničení hlavně energetické infrastruktury. Americký prezident Joe Biden už minulý týden na summitu skupiny G7 v Itálii řekl, že pět zemí souhlasilo s dalšími dodávkami Patriotů a dalších systémů protivzdušné obrany Ukrajině.

Martin Ehl

Dietrichsteinská hrobka patří rodu, ne městu, rozhodl soud

Mercedes Dietrichsteinová uspěla s žalobou ve sporu s Mikulovem na Břeclavsku. Krajský soud v Brně rodu pravomocně přiřkl vlastnictví Dietrichsteinské hrobky. Potvrdil rozhodnutí břeclavského okresního soudu z loňského podzimu, proti kterému se Mikulov odvolal. Dietrichsteinové o hrobku přišli po druhé světové válce. Od 90. let je ve vlastnictví Mikulova, který do její opravy investoval desítky milionů korun.

Spor trvá už léta. Břeclavský okresní soud v roce 2015 zamítl restituční žalobu

Mercedes Dietrichsteinové, která žádala po radnici v Mikulově vrácení rodové hrobky, dalších pěti objektů ve městě a asi 200 pozemků. Odvolací krajský soud o dva roky později rozsudek potvrdil, výjimkou byla ale hrobka. Podle odvolacího soudu se okresní soud měl v případě hrobky věnovat tomu, zda je silnější právo na odnětí vlastnického práva, nebo zda bylo porušeno právo na rodinný a soukromý život. Okresní soud dal v dalším jednání loni v říjnu za pravdu Dietrichsteinové, rozhodnutí ve čtvrtek krajský soud potvrdil.

Mikulov se s rozhodnutím soudu podle právní zástupkyně města Jany Bendové Maruškové neztotožňuje, zváží podání dovolání.

Právní zástupkyně Dietrichsteinové Magdalena Dvořáková Cilínková uvedla, že rozhodnutí soudu napravilo desítky let trvající nežádoucí stav. „Jsem přesvědčena, že klientka bude mimořádně šťastná, že hrobka se po tolika letech a po takovém úsilí navrací do rukou rodiny,“ uvedla právnička.

ČTK

Reuters Institute: Vzrostla důvěra v Hospodářské noviny

Každoroční zprávu o stavu médií ve světě včetně České republiky vydal oxfordský institut Reuters pro studium žurnalistiky (RISJ). V analýze Digital News Report 2024 hodnotí vývoj na mediálním trhu, používání zdrojů a také důvěryhodnost jednotlivých mediálních značek.

Z letošního průzkumu vyplývá, že Hospodářské noviny si meziročně polepšily v důvěře o tři procentní body a se ziskem 58procentní důvěry jsou z hodnocených médií (Reuters Institute pro český trh vybírá patnáct značek) nejdůvěryhodnějším soukromým médiem. Vyšší zisk měl jen Český rozhlas (62 procent) a Česká televize (59 procent).

Zároveň Hospodářské noviny v tomto srovnání vítězně vychází jako mediální značka, které nedůvěřuje nejméně respondentů, a to pouze 15 procent. Z tohoto srovnání vychází dobře také web Aktuálně.cz z vydavatelství Economia, kterému nedůvěřuje pouze 18 procent respondentů. „Důvěra čtenářů je spolu s našimi kvalitními autory to nejcennější, co máme, a děkujeme za ni,“ uvedl šéfredaktor Hospodářských novin Jaroslav Mašek.

Celková důvěra ve zpravodajství je ale v Česku s 31 procenty podprůměrná, od roku 2015 klesla o osm procentních bodů. Nízká důvěra Čechů ve zprávy podle průzkumu „odráží problematickou hospodářskou situaci země a polarizované politické klima“.

HN

■ Analýza HN

Flip, nebo flop? Jak se daří investorům, které školí Ponomarenko a Sutoris

Jan Prokeš
jan.prokes@hn.cz

Realitní makléř Kryštof Kalhous si podle svých slov díky flipo- vání nemovitostí vydělal za tři měsíce zhruba tři miliony korun. „To je ale ještě málo,“ usmívá se pětáctiletý muž ve videu, které s ním v květnu natočil youtuber Juraj Sutoris. Rozhovory s úspěšnými investory mají nalákat další zájemce do kurzů, které Sutoris pořádá společně s Maximem Ponomarenkem, jednatelem realitní společnosti MI Estate. Tam lidem slibují pohádkově zbohatnutí díky nákupu a rychlému prodeji podílů na nemovitostech.

Redakci HN se nyní podařilo získat data z katastru nemovitostí, která ukazují, že realita až tak růžová není. Zázračně vysoké zisky nečekají zdaleka každého, kdo za roční mentoring obou podnikatelů zaplatí milion korun. Naopak se ukazuje, že vyškolení investoři, kteří zatím dokázali prodat alespoň jeden podíl na domě či pozemku, jsou v podstatě menšinou.

Sutoris a Ponomarenko jsou hlavními tvářemi flipo- vání nemovitostí. Díky nim se v posledních měsících z běžné obchodní praxe stal trend, který zajímá spoustu lidí. Kurzy spustili loni na podzim a lidem, kteří je absolvují, slibovali roční zhodnocení investic o 50 procent a více. Sliby už od té doby zmírnil – aktuálně je na jejich webu zmínka o zhodnocení v řádu desítek procent a „pohodlném životě do tří let“.

Jak jejich byznys funguje? Účastníkům mentoringu, kteří se chtějí pustit do investování, založí Sutoris firmu a jeho společnost Sutoris Invest si v ní nechá desetiprocentní podíl. Kromě „školného“ ve výši až milion korun ročně tak má podíl i na dalších případných ziscích z prodeje jednotlivých investorů. Nemovitosti jim pak na kurzech se ziskem prodá některá z Ponomarenkových firem.

Počet absolventů jejich mentoringu je díky tomu veřejně dohledatelný. Podle údajů z databáze Cribis vzniklo od loňského října do letošního 6. června 168 společností, v nichž drží firma Sutoris Invest desetinu. Právě na tyto podniky se proto HN v analýze zaměřily.

Z dat z katastru nemovitostí je vidět, že z tohoto počtu dosud realizovalo alespoň jeden nákup 125 společností (74 procent, viz grafika). Pouze 44 z nich ale dokázalo alespoň jeden ze získaných podílů na nemovitosti rovněž prodat. Flipovat, tedy rychle zpeněžit svůj podíl na nemovitosti, tudíž začala pouze čtvrtina nově proškolených investorů. Jde o údaje k začátku letošního června.

Při pohledu na celkový počet budov, parcel a dalších nemovitostí, které tito lidé nakoupili, je poměr těch prodaných ještě nižší. Přes své nově založené podniky nakoupili účastníci kurzů přes 1300 podílů na nemovitostech a jen něco přes 190 jich dosud prodali. To je asi 14 procent z celkového počtu.

Investor do nemovitostí Tomáš Kučera tvrdí, že ho takto nízké číslo nepřekvapuje. „Je to naprosto očekávatelný scénář, podíl v drtivé většině případů nevyprohádáte za dva měsíce.

Lidé, kteří v nemovitosti žijí, mohou být sociálně slabší a nemají peníze, aby to od nich mohli vykoupit, nebo si třeba ani nemohou vzít hypotéku,“ myslí si Kučera, který je zároveň jednatelem společnosti Spravujeme.cz, která se investořům, především na severu Čech, stará zhruba o 350 nemovitostí.

Hodnocení obchodníků s podíly podle něj dává smysl až zhruba po roce od nákupu. Řada lidí, kteří se na Sutorisovy a Ponomarenkovy kurzy hlásí, si to ale podle něj dostatečně neuvědomuje. „Když vám někdo nabídne senzační a rychlé zbohatnutí, tak si nepřipouštíte, že to bude jinak,“ říká Kučera.

„Jejich školení mi přijde neadekvátně drahé a jejich forma prezentace nepatřičná. Je kolem toho vyvolaný cirkus, což do investic do nemovitostí nepatří. Když se do oboru žene nevdělaný dav, tak je to průšvih,“ míní spoluzakladatel společnosti B&K Nemovitosti investice Vladimír Brůna.

Naráží mimo jiné na Sutorisova videa, kde se absolventi předhánějí v tom, kdo vydělal víc a rychleji. „Za dva měsíce jsem s vámi vydělal 1,7 milionu. Na rovinu, neměl jsem s flipo- váním žádné zkušenosti, slyšel jsem o tom jen z podcastů,“ tvrdí například další z investorů, dvaatřicetiletý živnostník David Hoffman. „Neměl jsem zatím žádné překážky. Až mě to děsí, je to všechno moc lehké,“ dodává ve videu, jež má do kurzů přilákat další účastníky.

Což se daří – jen od začátku května vzniklo 20 nových firem. Zájem dokládají i komentáře pod zmíněným videem: „Tohle je určitě bomba a úžasná motivace. Přihlásil bych se hned, jediná má pochybnost je momentálně cena kurzu. Každopádně cenu nechci zpochybnit, protože je mi jasné, že to svoji cenu má...“

HN oslovily s dotazy ohledně „úspěšnosti“ nově proškolených investorů také Juraje Sutorise, ten však na otázky neodpověděl.

Fakt, že investory čeká spíše běh na dlouhou trať, naznačují také data o firmách Ma-

Workshop Maxim Ponomarenko (vlevo) a Juraj Sutoris během „realitního workshopu století“ v pražském O2 Universu. Foto: flipovaninemovitosti.cz

Flipo- vání nemovitostí

■ Jak to funguje? Způsob obchodování s realitami, kdy nemovitost koupíte a obratem draž prodáte. Dá se obchodovat s celky, ale i podíly na nemovitostech. K těm se mohou investoři dostat třeba v dražbách nebo přímo odkoupením od jednoho ze spoluvlastníků. Ostatním spoluvlastníkům nemovitosti pak svou část nabídnou k odkupu za výrazně vyšší částku. Obchodování s podíly nicméně podle lidí z oboru vyžaduje občas i „ostřejší lokty“.

■ Maxim Ponomarenko a Juraj Sutoris jsou organizátoři kurzů na flipo- vání. S podnikáním v realitách začal Ponomarenko v roce 2006. Metody, které používal, jej ale brzy dovedly do vězení – dostal osm let za podvody, vydírání a nedovolené ozbro- jování. Brány vězení opustil po pěti letech a třech měsících po podmíněném propuštění. Nyní už má čistý trestní rejstřík – jeho podmínka skončila loni v listopadu. Sutoris se zase netají tím, že bral drogy a žil na ulici. Oba o své minulosti mluví na kurzech. Některé posluchače to může motivovat v tom, že k zázračnému zbohatnutí není potřeba výhodná startovní pozice a může se podařit prakticky každému. Sutoris už dříve HN sdělil, že každý chybuje a oni se ze své historie poučili.

xima Ponomarenka, který sám sebe označuje za „krále flipo- vání“. Například jeho podnik MaximP vlastnil podle katastru nemovitostí k začátku června přes 2200 podílů na nemovitostech. Téměř u dvou třetin z nich je ale firma jejich majitelem minimálně od loňské-

ho října, kdy Ponomarenko začal kurzy pro veřejnost pořádat.

Ještě vyšší je tento podíl u společnosti MI Estate. Ta aktuálně drží přes pět tisíc podílů. Zhruba 85 procent z nich má podnik v držení déle než osm měsíců. „Nakoupili levně obrovské množství podílů, některými obchody slíží smetanu a na úspěch nalákali další lidi, kterým jsou s výrazným ziskem schopni přeprodávat další podíly,“ popisuje investor Brůna. „To, že jim třeba polovina podílů nakonec zůstane, je netíží. Jednak v ní mají hodnotu, jednak jim to ta polovina, kterou zobchodují, bohatě zaplatí,“ dodává.

Podle Kučery by se začínající investoři měli před nákupem nemovitosti snažit získat o domě či parcele co nejvíc informací. Třeba na místo zajet a promluvit si s ostatními majiteli. „Tím nemůžete nic ztratit. Kupovat neinformovaně je příliš velké riziko pro lidi, kteří v tom mají peníze, jejichž ztráta by je bolela,“ říká Kučera. „Od některých mentorovaných jsem ale zaznamenal, že MI Estate nechce, aby si podíly, které od nich hodlají koupit, dopředu ověřovali,“ tvrdí investor.

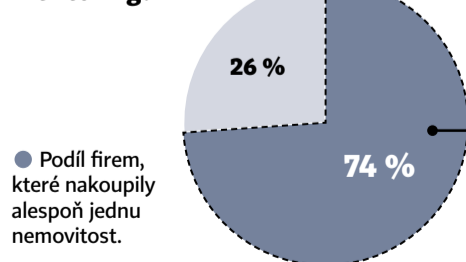
Vysoký počet podílů na nemovitostech, které MI Estate drží řadu měsíců, vysvětluje Kučera tím, že firma nestihá prodeje řešit. „Kolikrát ani nevědí, co vlastní, nezkoušejí se spojit se spoluvlastníky, jen to koupí a nechají to ležet. V některých případech tak mentorovaný, který takový podíl koupí, může uspět už jen tím, že udělá alespoň něco navíc, třeba je kontaktuje, a když to padne na úrodnou půdu, mohou se rychle domluvit,“ uvádí Kučera.

Na veřejnosti se však uvádějí případy, kdy se čerstvě proškolení investoři s dalšími spoluvlastníky na odkupu nedohodli a spor řeší soudy. Některé z nich nedávno HN popsaly.

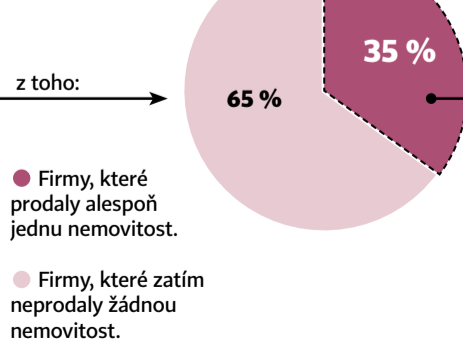
Jak si vedou účastníci flipo- vacího mentoringu

Podle údajů z databáze Cribis vzniklo od loňského října do 6. června letošního roku celkem 168 společností, v nichž má firma Sutoris Invest podíl ve výši 10 procent. Zbýlých 90 procent pak podle pravidel mentoringu drží jednotliví účastníci kurzů. Podle analýzy vycházející z údajů z katastru nemovitostí realizovaly alespoň jeden nákup tři čtvrtiny z nich. Kolik z těchto společností dokázalo alespoň jednu z těchto nemovitostí „flipnout“?

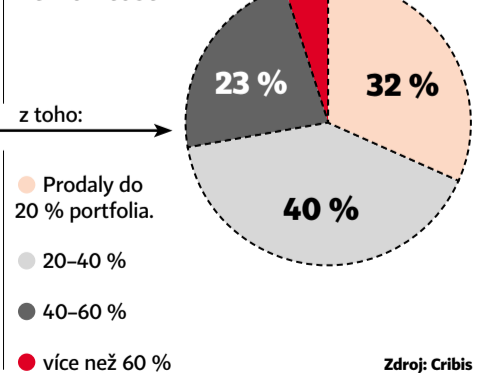
Všechny firmy založené účastníky mentoringu

Firmy, které nakoupily alespoň jednu nemovitost

Prodaly alespoň jednu nemovitost

Zdroj: Cribis

■ Životní prostředí

Skoro dvacet let sporů o spalovnu. Křetínského AVE má i přes protesty zelenou

Martin Biben
martin.biben@hn.cz

Velká část obyvatel Pardubic je přesvědčená, že spor o spalovnu nebezpečných odpadů, která měla vzniknout na okraji areálu chemičky Synthesia, je už dávno minulostí. Opak je ale pravdou.

Proti spalovně se už v roce 2009 vyjádřilo v petici 48 tisíc lidí, což mimochodem odpovídá více než polovině obyvatel Pardubic. A odpůrci při veřejném projednávání dopadů stavby na životní prostředí naplnili bouřící hokejovou halu a ministerstvo životního prostředí poté vydalo ke stavbě spalovny nesouhlasné stanovisko. Ani to ale nic nezměnilo. Investor, odpadová firma AVE CZ patří do koncernu Daniela Křetínského, se totiž nevzdala. Dál vytrvale napadala vydaná rozhodnutí a v roce 2018 uspěla, kdy ministerstvo vedené Richardem Brabcem (ANO) klíčové stanovisko zrušilo.

V obnoveném řízení pak vloni v květnu získala souhlas úřadu vedeného nyní Petrem Hladíkem (KDU-ČSL). V Pardubicích proto vznikla nová petice, kterou podepsalo 10 tisíc lidí a nyní se jí zabývá petiční výbor Senátu. Její autoři se snaží Hladíkův úřad přesvědčit, aby věc opět přehodnotil. Větší dopad než apelativní ale petice nemá.

„Navrhujeme k petici usnesení, které by mělo přijmout plénum Senátu. Můžeme ale jen vyzyvat, shodnout se například, že petice je důvodná a požádat ministerstvo životního prostředí, aby se na věc znovu podívalo. Nemohu samozřejmě předjímat, ale je možné, že to tak dopadne,“ uvedl senátor Přemysl Rabas (SEN 21). Ten byl zároveň i moderátorem kulatého stolu, který se v Senátu kvůli pardubické spalovně sešel začátkem června.

Spalovna má vzniknout v areálu na návětrné straně Pardubic a lidé se proto bojí zejména zhoršení ovzduší. V odporu proti ní se ve městě dlouho trápeném pachem z chemiček shodují obyvatelé s politiky napříč celým spektrem. Senátory z petičního výboru například letos v únoru dovezla na místo plánované stavby jejich pardubická kolegyně Miluše Horská (za KDU-ČSL), mezi ostré kritiky záměru ale patří i primátor Jan Nadrchal (ANO).

„Zvažujeme s našimi právníky a experty veškeré kroky, jak zprovoznění spalovny zabránit. Možná zpochybněním zhodnocení vlivu dopadu stavby na životní prostředí, takzvané procedury EIA. Zvažujeme i soudní cestu. Snažím se potkávat i s ministry životního prostředí a zemědělství a přesvědčit je, že proti tak silnému odporu veřejnosti by úřady jít neměly,“ řekl HN Nadrchal.

Komín za humny

Pardubický magistrát se bude podle primátora bránit i ve chvíli, kdy AVE zažádá o integrované povolení k nakládání s nebezpečnými odpady a o stavební povolení. „Pak věc okamžitě napadneme. Chceme kauzu i více připomínat lidem, mobilizovat veřejné mínění,“ sdělil primátor.

Asi vůbec největší obavy mají ze zařízení ve vsi Srnojedy. Právě tam se v posledních dvou desetiletích přistěhovaly do nových domů desítky mladých rodin. Mnohé z nich přítom s tím, že spalovna byla v roce 2010 ministerstvem životního prostředí odmítnutá. Nyní je opět ve hře a stát má na břehu Labe, na místě již dávno vyřazené zastaralé spalovny, jen pár set metrů od prvních rodinných obydlí. „Největší problém je, že tam chtějí pálit nebezpečné odpady a naši lidi by měli dýchat zhoršený vzduch. Nejbližší domy jsou jen 600 metrů daleko a nikdo nevěří tomu, že se tam bude spalovat vše čistě,“ uvedl starosta Srnojed Pavel Králíček.

Společnost AVE ale místní ubezpečuje, že zachování čistoty ovzduší je pro ni důležité. „Nezávislé autorizované studie odborníků dokládají, že provoz připravované spalovny nikterak životní prostředí ani zdraví obyvatel neohroží,“ uvedla tisková mluvčí firmy Pavla Iváková. Faktem je, že spalovna má ze zákona velmi přísné emisní a imisní limity (emise se měří přímo v komíně, imise jsou škodliviny rozptýlené ve vzduchu, tedy to, co dýcháme). „Zdraví obyvatel a ochrana životního prostředí je pro nás zásadní. Žádné z nastavených limitů naše zařízení nepřekročí,“ ujišťuje mluvčí.

Expert, se kterými se politici z Pardubicka radí, však nejnovějšímu procesu EIA vytýkají, že právě problematiku znečištění ovzduší podceňuje. „Zejména u benzo(a)pyrenu i dalších nebezpečných látek. Chybí i posouzení hromadění emisí a imisí s jinými záměry v oblasti i posouzení alternativ k spalování nebezpečného odpadu,“ říká bývalý inspektor České inspekce životního prostředí Miroslav Rubeš, který se problematikou ovzduší celý profesní život zabýval.

Odpůrcům se nelíbí ani navrhovaný systém míchání nebezpečných odpadů před jejich spálením, který má záviset jen na subjektivním posouzení obsluhy. „Podobný přístup vedl k explozi a smrtelnému zranění v případě úpravny odpadů v Hamru u Jezer,“ poznamenal Rubeš.

Firma se však brání, že všechny námitky v hotové a ministerstvem schválené EIA zohlednila. „Vypořádali jsme se se všemi připo-

postupujeme v legislativních krocích vedoucích ke zprovoznění spalovny. Aktuálně finalizujeme žádost k vydání integrovaného povolení.“

Expert, na straně odpůrců ale poukazuje i na mnohé nedostatky českých zákonů týkajících se povolování spaloven i obecně životního prostředí.

Například bývalý dlouholetý vedoucí skupiny pro měření emisí a imisí Výzkumného ústavu organických syntéz v Rybitví Antonín Novák upozorňuje, že provozovatel zdroje si podle zákona sám vybírá firmu pro jednorázová měření. „Ta je ale na platbách od znečišťovatelů existenčně závislá. Znečišťovatel navíc musí o termínu měření vědět nejméně pět dní předem, takže se na něj může rádně připravit.“ Lidé tak prý nemají jistotu, že spalovna, i kdyby byla vybavená nejmodernějšími spalovacími technologiemi, které by měly splnit všechny normy, bude v praxi k ovzduší ohleduplná.

Mluvčí AVE na další výtky připomíná, že projekt byl v oficiálním řízení EIA shledán nezávadným. „To potvrzuje řada expertů a nezávislých institucí,“ zopakovala Iváková.

Ministerstvo: Vše je O. K.

Na svém posledním stanovisku trvá i ministerstvo životního prostředí. „K revizi není důvod. Investor předložil upravené technické řešení, najal si novou kvalitní autorizovanou osobu a k těmto pokladům proběhl nový proces EIA. I tak jsme vrátili dokumentaci k dopracování. Ve výsledném stanovisku ministerstvo stanovilo řadu poměrně přísných podmínek, které

Kouř tady nechceme! Stará a už vyřazená spalovna v Rybitví u Pardubic. Na jejím místě má vyrůst nové zařízení pro likvidaci nebezpečného odpadu. Místní proti chystané spalovně masivně dlouhodobě protestují. Foto: archiv Miluše Horské

~
Expert, poukazuje i na mnohé nedostatky českých zákonů týkajících se povolování spaloven i obecně životního prostředí.

mínkami vznesenými jak ze strany obyvatel, tak ze strany expertů,“ napsala Iváková.

Ke kritice plánovaného míchání odpadů pak sdělila, že jasný postup stanoví provozní řád: „Každý odpad podléhá testům slučitelnosti, odpady jsou přijímány zvláště ve speciálních nádobách. Před spalováním jsou analyzovány ve vlastní laboratoři,“ dodává mluvčí firmy, která dává najevo pevné rozhodnutí spalovnu vybudovat. „Je ve veřejném zájmu z pohledu produkce nebezpečných odpadů v oblasti a omezení možností jeho skládkování. Nadále

dále minimalizují vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví,“ uvedla tisková mluvčí ministerstva Veronika Krejčí.

Stanovisko podle ní odpovídá i na výtky oponentů. „Týká se to jak všech oblastí ovzduší, tak mísení přijímaných odpadů, oběma oblastem jsme v procesu věnovali mimořádnou pozornost,“ napsala HN mluvčí úřadu. Resort přítom spalování nebezpečných odpadů pokládá za jediný možný způsob jejich bezpečného nakládání a odstranění tak, aby bylo chráněno zdraví obyvatel.

■ Trh práce

Quiet quitting stojí svět ročně biliony dolarů. Jak ve firmách vyhmátnout a vypudit flákače?

Kristýna Matějková
kristyna.matejkova@hn.cz

Přijdu do kanceláře, udělám jen nutnou práci a přesně po osmi hodinách odejdu. Tak lze jednoduše popsat takzvaný quiet quitting. Fenomén, který zaplavil sociální sítě před více než rokem. Dozvuky volnějšího pracovního přístupu jsou ve firmách cítit do teď. Podniky nyní hledají způsoby, jak znovu motivovat lidi a zvrátit trend, který světovou ekonomiku ročně stojí biliony dolarů.

Debata o nutnosti pomalejšího pracovního tempa se před téměř dvěma lety otevřela na sociální síti TikTok. O „tiché rezignaci“ tam uživatelé doposud natočili přes 50 milionů videí. Popisují v nich, že odmítají zůstat v práci přesčas a nemají zájem o kariérní růst. Raději upřednostní lepší kondici svého duševního zdraví, které dostalo v posledních letech zabrat.

„Je to změna ve vnímání důležitosti práce, přestává být na prvním místě. Chybí nadšení a odhodlání udělat něco navíc. Trh práce tomuto přístupu nahrává – nedostatek kandidátů skoro garantuje jistou práci každému,“ upřesňuje Kateřina Legnerová, odbornice na personalistiku z Fakulty podnikohospodářské VŠE.

Ačkoli trend původně táhla zejména mladá generace, podle odborníků se projevil u pracovníků téměř všech věkových kategorií. Například analýza ekonomů z London School of Economics ukázala, že Britové od roku 2022 každoročně pracují průměrně o 36 hodin méně než před covidem, což představuje 4,5 pracovního dne. Jedinou věkovou skupinou, kde pokles nezaznamenali, pak byli takzvaní boomeri, tedy lidé narození před rokem 1964.

Podle pravidelné zprávy americké agentury Gallup se ke quiet quitterům minulý rok řadilo 59 procent světových pracovníků. Každý sedmý zaměstnanec se pak snažil svého zaměstnavatele dokonce aktivně bojkotovat. Gallup odhaduje, že tato nižší aktivita pracovníků stojí každý rok světovou ekonomiku 8,9 bilionu dolarů, což odpovídá devíti procentům světového hrubého domácího produktu.

A projevy nižší angažovanosti pracovníků pozorují odborníci i v Česku. „Quiet quitting ovlivňuje produktivitu práce tím, že zaměstnanci plní pouze minimální požadavky na výkon své práce, často mění zaměstnání a hledají stále výhodnější podmínky,“ říká vedoucí katedry managementu Fakulty podnikohospodářské VŠE Václav Cejthamr.

Firmy tak podle něj v posledních měsících musí dávat peníze navíc nejen na nábor nových lidí, ale také na zlepšení motivace těch, kteří zůstanou a podávají horší výkony. Podniky zároveň podle Cejthamra v posledních měsících musí přehodnocovat své interní normy, podle nichž hodnotí produktivitu práce.

~
Ke quiet quitterům se minulý rok řadilo 59 procent pracovníků. Každý sedmý zaměstnanec se snažil svého zaměstnavatele dokonce bojkotovat.

Hlavně to nepřehánět... Je 17:00, takže ten mail už počká do zítřka. Fenomén „tiché rezignace“ se podle odborníků projevuje ve všech věkových kategoriích i odvětvích. Foto: Shutterstock

Inzerce

DĚLÁM PRÁCI, KTERÁ DÁVÁ SMYSL

Tvoříme aplikace pro výhodnější nakupování

albert
STOJÍ ZA TO JÍST LÉPE

www.albert.cz/kariera

HN063551-3

Ve firmách podle něj dochází také k častější chybivosti. „Problémem se často stává nedostatečná kvalita produktů a služeb, rostou náklady na vyřizování reklamací a dochází k častým výpadkům ve výrobě nebo chybám v řízení projektů.“

Pasivní zaměstnanci mají pak zároveň podle tohoto odborníka na management velký vliv na celkovou náladu v pracovním týmu, kterému kazí morálku. Ve firmách jsou častější konflikty, lidé se daleko méně zajímají o dění ve firmě a méně jim záleží na úspěchu týmu, jehož jsou součástí.

Tyto dopady quiet quittingu na firmy potvrzuje i mezinárodní výzkum. Například podle závěrů studie istanbulské univerzity je tento volný přístup k práci v rámci firem dokonce „nakažlivý“. Pasivita jednoho člověka v týmu se pak skutečně přesouvá i na zbytek. A nevyhnutelně vedou ke snížení produktivity v rámci firmy a méně spokojeným zákazníkům. „Velkým problémem v blízké době může být pokles aktivit v oblasti inovací, což zcela jasně nahrává konkurenci a ohrožuje postavení dané organizace,“ dodává Cejthamr.

Jak doplňuje Legnerová, ačkoli ve firmách byli méně nadšení zaměstnanci vždy, momentální trend je jiný. Dříve totiž zpravidla tohoto pasivnějšího pracovníka původní zaměstnání zkrátka přestalo bavit a v řádu měsíců odešel jinam. Pojem quiet quitting je ale o celkové změně smýšlení o práci. A tak se častěji může stát, že neangažovaní zaměstnanci ve firmě zůstávají, ačkoli je práce nenaplnuje, jelikož si jen udělají vše nutné a jdou domů.

To potvrdila například analýza americké poradenské společnosti McKinsey. Quiet quitteri v průměru daleko více uvádí, že nejsou v práci spokojeni – a to třikrát častěji než zbytek zaměstnanců. Ve většině případů ale nemají v plánu odejít.

Podle Cejthamra pak v některých případech firmy tohoto pracovníka nepřímo k odchodu donutí. Zpravidla tak, že na něj nadřazený začne stále zvyšovat nároky z hlediska výkonu nebo včasnosti dokončování úkolů. „Tímto krokem se firmy někdy brání vůči výrazným zastáncům přístupu quiet quittingu a donutí je tak k podání výpovědi, čímž samozřejmě firmy balancují na hraně zákona.“

Přílišná očekávání, která nutí zaměstnance k pasivitě, jsou přitom podle odborníka častou chybou firem, již dělají už při zveřejnění nabídky na práci. „Vzpomeňme si na časté a naprosto odrazující výrazy v inzerátech na nové pozice, kde se bez okolků uvádí, že organizace očekává, že zaměstnanec bude nejen plnit, ale rovnou překračovat očekávané cíle.“

Cejthamr věří, že by podniky měly klást ještě větší důraz na sledování výkonnosti a pravidelnou zpětnou vazbu, díky čemuž případné flákače odhalí a cíleně je motivují. „Také je důležité ptát se zaměstnanců na příčiny jejich nepohody a špatné nálady.“

Jak poznat „quiet quittera“

- Nechodí dříve a nezůstává po pracovní době. Nereaguje na zprávy nebo e-maily mimo domluvenou pracovní dobu.
- Podává přesně takový výkon, aby splnil minimální požadavky. Nepřijímá žádnou práci navíc bez toho, aby mu ji někdo proplatil.
- Na poradách nepřichází s tolika nápady.
- Nechce se účastnit teambuildingů a méně komunikuje s kolegy.

Markéta Hronová
marketa.hronova@hn.cz

Kvalitní škola dostane více peněz. Umožní to testování v pátých a devátých třídách

„Není možné, aby škola, která dělá svou práci mizerně, měla stejně peněz jako ta, která ji dělá dobře,“ říká ministr školství Mikuláš Bek a plánuje velké změny. Ty by měly podle něj dopadnout i délku povinné školní docházky nebo digitalizace maturit.

Systém financování, v němž všechny školy dostávají stejně peněz bez ohledu na to, jaké děti vzdělávají a jestli to dělají dobře, se ministři školství Mikuláši Bekovi (STAN) nelíbí. „Je to fatální selhání dosavadního modelu financování,“ řekl v rozhovoru pro HN. Připravil proto novelu zákona, která to má změnit. Do budoucna by rád prosadil také změny v přijímacích zkouškách a maturitách, do hry by se mohla například vrátit povinná maturita z matematiky.

V jaké fázi je novela zákona, která má umožnit takzvanou indexaci škol, tedy zajistit více peněz pro školy, které vzdělávají žáky z náročnějšího socioekonomického prostředí?
S ministerstvem financí už jsme našli shodu, teď to půjde na vládu. Věřím, že najdeme podporu i u opozice a ještě tahle sněmovna novelu schválí. V příštím roce by už bylo možné v některých oblastech změny postupně zavádět. Potřebujeme to udělat velmi naléhavě, protože dodatečné náklady – jako jsou psychologové či speciální pedagogové – se pro čtyři sta škol financují z národního plánu obnovy, který ale končí. A my potřebujeme v podpoře škol, které ve vzdělávacím systému plní specifickou roli, pokračovat.

Budete na to potřebovat nějaké prostředky navíc, nebo jde čistě o jiné přerozdělení peněz?

To je složitější. Pro některé školy to bude znamenat prostředky navíc, protože tam cíleně zvýšíme počet úvazků – školy, které působí v těžkém socioekonomickém terénu, potřebují o něco více učitelových úvazků než ty ve standardním prostředí. A zároveň by tyto školy měly dostat i více peněz na odměny, protože práce s takovými žáky je náročnější. Je to významný krok, který může přispět i k odbourávání segregace, za kterou čelíme kritice.

Skutečně to může pomoci eliminovat segregované školy?

Žádný z problémů zpravidla nemá jednoduché řešení. Ale myslím, že je to zásadní změna, kterou ještě tahle vláda může prosadit a prostřednictvím rozpočtu cíleně motivovat školy.

Bude se to týkat jen základních škol?

Hledáme cestu, jak tento model zavést i ve střediscích volného času. V poslední době jsem jich několik navštívil, například v Ivančicích, kde se věnují širokému spektru dětí, nebo u Salesiánů v Plzni, kteří se soustřeďují především na děti ze složitějšího socioekonomického prostředí. Práce s dětmi, jimž hrozí, že by skončily základní školou, je z hlediska potřeby financí náročnější.

Současný model financování se vám tedy nelíbí?

Jsem zděšený z toho, co nastavila předminulá vláda. V základním a středním školství máme systém financování, v němž mají všichni stejně a který vůbec nereflektuje kvalitu škol či náročnost jejich působení. Model financování vysokých škol je přitom už léta postavený na nějakých měřitelných parametrech, na nějaké soutěži škol mezi sebou.

Stejně byste to tedy chtěl udělat i u základních a středních škol?

Musíme jít postupnými kroky. Nejdříve, jak jsem již říkal, zohledníme situaci škol, které vzdělávají větší počty žáků ze znevýhodněného socioekonomického prostředí nebo cizinců. V dalším kroku, a to nebude za rok, musíme dospět k nějaké metodice měření přidané hodnoty škol. V akademickém prostředí je to živě diskutované téma. Předpokladem je zavedení

~
Model financování vysokých škol je už léta postavený na měřitelných parametrech, na nějaké soutěži škol mezi sebou.

testování dětí v uzlových bodech – tedy v 5. a 9. třídách, s nimiž počítá revize rámcových vzdělávacích programů. Ta má pro všechny školy platit od roku 2027. Tím se otevře cesta k tomu, abychom začali měřit přidanou hodnotu škol a v systému financování ji začali zohledňovat.

Plánujete i další kritéria?

Zohledňovat by se mělo i hodnocení školní inspekce. Ta sice nyní školy hodnotí, ale vůbec se to v jejich financování neprojevuje. To si myslím, že jsou zásadní vady toho systému. Podle mě prostě není možné, aby škola, která dělá svou práci mizerně, měla stejně peněz jako ta, která ji dělá dobře. V politických stranách nyní vnímám živou debatu o tom, jestli se nevrátit k financování podle počtu žáků, což bude před volbami živé téma.

Aktuálně navržená novela umožní, že bude do systému financování možné zavést více parametrů. Ty budou následně upřesněny vládním nařízením. Byl bych rád, kdyby se

v indexaci časem objevila i práce s nadanými dětmi.

Často zmiňujete téma velmi roztržitého vzdělávacího systému – jinými slovy, že máme hodně malých škol. Plánujete nějaké mechanismy, které by školy motivovaly k tomu sdružovat se do větších celků?

V připravované novele zavádíme pravidlo pro zřizování další školy jedním zřizovatelem. Pokud bude například obec chtít zřídit další školu a zapsat ji do rejstříku škol, bude muset mít tato další škola nejméně 200 žáků. Cílem je motivovat zřizovatele – v případě základních škol město či obec – integrovat školy do větších právnických celků tak, aby se mohli ředitelé škol více věnovat pedagogické práci, a ne množství manažersko-administrativních povinností, kterou má každá škola bez ohledu na počet žáků.

V jaké fázi je teď vyjednávání o rozpočtu? Opravdu jste připraveni rezignovat, pokud vám vláda nedá desítky miliard navíc, které požadujete?

Vyjednávání začalo v dubnu a bude pokračovat do července, kdy budou známa přesnější čísla, a pak dál až do podzimu. Já jsem řekl, že bych nechtěl být u rozpočtu, který nebude věrohodnými kroky naplňovat vládní programové prohlášení. A to znamená, že pro takový rozpočet nebudu na vládě hlasovat.

Na ministerstvo školství jsem přišel před rokem s tím, že chci prosadit změny, například v oblasti elektronizace, a další více systémové reformy. Máme-li je prosadit, není možné po další celý rok vést spory o financování nepedagogických pracovníků. Nerad bych věnoval další rok života něčemu, co by nemělo efekt.

Máte podporu v klubu STAN?

Je tam skupina poslanců, která už teď jasně říká, že výše schodku je sice důležitá, ale zároveň je pro nás školství programovou prioritou a vzhledem k tomu, že máme svoji základnu v obcích, je pro nás financování školství důležitá agenda. Je fér to říct a teď máme několik měsíců na to, abychom našli řešení, které bude přijatelné pro koalici jako celek.

Pustil jste se do elektronizace přijímacího řízení na střední školy. Vsadil jste na ředitele Cermatu Miroslava Krejčího, který sliboval, že to dokáže. Jak teď tu elektronizaci hodnotíte?

Jsem docela odolný, ale musím říct, že tohle bylo opravdu mimořádně náročné. Naštěstí díky mé předchozí zkušenosti z postu rektora vím, že někdy člověk musí být obrazně řečeno jako ten, co táhne vůz, má klapky na očích a prostě jde. Když se přihlašování o den zpozdilo, hodně lidí na mě tlačilo, ať rezignuji já, nebo pak ředitel Krejčí. To nebylo příjemné, ale nakonec jsme zpozdili o jeden den to, co jiní po desetiletí ani nezačali. Důležité je, že jsme to udělali, předtím se tady roky o elektronizaci jenom mluvilo a nic se nestalo.

Vy jste znal ředitele Krejčího, když jste mu tak důvěřoval?

Neznal, přijal ho můj předchůdce Vladimír Balaš. Já si myslím, že se lidem má důvěřovat v principu. A jsem si naprosto jistý tím, že podřízení musí cítit podporu od nadřízených. Když ji necítí, tak budou sami nejistí a nemusi to dopadnout dobře.

Viděl jsem, že pan ředitel udělal celou řadu racionálních kroků v nastavení třeba toho, jakým způsobem se technicky zajišťují maturitky. A já si myslím, že o všech lidech platí, že pod tlakem ze sebe vydávají to nejlepší, pan ředitel Krejčí to dokázal.

Na některých školách přesto probíhaly určité zmatky před zveřejněním výsledků.

Jakmile elektronizujete takový typ agendy, začnou se objevovat různé lidské chyby. Někdo třeba omylem zaklikl pořadí v excelové tabulce špatně a dodal abecední pořadí dětí. To se nejspíš dělo i v minulosti, ale nikdy o tom nevěděl. Teď to bylo rázem vidět. Elektronizace od nás všech vyžaduje mnohem větší míru pečlivosti a třeba dvojí trojí kontrolu několika očí.

Získali jste díky tomu i cenná data, jak se dají využít?

Máme teď kompletní mapu nabídky a poptávky v celé zemi, po jednotlivých regionech, po typech škol, to nikdy předtím nebylo. Je to důležité pro zřizovatele, kraje, aby věděli, jak mají řídit kapacity ve svých středních školách. Víme, že zatímco celorepublikově se v prvním kole dostalo 94 procent uchazečů, v Praze jen 84 procent uchazečů. Je to silný impuls pro zřizovatele, aby se oborovou kapacitou zabývali a v rozumné míře ji přizpůsobili poptávce. Samozřejmě musí respektovat nějaké požadavky zaměstnavatelů a trhu práce ve svém regionu, ale zároveň musí zohlednit i velké převisy.

Jak je k tomu motivuje ministerstvo?

Ministerstvo za posledních 20 let postupnými změnami přišlo o jakékoliv pravomoci jakoukoliv školu někde založit nebo otevřít, může jen její zřízení zakázat. Což není úplně komfortní situace.

Praha oznámila, že chce navyšovat kapacitu víceletých gymnázií. K tomu ale potřebuje souhlas ministerstva školství. Dáte jim ho?

Nemůžeme, i kdybychom chtěli, protože my se musíme řídit zákonem a navyšování kapacit víceletých gymnázií je v rozporu s dlouhodobým záměrem vzdělávací soustavy, který vláda schválila v minulém roce. Ale debatu nevylučuji. Nechme doběhnout druhé kolo přijímaček, podívejme se na ta data. Rozdíl v regionech v požadavcích na přijetí jsou, ale Praha musí nejprve prioritně řešit kapacity čtyřletých gymnázií, kde je situace daleko vážnější, protože jde o uchazeče z devátých tříd, kteří opouští základní školu.

Odborníci i vy mluvíte o tom, že by bylo lepší, kdyby devátáci nejdříve psali přijímací zkoušky a pak až podávali přihlášky. Kdy by se to mohlo stát?

Bek: Maják nezneužívám

■ Rozhovor proběhl před zveřejněním informace o jízdě ministra s majákem záchranářskou uličkou. Redakce dodatečně položila otázku i k tomuto tématu, na kterou Mikuláš Bek reagoval zasláným prohlášením:

■ Vzhledem k pracovnímu programu v pozdních večerních hodinách jsem využil práva člena vlády. Rozumím tomu, že to je pro veřejnost citlivé téma, toto právo se snažím využívat jen v nejnutnějším případě. Podle nařízení vlády mohou být výstražným světlem modré barvy a zvláštním zvukovým zařízením doplněna vozidla členů vlády pro plnění úkolů souvisejících s výkonem pracovních povinností. Uličku pro IZS smí využít všechna vozidla se spuštěným výstražným systémem. Rozumím tomu, že jízda s majáčky kohokoliv kromě vozů IZS je citlivé téma. Rád bych veřejnost ujistil, že toto právo, které mají členové vlády proto, aby se mohli maximálně věnovat plnění pracovních povinností, využívám v souladu s tím a jen ve výjimečných situacích.

Revoluce financování „Isem zděšený z toho, co nastavila předminulá vláda. V základním a středním školství máme systém financování, v němž mají všichni stejně a který vůbec nereflektuje kvalitu škol či náročnost jejich působení,“ říká ministr školství Mikuláš Bek (STAN). Foto: HN – Libor Fojtík

Domnívám se, že musíme s tímhle zásadním krokem chvíli počkat. Protože letos jsme dělali obrovskou změnu. V červenci po druhém kole vyhodnotíme průběh, doladíme systém, abychom se v příštím roce vyhnuli stresu na straně ředitelů škol a podobně. Posunutí termínu konání přijímacích zkoušek před podávání přihlášky musí předcházet to, že se jejich konání přesune na základní školy, aby žáci na testy nemuseli cestovat po republice. Musíme připravit základní školy z hlediska technického, což dneska už není tak složité. Bude například potřeba zajistit dohled, aby učitelé žákům nemohli nadržovat. Ale já bych byl pro, aby se takhle změna děla v souvislosti s nástupem testování v páté a deváté třídě. Nevylučuju, že se to dá udělat nezávisle, ale myslím si, že ty změny máme zavádět promyšleně.

~
Máme teď kompletní mapu nabídky a poptávky v celé zemi, po regionech, po typech škol, to předtím nebylo.

vání v páté a deváté třídě. Nevylučuju, že se to dá udělat nezávisle, ale myslím si, že ty změny máme zavádět promyšleně.

A co elektronizace maturit, na tu je také ještě brzy?

To musí být součást balíku změn, které se teď začaly připravovat. První krok je v současnosti probíhající revize oborové soustavy středních škol. To je podobně zásadní a doufám, že to do konce roku zvládneme. My máme 283 oborů středních škol, což je evropský unikát. V tuto chvíli pracujeme na tom, aby jich bylo méně a byly šířeji koncipované. Musíme si nejprve říct, co čekáme od nových oborů, a pak se zabý-

vat tím, jak vypadá maturita. Jestli ji potřebujeme všude tam, kde ji máme dnes. Nevyhneme se otázce maturity z matematiky u některých typů škol. Nyní je všude dobrovolná, ale dovedu si představit obory, kde by mohla být povinná.

Takže by se maturita na různých školách lišila?

Maturita by mohla být modulární. Školy by si ji mohly sestavovat z různých částí, které budou nastaveny třeba jednotně a celostátně a zajištěny jako testování, které se bude nabízet. Ale tady potřebujeme opravdu širší debatu, připravit se na to a mít nějaký konsenzus jak uvnitř středních škol, tak směrem k vysokým školám. Nerad bych opakoval historii, když se zaváděla státní maturita s odůvodněním, že to bude vstupenka na vysokou školu, což se vůbec nepodařilo, nebo jen velmi omezeně.

A vy byste byl pro variantu lehčí a těžší maturity, nebo pro profesní maturitu, která se často zmiňuje?

Měli bychom mít nějaké středoškolské minimum, které by skládali v zásadě téměř všichni. Úroveň by mohla být i nižší než nyní a nad tím mohou být nějaké další moduly, náročnější, složitější, podle různých typů škol. Já jsem i příznivcem toho, že část rozhodnutí by nemusel dělat stát, ale že si třeba asociace gymnázií vytvoří nějaký standard, který budou dodržovat. A pak by možná nemuselo být dělení na státní a školní část, kdyby i ta školní část mohla používat nějaké celostátně nabízené moduly, které by vznikly na základě objednávek různých typů škol.

A měly by se maturity změnit i technicky?

Když už budeme dělat změnu, tak ji uděláme pořádně a využijme technologii. Za čtyři pět let nemusí většina testování probíhat na papíře, ale třeba v nějakém novém prostředí. Myslím si, že je dobře, aby na tom Cermat začal koncepčně pracovat, promyšlet to, ale musí se to propojit s debatou o obsahu.

Říkal jste, že chcete prodloužit povinnou školní docházku, tedy aby část střední školy byla povinná. Už víte, jak by to mělo vypadat?

Pořád jsem přesvědčený o tom, že bychom měli počítat se střední školou jako s jakýmsi standardem, ne-li dokonce do povinné školní docházky zahrnout i část střední školy. Z debaty na školském výboru vyplynulo, že s principem všichni souhlasí, ale panuje velké spektrum názorů na to, jak to udělat. Někteří prosazují model 8 plus 2, někteří 9 plus 2, jiní 9 plus 3. Řekl jsem si, že tu debatu otevřeme znovu až po volbách, protože teď už se stejně neuzavře.

Inzerce

Experti: Kyberútoky přibudou, umělá inteligence je na vzestupu

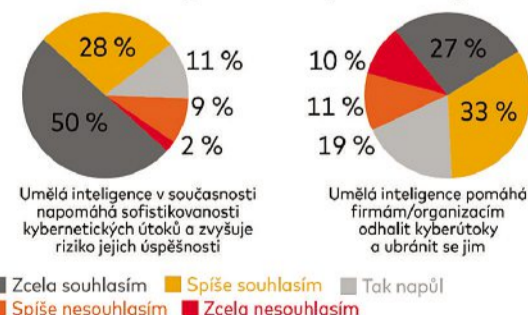
IT experti českých firem se shodují, že riziko kybernetických útoků zůstává vysoké a nejspíš dále poroste. Přičítají to z velké části nástupu umělé inteligence. Vyplývá to z aktuálního průzkumu společnosti Mastercard ke kybernetické bezpečnosti v českých a slovenských firmách a organizacích.

„Náš průzkum naznačil, že povědomí o tom, jak je možné využít potenciálu umělé inteligence v bezpečnosti firemních IT systémů, je stále poměrně nízké. Přitom právě tady se nabízejí nové možnosti, jak ochránit klíčová data firem i jejich zákazníků,“ komentuje výsledky dotazování produktová ředitelka společnosti Mastercard za ČR a SR Barbora Tyllová.

Přes 90 % respondentů v průzkumu uvedlo, že útoky jsou stále sofistikovanější. Přesto 20 % firem nemá žádný formální plán nebo pokyny pro případ kybernetického incidentu. Přitom zatímco z firem, které ho měly pro takový případ vytvořený, se jich útoku neubránílo jen 14 %, z těch, které ho neměly, to bylo už 24 %.

Technologická společnost Mastercard dlouhodobě poskytuje nejbezpečnější platební transakce. S rychlým vývojem na poli finančních technologií se v posledních letech intenzivně zaměřuje i na komplexní zabezpečení všech dalších sfér podnikání. Nyní je Mastercard světovým lídrem i v poskytování bezpečnostních řešení na míru firmám i státní správě.

Umělá inteligence a kyberbezpečnost

„Průzkum potvrdil, že nároky na kybernetickou bezpečnost neustále narůstají. Jako řešení se ale nabízí outsourcing a využívání nástrojů, kterými jako Mastercard na poli kybernetické bezpečnosti disponujeme,“ vysvětluje Barbora Tyllová.

Události

Průmysl

Dotace do ekonomiky: Většinou nefungují, ale existují i zářné příklady. Kde se inspirovat?

Šéf společnosti Apple Tim Cook

Foto: Reuters

Někdejší americký prezident Ronald Reagan v osmdesátých letech zabodoval bonmotem o tom, jaká jsou nejděsivější slova v angličtině: „Jsem z vlády a přišel jsem pomoci.“ Vymezil se tím proti státním zásahům do ekonomiky. Dnes je ale právě to, proti čemu Reagan brojil, módou. A to zdaleka nejen ve Spojených státech, kde státní intervence do hospodářství prosazují nejen vládnoucí demokraté, ale i opoziční republikáni. Koneckonců, česká vláda nyní slíbila mnohamiliardovou investiční pobídku výrobcí čipů onsemi.

Současný americký prezident Joe Biden spustil obří program podpory investic do zelených technologií, jako jsou elektromobily nebo baterie. Opoziční republikáni ho sice kritizovali, republikánští guvernéri řady amerických států ho teď ales velkým nadšením využívají. A jejich kandidát na prezidenta Donald Trump chce zase do hospodářství masivně zasahovat jiným způsobem – zavedením dodatečných cel na veškeré dovozy. Různé formy zásahů do ekonomiky s cílem podpořit konkrétní odvětví, pro což se mezinárodně používá termín průmyslová politika (industrial policy), rostou po celém světě. Ale nejrychleji ve vyspělých zemích světa, jako jsou USA, státy Evropské unie nebo třeba Austrálie. Zatímco v roce 2017 napočítali experti 228 programů podpor různých odvětví, předloni jich už bylo 1568. Ukazuje to studie, jejímž spoluautorem je, mimo jiné, známý profesor ekonomie na Harvardově univerzitě Dani Rodrik.

Otázkou je, jestli je státní podpora konkrétním odvětvím prospěšná pro ekonomiku jako celek, nebo jestli jen pomůže některým vybraným firmám, třeba i na úkor jiných. Zkrátka jestli nejde o vyhazování peněz.

„Průmyslová politika funguje, pokud změní strukturu ekonomiky prospěšným způsobem,“ konstatuje Martin Wolf, hlavní ekonomický komentátor deníku Financial Times. Poukazuje ale na to, že se úspěch v řadě případů nedostaví. „Vládám se nemusí podařit vybrat skutečné vítěze, zatímco těm neúspěšným se může podařit vybrat si vlády,“ cituje Wolf známý bonmot o tom, že státní podpora často slouží jen k dotování neživotaschopných podniků.

Přesto ale existují i úspěšné příklady státní podpory. Upozornil na ně prestižní americký think-tank Peterson Institute for International Economics (PIIE), který analyzoval dopady průmyslové politiky v USA v posledních 50 letech. Zatímco většina státních zásahů podle něj neskončila úspěšně, opak platí především o vládním programu DARPA, což je Agentura ministerstva obrany pro pokročilé výzkumné projekty.

Vznikla s cílem udržet technologický náskok americké armády v soupeření se Sovětským svazem, ale její peníze pomohly i řadě zásadních objevů využívaných v civilním světě – jde například o internet, navigační systém GPS nebo hlasového asistenta Siri společnosti Apple. Americké ministerstvo energetiky zase zachránilo před bankrotem Tesla, která je dnes na špičce vývoje a prodeje elektromobilů. Bez státní podpory by taky bylo nemožné vyvinout vakcíny proti covidu-19 v rekordním čase.

Podle PIIA by se vlády měly vyvarovat podpory jen některých firem. Fungovat může taková průmyslová politika, která podpoří nezávislý výzkum. „Když výzkum financovaný z veřejných peněz objeví zlato, nastoupí soukromé firmy a tento objev komercializují.“ Příkladem je třeba právě rozšíření Siri v mobilech společnosti Apple.

Ondřej Houska

Kypr

Lídr radikálů z Hizballáhu vyhrožuje útokem na Kypr. Ostrov prý pomáhá Izraeli

Bezprecedentní a nečekané výhrůžky členské zemi EU a spojenci USA i Británie, reagují blízkovýchodní média na středeční prohlášení libanonského radikála Hasana Nasralláha, které adresoval Kypru. Šéf mocného šíitského hnutí Hizballáh pohrozil, že zaútočí na středomořský ostrov, pokud jeho lídři poskytnou logistickou podporu izraelské armádě. Kypr je oblíbenou turistickou destinací, kam loni dorazily téměř čtyři miliony návštěvníků.

„Pokud by kyperská vláda otevřela letiště a vojenské základny izraelskému nepříteli, stane se logicky součástí války. Podle toho bychom se k ní také chovali,“ nechal se slyšet Nasralláh. Dodal, že pokud ve Středomoří vypukne širší regionální konflikt, jeho ozbrojence nezastaví žádné hranice. Tedy ani ty, za kterými začíná EU. Přesně takového scénáře se přitom mezinárodní společenství obává nejvíc.

O co jde? Po teroristickém útoku z loňského 7. října bojuje Izrael nejen s palestinským hnutím Hamás v Pásmu Gazy, ale i s šíitským Hizballáhem. Ten útočí na sever Izraele z jihu Libanonu, kde fakticky vládne. Nasralláhovy výhrůžky je nutné brát vážně: jeho organizace je státem ve státech a o svých rozhodnutích centrální libanonskou vládu v zásadě jen informuje. Podle šéfa Hizballáhu má hnutí ve zbrani na 100 tisíc bojovníků. I střízlivější odhady ale hovoří o desítkách tisíc ozbrojenců. Nejde o amatéry, protože skupinu vyzbrojují, cvičí a v řadě ohledů i řídí instruktoři z elitních iránských Revolučních gard. „Jde o bezprecedentní vojenskou hrozbu,“ uvedl pro server Middle East Eye regionální expert Gabriel Haritos z organizace ELI-

Lídr Hizballáhu Hasan Nasralláh.

Foto: Reuters

AMEP. „Hizballáh navíc není od Kypru daleko. Pokud se jim podaří dostřelit na předměstí izraelského Tel Avivu, mohou zasáhnout i tento ostrov,“ dodal řecký specialista. Pro úplnost: Kypr je od libanonského pobřeží vzdálený asi 260 kilometrů. Z izraelského Tel Avivu to je k jižní hranici Libanonu vzdušnou čarou necelých 220 kilometrů.

Kypr také proto reagoval jasně a rychle. „Kypr není zapojený do žádného z regionálních konfliktů a ani se k tomu nechystá. Chceme být řešením problému, nikoliv jeho součástí,“ uvedl pro agenturu kyperský prezident Nikos Christodulidis.

A co lídra Hizballáhu k jeho slovům vedlo? Již zmíněný web Middle East Eye má za to, že stále bližší vojenská i ekonomická spolupráce Kypru s židovským státem. Na středomořském ostrově prý trénují izraelské speciální jednotky, a to právě proto, že zdejší terén připomíná Libanon. Letectvo židovského státu pak údajně využilo kyperský vzdušný prostor k cvičení, které simulovalo iránský útok v regionu. Námořnictva pořádala společná cvičení. Ostrov navíc usiluje o stavbu plynovodu, který by jej propojil s židovským státem. Nemluvě o rostoucím izraelském zájmu o kyperské reality.

Samotný Kypr má přitom vlastních problémů dost. Na jihovýchodě ostrova se nachází mezinárodně uznaná republika, kterou obývají převážně Řekové. Ta je členským státem EU, na jejím území leží britské základny a její lídři se politicky stále více přibližují Spojeným státům, což také proiránskému Hizballáhu jistě vadí. Právě její vojenské aktivity jsou trnem v oku libanonskému Hizballáhu. Sever ostrova ovládají kyperští Turci, jejichž státní útvar uznává pouze Ankara a ta také rozhoduje o jejich případném vojenském angažmá.

Pavel Novotný

Evropský parlament

ODS v Evropě: Motoristu Turka nechceme. Na radikály z Francie strana kývla

Nově zvolený europoslanec Filip Turek může zřejmě zapomenout na členství v jím preferované euroskeptické frakci v unijním parlamentu. Pro něj rozhodující člen skupiny – ODS – ho tam totiž nechce. Frakce to příliš trápit nemusí. Tento týden se rozrostla o 11 poslanců a je třetí nejsilnější v europarlamentu.

Turek zvolený za koalici Přísaha / Motoristé sobě v kampani opakovaně zmiňoval, že by rád v parlamentu seděl mezi Evropskými konzervativci a reformisty (ECR). Frakce právě teď vyjednávají o přijetí zájemců z řad nováčků a každý člen navíc znamená potenciálně větší vliv, více lidí k ruce a víc peněz na politické aktivity.

U většiny frakcí platí, že nejdůležitější pro přijetí nebo naopak odmítnutí nových europoslanců je stanovisko už stávajícího člena ze stejného státu. V případě Turka je to ODS. Šéfka její tříčlenné delegace v ECR, europoslankyně Veronika Vrecionová, se ale chystá případnou Turkovu žádost o členství nedoporučit vedení frakce. „Na Filipu Turkovi je problematické skoro všechno,“ tvrdí poslankyně. „Od toho, že jsou Motoristé trojským koněm Václava Klause (předseda Motoristů Petr Macinka je nejbližším spolupracovníkem bývalého prezidenta – pozn. red.), přes Roberta Šlachtu (lídra Přísahy), který stál v minulosti za pádem vlády ODS, až po Turkovo hajlování. To konkrétně je pro mě zcela nepřijatelné,“ řekla politička HN a Aktuálně.cz.

Turka v minulosti zachytili automobiloví fanoušci, jak sedí za volantem a hajluje. Později při jiné příležitosti se na domácím videu chlubil dýkou s hákovým křížem.

Vrecionová je coby šéfka české delegace v ECR členkou vedení frakce a v případě žádosti bývalého automobilového závodníka o členství by ho musela doporučit. „Já bych Turkovi doporučení rozhodně nedala,“ dodala Vrecionová.

Žádost o členství v ECR už podali tři francouzští nováčci včetně politické celebrity v zemi Marion Maréchalové, neteře Marine Le Penové. Maréchalová byla až do minulého týdne spolupředsedkyní menší krajně pravicové strany Reconquête (Znovudobyti). Její kolega Éric Zemmour ji ale dal vyloučit poté, co Maréchalová navrhla společenství se silnou stranou svojí tety v předčasných volbách ve Francii.

Vrecionová členství Maréchalové v ECR odsouhlasila. Stalo se tak poté, co Francouzi museli podepsat prohlášení, že budou podporovat pomoc Ukrajině. Frakce ECR, kde mají rozhodující hlas Bratři Itálie premiérky Giorgia Meloniové a polská PiS, se ustavila jako jedna z nejvíc protiruských na půdě europarlamentu.

„Podpora Ukrajiny pro nás byla nejdůležitější,“ řekla Vrecionová. Maréchalová patřila před invazí mezi obdivovatelky Putina coby „vlasteneckého lídra“, poté svůj postoj přehodnotila. Kvůli tomu, že si „přeje vítězství Ukrajině“, vedla francouzská politička časté spory se zástupci francouzské krajní pravice.

Vůči faktu, že Maréchalová pochází z tohoto politického spektra, neměla Vrecionová výhrady. „Nevidím na politice paní Maréchalové nic krajně pravicového,“ řekla europoslankyně. Lídr Znovudobyti stanul opakovaně před soudem kvůli obvinění z rasismu, když francouzským muslimkám na ulici strhával z hlavy tradiční šátek. „Maréchalová odešla právě proto, že s tím nesouhlasí. Že se chce chovat civilizovaně,“ dodala Vrecionová.

Kateřina Šafaříková

Nový europoslanec Filip Turek.

Foto: HN – Jakub Plíhal

LARX

≡ **UHLÍKOVÉFÓLIE.CZ**

JEDNODUCHÉ ŘEŠENÍ PRO EFEKTIVNÍ VYTÁPĚNÍ

8 DŮVODŮ proč zvolit uhlíkové fólie

- › Snadná instalace
- › Jednoduchá regulace
- › Vysoký komfort
- › Výhradní distributor pro EU
- › Nejvyšší účinnost (99,4 %)
- › Výborný poměr cena/výkon
- › Dlouhá životnost
- › Vyrobeno v Jižní Koreji

www.uhlikovefolie.cz

■ Finanční trhy

KKCG vydává dluhopisy, na které dosáhnou i drobní investoři. Emise bude v Česku největší svého druhu

Michael Mareš
michael.mares@hn.cz

Velkým tuzemským společenstvem jako CPI či Accolade, které v minulých týdnech vydaly své dluhopisy, se přidává i finanční skupina KKCG. Bude to největší komerční emise bondů pro retailové investory v české historii – ve finále by měla mít objem až deseti miliard korun. Povolení od České národní banky získala skupina Karla Komárka ve čtvrtek.

Dluhopisy KKCG jsou určené pro individuální i institucionální české investory. Prodejní mandát mají čtyři banky: J&T, PPF Banka, Česká spořitelna a Komerční banka. Bondy budou následně vydány v červenci a uvedeny na Burzu cenných papírů v Praze se splatností pěti let a úrokem 7,75 procenta. Jmenovitá hodnota jednoho kusu bude 10 tisíc korun.

Emise by se měla rozdělit na dvě části. První tranše o objemu pěti miliard korun přijde v první půlce práz-

nin. Druhá, která by měla přinést navýšení až na celkových deset miliard, by měla následovat v září, kdy KKCG plánuje upravit sazbu podle aktuálních úrokových podmínek.

„Výnosy z emisí použijeme na refinancování stávajících závazků, diverzifikaci zdrojů financování a podporu naší mezinárodní expanze,“ uvedla Katarína Kohlmayer, finanční ředitelka KKCG. Skupina loni vykázala zisk měřený ukazatelem EBITDA přes 1,4 miliardy eur.

KKCG je široce rozkročená skupina, kromě silného loterijního portfolia do ní patří i dva IT holdingy, těžební společnost MND, developerské aktivity či startupové investice. Proto podle Kohlmayer došlo k rozhodnutí zajistit emisi konkrétním podílem na jedné firmě. Jde o 25 procent na loterijním holdingu Allwyn.

„Je to krok, který má dát retailovému investorovi komfort bezpeč-

nosti,“ říká Kohlmayer. „Jde o nízkorizikovou obligaci. Máme privátní ohodnocení Allwynu, z něhož vyplývá, že hodnota čtvrtinového podílu je čtyřikrát až pětkrát vyšší než dluhopisová emise.“

Podle Borise Tomčiaka, analytika společnosti Finlord, jde o dluhopisy s dostatečně atraktivní úrokovou sazbou. „A to i s ohledem na očekávaný pokles úrokových sazeb v ekonomice,“ podotýká Tomčiak.

Čeští retailoví investoři mají obecně rádi konzervativní instrumenty a nic se na tom nemění ani s rostoucím majetkem domácností. „Jen za první letošní kvartál nastal nárůst o 41 miliard korun. Investiční

fondy by měly také projevit vysoký zájem,“ předpokládá Tomčiak a odkazuje i na banky, které mají úpis na starosti. „Ty samy mají velký objem bonitních klientů privátního bankovníctví a také mají kapacitu nakoupit dluhopisy do svých knih a potom je doprodat investorům a vydělat na spreadu.“

Kohlmayer přiznává, že pro KKCG byly lakmusovým papírkem zájmu úspěšné emise lékárenských dluhopisů Dr. Max ze skupiny Penta a také společnosti Czechoslovak Group a Accolade. KKCG není na dluhopisovém trhu nováčkem. Již dříve je úspěšně vydala pro své společnosti Allwyn, MND, US Methanol a Sazka Group. Právě bondy české loterijní jedničky v nominální hodnotě pěti miliard korun budou v září expirovat a nová emise je podle Kohlmayer pro stávající investory další příležitostí.

S tím souhlasí i Tomčiak. „Lze očekávat, že velká část současných investorů, kteří obdrží splátku dluhopisů Sazky, reinvestuje tyto pro-

středky do Allwynu, případně ještě navýší objem prostředků. Emisi by tedy neměl být problém upsat,“ dodává Tomčiak s tím, že načasování vydání dluhopisů na léto ale není úplně nejlepší.

Firmy patřící do Komárkova impéria se běžně financují ze svého cash flow, skupina vstupuje do hry jen v případě větších investic. KKCG předpokládalo, že si finanční polštář pro další investice vytvoří vstupem Allwynu na burzu, ten se však vzhledem k nepříznivé situaci na akciových trzích neuskutečnil. „Proto hledáme jiné formy financování a tohle je jedna z mnoha alternativ, které máme,“ dovysvětluje úpis Kohlmayer.

Podle jejich slov bude KKCG určitě vědět, jak s vybraným kapitálem naložit. Kromě splacení závazků půjde i o investice v technologické či energetické branži. „Na stole zatím nic konkrétně rozpracovaného není, ale je jisté, že peníze nepůjdou do loterijní oblasti a že je dobře využijeme.“

7,75 procenta

■ Takový bude roční úrok u dluhopisů KKCG. Splatnost bude pět let a minimální investice bude 10 tisíc korun.

■ Reality

Penta si jde pro pozemky nad pražským hlavním nádražím

Jan Beránek
j.beranek@hn.cz

Investiční skupina Penta si jde pro další pozemky v centru Prahy. Podle registru smluv uzavřela s Českými drahami a dalšími partnery smlouvu „o provedení dalších fází projektu rozvoje pozemků“ na pražském hlavním nádraží. Smlouva směřuje k tomu, že velkou část prostoru nad kolejemi by překryla betonová deska a na ní vyrostla nová zástavba. Mluvčí Penty na dotaz HN uvedl, že „je to proces ještě řádově na roky“.

Zároveň 20. června doputoval do pražského městského zastupitelstva návrh na změnu územního plánu, která to má umožnit.

„Teprve v dalších krocích se rozvine podrobnější debata o tom, jak vysoké budovy a v jakém objemu by tu v budoucnu eventuálně mohly být,“ řekl HN mluvčí realitních aktivit Penty Martin Lánský. Stejně tak se podle něj teprve bude řešit, jaký odstup bude mít nová zástavba od památkově chráněných budov. „Aby je nová zástavba nezastínila, ale naopak je nechala vyniknout,“ uvedl.

Plány, které si k tématu nechal zpracovat pražský Institut plánování a rozvoje, přitom počítají se zastavěním prakticky veškerého prostoru, který je teď nad kolejemi otevřený. Od Národního muzea právě až těsně k památkově chráněné Fantově budově a odbavovací hale, které jsou

Obestavěná secesní hala. Šest let stará vizualizace ukazuje, jak by mohlo vypadat okolí pražského hlavního nádraží. Podle Penty ale už není aktuální. Vizualizace: archiv HN

z počátku 20. století a tvoří největší secesní památku v Česku. Jenom rekonstrukce samotné ocelové haly stála do roku 2017 asi 600 milionů korun, z velké části byla pokryta z evropských fondů. Rekonstrukce výpravní budovy ještě neskončila a bude stát minimálně miliardu. Podle posledních dosud známých vizualizací z roku 2018 je má výstavba sevřít ze tří stran – nad kolejemi

i nad „zadními“ nástupišti na straně u Žižkova.

Penta se teď použití starších vizualizací brání. „Není úplně korektní je dále používat. Debata o parametrech možné výstavby v území nad kolejištěm se teď vrátila na začátek a všechny ty starší obrázky mohou tu debatu nežádoucím způsobem ovlivňovat,“ uvedl v mailu novinářům mluvčí Penty.

Na druhé straně je tu čerstvá smlouva. „Strany konstatují společný zájem na komerčním využití co největší části území při zachování provozu nádraží,“ uvádí jeden z bodů smlouvy.

V Praze je to už několikáté nádraží, kde se v posledních letech opakuje podobný vzorec: developéři si jdou pro volné pozemky, které jim před desítkami let slíbila tehdejší vedení Českých drah. Sevřené novými budovami

Penty už je Masarykovo nádraží, Sekyra Group postupně odkupuje podstatnou část smíchovského nádraží.

Tam to způsobilo i zásadní provozní problémy – státní Správa železnic kvůli tomu přišla o přímý jezd na takzvaný Pražský Semmering. A to následně prakticky znehodnotilo linku do Hostivice, která v posledních letech lákala rostoucí počty cestujících. Na Smíchově byla diskutabilní i cena. Podle předloňské analýzy Nadačního fondu proti korupci České dráhy prodávaly parcely pod komerční částí projektu za cenu v průměru 7500 korun za metr čtvereční. Podle fondu přitom mohly požadovat dvojnásobek i více.

V případě hlavního nádraží si pozemek tehdejší právní předchůdce Penty zasloužil už v roce 1992. A podle smlouvy bude mít vzniklá společná firma silný mandát nad původními stavbami i teď.

„ČD se zavazují nemovitosti v území vyklízet a odstraňovat z nich zatížení, a to přednostně pozemky specifikované v případné výzvě CRC (společného podniku),“ uvádí smlouva. O pár řádků dál dává smlouva společnému podniku právo budovy, které nejsou potřeba pro přímý provoz železnice, zbourat i přes případný nesouhlas ČD.

Záměr už vzbudil rozruch při jarním projednání na zastupitelstvu Prahy 2, kde ho kritizovali pro netransparentnost místní Piráti, Klub za starou Prahu nebo nezisková organizace Arnika.

■ Automobilový průmysl

Ferrari otvírá novou továrnu. Bude v ní vyrábět svůj první plně elektrický model

Václav Lavička
vaclav.lavicka@hn.cz

Bude to revoluce. Automobilka Ferrari koncem tohoto týdne v severoitalském městečku Maranello, kde má správní sídlo, slavnostně otevře novou továrnu. Měla by se rozjet během tří až čtyř měsíců a od druhé poloviny příštího roku dodávat první plně elektrický model značky Ferrari. Jeho cena nepůjde pod půl milionu eur (v přepočtu asi 12 milionů korun). Agentura Reuters to sdělil zaslíbený zdroj, podle něhož se tím celková produkce superluxusních sportovních vozů značky Ferrari potenciálně zvýší až o třetinu na 20 tisíc ročně.

Cena zaručí vysoké marže

Firma si je podle tohoto zdroje jista, že „zavedení“ zákazníci budou závratnou cenu, kterou nasadila, akceptovat bez ohledu na to, že se prodejci „masových“ elektrických modelů snaží kvůli současné chabé poptávce ceny snižovat.

Uvedená suma přitom nezahrnuje příplatky za dodatečné úpravy a výbavu dle individuálního přání kupujícího. Ty zpravidla dosahují dalších 15–20 procent. Je také mnohem vyšší než průměrná prodejní cena Ferrari (včetně příplatků), jež během letošního prvního čtvrtletí byla kolem 350 tisíc eur (přibližně 8,5 milionu korun).

Elektrický model Taycan od Porsche, jenž přece jen není tak „vyšperkovaný“ jako vozy od Ferrari, začíná na 100 tisících eurech, srovnává agentura Reuters. Vedení Ferrari na její dotaz ohledně ceny prvního bateriového EV nereagovalo.

„Automobilka si chce zachovat velice vysoké marže a také kompenzovat značné náklady na vývoj nové plně elektrické technologie i na nákup mnoha dílů a komponentů od externích dodavatelů,“ vysvětluje půlmilionovou cenu Andrea Balloni, analytik italské Mediobanky. Před-

pokládá, že nový elektromobil bude tvořit asi 10 procent celkových příjmů Ferrari, neboť jeho klienti stále preferují vozy se spalovacím motorem. Jenom ty podle nich mají „ten správný zvuk“.

Exkluzivita nade vše

Výrazné rozšíření výrobních kapacit by mohlo podle něj a dalších expertů představovat pro firmu, navyklou na exkluzivitu, určité riziko. Ale Ferrari si to nepřipouští. S postupným růstem výroby z dosavadních zhruba 14 tisíc vozů ročně se bude současně rozšiřovat modelová paleta. Ferrari se důsledně drží své dosavadní obchodní politiky – dodávat každý model jenom v omezeném objemu. S dosažením projektované výrobní kapacity až 20 tisíc vozů ročně firma v nejbližších letech nepočítá. I to je určitá záruka exkluzivity.

„Poptávka po vozech Ferrari stoupá, takže společnost má prostor jí více vycházet vstříc, aniž by nějak slevila ze své exkluzivity,“ míní Fabio Caldato, portfoliový manažer investiční firmy AcomeA SGR.

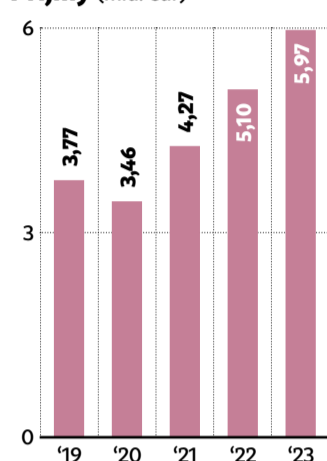
Zájemci o některé modely podle něj musí v prodejním pořadníku někdy čekat až dva roky. „Tento seznam se vůbec nekrátí, naopak. Už jenom být na něm je symbol společenského postavení.“

Čtyřdveřový model má úspěch

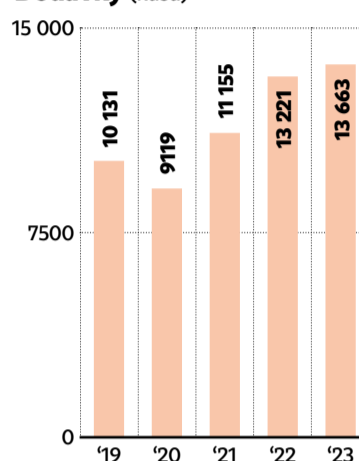
Automobilka Ferrari už dokázala, že je schopna jít za rámec svých tradičních dvoumístných „sportáků“ a grand tourerů (výkonných sportovních vozů určených k cestování na velké vzdálenosti vysokou rychlostí – pozn. red.). Její vůz Purosangue, což je vůbec první čtyřdveřový a čtyřmístný model v historii Ferrari, uvedený na trh předloni, slaví prodejní úspěchy. A současně významně přispívá ke skvostným ekonomickým ukazatelům.

Základní ukazatele automobilky Ferrari

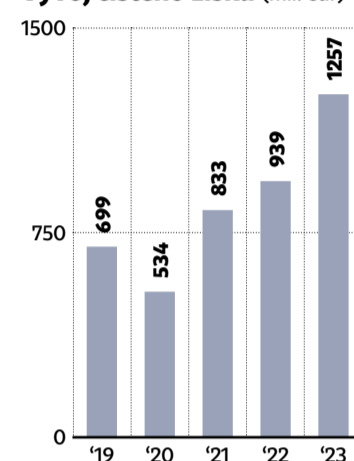
Příjmy (mld. eur)

Dodávky (kusů)

Vývoj čistého zisku (mil. eur)

Zdroj: Ferrari

Ferrari zatím nabízí jen plug-in hybrid SF90 Stradale (na snímku). Od druhé poloviny příštího roku ale přibude čistě elektrický model. Jeho cena nepůjde pod půl milionu eur.

Foto: Ferrari

Konkurenční automobilka Lamborghini, jež od roku 1998 patří pod německou Audi, dceru Volkswagenu, hodlá svůj první čistě elektrický model uvést na trh během roku 2028. „Mnohem důležitější než být první je mít ten správný produkt,“ prohlásil nedávno její šéf Stephan Winkelmann.

Ferrari loni zákazníkům dodalo 13 663 vozů, což bylo meziročně o 3,3

procenta více. Tempo růstu co do objemu tak výrazně zvolnilo (v roce 2022 vzrostl skoro o pětinu), ale společnosti se dařilo prodávat dražší modely. Její příjmy tak vzrostly o 17 procent skoro na šest miliard eur.

Firma v roce 2023 vykázala provozní zisk 1,61 miliardy eur, což odpovídá 27 procentům jejich celkových příjmů. Jinak řečeno, každé euro jí přináší 0,27 procentu. „Takového

brilantního výsledku nedosahuje žádná automobilka,“ tvrdí server Fiatgroupworld.com.

Podle něj jeden prodaný vůz Ferrari loni přinesl průměrný provozní zisk skoro 118 tisíc eur (o 25 600 více než v roce 2022). „Pro představu, německá značka Porsche by musela prodat pět svých vozů, aby se dotáhla na zisk generovaný jedním vozem Ferrari,“ dodává citovaný server.

Inzerce

PODCAST HN

GENERAČNÍ KONFLIKT

Jaké jsou generační hranice humoru?

Nekorektní humor není vtipný, tvrdí známá autorka slam poetry

Natálie Schejbalová

Veronika Capáková & Petr Honzejek

Poslechněte si další díl nového podcastu

■ Nadtitulek

Od léčivých náplastí po kloubní injekce. Zahradníčkův Biohealing rozšiřuje použití přípravků z placenty

Pavel P. Novotný
pavel.novotny@hn.cz

V západní části areálu Fakultní nemocnice Ostrava se nachází moderní budova skupiny Primecell a v jednom z křídel také laboratoře její zřejmě nejcennější části – biotechnologické společnosti Biohealing. Zde kraluje tým ředitelky a vědkyně Ivety Schmiedové, který úspěšně rozvíjí patenty pro regenerativní medicínu s využitím lidské placenty.

První větší komerční i praktické úspěchy již firma sklízí v případech léčivých náplastí na nehojivé rány Amnioderm, kterou již ve spolupráci s největší českou farmaceutickou společností Zentiva nabízí v několika evropských zemích. Kromě Česka také na Slovensku, v Polsku či Rakousku.

„Letos plánujeme studii a launch s produktem na Blízkém východě a také v Pobaltí. Již jsme se dostali do fáze, kdy nás lékaři oslovují sami na základě zkušeností svých zahraničních kolegů nebo výsledků prezentovaných na odborných konferencích, a to nás nesmírně těší,“ popisuje v prostorech laboratoří Schmiedová, která v době vzniku rozhovoru měla několik týdnů do porodu (chlapec se jí narodil před několika dny).

Tím ale ambice zdejšího – prakticky kompletně ženského – kolektivu nekončí. Aktuálně se tu pracuje na certifikaci přípravku Amnioderm+, což je druhá generace produktu na hojení ran a jeho hlavní výhodou má být status zdravotnického prostředku.

„To velmi zpřístupní léčbu všem potřebným, protože na rozdíl od tkáňového transplantátu – tedy Amniodermu –, který je možné aplikovat pouze

ve zdravotnických zařízeních, bude Amnioderm+ dostupný také pro domácí ošetření. Bude tedy kombinovat účinnost amniové membrány a snadnou dostupnost zdravotnického prostředku,“ vysvětluje rodačka z Brna. Ta věří, že se certifikace firmě povede dotáhnout do konce letošního roku. Pak se Biohealing podle Schmiedové stane první firmou v Evropě a možná i na světě, která takovýto produkt přinesla na trh.

„Dále v průběhu letošního roku plánujeme zahájit ve spolupráci s EB Centrem použití Amniodermu pro rány související s nemocí motýlích křídel. Předběžná data vypadají velmi nadějně,“ dodává.

Ačkoliv pro firmu zůstává vlajkovou lodí bádání hojení ran, už nyní se její vědecký tým zabývá dalšími možnostmi využití léčivých vlastností amniové membrány, tedy léčivé tkáně z placenty.

„Těsně před schválením nyní máme takzvaný Amnioinject, tedy amniovou membránu jako biologické léčivo v injekční formě, která se bude užívat pro symptomatickou léčbu osteoartrózy. Když tato injekce nejen že potlačí bolestivé symptomy, ale pomůže také regeneraci postižené oblasti,“ popisuje další ambiciózní produkt.

Osteoartróza je chronické kloubní onemocnění, při kterém dochází k postupnému ubývání a přestavbě kloubní chrupavky. Dopadá na oblasti přilehlých kostních tkání a způsobuje zhoršení kvality pohybu a výraznou bolest. Onemocněním trpí až 12 procent populace nad 60 let věku, s vyšším věkem četnost problémů přibývá.

Iveta Schmiedová Vědkyně a manažerka pózuje v prostorách biotechnologické společnosti Biohealing. Před několika dny se jí narodil syn. Do chodu firmy se chce zapojit co nejdříve.
Foto: HN – Jiří Zerzoň

Další oblastí, které se v Biohealigu věnují, je endometrióza a nežádoucí srůsty v oblasti dělohy. „Tento výzkum mě mimořádně těší, protože zde vytváříme pomyslný kruh – žena při porodu daruje placentu, ženy v laboratoři ji zpracují a opět to pomůže ženám při endometrióze nebo například po porodu císařským řezem. Právě endometrióza a nežádoucí srůsty jsou přitom velmi bolestivým zdravotním problémem, který ženám způsobuje mnohé komplikace, a může dokonce způsobovat i neplodnost,“ dodává Iveta Schmiedová.

Další úroveň výzkumu pak je podle mladé vědkyně třeba izolace a kultivace epiteliálních buněk z amniové

membrány, které mají obdobný regenerační potenciál jako třeba kmenové buňky. V této oblasti, která by mohla znamenat průlom v oblasti rekonvalescence po infarktu či mozkové mrtvici, je ale tým přece jen na začátku.

Biohealing je stejně jako jeho šéfka původem z Brna. Firma se ale před několika lety přestěhovala do ostravského biomedicínského inkubátoru 4MEDI. Ve společnosti má většinový podíl podnikatel Michal Zahradníček a jeho skupina Primecell, která výzkum financuje. Část peněz ale do projektů přichází i ve formě grantů.

Pro brněnskou vědkyni Schmiedovou to znamenalo, že ještě done-

dávna pravidelně pendlovala mezi Brnem, Ostravou a také Prahou.

S blížícím se termínem porodu v cestování přece jen ubrala, ale i během mateřství se chce do dění ve firmě nadále zapojovat: „Ve firmě a v panu majiteli jsem měla od začátku těhotenství velkou podporu. Svůj život bez Biohealingu, který pomáhá budovat posledních sedm let a je takovým mým prvním dítětem, si neumím představit. Plán je takový se krátce po porodu opět zapojit, alespoň částečně, do fungování firmy. Mám velkou oporu ve svém manželovi a rodině, tedy se nebojím, že by se cesta nenašla. Jen bude potřeba plánovat ještě o něco pečlivěji.“

■ Jaderná energetika

EDF podepsala s českými firmami dohody o dodávkách

Jan Brož
jan.broz@hn.cz

Kdo z dvojice uchazečů postaví v Česku nové jaderné elektrárny? ČEZ už vládě poslal své doporučení. U energetické skupiny tedy nemůže francouzská EDF a jihokorejská KHNP nic změnit. Kabineta Petra Fialy se však verdiktem energetiků nemusí řídit, pokud uzná, že pro Česko má větší smysl spolupracovat s druhým uchazečem.

Důvody, které vládu k nerespektování hodnocení ČEZ mohou vést, se totiž do striktních parametrů jaderného tendru dají zkomponovat jen stěží. Jde třeba o strategicko-politickou spolupráci s jednou z uchazečských zemí nebo šance českého průmyslu na lukrativní zakázky

na českých i zahraničních projektech. Aktivita KHNP a EDF proto nijak nepolevuje.

Body v tomto ohledu naposledy získali Francouzi. V Paříži podepsali dohody s pěticí tuzemských firem, které zpřesňují rozsah dodávek na případném budoucím projektu. Konkrétně jde o Armatury Group, I&C Energo, Sigma Group, Škoda JS a ZAT. „Kromě toho nyní s velkým počtem firem zjišťujeme rozsah prací, jakými se mohou podílet na českém projektu, ale také na těch dalších v zahraničí. Jedná se asi o 90 firem z 200, které jsme původně identifikovali,“ řekl HN šéf EDF Luc Rémont.

České jaderné firmy v uplynulých měsících podepsaly s oběma finalisty bezpočet memorand o spolupráci. V poslední době však mezi nimi narůstalo rozčarování nad nezávazný-

mi dokumenty a dávaly najevo, že by pár týdnů před vyhlášením vítěze stamiliardové zakázky až na čtyři reaktory měly rády v ruce i konkrétnější smlouvy. Podle Jozefa Perlíka, výkonného ředitele Aliance české energetiky, která jaderné dodavatele sdružuje, v Paříži podepsané dohody právě tímto typem kontraktů jsou.

„Je tam závazek ze strany partnera, že na daný, exaktně popsáný rozsah bude společnost poptána. Jsou

~
Jedná se o Armatury Group, I&C Energo, Sigma Group, Škoda JS a ZAT.

tam také definována pravidla, na základě kterých poptání proběhne, a je tam jednoznačný závazek, že pokud nabídka společnosti bude konkurenceschopná, tak bude preferovaným dodavatelem,“ řekl Perlík.

Průmyslníci dlouhodobě doufají, že by se na výstavbě mohli podílet z 65 a více procent hodnoty zakázky. Pokud by tedy jeden blok stál 340 miliard, jak nedávno vypočetla organizace Fakta o klimatu, v Česku by zůstalo 220 miliard. V Paříži podepsané smlouvy jsou však jen úplným začátkem k dosažení nastavené mety. „Zatím jsme velmi daleko od naplnění 65 procent, která bychom chtěli mít u každého uchazeče zasloužená. Je to počáteční fáze a bavíme se o jednotkách procent,“ dodal Perlík.

Ani KHNP však v tomto ohledu nezahálí. Jihokorejský dodavatel elekt-

rárních komponent Doosan nedávno oznámil, že v Česku investuje tři miliardy korun. Do své plzeňské továrny Škoda Power chce přesunout výrobu vzduchem chlazených generátorů parních turbín. „Zároveň v Plzni plánujeme vybudovat centrum vodíkových spalovacích turbín v Evropě, které přinese více pracovních míst a zařadí Česko na mapu několika málo výrobců na světě,“ prohlásil Seungwoo Sohn, generální ředitel Doosan Enerbility Power Service Business Group. Právě plzeňská Škodovka by v případě vítězství KHNP dodala české elektrárny turbínu, jednu z největších komponent.

Kterého z uchazečů ČEZ vládě doporučil, zůstává tajné. V zákulisí však více tipů směřuje na Korejce. Francouzům se však přisuzují větší šance, pokud jde o to, jak se rozhodne vláda.

■ Google Cloud Summit

Rozdíl mezi průměrem a výjimečností? Schopnost rozhodovat se díky práci s daty

Adam Mašek
adam.masek@hn.cz

V půli června se v Kongresovém centru Praha, největším objektu pro pořádání konferencí v zemi, konal v Česku vůbec poprvé Google Cloud Summit. Americký gigant na akci, které se zúčastnily stovky hostů z celého světa, představil některé z technologických novinek, jako je například nejmodernější „hyperpočítač“ pohánějící nejnovější jazykové modely generativní umělé inteligence.

Kromě inovací v cloudu byla řeč i o kybernetické bezpečnosti nebo o zkušenostech úspěšných tuzemských firem, jako jsou FTMO, Rohlík nebo Gen Digital. Jejich zakladatelé a šéfové mluvili mimo jiné o tom, jak důležitý je pro růst jejich byznysu cloud a práce s daty.

„Umělá inteligence je dnes v našem průmyslu všudypřítomná. Obsahuje ji skoro každá zpráva anebo konverzace, kterou mezi sebou v oboru vedeme. Popularita umělé inteligence je tak obrovská, že počet vyhledávání tohoto pojmu v posledních letech překonal všechny další technologie,“ uvedl na úvod akce Boris Georgiev, šéf Google Cloud pro střední a východní Evropu.

Obrovský zájem o nástroje umělé inteligence i mezi laickou veřejností odstartovala společnost Open AI, která koncem roku 2022 zpřístupnila zdarma svoji chatovací aplikaci ChatGPT. Světoví technologičtí lídři se následně začali předhánět v tom, kdo přinese na trh uživatelsky nejpřívětivější a současně nejvýkonnější jazykový model. Kromě OpenAI se postupně se svými softwary představily také další firmy: Microsoft s Copilotem, Anthropic s Claudem, Google s Gemini a v poslední době i Apple s Apple Intelligence.

„AI mění svět a Google byl u jejího zrodu, kdy na nástrojích umělé inteligence pracujeme již více než deset let. Tato vašeň pro technologie nám dala velký náskok ve vývoji. Před šesti měsíci jsme spustili Gemini. Každý jazykový model je ovšem jen tak dobrý jako data, se kterými pracuje. I proto jsme naši AI přidali i do našeho internetového vyhledávače a umožnili jsme to i třetím stranám,“ řekl v další části úvodní prezentace Tara Brady, generální ředitel Google Cloud pro Evropu, Střední východ a Afriku.

Podle Bradyho je kvůli této otevřenosti zásadní i kybernetická bezpečnost. „Ve světě, který se tak rychle mění a skýtá nejrůznější výzvy, je bezpečnost naprosto prvořadá, a to jak v soukromém, tak i veřejném prostoru. I proto pomáháme například ukrajinské vládě v ochraně její digitální infrastruktury,“ dodal v narážce na konflikt, který před takřka dvěma a půl lety rozpoutal Putinův režim.

V soukromém sektoru pak patří k předním partnerům Googlu vývojářská společnost Gen Digital, jejíž antivirové programy – Avast, Norton, LifeLock, Avira či AVG – využívá po celém světě na 500 milionů uživatelů. „Vzhledem k tomu, že stále více lidí žije online, je klíčové se této situaci rychle přizpůsobovat. Proto je potřeba neustále inovovat, a to rychle. Cloud nám v tom velmi pomáhá, stejně jako umělá inteligence. I díky těmto technologiím můžeme poskytovat ochranu ještě předtím, než se hrozby vůbec objeví. A efektivněji řešit problémy, které už existují,“ přiblížil posluchačům praxi Vítězslav Šantrůček, ředitel vývoje v Gen Digital.

Hlavním tématem dne ale byla umělá inteligence v kontextu jejího využívání při práci v cloudu, a tedy s daty. O jak důležitý segment

byznysu pro Google jde, o tom svědčí i nedávno oznámená spolupráce s americkou konkurenční firmou Oracle. Oba technologické giganty částečně spojily své cloudové služby, když vytvořily platformu, která překlenuje mezeru mezi službami Google Cloud a Oracle Cloud Infrastructure. V praxi to bude výhodné především pro koncové korporátní klienty. Ti totiž budou moci propojovat cloudové technologie a aplikace obou firem s tím, že za přenos dat mezi jejich platformami nebudou hradit poplatky. Služba bude spuštěna nejprve v jedenácti světových regionech, následně se rozšíří i do dalších.

Nahradí AI profesionální tradery?

Podle Bradyho využívá cloudové technologie Googlu až 90 procent všech světových jednorozčů, tedy start-upů, jejichž hodnota překročila miliardu dolarů. Jednou z velkých technologických firem v rámci Česka, která vybudovala svůj byznys i díky cloudovým technologiím, je FTMO. Platforma sdružuje něko-

rostoucí firmou ve střední Evropě podle společnosti Deloitte (Deloitte Technology Fast 50).

„Před devíti lety jsme s Otakarem (Šuffnerem, spoluzakladatelem FTMO) na VŠE chtěli tradovat. S naším byznys nápadem jsme byli v celé řadě profesionálních investičních společností a bankách, ale tam bylo bez jakýchkoliv dosavadních zkušeností nemožné s něčím takovým prorazit. Tyto firmy nám říkaly, že to nejde. Začali jsme tedy naše investiční analýzy dělat manuálně v excelových tabulkách a wordpressových dokumentech. Když máte pět uživatelů, tak to jde, pokud jich ale máte přes 200 tisíc, je to už nemožné a právě v tu chvíli jsme velmi ocenili možnost pracovat s Googlem, který nám díky svým technologiím a později i cloudu umožnil věci škálovat a růst do mnohem větších rozměrů,“ říká Marek Vašíček, spoluzakladatel a hlavní technický ředitel FTMO.

První aplikací byl Gmail, dnes už jde o různé nástroje Google ekosystému, včetně technolo-

„AI bude buzzword dalších deset let, ale opravdu velké společnosti nebudou tvořeny čistě jen na technologiích umělé inteligence. Bude to o základech, na kterých byla společnost původně vybudována,“ uvedl Čupr v panelu, během kterého diskutoval s Pavlem Doležalem, spoluzakladatelem a generálním ředitelem firmy Keboola. Ta pomáhá podnikům v optimalizaci, třídění a správě jejich interních dat.

Podle Doležala bude do budoucna o rozdílu mezi průměrnou a špičkovou společností s velkými zisky rozhodovat to, jakým způsobem bude taková společnost schopna využívat svoje data pro rozhodování. A to nejen v klíčových otázkách strategie, ale i běžných každodenních operacích.

„Rozdíl v technologické vyspělosti mezi firmami se snižuje, přístup k různým špičkovým nástrojům má stále více podniků. Jde tedy o to, jak tyto technologie využijí a jak dokážou vytěžit svá data. Jsou to právě denní rutinní rozhodnutí zautomatizovaná na základě správné

FTMO je jednou z firem, která vybudovala svůj byznys i díky cloudovým technologiím. Platforma sdružuje několik stovek tisíc amatérských burzovních obchodníků z celého světa. Foto: Google

lik stovek tisíc amatérských burzovních obchodníků z celého světa, dává jim k dispozici investiční kapitál a pak se s nimi dělí o zisky.

Zájemce se nejprve přihlásí do speciálního kurzu Challenge, který je jakýmsi prvotním a poměrně přísným sítem. Když jím projde, čeká ho ještě následná ověřovací fáze Verification. Tento proces trvá v součtu přibližně čtvrt roku a lidé za něj zaplatí až vyšší desítky tisíc korun. Kdo souborem školení a testování projde, stane se obchodníkem FTMO, který má k dispozici investiční kapitál až 200 tisíc dolarů. Pak má obchodník nárok na 70 procent zisku, nenese žádné ztráty a vrátí se mu i poplatek za úvodní školení.

Mezi roky 2017 a 2020 firma, která vznikla v roce 2015, zvýšila své tržby o více než 39 tisíc procent a v posledních letech vykazovala zisk EBITDA (před započtením úroků, daní a odpisů) okolo dvou miliard korun. I proto byla v uplynulých letech zvolena nejrychleji

gii založených na bázi umělé inteligence. Vašíček si ovšem nemyslí, že by AI plně nahradila obchodníky a analytiky. „Podle mě nic jako AI trading bot nevznikne. Alespoň ne do té míry, že by plně nahradil obchodníky a analytiky. Spíš bude jejich pomocníkem. Začínající obchodník si díky AI bude moci vytvořit nějakou základní analýzu rychleji a pohodlněji, pokročilejší analýzy, které musí zpracovávat zkušenější profesionálové, budou dělat stále lidé. Ale AI jim pomůže být efektivnější, pomůže jim ty jejich schopnosti a dovednosti posunout na další úroveň,“ říká český miliardář.

Špičku od průměru odděluje práce s daty

Mezi firmy využívající cloudové technologie Googlu patří například i jeden z tří českých jednorozčů – Rohlík Group. Jeho zakladatel a generální ředitel Tomáš Čupr vidí primární přínos AI v cloudu a v tom, že dokáže odemknout potenciál dat napříč celou firmou.

práce s kvalitně očištěnými daty, která rozhodují a budou rozhodovat. V celém fungování firmy jsou to třeba dvě procenta, ale ta jsou onou dělicí čarou mezi výjimečností a průměrem. A v tom nám samozřejmě pomáhá a bude pomáhat AI,“ říká Čupr. V Rohlíku takto automatizovaných obchodních rozhodnutí denně proběhne okolo tisíce.

Podle Čupra je také důležité škálovat a přenášet odpovědnost napříč celou firmou. „Jde o to, poskytnout přístup k datům ve firmě v nějaké použitelné formě všem zaměstnancům a lidem, kteří dělají rozhodnutí. Pokud mají přístup k databázi, vědí, co se ve firmě děje, a dokážou pochopit, kam směřuje. Nevidím důvod, proč nemotivovat pracovníky i na nižších pozicích, aby mohli dělat na datech založená obchodní rozhodnutí. I díky tomuto mindsetu jsme v pěti světových zemích.“

Článek vznikl ve spolupráci se společností Google.

■ Rusko a KLDR

Martin Ehl
martin.ehl@hn.cz

Objímání Putina a Kima je varováním celému Západu

Dva diktátoři, Vladimir Putin z Ruska a Kim Čong-un ze Severní Koreje, uzavřeli během pompézní návštěvy tento týden smlouvu „o vzájemné pomoci v případě agrese“. Zní to velmi studenovělečnický a odráží to hlubokou proměnu vztahů obou zemí po ruské agresi na Ukrajinu. Na první pohled jde o pragmatickou dohodu: Putin získá přístup k municí a raketám pro svoji válku, Kim zase potraviny a technologii pro svoje jaderné zbraně.

Ale může tu být i pohled druhý: Vedle pragmatismu, který je ohraničený momentálními potřebami obou režimů, jde o zárodek něčeho, co bychom slovy bývalého amerického prezidenta George W. Busha mohli označit za novou osu zla – tedy hlubší spolupráci diktátorských režimů, které chtějí využít rozkolísaného světa liberálních demokracií k větší proměně globálního pořádku.

Před něčím takovým varuje ve své nové knize „Autocracy Inc. – The dictators who want to run the world“ americká novinářka Anne Applebaumová. Podle ní v digitálně propojeném světě hrozí, že se praktická spolupráce, jak nám ji předvádějí nyní Rusové a Severokorejci, může proměnit v zásadnější hrozbu demokraciím.

„Autokracie dnes neřídí jeden padouch, ale sofistikované sítě, které se opírají o kleptokratické finanční struktury, komplex bezpečnostních služeb – vojenských, polovojenských, policejních – a technologických expertů, kteří zajišťují dohled, propagandu a dezinformace. Členové těchto sítí jsou propojeni nejen mezi sebou v rámci dané autokracie, ale také se sítěmi v jiných autokratických zemích a někdy i v demokraciích,“ píše Applebaumová v úvodu knihy, která oficiálně vyjde až za měsíc. Policie jedné země školí a vybavuje kolegy z jiných států, propagandisté spolupracují na sociálních sítích a vypomáhají si v trollích farmách. „Zkorumpované, státem kontrolované společnosti v jedné diktatuře obchodují se zkorumpovanými, státem kontrolovanými společnostmi v jiné diktatuře,“ vysvětluje novinářka.

Témata jsou podle Applebaumové stejná: degenerace demokracie, stabilita autokracie, zlo Ameriky.

Jejich publikum není jen domácí. Stačí se podívat na demokracickou Evropu, která si nevadí s nárůstem popu-

larity radikální pravice. Nebo na předvolební Ameriku, kde v tuto chvíli pravděpodobnější vítěz voleb slibuje, že první den bude diktátorem.

Spolupráce Ruska a Severní Koreje může ukázat, že transakční politika může – přinejmenším dočasně – fungovat. A také, že lze kolem ní budovat jakési spojení, které nemá sice odraz v žádné ideologii, ale především v obrazu společného nepřítele, kterým jsou Spojené státy a liberální demokracie, kterou Amerika reprezentuje – a s jejímž fungováním má v poslední době sama větší potíže.

Pak je tu aspekt ekonomický. Rusko si vede i přes západní sankce hospodářsky nečekaně dobře, většinu Rusů dokonce stoupl příjem. Čína je pro stoupence nedemokratických režimů nebezpečná v tom, že historicky poprvé ukazuje, že není potřeba být liberální demokracií, aby dlouhodobě ekonomika šlapala a děti se měly lépe než jejich rodiče – což je naopak pocit, který slábne v liberálních demokraciích.

Zároveň je tu obava z rozšíření jaderného arzenálu způsobem, který by ze Severní Koreje opravdu udělal jadernou mocnost. Americké experty na rusko-severokorejském spojení nejvíc znepokojuje technologický transfer: Moskva může Pchjongjangu předat know-how umožňující vyslat raketu s jadernou hlavicí prakticky na jakékoliv místo ve Spojených státech.

Sečteno a podtrženo, můžeme se sice při pohledu na nabubřelost a nevkusnost výzdoby a oslav staronového přátelství dvou diktátorů smát, ale hrozbu, kterou jejich spojení představuje pro svět liberálních demokracií, nesmíme podcenit.

Rusko si vede i přes západní sankce hospodářsky nečekaně dobře.

■ Armáda

Petr Honzejek
petr.honzejek@hn.cz

Proč je dobře, když šéf generálního štábu vykládá na sítích vojenské vtipy

Atenhle vojenský vtip znáte? „Instruktor kamikadze říká frekventantům kurzu: Dobře se dívejte, ukázu vám to jenom jednou!“ Dobrý, že ano? Na ministryni obrany Janu Černochovou z ODS asi až moc, protože účet na síti X, na kterém vtip zazněl, je příčinou jejího dalšího střetu s náčelníkem generálního štábu české armády Karlem Řehkou.

Příběh v kostce: Náčelník generálního štábu Řehka chtěl rozjet na síti X oficiální profil, na kterém by komunikoval ve formě „videobřifinků“ s vojáky i s veřejností. Ministryně Černochová mu to zakázala s odůvodněním, že by se „tříštila komunikace“ resortu. A že se nic nového zavádět nebude, naopak se účty vojáků zredukuje. Řehkovi nezbylo než se podříditi. S „břifinky“ ale začal na svém soukromém profilu. Následně se oba střetli veřejně, přímo na jednání sněmovního bezpečnostního výboru.

Kdo má pravdu? Na jednu stranu je jasné, že si vojáci nemohou dělat, co chtějí. Nemáme vojenskou diktaturu. Ovšem na druhou stranu, jistou, především vnitřní autonomii by armáda mít měla. Pokud by tomu tak nebylo, nepotřebovala by žádné velení.

Rozumná míra autonomie by se měla týkat i komunikace ozbrojených sil. Šéf generálního štábu by měl mít v technických a odborných záležitostech možnost přímo oslovovat jak vojáky, tak i veřejnost. Vojáky proto, že osobním příkladem se buduje loajalita, která je vždy víc motivující než pouhá poslušnost. Veřejnost proto, že se přímým informováním buduje důvěra v armádu jako takovou, jakož i ochota s armádou spolupracovat, což je v době ohrožení k nezaplacení.

U nás je to bohužel stále tak, že každý, kdo nějak vyčuhuje, kdo přijde s moderním přístupem, dostane přes prsty. Když je nadto vtipný a výrazný jako generál Řehka, tak tím hůř pro něj. Ministryně Černochová, jakkoli má správný geopolitický kompas a za armádu dýchá, má se silnými osobnostmi v resortu zjevně problém. Zmizet musel šéf vojenské policie Otakar Foltýn, teď se ministryně potýká s Řehkou. Takže na závěr otázka pro ni: Může být skutečně silný ten, komu vadí silní v jeho okolí?

■ Praha

David NATO dal hlavnímu městu Motýle aneb Trefa do černého

Tomáš Sedláček
autori@hn.cz

Celou Prahou se nese šílená kontroverze o instalaci dvou motýlů na obchodní dům Máj. Až mám skoro pocit, že kdyby David Černý sochy nepostavil, ani bychom si našeho výročí členství v NATO nevšimli.

David Černý má zvláštní dar, dokáže z ošklivých, fádnicích věcí a staveb udělat věci a stavby sympatické a zajímavé. To není moje věta, ale věta z knihy o Davidovi Černém z pera Jana H. Vitvara. A má pravdu. Vzpomínáte, jak nám všem byla protivná strohá a trčící Žižkovská věž? A pak na ni David Černý posadil miminka a z věže se najednou stal sympatický objekt, který vzala Praha na milost. Nebo Quadrio, které by propadlo bez Davidova Kafky do běžné šedi mundánnosti dalšího obchodního centra. Těch obchodních center bez jakéhokoliv ducha máme po Praze mnoho. Jen před Quadriem se shromažďují davy turistů i místních škol, jako by to byl druhý orloj. Pro mnohé průvodce se Kafka stal dalším, novým symbolem Prahy.

Ale hezky od začátku. David Černý se vlastně stal jakýmsi politicko-uměleckým průvodcem celé mé generace. Chodící trabant vtipně a s lehkostí (chodící trabant! Proč mít kola, když máte obří nohy?) a přitom hluboce smutně (protože trabant z Východu na Západ jen tak chodit nemůže) okomentoval exodus Východu na Západ, který si východní Němci přáli tak moc, že zde zanechávali na ulicích svá auta. Dodnes „chodí“ na německou ambasádu a hrdě jej tam ukazují návštěvám.

Jedním tahem růžové, přes noc, se podařilo udělat z nenáviděného symbolu ruské vojenské okupace dětskou, roztomilou hračku, která už nenahání strach. A stává se zároveň výrazným a všeříkajícím symbolem sametové revoluce. David Černý komentoval Havla, Klause i Zemana, každému zanechal nějakou zprávu, které si všimli. Komentoval Entropu a dokumentovatelně předpověděl brexit, lépe než kterýkoliv analytik, včetně mě. Provedení Entropy bylo na můj vkus svérázně až moc, ale to zas na druhou stranu patří do nutné výbavy každého umělce, který jen nehladí po srsti. David Černý hladí proti srsti. Ale hladí.

Svatého Václava, který v Lucerně hrdě jede vztyčený, jako by se nechumelilo, na mrtvém koni, který je navíc vzhůru nohama, považují osobně za jeho vrcholné dílo, co se týče trefy do černého. Stejně tak jako čurající panáčky u řeky na Klárově. Ti alespoň ve mně zhmotňují podobnou myšlenku, jaké se krátce po roce 1968 dopustil dnes již též extrémně svérázný myslitel Noam Chomsky, když nás označil za národ, který se nemíchá ani do svých vlastních interních záležitostí.

No a skoro by se chtělo říct, že to naše výrazné historické nemíchání se do vlastních záležitostí si kompenzujeme žabomyšími válkami o tom, kde v té naší matičce Praze budou na rok (doutám, že déle) poletovat Spitfire motýli.

Najednou se probudí všechny hlídácké instituce a křičí něco o kráse a ošklivosti. Rozumějte, poté co se pod jejich bdělým dozorem třicet let mění krásné ulice Prahy v odpadkový koš blížících neonů a hnusu, že z toho rozum stojí, najednou, když vidí možnost se zviditelnit, začaly hlídat panenskou krásu Prahy. Třicet let se nám z Prahy stává odporné nic, Václavským náměstím počínaje, Staromákem konče.

Toto jste měli hlídat. A teď vám najednou na smrt vadí vcelku milá a vtipná, navíc dočasná instalace jednoho z mála světově známých českých sochařů. Měli byste se stydět. A zároveň byste měli být rádi, že se někdo aspoň snaží udělat Prahu zajímavější. Když už toho nejste schopni sami.

Davidovi motýli budou normálním lidem s normálním vkusem dělat radost rok, snad déle. Ale to, co jste za sebou nechali na úrovni ulic hlavního města vy, pasáci poezie, koštěří metafor (slovy Václava Hraběte) a plastová hlídači krásy Prahy prodávající trpaslíky, ten hnus s námi zůstane ještě dlouho. A v žádném případě nepůjde za pár dní odinstalovat. Nezáleží vám pranic na kráse Prahy, záleží vám na vaší vlastní moci, důležitosti a kadenci zakazů. Nevím, jestli by Praha mohla být za posledních třicet let ošklivější, i kdybyste vůbec neexistovali.

Jenže trefovat se do Davida, místo zamyšlení se nad svou vlastní úžasnou prací za posledních třicet let, to je tedy trefa do Černého.

Autor je ekonom a lektor
Metropolitní univerzity Praha

■ Maďarsko

Tibor Dessewffy
autori@hn.cz

Plán pro evropské populisty a Ameriku Donalda Trumpa

Volby do Evropského parlamentu potvrdily narůstající podporu extremistických stran v Evropě. Ve Francii výsledky přiměly Emmanuela Macrona k rozpuštění národního shromáždění a vypsaní předčasných voleb, které by mohly předznamenat radikální změnu politického směřování země a jejího vztahu k EU. V Rakousku je Strana svobodných na cestě k tomu, aby se v podzimních celostátních volbách ujala vlády. Italská premiérka Giorgia Meloniová je nyní po nezadržitelném vzestupu své strany Bratři Itálie všeobecně považována za vládkyni v příštím parlamentu EU. V Německu volební růst Alternativy pro Německo (AfD) oslabuje autoritu vládní koalice vedené SPD. A to vše předchází očekávanému návratu Donalda Trumpa.

Jednou věcí je volební úspěch těchto stran, druhou je udržení moci. V Maďarsku, kde je premiérem Viktor Orbán, však mají dnešní populisté živou ukázkou toho, jak upevnit své zisky a udržet si dlouhodobý vliv.

Orbán je maďarským premiérem s ústavní většinou již 14 let v řadě. Díky tomu má mimořádný vliv a může přetvářet zemi podle svých osobních představ – a jeho působení v čele politického systému ukazuje mnohé o tom, jak se demokratické instituce mohou stát zranitelnými vůči populistickým strategiím.

~
Cílem je vytvořit stav boje tím, že se neustále identifikují vnější a vnitřní nepřítel a vůdci se vydávají za „hrdiné ochránce“ lidu.

Když mluvíme o Orbánovi, měli bychom identifikovat základní charakteristiky, které musí moderní populisté mít, aby dosáhli úspěchu. Patří mezi ně: charismatická přitažlivost a schopnost oslovit lidi jednoduchými a přesvědčivými poselstvími o národní hrdosti, prosperitě a schopnosti bránit se vnějším hrozbám. A nenápadněji jejich odbornost v budování politické infrastruktury, která jim umožňuje převzít kontrolu nad politickými, právními a komunikačními zdroji své země.

Jen málo dnešních populistů vykazuje obě tyto vlastnosti. Jaroslav Kaczyński z polské strany Právo a spravedlnost sice dokázal ovládnout státní infrastrukturu, ale nakonec mu chybělo charisma, aby se ve funkci udržel.

Lídři jako Trump tyto vlastnosti mají, ale mají potíže s organizací a budováním systému. Tým bývalého prezidenta si to uvědomuje, a proto od té doby spustil program Agenda 2025 a provedl strategické náborové v rámci přípravy na efektivnější návrat administrativy. Zdá se, že vliv na tuto práci pramení z Maďarska. Příznivci a mediální spojenci americké republikánské pravice Orbána chválí téměř denně. Senátor J. D. Vance, který je všeobecně považován za potenciálního kandidáta na prezidenta, nedávno prohlásil, že USA by se od Maďarska „mohly hodně naučit“. Zatímco sám Trump uvedl: „Nikdo není lepší, chytřejší a lepší vůdce než Viktor Orbán. Je fantastický.“

Tato chvála je příkladem rostoucí atraktivity toho, co můžeme nazvat „budapeštskou příručkou“, a plánu, jak se udržet u moci. Zahrnuje hraní si s volebním systémem a volebními obvody ve prospěch vládnoucí strany, podřízení zpravodajských služeb politické kontrole, sladení prokuratury s politickou vůlí, podkopání nezávislosti soudů, vyprázdňování ústavního soudu a jeho obsazení stranicky loajálními osobami a převzetí kontroly nad médií prostřednictvím ministerstva propagandy. Tato opatření mohou v souhrnu přinést téměř neomezenou moc a pomoci začínajícímu autokratovi udržet si dlouhodobě svůj vliv.

Orbánův úspěch je do značné míry dán jeho schopností vyhnout se nepopulárním opatřením a zároveň uplatnit nový rámec, které překračuje tradiční levoprávní omezení. Výsledkem je politická infrastruktura založená na osobních vazbách, která ruší nezávislost státních institucí a regulačních úřadů. V Maďarsku dnes každou významnou instituci vede osoba, kterou Orbán vybral, „Továrna na moc“, jak ji nazývají analytici, funguje jako dobře namazaný stroj: Péter Polt, premiérův společník, hlavní maďarský prokurátor, byl obviněn z toho, že nestíhá případy týkající se Orbána okolí. Antal Rogán, známý jako Orbánův ministr propagandy, získal kontrolu nad civilními zpravodajskými službami země.

Klíčovým krokem je přeměna politické moci v moc ekonomickou. To přesahuje rámec běžné korupce a směřuje k vytvoření nové ekonomické elity. Dokládá to případ Lórinca Mészárose, Orbánova přítele z dětství, který se ze skromných poměrů vypracoval na nejbohatšího muže v zemi a zprostředkovatele ruského financování spřízněných populistů včetně Marine Le Penové, a premiérova vlastního zetě Istvána Tiborce. Oba se údajně obohatili tím, že získali přístup k lukrativním státním zakázkám podporovaným EU.

Z rétorického hlediska je cílem vytvořit trvalý stav boje tím, že se neustále identifikují vnější a vnitřní nepřítel a vůdci se vydávají za „hrdiné ochránce“ lidu. Označování opozice za „zrádce“ a „nepřátele lidu“ posiluje jejich pozici. Orbán často tvrdí, že Maďarsko vede existenční boj s Bruslem a dalšími mezinárodními silami, a na podporu svého postoje využívá celonárodní konzultace, které vytvářejí iluzi demokratického zapojení všech stran, vždy obsahují návodné otázky a přesouvají vinu za vládní neúspěchy na osobnosti, jako jsou Ursula von der Leyenová a George Soros, který je častým terčem státním podporovaných očeřovacích kampaní. Není pochyb o tom, že prvky této rétoriky jsou populistům důvěrně známé, ale plně rozvinutá „továrna na moc“ je pro většinu z nich stále jen aspirací.

Zkoumání „budapeštské příručky“ je v souvislosti s možným zlomovým bodem pro populistickou pravici v Evropě a hrozícím návratem Donalda Trumpa v USA obzvláště důležité. Orbánovo rozvrácení maďarské demokracie za něco málo přes deset let vypovídá o rychlosti, s jakou lze dosáhnout uchvacení. Vyvolává také vyhlídku na vznik širšího, nového neliberálního mezinárodního spojení, které by bylo vytvořeno po vzoru maďarské politiky.

Autor je ředitelem Výzkumného centra digitální sociologie na Univerzitě Loránda Eötvöse v Budapešti

■ Peníze

Julie Hrstková
julie.hrstkova@hn.cz

Zahraniční supermarket, místo, kde se Čech všude na světě cítí skutečně bohatý

Prosím tě, nejezdí do té Ameriky, je tam všechno strašně drahé, varoval mě tatínek. Nakonec to byl opravdu šok. New York, který se podle zprávy každoročně vydáváne společností Henley & Partners ve spolupráci s New World Wealth, umístil letos na prvním místě v žebříčku měst s největší koncentrací milionářů na světě, je, co se týká cenového srovnání s Českem, nákupním rájem. A s minimálně tisíckrát větším výběrem.

Bohužel člověk, který denně nakupuje potraviny a drogerii v supermarketech v České republice a zcela v souladu s běžným nákupním chováním tvoří zhruba 66 procent obsahu jeho košíku zboží „v akci“, tedy se slevou, se cítí být bohatý nejen za oceánem, ale v kterékoliv Evropské zemi.

Nejde o to, že by stálo za to vyrážet na nákupy do Německa či kamkoliv jinam. Dechberoucí je skutečnost, že nákup v Německu, Rakousku, Francii či Švýcarsku, tedy zemích s výrazně vyšší kupní silou, než má Česko, vychází zhruba stejně drazé. Levnější je pak země oblíbená mezi českými turisty, Chorvatsko, případně Itálie. Všechny zmíněné oblasti navíc nabízejí mnohokrát větší výběr. Leží přitom na stejném kontinentě zvaném Evropa, takže neexistuje důvod, proč je v Německu či Chorvatsku v supermarketech chřest o měsíc dřív za zhruba o dvacet až třicet procent nižší cenu. Nebo proč se v Česku staly třeba cenovým synonymem kaviáru.

Potraviny a oblečení nejsou jedinými oblastmi, kde si Čech může v zahraničí připadat jako příslušník bohaté země, kde je všechno dražší, zato méně kvalitní. Stokrát propíraná mobilní data patří stále k nejdražším. A to opět v porovnání s nabídkami operátorů z okolních evropských zemí. Paradoxní začíná být i srovnání cen piva. I přes poslední zvýšení daně z přidané hodnoty patří v českých restauracích stále k těm nejlevnějším. Na rozdíl ovšem od soukromého garážového popíjení, které se rozmáhá na českých vesnicích a maloobcích. Existuje i varianta, kdy se dá pivo popíjet u stolu, na zahrádce na chodníku uprostřed města, a současně platit maloobchodní ceny. Ne, není to Praha, kde by evidentně podobný zábor neprošel hodnocením 1256 komisí na ochranu čehokoliv. Jde například o Berlín, kde se běžně sedí u stolu nikoliv před restaurací, ale před „večerkou“, malým obchodem s dlouhou otevírací dobou a s maloobchodními cenami, které jsou i v této ryze české komoditě naprosto srovnatelné.

Podobná srovnání jsou důležitá při posuzování toho, nakolik je v Česku levný či drahý život. Že i v jedné zemi na tak jednoduchou otázku panují dva naprosto rozdílné názory (samozřejmě podložené vhodně vybranými daty), ukázaly poslední dny. Nejprve se premiér Petr Fiala na síti X pochlubil daty Eurostatu, podle nichž je v České republice nejnižší podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením, takže Češi se zdají být bohatší než občané Skandinávie či Lucemburska. Potom ovšem přišla studená sprcha, když čísla okomentovali ekonomové.

Výčet důvodů, proč je ona statistika Eurostatu zavádějící, je ohromující. Za prvé nebere do úvahy exekuce, které přes veškerá milostivá léta a podobné akce stále drtí 640 tisíc lidí. Přičemž většina z nich jich má na krku rovnou několik. Platí také, že situace dopadá na jejich rodiny, takže postižených je násobně víc. Za druhé je v Česku extrémně nízká úroveň mezd. Šedesát procent mediánového příjmu v Lucemburku stále příjemci zajišťuje výrazně lepší životní standard než podobný podíl v Česku. Jak upozornil sociolog Daniel Prokop, s touto metrikou byli za socialismu všichni bohatí, protože všichni měli rovný, i když malý příjem. A třetím průšvihem je, že se v Česku chudoba spojená s nízkým vzděláním dědí. Protože vzdělání, byť placené z veřejných peněz, a tím pádem jakoby volně přístupné všem, je extrémně elitářské.

Česko se dlouhodobě umísťuje na předních místech žebříčku zemí, kde se žije dobře. Což je z pohledu bezpečnosti bezpochyby pravda. Nemá cenu si ale namlouvat, že je Česko plné bohatých lidí, kteří si mohou vybírat levné a kvalitní zboží a kteří jednoduše mají dostupné bydlení a vzdělání.

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

REDAKCE: 233 071 111
REDAKCE@HN.CZ
PŘEDPLATNÉ: 217 777 888
ADRESA:
PERNEROVA 673/47,
186 00 PRAHA 8

Vydává Economia, a.s.,
IČO 28191226

• **Šéfredaktor**
Hospodářských novin
Jaroslav Mašek
• **Zástupci šéfredaktora**
Milan Mikulka, Petr Honzejek,
Michaela Ryšavá
• **Manažer redakce**
Martin Denemark
• **Názory** Petr Honzejek
• **Analýtik HN** Martin Ehl
• **Domácí** Michaela Ryšavá
• **Zahraníčí** Tomáš Procházka
• **Ekonomika** Milan Mikulka
• **Víkend** Tomáš Procházka
• **PročNe** Gabriela Marešová

• **Vedoucí vizuálního oddělení** Matej Slávik
• **Zlom** Zdeněk Fried
• **Autor layoutu HN**
Jan Vyhnanek
• **E-MAILY:**
jmeno.prijmeni@hn.cz
• **PŘEDPLATNÉ**
tel.: 217 777 888,
predplatne@economia.cz
• **INZERCE:**
inzerce@economia.cz
• **PŘÍJEM INZERCE**
tel.: 233 073 169

Hospodářské noviny používají
zpravodajství agentur
ČTK a Thomson Reuters.

Tiskne: Czech Print Center –
tiskárna Praha a Ostrava

Četnost vydání:

pondělí až pátek,
místo vydání Praha

Autorská práva vykonává
vydavatel. Jakékoli užití
části nebo celku, zejména
rozmnžování a šíření
jakýmkoli způsobem
(mechanickým nebo
elektronickým) i v jiném
než českém jazyce
bez písemného svolení
vydavatele je zakázáno
Jednotlivé složky HN jsou
samostatně neprodejné.

© 2024 Economia, a.s.

Ročník LXVIII
Nevyžádané příspěvky
se nevracejí
MK ČR E 4689
Audit nákladů: ABC ČR
Hospodářské noviny
ISSN 0862-9587 (Print)
Hospodářské noviny
ISSN 2787-950X (Online)
Internet www.hn.cz

■ Technologie

Týden s technologiemi: Když dva dělají totéž, Microsoft to má těžší. PC s novými čipy mají mezery

Otakar Schön
otakar.schon@hn.cz

Tento týden přišla změna. Microsoft a další výrobci osobních počítačů začali prodávat první laptopy vybavené procesory Qualcomm Snapdragon X. Jejich hlavní výhodou má být stejná kombinace nízké spotřeby a vysokého výkonu, díky které jsou Macbooky s procesory Apple M tak populární.

V první vlně si zákazníci mohou vybrat ze 14 modelů laptopů doplněných o Microsoft Surface, tablet s klávesnicí, kterou si zákazníci musí koupit zvlášť. Pro Microsoft jde o zásadní moment, který ovšem neslibuje pouze peníze a slávu. Počítače s umělou inteligencí a procesory s architekturou ARM jsou možná až příliš podobné Macbookům.

Zahájení prodeje počítačů, které Microsoft označuje jako Copilot+ PC, se neobešlo bez problémů. Tím největším je propojení Windows a umělé inteligence. Čipy Snapdragon X mají specializované výpočetní jednotky pro umělou inteligenci a jednou z nejvýraznějších funkcí nových laptopů měla být funkce Recall, díky které si počítač pamatuje vše, co uživatel na počítači dělal. Microsoft nabízel už dříve podobnou funkci Ti-

mele ve Windows 10, ale po čtyřech letech ji zrušil. Důvodem byl odklon od virtuální asistentky Cortany.

Zatímco Timeline nabízela možnost rychle otevřít dříve prohlíženou webovou stránku nebo dokument, Recall zaznamenává vše, co uživatel na počítači dělá, a umožňuje v historii vyhledávat.

To může být praktické, pokud „víte“, že jste někde viděli zajímavou informaci, ale netušíte, kde přesně.

Microsoft ale funkci Recall nenavrhl bezpečně, na napadeném počítači by se útočníci mohli snadno dostat k celému uloženému obsahu. Kritickým nedostatkem této funkce byl fakt, že nerozlišuje typ obsahu na obrazovce, takže zachycovala i hesla a další citlivé údaje. Kvůli kritice Microsoft tuto funkci odložil a nabízí ji v upravené formě pouze v rámci testovací verze Windows 11 pro uživatele, kteří jsou ochotni testovat nehotové funkce.

Nehtový software je pravděpodobně důvod, proč v den zahájení prodeje 15 různých modelů nevyšly recenze. Jedinou firmou, která dokázala poskytnout alespoň několika médiím počítače, byl Asus. (Microsoft aktuálně rozesílá vzorky, jeden by měl být na cestě do redakce HN.) A první recenze ukazují také další potenciální problémy nových počítačů, i když nejsou překvapivé.

Asus Vivobook S 15 s čipem Snapdragon X.

Foto: AsusTek

Hlavní slabinou počítačů Copilot+ PC jsou videohry a také další aplikace. Je to stejný problém, jako má Apple s moderními Macbooky. Přechod mezi různými architekturami procesorů je náročný. Aby programy určené pro procesory Intel a AMD s tradiční architekturou x86 fungovaly na čipech s architekturou ARM, musí používat „překladač“. Ten od Microsoftu se jmenuje PRISM, Apple používá systém nazvaný Rosetta.

Tyto překladače snižují efektivitu procesoru a v aplikacích, které jsou citlivé na rychlost dodávaných dat, mohou mít problémy. K tomu je potřeba připočíst skutečnost, že video-

hry používají specifické funkce grafických karet a vyžadují optimalizované ovladače. To vše u Windows pro procesory ARM. Od počítačů Copilot+ PC ale nikdo pravděpodobně neočekával, že nahradí herní notebooky.

Platforma Snapdragon Elite ve výsledcích testů notebooku Asus Vivobook S 15 Copilot+ PC ukazuje své silné stránky. Tou nejvýraznější je schopnost pracovat s maximálním výkonem i ve chvíli, kdy je laptop odpojený od zdroje elektřiny. Ve srovnání se stávajícími laptopy s čipy od Intelu a AMD jde o obrovský rozdíl. Potvrdila se také nadstandardní výdrž baterie srovnatelná s Ma-

cbooky – té už ale dosahují i nové úsporné notebooky s čipy od Intelu a AMD. Dá se nicméně čekat, že s optimalizací softwaru se výsledky počítačů s čipy ARM ještě zlepší.

Největší překážkou rozšíření laptopů z kategorie Copilot+ PC bude zatím cena. Jde o počítače z prémiové kategorie a jejich ceny začínají na 30 tisících korunách, lépe vybavené verze s výkonnější verzí procesoru stojí i 50 tisíc. Ceny jsou tak plně srovnatelné s Macbooky. Asus Vivobook S 15 Copilot 5 začíná s cenou na 36 tisících korun a dostupný pro koncové zákazníky bude až druhý červencový týden.

Hned dostupné jsou nové počítače od Microsoftu. Nejlevnější Surface Pro i Surface Laptop stojí 30 399 korun, v případě tabletu Surface Pro je ale k ceně nutné připočíst klávesnici za 5000 korun. V červenci se na český trh dostane také Swift 14 Copilot+ PC od Aceru, i jeho cena by měla začínat na 36 tisících korunách.

Snižování cen nových počítačů s čipy ARM se dá očekávat na konci roku nebo počátkem roku příštího. Na trh totiž zamíří laptopy s dalšími procesory od jiných výrobců. Vývoj procesoru pro osobní počítače už oznámila společnost MediaTek, spekuluje se také o tom, že vlastní procesory pro laptopy nabídne Nvidia.

■ Komentář

Sázka na rozvíjející se trhy

Michal Stupavský, Conseq Investment Management

Jako fundamentálně orientovaní kontrariánští investoři (snaží se najít příležitosti v situacích, kdy je na trzích cítit jasný proud a jít proti němu) nyní v Consequ v rámci naší globální akciové alokace sázíme především na dva segmenty. Oba momentálně považujeme za výrazně podhodnocené a zároveň s výrazně nadprůměrným potenciálem pro silně kladné zhodnocení v následujících letech.

První sázkou jsou rozvíjející se trhy, v čele se střední Evropou, Asií a Latinskou Amerikou. Tyto trhy se na bázi indexu MSCI Emerging Markets v průměru obchodují za P/E 15x, analytici na ročním horizontu očekávají růst zisků o 19 procent a očekávaný dividendový výnos činí 2,9 procenta. Tyto hodnoty jsou přitom podstatně atraktivnější než u amerických akcií na bázi indexu S&P 500, které se v průměru obchodují za P/E 26x, analytici očekávají růst zisků o 11 procent a očekávaný dividendový výnos činí 1,4 procenta.

Druhou sázkou jsou hodnotové akcie z tradičních sektorů, jako jsou zpracovatelský průmysl, energetika či finančníctví. Na bázi indexu MSCI All Country World Value se v průměru obchodují za P/E 15x, analytici očekávají růst zisků o pět procent a očekávaný dividendový výnos činí 3,2 procenta. Tyto hodnoty jsou přitom v celkovém srovnání daleko atraktivnější než u růstových akcií, které jsou nyní tvořeny především cennými papíry společností z IT sektoru. Index MSCI All Country World Growth se totiž obchoduje za P/E 33x, analytici očekávají růst zisků o 12 procent a očekávaný dividendový výnos činí 0,9 procenta.

Pokud jde o největší současné miláčky investorů, tedy akcie firem z IT sektoru, tak ty se na bázi indexu MSCI All Country World IT v průměru obchodují za P/E 40x. To je podle mého názoru příliš výrazná, 73procentní valuační prémie vůči desetiletému průměru na úrovni 23násobku ročních zisků. Ty aktuální valuační proto odrážejí příliš optimistická očekávání investorů ohledně dynamiky tržeb a zisků v následujících letech, což otevírá výrazný prostor pro negativní překvapení v nadcházejících kvartálních výsledkových sezónách.

KURZOVNÍ LÍSTEK - INDEX PX

BCPP 20. ČERVNA 2024

PX
Burza cenných papírů Praha

název cenného papíru	závěrečný kurz (Kč)	změna (%)	AKCIE			
			objem obchodů (ks)	objem obchodů (tis. Kč)	tržní kapitalizace (mil. Kč)	podíl na indexu (%)
Colt CZ	679,00	-0,15	2 125	1 442,38	33 022,38	0,97
ČEZ	940,50	0,05	54 677	51 353,01	505 979,37	21,89
Erste	1094,50	0,78	29 396	32 020,75	460 689,18	21,26
Gevorkyan	252,00	-2,33	50	12,60	4 197,63	0,61
Kofola	301,00	1,01	7 871	2 356,45	6 709,88	14,44
Komerční banka	774,50	-0,06	81 543	63 214,21	147 193,15	0,41
Moneta	98,00	0,20	182 546	17 930,38	50 078,00	17,83
Phillip Morris	15460,00	0,13	259	4 005,20	29 585,77	4,27
Photon Energy	44,00	-2,22	7 906	352,40	2 694,49	4,76
Vienna Insurance	715,00	0,42	48	34,37	91 520,00	13,20

INDEX PX						
závěrečný kurz	denní změna %	denní max.	denní min.	1M změna %	6M změna %	1Y změna %
1 537,96	0,24	1 539,72	1 534,05	-1,50	11,25	15,98

KURZOVNÍ LÍSTEK RM-SYSTÉM

20. ČERVNA 2024

název	RMS			název	RMS		
	kurz (Kč)	změna (%)	objem obchodů (Kč)		kurz (Kč)	změna (%)	objem obchodů (Kč)
ALPHABET	4190,00	0,00	0	KOFOLA ČS	300,00	0,67	119 130
APPLE, INC.	4900,00	0,00	58 800	KOMERČNÍ BANKA	775,50	0,06	3 376 670
BEZVAVLASY	700,00	0,00	0	MCDONALDS CORP	5884,00	0,00	0
COLT CZ GROUP SE	680,00	0,29	0	MERCEDES-BENZ GROUP	1670,00	0,00	0
CPI FIM	14,30	0,00	4 290	META PLATFORMS	11050,00	0,00	0
ČEZ, A.S.	940,00	0,00	2 461 300	MICROSOFT CORP	10514,00	1,78	325 560
DEUTSCHE BANK AG	364,90	0,00	0	MMCITĚ	328,00	0,00	105 840
DEUTSCHE TELEKOM AG	566,30	0,25	0	MONETA MONEY BANK	98,50	0,00	90 550
EMAN	75,00	4,17	20 290	M&T 1997	30800,00	0,00	0
ERSTE GROUP BANK AG	1087,00	-0,28	554 110	NOKIA CORPORATION	84,60	0,00	0
EXXON MOBIL CORP.	2620,00	4,80	13 100	PHILIP MORRIS ČR	15480,00	-0,13	696 600
FIXED.ZONE	154,00	0,00	0	PILULKA LÉKÁRNY	135,50	2,65	25 040
GEN DIGITAL	556,00	0,00	0	PRABOS PLUS	250,00	0,00	0
GEVORKYAN	256,00	0,00	0	VIG	712,00	0,28	0
INTEL CORPORATION	745,50	1,43	0	VOLKSWAGEN AG ST.	2950,00	-4,22	432 660
KARO LEATHER	166,00	-3,49	116 710				

Zdroj: ČNB, BCPP, RMS

KURZOVNÍ LÍSTEK

KURZY DEVIZOVÉHO TRHU
ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY

PLATNOST OD 20. ČERVNA 2024
POŘADOVÉ ČÍSLO: 119

ZEMĚ	MNOŽSTVÍ	KÓD	KURZ
AUSTRÁLIE	1	AUD	15,488
BRAZÍLIE	1	BRL	4,299
BULHARSKO	1	BGN	12,728
ČÍNA	1	CNY	3,199
DÁNSKO	1	DKK	3,338
EMU	1	EUR	24,895
FILIPÍNY	100	PHP	394,36
HONGKONG	1	HKD	2,976
INDIE	100	INR	27,776
INDONÉSIE	1000	IDR	14,14
ISLAND	100	ISK	16,674
IZRAEL	1	ILS	6,232
JAPONSKO	100	JPY	14,662
JIŽNÍ AFRIKA	1	ZAR	1,284
KANADA	1	CAD	16,941
KOREJSKÁ REPUBLIKA	100	KRW	1,673
MAĎARSKO	100	HUF	6,261
MALAJSIE	1	MYR	4,930
MEXIKO	1	MXN	1,261
MMF	1	XDR	30,598
NORSKO	1	NOK	2,205
NOVÝ ZÉLAND	1	NZD	14,236
POLSKO	1	PLN	5,761
RUMUNSKO	1	RON	5,002
ČNB přestala vyhlášovat kurz ruského rublu			
SINGAPUR	1	SGD	17,164
ŠVÉDSKO	1	SEK	2,223
ŠVÝCARSKO	1	CHF	26,080
THAJSKO	100	THB	63,179
TURECKO	100	TRY	70,745
USA	1	USD	23,224
VELKÁ BRITÁNIE	1	GBP	29,460

Víkend

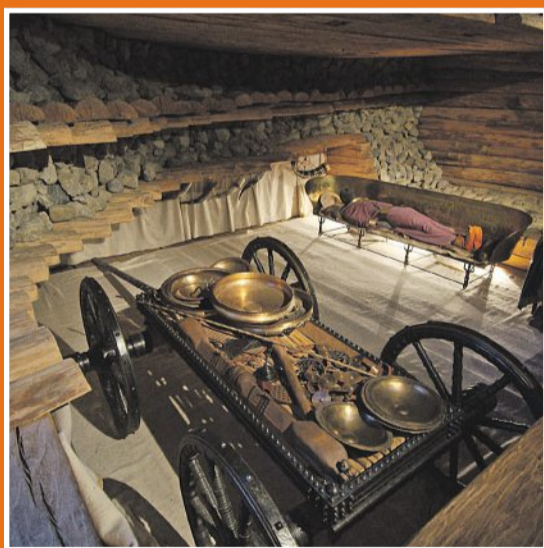
V

Pán zámku i sekaček

Sekačky šetrné k hmyzu i vozidla pro raněné na Ukrajině. Podnikatel Lubomír Dvořák prorazil se superstroji a koupil „malou Hlubokou“.

Strany 20–21

Rodinná tajemství „keltských princů“

K synovcům a neteřím měla elita blíže než k vlastním dětem. Nezvyklý společenský systém – včetně postavení žen – odhalili experti analýzami DNA.

Strana 22

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

Stop turistům a medúzám

Na Mallorce se místní snaží vystrnadit cizince z pláží a pořádají protesty proti overtourismu. V Itálii hrozí pokuta za pořizování selfie, jinde zakazují Airbnb. Místní samosprávy i národní turistické agentury hledají způsoby, jak naložit s turistickým boomem a část návštěvníků nalákat i mimo nejprofláklejší destinace.

Nebezpečné medúzy. Moře kontaminované splašky. Kameny padající ze skály. Tyto a další podobné nápisy v angličtině se od loňska začaly objevovat na některých španělských plážích. Rozmísťují je tam aktivisté ve snaze zabránit tomu, aby nejhezčí místa zabrali zahraniční turisté. Cedule doplnili drobným textem ve španělštině nebo katalánštině s informací, že zmíněná varování jsou smyšlená a pláže jsou přístupné všem „kromě cizinců a medúz“.

Mínulou neděli uspořádali obyvatelé Mallorky demonstraci, o které informovala světová média. Zhruba tři stovky místních obyvatel obsadily jednu z nejkrásnějších tamních pláží Caló des Moro, aby znemožnily návštěvníkům ostrova rozložit tam své ručníky a lehátka a zaplnit populární místo jako obvykle takřka do posledního centimetru. Protestující nesli transparenty s nápisy „Okupujme pláže“ nebo „SOS rezidentů“ a křičeli „Nenechme zničit Mallorku!“

Mnohem větší akce se konala tři týdny předtím, na začátku turistické sezony, kdy do hlavního města ostrovní provincie, Palmy de Mallorca, vyšlo na deset tisíc demonstrantů. Jedno z protestních hesel ve španělštině znělo: „Žijeme z turismu, ale turisté nás žít nenechají“, zdi v ulicích byly počmárány anglickými nápisy Tourists Go Home. Pochod kráčel kolem restaurací, na konci května už slušně zaplněných rekreantů, a překvapení hosté museli přihlížet tomu, když se je část davu pokoušela vybučet jako hráče nenáviděného týmu na fotbalovém utkání.

Daň za popelčinu prosperitu

Jen tři dny předtím se ve městě stala tragédie. Zřítela se terasa jedné z restaurací a mezi kusy betonu zahynuli čtyři lidé a šestnáct dalších bylo zraněno. Mezi zemřelými byla 23letá Španělka pracující za barem, dvě Němky ve věku 20 a 30 let a 44letý Senegalec, který se několik let předtím dostal do médií jako zachránce tonoucího na jedné ze zdejších pláží. Ukázalo se, že podnik neměl licenci, před rokem neprošel bezpečnostní kontrolou. Podle vyšetřovatelů personál restaurace k neštěstí nepřímo přispěl tím, že shromáždil příliš mnoho hostů u jednoho stolu, místo aby návštěvníky rozptýlil po lokále.

Tragické řetězení špatných rozhodnutí a náhod jako by symbolizovalo problémy, se kterými se potýkají nejvytíženější tu-

ristické destinace, a to nejen ve Španělsku, po Francii druhé nejnavštěvovanější zemi na světě. K nešvarům, proti nimž se na mnoha místech zvedá vlna odporu, patří přílišná koncentrace turistů na nejpobulárnějších místech, mnohdy nevybíravé chování návštěvníků, ale i vývoj na reálním trhu. Ceny nemovitostí na Mallorce s necelým milionem obyvatel, kam loni zavítalo na 19 milionů turistů, šplhají podobně jako v jiných španělských letoviscích vzhůru. A jak ukázal smutný případ zřícené terasy, turistický boom provází někdy i snaha vydělat za každou cenu, tedy i na úkor zákonů.

Na kanálu BBC se nedávno objevil příběh šéfkuchaře restaurace na Ibize, jenž žije tři roky ve vlastním autě, aby nemusel platit příliš drahý nájem. Policisté či zdravotní sestry mají podle britské televize v turistických destinacích problém, aby vyšli s příjmy. Na Ibize vyrazilo do ulic asi tisíc lidí ještě před protesty na Mallorce, už v dubnu demonstrovalo proti masovému turismu a zvyšujícím se životním nákladům několik tisíc nespokojených lidí na Kanárských ostrovech.

Právě stoupající ceny pronájmů bytů pokládá za největší problém i Obonette Uban, rodák z Česka, který působí jako zprostředkovatel na reálním trhu v andaluské Malaze. Do tohoto města a provincie dorazilo loni rekordních 14 milionů návštěvníků. „Pokud jde o přeplněné pláže nebo rušení nočního klidu, Španělé to považují za běžný symptom hlavní turistické sezony a jsou k tomu všeobecně shovívaví. Vnímají to spíše jako daň za prosperitu,“ tvrdí v e-mailu Uban. Nepřispívá sám ale ke zdražování nemovitostí a jejich nedostupnosti tím, že část bytů, jejichž prodej zprostředkuje, se proměňuje na apartmány pro turisty? „Jenže turismus je motorem lokálního trhu práce a místa spojená s cestovním ruchem v něm mají nezanedbatelný podíl. Mluvíme tedy o spojených nádobách, kdy turisté významně přispívají k tvorbě blahobytu v jinak nepříliš bohatém kraji, jenž byl dřív spíše popelkou. Celý region má ještě v živé paměti, jak těžké bylo se bez nich během pandemie obejít,“ argumentuje Uban.

V některých částech Španělska, jako například ve zmíněné Mallorce, však část místních požaduje, aby do volného obchodu s realitami zasáhl stát nebo samosprávy. „Žádáme úřady, aby lidem, kteří tu nežijí alespoň pět let, znemožnily kupovat nemovitosti a zavedly víc kontrol ohledně prázdninového uby-

Vladimír Ševela
vladimir.sevela@hn.cz

tování,“ citovala agentura Reuters Carme Reinesovou, jednu z organizátorek protestů.

Starosta Palmy de Mallorca Jaime Martínez v květnu navrhl některá opatření, například stop stav na vydávání licencí na turistická ubytování, omezení vjezdu pro pronajímaná auta nebo kvóty pro počet lodí pořádných večírků. Regionální vláda zatím žádné z těchto pravidel nezavedla, už před protesty ale prosadila na nejpoblížších místech Mallorky a Ibiza zákaz prodeje alkoholu od 9:30 do 20 hodin a pokuty od 500 do 3000 eur za pití na ulici v kteroukoliv denní či noční dobu.

Zprávy o protestech a ztížených pravidlech se rozletěly do světa a podle listu Majorca Daily Bulletin, který vychází v angličtině, a má tedy převážně čtenáře mezi expaty a turisty, mohou mít i negativní dopad na cestovní ruch. Podle ankety, již se účastnilo přes tisíc čtenářů deníku, zvažuje 55 procent, že kvůli demonstracím, projevům odporu vůči turistům, ovšem i stoupajícím cenám za ubytování na Mallorku letos nepojede. Necelá polovina hlasujících (45 procent) se ale ani tak odradit nenechá.

Selfičkáři, nepřekávejte!

Navzdory lokálním hnutím proti overtourismu se očekává, že cestovní ruch se letos může vyrovnat úrovni těsně před covidem. Barometr světového turismu, což je publikace Světové organizace cestovního ruchu, uvádí za rok 2019 rekordních 1,5 miliardy takzvaných mezinárodních příjezdů (počet zahraničních návštěvníků, kteří v nějaké zemi strávili alespoň jednu noc). Po největším covidovém propadu v roce 2020, kdy počet příjezdů klesl na půl miliardy, bylo loni zaznamenáno už 1,3 miliardy přenocování. A to přesto, že loňské léto část Evropy sužovala obrovská vedra a požáry, které například v Řecku a Itálii připravily o život desítky lidí.

Přes určité zdražení jsou letenky stále ještě poměrně levné a pokračující turistický boom podporuje také to, že nová solventní klientela cestovních kanceláří vyrůstá v zemích, kde zahraniční dovolená bývala výsadou těch nejbohatších. Loni třeba vyrazilo do světa 27 milionů turistů z Indie. Obrovský vliv na to, kam zamířit, mají samozřejmě mezi cestovateli, a to nejen z Asie, sociální sítě a jejich influenceři. Miliony lidí si chtějí udělat selfie tam, kde si je pořídily jiné miliony předtím. Na nejpoblížších místech v Benátkách, Barceloně či Paříži pak není k hnutí. Třeba v Miláně se zácpy rozhodli řešit tím, že zakázali selfie tyče, v pitoreskním městečku Portofino na italské Riviéře dokonce hrozí pokuty ve výši 275 eur za to, když lidé při pořizování selfie na turisticky nevytíženějších prostranstvích budou překážet ve výhledu či pohybu ostatním.

Čím menší a krásnější je obec, tím víc invazí fotičích se návštěvníků trpí. Svě o tom vědí obyvatelé osmisetladvacet vesnice Hallstatt v rakouských Alpách, kterou denně v sezoně navštíví až 10 tisíc turistů. Místní si stěžují, že jim třeba při hledání co nejlepšího místa na focení pošlapávají zahrady. „Problém Hallstattu je, že vypadá dobře na Instagramu. Jenže lidé, kteří přijedou na hodinu, pak nasednou do aut a zase odjedou, tady nechceme,“ řekl BBC architekt Friedrich Idam.

Rezidenti loni dokonce u jezera postavili dřevěnou zeď, aby znemožnili turistům si selfie pořídít. Brzy poté ji ale zase odstranili, protože zjistili, že zábrana překážela ve výhledu i jim. Jindy obyvatelé Hallstattu zase blokovali vjezd do tunelu před obcí, ale šlo spíš jen o zoufalý pokus upozornit na pro ně neúnosnou situaci. Starosta Alexander Scheutz podle BBC s demonstranty sympatizoval, ale nedoporučil jim něco podobného opakovat: „Nemůžeme blokovat veřejnou silnici, kterou lidé jezdí do jiných obcí.“

Jinde ale na první pohled zoufalé činy pomohly zařídit změnu. V Benátkách učitelka Marta Sottorivaová se skupinou aktivistů na člunech opakovaně blokovala vjezd velkých výletních lodí do tamní laguny, až se v roce 2021 radnice „kvůli obavám občanů ze znečištění a eroze podmořských základů města“ rozhodla těmto plavidlům přístup do historického centra znemožnit.

Vedení Benátek se snaží turisty usměrnit i jinak: letos zavedlo poplatek pět eur za vstup do centra v nevytíženějších časech, týká se ale jen jednodenních návštěvníků. Tamní památky a muzea mezitím zvedly vstupné.

Na mnoha dalších místech v Evropě se rozhodli velmi citelně pokutovat nevhodné chování, jehož se dopouštějí hlavně cizinci. Pití na veřejnosti se nevyplatí ani v Dubrovniku, kde, pokud jej provázají výtržnosti, to může provinilce stát až 4000 eur nebo si pobude ve vězení. Chorvatské město už dříve přišlo s peněžitými tresty za používání kufrů na kolečkách nebo chození bez trička v historickém centru. Řada měst zakázala nebo omezila Airbnb a podobné ubytovací platformy, Amsterdam dokonce v dubnu vyhlásil konec výstavby nových hotelů.

Kam nejtít v Česku

Davy fotičích se turistů před orlojem na Staroměstském náměstí, občas téměř neprostupný Karlův most či party hulákajících opilců dlouho do noci před bary v centru Prahy (ale třeba i Českého Krumlova) jsou projevy, které u leckoho mohou

vyvolat turistofobii i v tuzemsku. Na pražské radnici se o uzdě pro Airbnb léta spíše jen mluví a obyvatelé centra si často stěžují na to, že policie je k rušení nočního klidu většinou laxní.

Problémy nehlásí jen nejznámější destinace. „I Středočeský kraj má místo, které se potýká s overtourismem,“ poznamenává Dušan Tomčo z Destinační agentury Berounsko. Nezmiňuje ale překvapivě Karlštejn, který prý proudy návštěvníků zvládá a jejich čísla tam podle něj zatím ani nedosahují předcovidových hodnot. Problematickým místem je obec Svatý Jan pod Skalou se skalním barokním kostelem, léčivým pramenem a úžasnou vyhlídkou z vápencového masivu tyčícího se nad vesnicí. Malebná šedesátihlavá víska je ale zařízlá mezi kopci, nedá se tu tudíž zřídit větší parkoviště, a místní proto léta řeší, co s auty, která neukázněně parkují, kde se řidičům zamane.

„Desítky aut pak překáží v nejkrásnější části údolí, které tím degradují sobě i místním,“ líčí starosta Svatého Jana pod Skalou Jiří Bouček situaci, jaká se odehrává převážně o víkendech, kdy do jedné z nejhezčích vsí v Českém krasu jižně od Prahy proudí výletníci. Obec proto hledá řešení a nyní ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny plánuje odstavná parkoviště jižně u Srbska, východně v Bubovicích či severně v Loděnici. Dál do údolí pod Svatým Janem se pak bude pro přespolní možné dostat pěšky, na kole nebo hromadnou dopravou. „Vytvoříme

z naší vesnice exkluzivnější oblast, která nebude úplně komfortně dostupná a tím se paradoxně stane zajímavější,“ věří starosta. Uvažuje se také o zřízení kyvadlové či okružní dopravy, jež bude turisty vozit i po dalších atraktivních místech v krásové oblasti, jako jsou Tetín se zříceninou hradu nad řekou, kde byla zavražděna sv. Ludmila, zatopené lomy u Karlštejna nebo Koneprusy se svými jeskyněmi.

Rozptylování návštěvníků mimo nejnotoričtější destinace je strategie, jak ulevit nevytíženějším místům. Pokoušejí se o ni regionální samosprávy a podnikatelé v cestovním ruchu. Destinační agentura Berounsko, která vznikla z iniciativy měst a obcí v Českém krasu, se například lidem snaží ukázat, aby místo Karlštejna, Křivokláta či lomu Velká Amerika zajeli do Elektroskanzeny Čechův mlýn ve Slovicích, na Hamouzův statek ve Zbečně či do sklárny Rückl v Nižboru. Lidé pak mohou třeba přijít na chuť vápencovým kaňonům podél Staré řeky, jak říkají trampové Berounce.

Kdo takové toulky sám vyhledává, se v létě určitě vyhne i nejznámějším a přeplněným tahákům Šumavy, ať už jde o Černé jezero nebo prales Boubín. „Šumava je značka, která táhne, ale v Plzeňském kraji stojí za to objevit i jiná zajímavá místa,“ podotýká Libor Pícka, krajský radní pro kulturu a cestovní ruch za STAN. Jmenuje Sušicko, okolí Kašperských Hor nebo Český

① ②
③
④
⑤

Převálcovaná příroda

Pláž Caló des Moro v malebném zákoutí Mallorky byla dějištěm protestů místních obyvatel proti přílivu turistů.

Foto: ČTK / DPA / Clara Margais

Jen na skok

V rakouském Hallstattu se lidé bouří proti selfičkářům – přijedou auty a stráví v malé obci třeba jen hodinu.

Foto: ČTK / DPA / Matthias Balk

Nevstřícné Katalánsko

Domů začali turisty posílat obyvatelé Barcelony, anglické nápisy jsou obecně srozumitelné.

Foto: Shutterstock

Vyfoť se a vypadnout

Jednodenní návštěvníci Benátek musí nově platit pět eur za vstup na půdu města na laguně.

Foto: Profimedia IMAGO

Zastavit auta

Ve Svatém Janu pod Skalou chtějí, aby populární víska byla pro přespolní dostupná jen pro pěší, cyklisty a hromadnou dopravu.

Foto: Michal Turek / MFDnes + LN / Profimedia

les, pohoří, které si podle něj s krásami Šumavy nezádá a jeho výhodou je, že tam hodiny nemusíte potkat ani živáčka. Už to ale asi nebude dlouho trvat. Kraj podpořil provoz dvou linek cyklobusů a jednoho cyklovlaku, které jezdí právě do Českého lesa, nebo vybudování 30 takzvaných stellplatzů čili tábořišť pro obytné vozy, jež se zřizují právě na méně turisticky frekventovaných místech, aby tam přilákaly návštěvníky. Pícka zve i k návštěvě Konstantinových Lázní, jediné lázně v kraji, které prý sice nejsou tak mondénní jako jejich „konkurence“ kolem Karlových Varů, zato je tam božský klid zatím téměř bez turistů.

Chodit do méně navštěvovaných míst v české přírodě motivuje také aplikace Epu. Ke stažení je zdarma a vznikla mimo jiné ve spolupráci s národními parky. Nemá nabídat lidi, aby sem nechodili, ale představuje jiné možnosti pro výlety pěšky i na kole. Nabízí informace o uzavírkách, omezeních, aktuální návštěvnosti a počasí, v budoucnu má být propojena s kamerami na parkovištích.

Konec ticha v tichých místech?

S rozptýlováním mají podle očekávání výraznější zkušenosti v zemích, kde je nával dovolenkářů mnohem větší než v Česku. Velmi pokročili jsou v tom v italském Jižním Tyrolsku, „nejatraktivnější udržitelné destinaci v Evropě“, jak zní tamní propagační slogan. „I u nás máme pár míst, která v sezoně trpí overtourismem,“ říká Artur Costabiei z agentury IDM, zaměřené na cestovní ruch a sídlící v Bolzanu. Zmiňuje Tre Cime, ikonický trojitý skalní štít, symbol Dolomit, a také jezero Lago di Braies, jež se nachází asi 30 kilometrů západně od Tří štítů. Právě toto jezero v impozantním dolomitském údolí se podobně jako to v rakouském Hallstattu stávalo cílem turistů, kteří tam přijíždějí na pár desítek minut hlavně kvůli fotkám na sociální sítě.

Po covidu ale u jezera zavedli parkovací systém, bez lístku koupeného online dopředu se k němu žádné auto nedostane. Značně se tak omezil jejich počet a většina lidí musí za úžasnou vyhlídkou pěšky či na kole. „Mnohá populární místa bývají přeplněná, protože se tam dá snadno dostat. Chceme, aby lidi vynaložili nějakou námahu a díky tomu si pak zážitku víc vážili,“ přibližuje Costabiei. Podle něj nyní v Jižním Tyrolsku převládá snaha návštěvníky nalákat do dosud málo objevených zákoutí. Jmenuje třeba údolí Venosta, Sarentino nebo Aurina. Costabiei zdůrazňuje, že pouze PR na sítích a v médiích nestačí. „Musíme se nejdřív postarat o produkt,“ přechází do manažerských termínů a dodává, že agentura IDM v těchto místech ve spolupráci se samosprávami podporuje stavbu penzionů, turistických stezek a další infrastruktury, ale třeba i principy udržitelnosti. V některých místech je třeba zakázán prodej plastových lahví.

„Teprve když je produkt hotový a kvalitní, začíná propagace oblastí,“ popisuje opačný přístup, než je obvyklý třeba v Česku, kde destinační agentury někdy lákají na místa, kde lišky dávají dobrou noc. „Množství turistů rok od roku stoupá a lidé budou stále víc vyhledávat klidnější místa,“ je přesvědčen expert z Bolzana.

Neznamená tento trend ale postupné zničení i těch posledních míst nedotčených masovým turismem a konec klidu pro lidi, kteří tam žijí? Costabiei argumentuje zásadami, které se v Jižním Tyrolsku při podpoře cestovního ruchu snaží podnikatelé i samosprávy dodržovat. Patří mezi ně důraz na to, aby z turistiky profitovali ekonomicky, ale i sociálně hlavně místní, aby bylo zachováno tamní kulturní dědictví, ráz architektury i krajiny a omezil se negativní dopad na životní prostředí. Italský znalec poznamenává: „I v zapomenutých a tichých místech chtějí lidé blahobyť a ekonomický růst, ten ale nesmí překročit určitou hranici.“

Inzerce

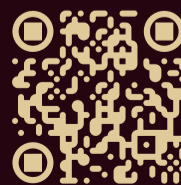

Road Classics®

Dokonalý cyklistický zážitek

Naskočte do seriálu, který všem amatérským silničním cyklistům nabízí prémiové svezení přes ikonická tuzemská místa. Čeká na vás luxus uzavřených silnic nebo špičková gastronomie na trase.

Více na www.roadclassics.cz.

Podnikatel

Lubomír Dvořák

Jan Brož
jan.broz@hn.cz

Sekačky pro prudké kopce, na kterých se člověk ani nedokáže postavit. Nebo takové, které myslí na hmyz. A v neposlední řadě vozidla pro raněné na Ukrajině. Lubomír Dvořák prorazil se svými „superstroji“ ve světě – od golfového hřiště v Monaku přes nejruznější parky solárních elektráren po rýžová pole v Japonsku. A také si pořídil zámek – „malou Hlubokou“.

Úspěch s pavouky Česko nejvíce brzdí přebujelá byrokracie, říká Lubomír Dvořák (63), výrobce unikátních svahových sekaček značky Spider (pavouk). O povolení pro stavbu fabriky bojoval sedm let. V roce 2022 dosáhla firma Dvořák – svahové sekačky při obratu 266 milionů korun zisku ve výši 32,5 milionu.

Foto: HN – Libor Fojtík

Kvasetice na Havlíčkovsku mají jen hrstku obyvatel. Při příjezdu je už z dálky vidět nová zářivá fasáda místního zámku dominujícího malé vsi. Na internetu lze přitom snadno dohledat ještě nedávné fotografie, na kterých je objekt ruinou. „Malou Hlubokou“, jak se mu přezdívalo, koupil a zrekonstruoval Lubomír Dvořák, zakladatel a vlastník společnosti Dvořák – svahové sekačky, která v nedaleké obci Pohled vyrábí dálkově řízené žací stroje značky Spider. Světová konkurence postupně přišla s obdobnými vlastními produkty a především tlak z Asie je podle Dvořáka hodně silný. Na to, jak mu čelit, má odpověď, která je ve své podstatě jednoduchá i složitá zároveň. „Inovacemi. Nevidím jinou možnost,“ říká Dvořák v rozhovoru pro HN. Vedle autonomně řízených sekaček či elektropohonu firma z Vysočiny nedávno vyvinula třeba sekačku, která je šetrná k hmyzu, či prototyp vozidla na odvoz raněných z bojišť na Ukrajině.

Jak jste přišel k zámku – a proč jste ho vlastně chtěl?

Máme spoustu zahraničních partnerů a mnohdy byl problém je slušně ubytovat. Zároveň jsme potřebovali místo, kdy bychom mohli pořádat školení. Chtěli jsme proto nějakou historickou budovu, pátrali po okolí a narazili na ruinu, která chýtrala už 20 let. Dohledali jsme, že ji vlastní královéhradecká diecéze, a vznesli jsme požadavek na odkoupení. Církev to nejdříve zamítla s tím, že chce zámek zrekonstruovat sama. Po čase se však opět ozvali. Za změnou rozhodnutí byla i kuriózní záležitost – že jsem křtěný. To jsem přitom ani sám nevěděl a sami si to dohledali.

Koupili jste tedy ruinu. Co bylo dál?

Začali jsme objekt rekonstruovat. Naštěstí zde není žádná památková ochrana, zámek není tak starý. V roce 1864 ho založili manželé Schmidtovi, kteří vlastnili také třeba zámek v Mirošově a Květinově. Byla to právnícká rodina, moc se nám o nich ale zjistit nepodařilo.

Jak dlouho trvala rekonstrukce a kolik stála?

Dělali jsme ji ve vlastní režii. Neměli jsme žádné dotace. Co vydělala fabrika, to jsme dávali do zámku. Šlo o nižší desítky milionů korun. Hotovo ale stále není. Chybí část fasády, nemáme dokončené levé křídlo, kde ještě nejsou obložené koupelny a chybí koberce.

Budete zámek využívat čistě pro potřeby firmy?

Ne. Už nyní nabízíme ubytování na Booking.com a dalších portálech. A zájem je. Hotel se určitě užívá. Obrovský problém byl však třeba sehnat personál, lidi jsme hledali téměř rok. Ale myslím, že kuchaře máme nakonec skvělé.

Je gastronomie oborem, do kterého byste chtěl ještě více rozšířit své podnikání?

Určitě ne. O zámek se stará spíš má přítelkyně, která se zabývá designem, navrhla to tady a hotel vede. Pro mě jsou prioritou sekačky.

Před 20 lety jste uvedl na trh produkt, který do té doby vlastně neexistoval.

Je to tak. Byli jsme první, kdo nabízel rádiem řízenou sekačku určenou na strmé svahy. Systém pojezdu se nám podařilo patentovat a díky tomu se prosadit. Dnes je nepřeberné množství výrobců, kteří podobný produkt nabízejí, i když na rozdíl od nás využívají pásy. Proto je unikátnost našeho podvozku pořád důležitá. Tím, že se všechna čtyři kola natáčejí při zatáčení stejným směrem, umožňují skvělý pohyb po svahu. Mezi stromy či keři se sekačka lehce proplete, žací zařízení je umístěné mezi koly a pořád seče. U pásových podvozků musí při zatáčení jeden pás zrychlit a druhý se zastaví, což způsobí, že stroj má tendenci se prohrábnout.

Zvládnou stroje i nejprudší svahy?

K tomu složí stabilizační naviják. Pokud je svah prudší než 40 stupňů, tak vás sekačka sama vyzve, že ji musíte ukotvit. Vytáhnete tedy lano, nahoře se uváže a tím se jistí. Tím pádem je možné setkat svahy až o sklonu 60 stupňů, na kterých se člověk nedokáže ani postavit. Funguje to třeba ve víceúčelové sportovní hale Accor Arena v Paříži. To je budova, která je celá zelená. Stěny jsou v tomto sklonu, jsou zatravněné a seče je naše sekačka.

To už projektanti počítali s tím, že budou využívat vaše stroje?

Taky jsme si říkali, jestli nad tím někdo uvažoval. Než tam začala fungovat ta naše, tak nahoře stál chlap a ručně vytahoval malou ruční sekačku. Jinak to nešlo.

Říkáte, že konkurence je velká. Čím dalším ji můžete předběhnout?

V současné době je velké téma Green Deal, a tedy elektrický pohon. Zjistilo se také, že mulčování trávy zabíjí hmyz, který v ní žije. To se ve světě hodně řeší. Přišli jsme proto s novinkou, a sice sečení pomocí rotujících nožů. Máme to přihlášené na patentovém úřadě a funguje to tak, že nůž má na sobě střížné nože, otáčí se a trávu vlastně stříhá. To znamená, že ji neurazí. U současných strojů je rychlost otáčení 60 metrů za sekundu, aby dokázaly trávu urazit. Tím ji roztřepí, tráva pak mnohem hůř roste a trávník nevypadá dobře. Ustříhnutá tráva lépe regeneruje a hmyz, který v ní žije, tím není tolik zasažený.

Ochrana hmyzu je velké téma současnosti. A vlastně naší budoucnosti.

Je to tak. Třeba fotovoltaické elektrárny se musí sekat velmi často. Ve chvíli, kdy tráva přeroste panel, tak se panely v místech zastínění vypálí. A třeba Němci už požadují, aby se tam tráva sekala touto stříhací metodou. Technika na to zatím moc není a to, co děláme, do toho proto perfektně zapadá. Další oblastí, kterou se zabýváme, je využití posekané trávy pro získání energie. Trávu proto sbíráme, lisujeme a vytváříme další produkt, který je využitelný v bioplynových stanicích. Jsme v prototypové fázi a chtěli bychom to dotáhnout do finále.

Fotovoltaika se hodně rozvíjí. Je to oblast, kde nyní pro vás přibývají příležitosti?

Určitě. V Evropě fotovoltaické elektrárny rostou, ale významný trh je pro nás Brazílie. Solární parky tam mají stovky hektarů a tráva může za den dorůst tři centimetry. Vegetace je tam bujná a sekání musí být tak časté, že bez stroje není možné.

Sekačky jenom vyrábíte a prodáváte, nebo vlastníkům elektráren poskytujete i službu, tedy že se o elektrárny staráte?

Jsme jenom výrobci. V Česku je problém se na majitele dostat, často jsou anonymní. Zajímavý trh je pro nás správa a údržba silnic, železnice, města a obce a také službaři – tedy společnosti, které sečou na zakázku.

Ročně vyrobíte 600 sekaček. Lze rozklíčovat, kolik z toho se využívá v sektoru fotovoltaiky, kolik při údržbě silnic a podobně?

V zahraničí prodáváme přes distributory a nemáme přehled o koncových zákaznících. Pokud jde ale o země, tak suverénně největším zákazníkem je Japonsko. I nás překvapuje, že tak technologicky vyspělá země nakupuje české výrobky. Nejvíce se využívají na kaskádovitých polích, kde se pěstuje rýže. Tedy ne přímo na polích, ale na svazích mezi nimi. Dále je to Velká Británie, Německo, USA, dohromady asi 50 zemí.

Zmínil jste pařížskou Accor Arenu. Na jakých dalších známých lokalitách se sekačky ještě využívají?

Jsou to třeba oválovité závodiště Nascar v USA nebo královský golfový klub v Monaku.

Jak jste na tom s autonomním řízením?

To je další velká oblast, kterou se zabýváme. Před pěti lety jsme se spojili s firmou Smaut Technology, která se zabývá právě údržbou fotovoltaických elektráren, a založili jsme společnost SNT, tedy Spider New Technology, kde máme 50procentní po-

díl. Vyvinuli jsme autonomní sekačku pro údržbu solárních elektráren. Funguje to tak, že pozemek se načte dronem, který zaneše mapu do stroje a ten podle ní pak už sám jezdí. Samozřejmě je to zatím drahá technologie, protože trvalo dlouho ji vyvinout. Ale už má své zákazníky a postupem času bude docházet ke snížení ceny. Dodali jsme je třeba rakouským drahám ÖBB, které s tím sečou rozvodny.

Například u dálnic autonomní řízení uplatnitelné není?

Tam je pořád problém s bezpečností. Je to stroj bez dozoru, nemáte jistotu, že se „nezblázní“ a nesjede do jízdního pruhu. Máme certifikaci na pozemky, které jsou oplocené a kde je zaručeno, že tam nevstoupí nepovolaná osoba a neublíží jí to. Třeba golfová hřiště by mohla být také příležitostí, ale u fotovoltaických elektráren má autonomie opravdu největší uplatnění.

Kolik vlastně sekačka stojí?

Nejprodávanější model kolem 800 tisíc korun. Ten kupují právě organizace jako Ředitelství silnic a dálnic. Má podobný záběr jako příkopová ramena, tedy když jede traktor a seče příkop podél silnice.

Zvažovali jste někdy, že byste vyráběli i jiná zařízení?

Podvozek se nabízí pro různé aplikace. Zabrousili jsme třeba do vojenského prostředí. Vyrobili jsme dálkově řízené prototypy, které umožňují odvoz raněných vojáků z bojiště. Ty slouží na Ukrajině a čekáme na výsledky, jak jsou s nimi spokojeni.

Kolik jich tam funguje?

Čtyři. Začalo to tak, že jsem se sešel s Daliborem Dědkem z Jablotronu, který stojí za organizací Dárek pro Putina. On přišel s myšlenkou, zda by pro tento účel nebylo možné náš podvozek využít. Na vývoji řízení jsme proto spolupracovali právě s Jablotronem.

Chystáte se je nabízet i dalším armádám?

Armády představují velmi složitý trh, který ovládá omezená skupina lidí a není snadné se do prostředí dostat. Proto jsme zvolili tuto cestu, kdy bychom se o vstup chtěli pokusit přes referenci z Ukrajiny.

Evropská ekonomika není v dobré kondici, klesá konkurenceschopnost Evropy. Jak se to projevuje ve vašem podnikání?

Bohužel to na nás dopadá. Očekáváme propad tržeb. Vnímáme pokles poptávky z Evropy, hlavně z Německa a Velké Británie, ale i dalších zemí. Naopak v Japonsku jsme pokles nezaznamenali a velmi dobře nám dál funguje i Česká republika, kde jsou prodeje skvělé. Z 600 sekaček, které ročně vyrobíme, se jich zde prodá zhruba sto.

Lze z toho vyvozovat, že situace v Česku je lepší než jinde v Evropě?

To si nemyslím. Je otázka krátké doby, než to na Česko také dopadne. Vzpomínám si na krizi z roku 2008, kdy přicházely špatné zprávy ze zahraničí a tady se říkalo, že se nás to netýká. Opak byl pravdou a krize udeřila později ve velké míře. Očekávalo se, že bude trvat rok, ve skutečnosti to bylo pět let. Krize je ale i příležitost. Spousta firem tehdy skončila, protože se nedokázala přizpůsobit. Je proto třeba přijít s novými směry a nápady, kudy se ubírat. Čína se čím dál více začíná prosazovat nejen v automobilovém průmyslu, ale i obráběcích nebo balicích strojích a to je problém.

Jak tomu čelit?

Inovacemi. Hledat nové směry, jako je třeba nový způsob sečení. Nevidím jinou možnost.

S cenami energií, nedostatkem pracovní síly a podobně ale něco zmůžete jen těžko.

Dnes vidíte, že mnoho firem hledá cesty, jak přestěhovat výrobu do zemí, jako je třeba Indonésie. Tedy míst, kde se dá vyrábět levněji. Nemyslím si však, že je to správná cesta.

Co by se mělo zlepšit na podnikatelském prostředí v Česku?

Českou republiku brzdí byrokracie. Uvedu jeden příklad: zakoupili jsme pozemek, kde dnes stojí naše fabrika. Ve chvíli, kdy jsme začali žádat o stavební povolení, tak se ozval odbor životního prostředí, že to nezapadá do krajinného rázu a v žádném případě výstavbu nepovolí. Celý proces trval sedm let, už jsme to chtěli vzdát, ale nakonec se podařilo stavbu prosadit. Po dvou letech jsme pak získali ocenění za nejlepší umístění stavby do krajiny. Pár úředníků brzdí rozvoj České republiky.

Nemáte chuť se na to lidově řečeno vybodnout, předat řízení firmy někomu jinému a více si užívat?

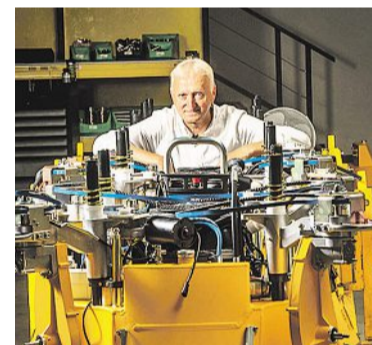
Určitě ne, pro lidi mého typu je podnikání droga, kterou se opijíme. Úspěch mě nabuzuje k dalším krokům a bez práce si neumím život představit.

Efektivně, ale i hezky

Během své zhruba patnáctileté kariéry ekonomického novináře měl autor tohoto sloupku příležitost navštívit mnoho průmyslových provozů. A tedy i srovnat, jak se v čase mění. Kolem roku 2010 se nezřídka ještě vyrábělo ve zprivatizovaných halách a na strojích ze socialistické éry. Na tom nebylo nic špatného, často šlo o prosperující firmy, vlastníci se o majetek starali a továrny šlapaly dobře. Jen při návštěvě obdobného provozu na západ od českých hranic byl estetický kontrast do očí bijící, o produktivitě ani nemluvě.

Dnes je to jiné. Čeští průmyslníci v uplynulém desetiletí zainvestovali do úplně nových výrobních závodů. Náhodný návštěvník před továrnou by nepoznal, zda se nachází v Česku nebo na jihu Německa, baště proslulého mittelstandu, tahounů ekonomické prosperity země v éře kancelářky Angely Merkelové.

A co teprve uvnitř. Na jedné straně to jsou reprezentativní a stylově vybavené administrativní prostory, na druhé výroba disponující nejmodernějšími stroji. Není výjimkou, že tam, kde ještě nedávno stály u pásu desítky lidí, dnes v rohu místnosti sedí jediný pracovník a přes počítač kontroluje funkce automatizovaných strojů.

Sedmiletý boj Moderní továrnu nechtěli úředníci povolit. Nezapadne prý do krajiny, tvrdili. Foto: HN – Honza Mudra

Příkladem trendu je i Lubomír Dvořák a jeho továrna na svahové sekačky značky Spider v obci Pohled u Havlíčkova Brodu. Ten za svůj závod s úřady sedm let bojoval. Dnes však – bez velkého přehánění – právě tak má vypadat průmysl 21. století. Efektivní, ale zároveň „hezký“ a zapadající nikoliv jen do tradičních průmyslových oblastí, ale i do převážně venkovské krajiny Vysočiny. Bonusem pro celou zemi pak je, že Dvořák i další se neomezují plotem vlastního areálu, ale zkrášlují i to, co je vně. Jako třeba zámek v Kvaseticích.

Je však nepochybné, že tento rozvoj umožnil ekonomický růst posledních dekád, a je otázka, zda tomu tak bude i nadále. Na Česko i Evropu dopadají ceny energií, hrozící ztráta konkurenceschopnosti či nedostatek pracovníků. Riziko, že za 30 let bude příští generace podnikatelů se značným úsilím zase flikovat dnes nakoupené haly a stroje, stejně jako to současná generace dělala před lety u socialistického vybavení, je větší než kdy dříve. Je jasné, že v takovém případě by na „zámky“ došlo až výrazně později, nebo vůbec.

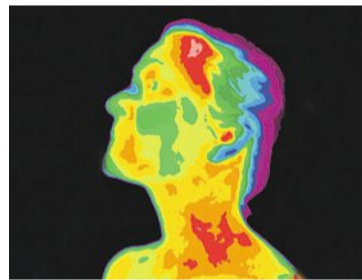
Jaroslav Petr

Stav srdce zjistí lékaři z tváře

Obličej o nás prozradí mnohé. Vědci z něj s pomocí termokamery a umělé inteligence vyčtou i rozsah onemocnění srdce.

Koronární tepny zásobují krví srdce, a pokud jsou postiženy aterosklerózou, nedostává se srdeční svalovině kyslíku a živin. To se projevuje zadýcháváním a bolestmi na hrudníku. Při vážném omezení průtoku krve koronárními tepnami hrozí infarkt.

Dnes vycházejí lékaři při posouzení stavu těchto tepen z analýzy rizikových faktorů, jako je obezita nebo kouření, a ty doplní o výsledky rozborů krve, například hladiny cholesterolu či vyšetření na elektrokardiografu. Přesnější diagnózu nabízí koronární angiogram, při kterém je do koronární tepny zaveden katetr, nebo CT angiogram, kdy je do cév vpraveno speciální barvivo a srdce je pak zobrazeno počítačovým tomografem. To už jsou poměrně náročné zákroky.

Barvy obličeje Pro odhalení onemocnění se ukázaly jako klíčové teploty levé čelisti, levého spánku a okolí pravého oka. **Ilustrační foto: Shutterstock**

Čínští lékaři pod vedením Ťi Siang-Janga z pekingské univerzity Čching-chua přicházejí s poměrně jednoduchou metodou vyšetření stavu koronárních tepen termokamerou. Tak se měřila teplota tváří během covidové pandemie na veřejných místech, aby se odhalili potenciálně nakažení jednotlivci s horečkou. Ťi a jeho spolupracovníci zapojili do studie 460 dobrovolníků čekajících na vyšetření koronárních angiografií. Termokamerou nasníмали teplotu jejich tváří a pomocí umělé inteligence hledali parametry, které jsou ve vztahu k onemocnění koronárních tepen.

Jak vyplývá z výsledků studie zveřejněné v lékařském časopise BMJ Health & Care Informatics, s diagnózou založenou na měření teploty tváře dosáhli lékaři o 13 procent vyšší shody s angiogramem než při použití tradiční diagnostiky.

Vyšetření termokamerou pacienta nijak nezatežuje a je rychlé. Jako klíčové se pro odhalení onemocnění ukázaly teploty levé čelisti, levého spánku a okolí pravého oka. Důležitě jsou i rozdíly v teplotě mezi levou a pravou stranou obličeje a také maximální teplota ve tváři. Autoři studie upozorňují, že před zavedením do praxe musí ještě metoda projít dalším prověřením.

Jaroslav Petr
autori@hn.cz

Rodinná tajemství „keltských princů“. Jakou roli hrály ženy?

K synovcům a neteřím měla keltská elita blíž než k vlastním dětem. Nezvyklý společenský systém – včetně postavení žen – odhalili experti analýzami DNA izolované z ostatků dávných velmožů z jihu Německa.

Byli to zřejmě největší lidé své doby. Bezmála dva metry vysokí muži se svaly, jaké dnes uvidíme nejspíš u špičkových atletů silových disciplín, patřili ke společenské elitě Keltů žijících před 2500 roky v oblasti jižního Německa. Pozůstalí pohřbili tyto „prince“ s pohádkovými poklady v mohylách o průměru sto metrů, jež se nad okolím vypínaly do výšky šesti metrů.

Zhruba pětadvacetiletý muž pochovaný v mohyle poblíž dnešního Hochdorfu ležel v dřevem vyložené komoře na bronzovém lůžku dovezeném s nejvyšší pravděpodobností z oblasti Řecka. Stejný původ měl i bronzový kotel zdobený reliéfy lvů o objemu přes 300 litrů. V době pohřbu byl po okraj naplněný medovinou. „Princ z Hochdorfu“, jak se keltskému velmoži přezdívá, měl boty zdobené zlatou fólií a stejně tak i opasek s dýkou a další osobní věci. Pro pobyt na onom světě dostal i kočár naložený zlatými nádobami. Jen o deset kilometrů dál, poblíž Aspergu, našli archeologové už v 19. století hrob stejně urostlého muže s podobně bohatou výbavou.

„Dlouho se spekulovalo o tom, že dvojici princů pochovaných v Hochdorfu a Aspergu pojilo příbuzenské pouto,“ říká Dirk Krausse z německého Státního úřadu pro ochranu historických památek. „Teď toto podezření potvrdily nové analýzy.“ Jejich výsledky zveřejnil tým vedený genetikem Johannesem Kraussem z lipského Ústavu Maxe Plancka pro evoluční antropologii ve vědeckém časopise Nature Human Behaviour. Studie nepřináší jen důkazy o pokrevním svazku princů z Hochdorfu a Aspergu, ale odhaluje nezvyklé uspořádání rané keltské společnosti.

Vláda přecházela ze strýce na synovce

Keltové takzvané halštatské kultury vytvořili v období mezi roky 700 a 400 př. n. l. výjimečně prosperující společnost, jaká neměla severně od Alp obdoby. Jejich bohatství pocházelo z výroby železa a zbraní a nástrojů z tohoto kovu. Obchodovali s dalekou cizinou, jak dokládají nálezy baltského jantaru, cínu z britských ostrovů nebo zlata a slonoviny ze Středomoří. Jejich opevněná sídla si často nezadala s městy, jaká budovali jejich současníci na území dnešní Itálie či Řecka.

V čele keltské společnosti stáli muži, jako byli princové z Hochdorfu či Aspergu. O tom, jak se domohli svého výsadního postavení, se vědci už dlouho přou. Podle některých odborníků se vládci vyšvihli vlastním přičiněním díky výjimečným schopnostem. Jiní jsou přesvědčeni, že vedoucí postavení zaujímali náboženští vůdci, kněží. Studie Krausseho týmu však odhaluje jiný obrázek keltské společnosti.

Vědci analyzovali DNA izolovanou z kostí a zubů celkem 31 Keltů pochovaných v jiho-

německých mohylách. Byli mezi nimi i princové z Hochdorfu a Aspergu. Jejich dědičná informace vykazovala četné shody, které lze vysvětlit různým způsobem. Mohlo jít o děda a vnuka, strýce a synovce či nevlastní sourozence. „Jenom genetika by na rozluštění záhad jejich příbuzenského pouta nestačila,“ přiznává člen výzkumného týmu Stephan Schiffels z Ústavu Maxe Plancka pro evoluční antropologii.

Vědci stanovili stáří obou mužů v době jejich smrti a z letokruhů dřeva použitého na stavbu pohřebních komor určili také dobu pohřbu. Ukázalo se, že princ z Aspergu byl asi o 50 let mladší. Rozhodující slovo patřilo opět genetikům. Ti analyzovali DNA ženy, jež byla rovněž pohřbena s bohatými dary a patřila k elitě společnosti. Testy DNA v ní odhalily sestru prince z Hochdorfu a matku prince z Aspergu. Urostlí velmoži tak byli strýc a synovec. To znamená, že vůdčí postavení se v keltské společnosti dědilo, a to poněkud nezvyklým způsobem. Klíčovou úlohu přitom sehravaly ženy.

„To je naprosto fantastické zjištění,“ komentuje odhalení role žen v keltské společnosti archeoložka Carola Metzner-Nebelsicková z Univerzity Ludwiga Maximiliána v Mnichově. „Takové uspořádání je dnes ve světě velmi vzácné.“

Poklad v mohyle Podle rekonstrukce expertů takto vypadal hrob „keltského prince“ v dnešním německém Hochdorfu. **Foto: Magnus Hagdorn/Creative Commons Attribution-ShareAlike**

Najdeme ho nejvýše u 15 procent etnik, a je proto fascinující ho odhalit v dávné minulosti.“

Příbuzenské sňatky a adopce

Nedávné genetické analýzy prokázaly, že v dávných společnostech dominovali muži, kteří zůstávali v rodných komunitách, a významná postavení tam přecházela z otce na syna. Ženy odcházely pryč a vdávaly se do cizích společností. Platilo to v mladší době kamenné pro první zemědělce, ale třeba i pro komunity Avarů, kteří v polovině 6. stol. n. l. vpadli do Evropy a v Karpatské kotlině vytvořili mocnou říši, jejíž hranice sahaly na západě do oblastí dnešních Benátek a na východě neměly daleko k černo-mořskému pobřeží dnešního Rumunska.

Johannes Krausse a jeho spolupracovníci jsou přesvědčeni, že Keltové praktikovali takzvaný avunkulát. Tímto nepříliš běžným způsobem organizovala svá společenství některá etnika v Africe nebo severoameričtí Irokézové. Jeho vznik se obvykle vysvětluje nezávislým postavením žen, které udržují styky s širším okruhem mužů. Manžel si pak není jistý, zda je otcem dětí své ženy. Naopak nezpochybnitelné pokrevní pouto ho pojí s dětmi jeho sestry. Pokud tedy chce předat vládu pokrevnímu příbuznému, volí synovce. Výsledky analýz DNA raných Keltů tak dávají za pravdu římskému historikovi Titu Liviovi, který v 1. stol. př. n. l. napsal, že keltské králové předávají vládu synům svých sester. Mezi 31 Keltů s přečtenou DNA odhalili Krausse a spol. i lidi narozené z příbuzenských sňatků. I to považují Krausse a spol. za důsledek avunkulátu.

„Pokud měl vládce vlastní děti, a přitom předával moc synovcům, mohl usilovat o spojení linie svých přímých potomků s linií dětí své sestry, což vedlo ke sňatkům bratranců a sestřenic,“ vysvětluje Stephan Schiffels.

Poměry v keltských rodinách výrazně ovlivnil i další zvyk odhalený genetickými analýzami. Ty prokázaly, že některé ženy byly pochovány v jednom hrobě s dětmi, i když nebyly jejich biologickými matkami. Krausse se svými spolupracovníky to vysvětluje zvykem keltských vládnoucích rodů posílat děti na výchovu k sousedním velmožům. Adopci těchto dětí si rody zajistily spojenectví a děti pak byly pochovány se svými adoptivními rodiči. Nová studie vnesla světlo i do dohadů o původu Keltů. Z analýz DNA vyplývá, že jejich předci přišli z oblastí na jih od Alp.

Irena Jirků
irena.jirku@economia.cz

Žena, růže, píseň, kost aneb Potřebujeme životní vzory?

Inscenaci s podtitulem *O ženských vzorech* vytvořili dva muži – režisér Jaroslav Wertig s choreografem Jindřichem Panským. *Paradox? Ne. Dobrý nápad.*

Zážitek na čtyřikrát a otázek bezpočet. Čtyři akrobaticko-taneční etudy o čtyřech životních vzorech, přičemž v hlavních rolích se střídají čtyři dívky – Martina Illichová, Kristýna Stránská, Šárka Těťeruková a Ivona Szantová. To je nepřehlédnutelný bod v programu pražské Losers Cirque Company.

„Napadlo mě to nad myčkou, když jsem ji otevřel, v té páře. Nevím proč, prostě záblesk: čtyři dívky, čtyři vzory. Životní, ne mluvnické,“ vysvětluje pro HN Jaroslav Wertig. Civilním povoláním architekt a spoluvlastník renomovaného ateliéru A69 svou divadelní polohou může leckoho překvapit, zatímco Jindřich Panský, který býval gymnastickým reprezentantem a teď tančí na řadě pražských scén, v roli choreografa rozšiřuje svůj záběr. A interpretky pak na jevišti vlastními těly vyprávějí, kdo je jejich vzorem, koho obdivují.

„Stejně tak by se to představení dalo vytvořit i o jiných skupinách lidí. Všichni trpíme nejistotou, hledáme vzory,“ říká Jaroslav Wertig a líčí svou metodu jako domácí úkol. Tanečnicím totiž nejprve zadal, aby sepsaly krátké příběhy o osobnostech, jež je inspirují, a doufal, že se z toho vyabstrahují čtyři taneční čísla. Následnou tvůrčí diskusi však nakonec přestál jen příběh gymnastické trenérky, která – byť samozřivitelka – dokázala překonat těžké životní situace a se zápalem vychovává mla-

dou generaci gymnastek. Na její počest také Martina Illichová vystřihne na jevišti brilantní gymnastickou sestavu s obručí, míčem, stuhou i kužely.

Jejímu autentickému příběhu je nejbliž osud ženy z Volyně, která je „tak napůl babičkou“ režiséra i Šárky Těťerukové, která tu neustupnou ženu tančí. Určitým protipólem jsou pak životní eskapády malířky Fridy Kahlo v podání Kristýny Stránské a energií sršící Madonny, kterou tančí Ivona Szantová.

Už jen charakter ztvárňovaných osobností předurčuje odlišné pojetí každé z etud, do choreografie se promítá i rozdílné zaměření interpretek, z nichž jedna je moderní gymnastkou, další párovou akrobatkou, sportovní gymnastkou a tanečnicí. V oné různorodosti spočívá ovšem půvab, který umocňuje všeobecně vysoké tempo, náročnost tanečních a akrobatických sestav a dokreslují promluvy, které režisér sbíral mezi svými kamarádkami a kolegyněmi. Ptal se na jejich pochyby, strachy, nejistoty... Ano, tohle představení by klidně mohlo být o mužích. Ale je skvělé, že je podle vzorů žena, růže, píseň, kost.

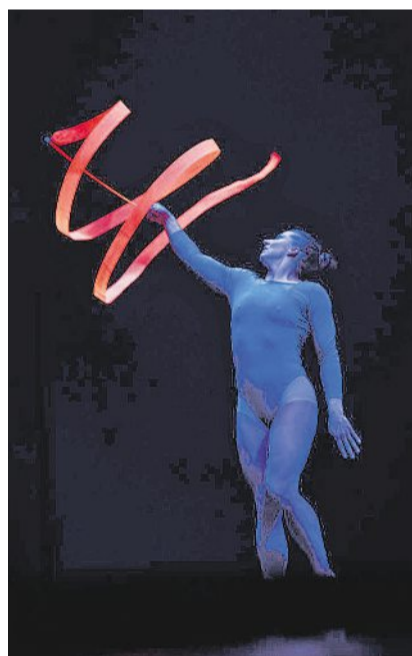
Jaroslav Wertig, Jindřich Panský:

Žena, růže, píseň, kost

DIVADLO, Losers Cirque Company, 25. 6. na rychnovském festivalu Polářsko

Foto: Vítězslav Ramba

Kulturní servis

Husa na Kampě

VÝSTAVA, Museum Kampa, do 8. září

„Obrazy sbírám od devadesátých let. Podařilo se nám soustředit kolekci, která má charakter nejenom uloženého kulturního dědictví, ale také něco vypovídá o vývoji české výtvarné kultury od roku 1900 do roku 1970,“ říká Vladimír Železný, který se zapsal do české historie na jedné straně jako zakladatel TV Nova, na druhé jako osvícený sběratel umění. Tuto jeho druhou tvář přibližuje výstava v Museu Kampa a v tom nejlepším světle, totiž s Fillou, Čapkem, Zrzavým, Štyrským, Medkem a Švabinským.

Repro: Mikuláš Medek – Akce (Vajčko)

Miřejovský, Maxová, Stomatová, Řápek, Hönl, Papadopulos, Szántó (ed.): Zápasící Ukrajina

KNiha, nakl. Argo, 2024

Nová kniha zpravodajů České televize, kteří už třetím rokem natáčejí dění v zemi ničené válkou. Autoři a autorky nabízejí kritický pohled i na slabiny bránící se Ukrajině. Po předchozím titulu Putinova válka (2023), který formou kroniky popisoval první rok po ruské invazi, se nyní zaměřili na pět konkrétních témat včetně korupce, národnostních třenic, hospodářských problémů, dezercí či zavlčení dětí do Ruska. Kniha má podtitul Zpráva o stavu země a lidí.

Repro: nakl. Argo

Petr Abraham – Martina Mejzlíková:

S čerty nejsou žerty

DIVADLO, režie Petr Novotný, Východočeské divadlo Pardubice, premiéra 22. 6. na Kunětické hoře

Na čerta hodnosti Vraníka a jeho kamaráda Petra se nedá zapomenout. Ať už filmové pohádky jednou provždy milujete, anebo ohrané songy z některých z nich už poslouchat nemůžete, na Vladimíra Dlouhého v roli kluka ze mlýna a Ondřeje Vetchého coby popleteného čerta stejně nedáte dopustit. A teď si ještě k půvabné pohádce Jiřího Justa a Hynka Bočana (a Boženy Němcové) připočtete Východočeské divadlo Pardubice a Kunětickou horu. Prostě radostná premiéra pro celou rodinu.

Foto: Jiří Sejkora

Inzerce

**CENTRUM SOUČASNÉHO
UMĚNÍ V TRUTNOVĚ**

www.epo1.cz

Jízda

**jízdní kolo a fenomén cyklistiky
v současném umění**

3. 5. 2024 – 3. 11. 2024

Martin Novák
martin.novak@economia.cz

Obojek na krku. Jak si Rusové ze země se zvláštním diktátorem udělali laboratoř

Moskva podniká rozsáhlou diplomatickou ofenzivu s cílem získat postavení dominantního spojence v několika afrických zemích. Ruští vojáci už působí jako poradci a ochranka prezidenta v Burkina Fasu, v Nigeru jde i o uran.

Rusové, kteří nemají rádi režim Vladimíra Putina, si z červnové cesty ministra zahraničí Sergeje Lavrova do Afriky na sociálních sítích utahovali. Vůdce a vojenský diktátor Burkina Fasa – kapitán Ibrahim Traoré – udělil Lavrovovi Řád hřebce.

Prezidentský úřad v metropoli Ouagadougou to doprovodil fotografií, na níž kapitán v uniformě a červeném baretu uvazuje ruskému ministrovi na krk vyznamenání, které vypadá z dálky jako obojek. Vnitrozemský stát v západní Africe s 22 miliony obyvateli se stává jakousi ruskou letadlovou lodí na kontinentě. A Lavrov slíbil během své návštěvy dodávky výzbroje a přílet dalších ruských armádních instruktorů.

Vše začalo před dvěma lety. Frustrace v zemi, která patří k nejchudším na světě a jejíž severní část ovládají džihádističtí povstalcí, vedla ke dvěma armádním převratům během jednoho roku. Po tom druhém převzal stát zmiňovaný kapitán Traoré, ve svých tehdejších 34 letech nejmladší prezident na světě. Nová vláda se rozhodla, že dost bylo Francie – bývalé koloniální mocnosti – a je třeba oslovit nového spojence. Putinovo Rusko.

Loni 10. listopadu přistál po setmění na letišti v metropoli ruský Iljušin IL-76. Vystoupilo z něj dvacet ruských vojáků, první část kontingentu z Moskvy. Traoré předtím vypověděl ze země francouzské vojáky, kteří pomáhali v boji proti džihádistům. V lednu přiletělo dalších sto Rusů. Jde o součást takzvaného Afrického sboru, kterému velí náměstek ruského ministra obrany Junus-Bek Jevkurov. Rusové působí v Burkina Fasu jako poradci a zároveň bodyguardi kapitána Traorého.

Putina na plakáty

„Nejde jen o nějakou politiku vyvažování a různých směrů. Traoré prostě vyměnil Francouze za Rusy,“ napsal k tomu na sociálních sítích novinář z Burkina Fasa Ahmed Barry, který žije v exilu ve Francii. Ruský Rosatom oznámil plán na výstavbu malého jaderného reaktoru v Burkina Fasu, v lednu Rusové poslali na lodích zadarmo do země jako dar 25 milionů tun pšenice.

„Vlají tam ruské vlajky a jsou k vidění plakáty s Putinem. Na billboardech jsou nabídky jazykových kurzů ruštiny, rozhlas vysílá pořady o Rusku, Ruské kulturní centrum pořádá výstavy a různé akce,“ uvedl v reportáži novinář televize al-Džazíra, který letos Ouagadougou navštívil.

„Nevidím nic mimořádného v tom, že někdo mává na ulicích v Burkina Fasu ruskými vlajkami,“ řekl Traoré před dvěma lety francouzské televizi RFI, když se ještě bavil s francouzskými novináři. Měsíc po příletu ruských vojáků otevřelo Rusko v Ouagadougou své velvyslanectví uzavřené před jedenácti lety – tehdy ministerstvo zahraničí muselo škrtnat nadměrné výdaje.

Putin loni přijal Traorého v Kremlu a slíbil mu dodávky bojových helikoptér. Armáda ovšem v únoru podle organizace Human Rights Watch při operaci proti džihádistům zmasakrovala téměř dvě stovky civilistů v několika

vesnicích, které podezírala ze sympatií k povstalcům. Traoré v reakci na informace o vraždění zakázal v zemi působení francouzských a dalších západních médií. Na začátku června pak zrušil slib o konání voleb a návratu k civilní vládě. Výjimečný stav, který mu umožňuje vládnout bez jakýchkoliv omezení, prodloužil rovnou o pět let.

Londýnský The Royal United Services Institute v únorové analýze uvedl, že Moskva se snaží využívat zklamání frankofonních afrických zemí ze spojení s Paříží a nabízí se africkým vůdcům jako alternativa. Šíří při tom představu, že je Rusko spolehlivější a efektivnější partner než Francie.

„Rusko poskytne elitám v cílových zemích vojenskou podporu, ekonomickou a politic-

závislost francouzského energetického sektoru na uranu, který se dodává z Ruska,“ uvádí britská analýza.

Pro Čechy je Burkina Faso terra incognita, málokdo tam cestoval a Česká republika měla styky s touto zemí minimální. Před sedmi lety jela pracovně do Ouagadougou novinářka Kateřina Vítková. „Většina místních lidí má jednoduché příbytky, některé silnice v hlavním městě Ouagadougou jsou jen prašné cesty, vedle domků z plechu stojí staré přepychové vily, schované obvykle za plotem. Lidé byli velmi přátelští, děti zvědavé, v televizi všude zněla francouzština,“ vzpomíná.

Bezpečnostní varování tehdy platilo pro severní oblasti země. „Tam jsme ale nejeli. V místech, která jsme navštívili my, jsem si žádné

hotely, velitelství policie, ministerstvo obrany, francouzské velvyslanectví.

Ibrahim Traoré dnes působí jako poněkud bizarní diktátor, rád se nechává fotit i ve speciálních vojenských rukavicích. V minulosti ale podle svědectví spolubojovníků prokázal statečnost v bojích s džihádisty. Zúčastnil se v řadách mezinárodních sil bitvy na letišti v Timbuktu v Mali v roce 2018, kde zaútočili ozbrojenci skupiny hlásící se k Islámskému státu. O rok později vedl jako velitel ofenzivu proti džihádistům na východě Burkina Fasa. Ofenziva byla reakcí na množící se islamistické útoky a masakry v kostelích. Traoré pak tvrdil, že cítil vztek, když s jinými vojáky nasazoval krk v bojích, zatímco „zkorumpovaní politici si ukládali peníze do kufřů“.

Řád hřebce Vůdce Burkina Fasa kapitán Ibrahim Traoré (vpravo) udělil začátkem června šefovi ruské diplomacie Sergeji Lavrovovi nejvyšší státní vyznamenání. Vliv Moskvy je nyní klíčový v řadě afrických zemí. Foto: X/MFA_Russia

kou ochranu před odporem ze strany OSN nebo jiných mezinárodních mechanismů a také podporu politických technologů, aby pak místní elita mohla prodat svou popularitu na domácím trhu,“ uvádí se v analýze.

Podobným způsobem se Rusové už před pěti lety uchytili ve Středoafričské republice, kde působili žoldnéři z Wagnerovy skupiny dnes již mrtvého Jevgenije Prigožina. Později převzala aktivitu v Africe přímo ruská vojenská rozvědka GRU a snaží se o sblížení s vojenskými diktaturami nejen v Burkina Fasu, ale také v Mali a Nigeru. „Strategie například obsahuje návrh, aby vztahy Ruska s Nigerem mohly být využity k ohrožení přístupu Francie k uranu, který se v zemi těží. To by dalo zvýšilo

zvýšené přítomnosti vojáků ani jiných ozbrojených složek nevšimla. Nebo nebyla tak silná, aby mi uvízla v paměti. Náš autobus, kterým jsme s dalšími novináři cestovali, neměl ani žádný bezpečnostní doprovod. Rozhodně jsem nepocítovala žádný zvýšený pocit ohrožení. Po okolí hotelu jsme se mohli pohybovat v podstatě volně, i když s nějakými doporučeními od místních zaměstnanců neziskovky, se kterou jsme tam byli. Vybavuji si ale, že mi jeden z hostů říkal, že třeba on je ubytovaný v této části města proto, že u hotelů v centru města panují obavy z útoků,“ líčí Kateřina Vítková.

V letech 2016 až 2018 atentátníci udeřili v Ouagadougou několikrát. Na restaurace,

Nahradit Francii

Po převratu jako nová hlava státu prohlásil, že Burkina Faso potřebuje nové spojence, protože Francie se prý neosvědčila. Zmínil se o Rusku a Turecku. Zatímco Turci nepjevili zájem, Rusové ano. Mezi odchodem posledního francouzského vojáka a příchodem prvního ruského uplynulo v roce 2023 puhých osm měsíců.

Realita Burkina Fasa připomíná román slavného britského spisovatele Fredericka Forsytha Dogs of War, ve kterém skupina najatých žoldnéřů svrhává vojenský režim v zaostalé a zbědované africké republice Zangaro. Ovšem v Burkina Fasu za přítomnosti ruských vojáků by to žoldnéři měli zřejmě těžší...

MAGAZÍN HOSPODÁŘSKÝCH NOVIN

ČERVEN 2024

PročNe

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY

BOSCO SODI a jeho umělecký svět náhod a krásných nedokonalostí VELKÁ HOSTINA v režii českých šéfkuchařů

a desítky nezbytných tipů, jak a kde prožít gurmánské léto.

SKODA

Nová Škoda Kodiaq Prostor k objevování

Nastupte i s celou rodinou do nového vozu **Škoda Kodiaq s místem až pro 7 cestujících**. Využijte velkorysý zavazadlový prostor o objemu 910 litrů a vyjedte vstříc novým zážitkům. Díky novým, multifunkčním otočným ovladačům v interiéru máte všechny důležité funkce vozu vždy bezpečně na dosah. Vyberte si ze široké škály motorizací včetně plug-in hybridního pohonu. Pro více informací navštivte některého z našich autorizovaných prodejců nebo web skoda-auto.cz.

Předplacený servis na 5 let,
nebo 100 000 km **zdarma***

Prodloužená záruka na 5 let,
nebo 100 000 km **zdarma***

Záruka mobility na 5 let,
nebo 100 000 km **zdarma***

Velkoobtěratelem
již od dvou vozů

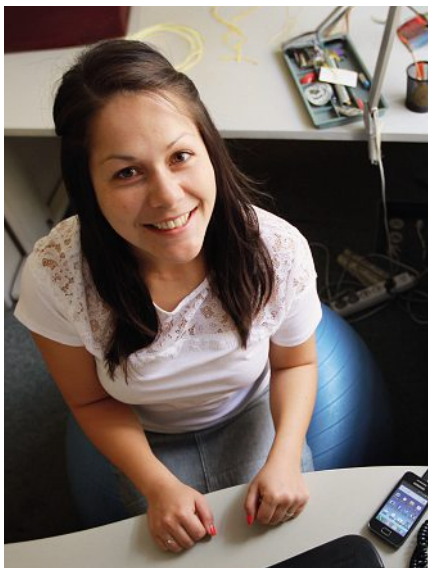
skoda-auto.cz
Ilustrativní fotografie

Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ vozu Škoda Kodiaq: 0,4–6,6 l/100 km; 9–174 g/km

*Platí při financování Chytře se Škoda Financial Services

SKODA Financial Services

[/skodacz](https://www.facebook.com/skodacz) [/skodacr](https://www.instagram.com/skodacr) [/skodacz](https://www.youtube.com/skodacz) [/skodacz](https://www.youtube.com/skodacz)

Milý Karlíne,

matně si pamatuju, jak jsem si v newsroomu zalepila svoji jedinou, úplně malou krabici a nechala ji poslední den odnést stěhováky pryč (tahle fotka vznikla krátce poté). Bylo to na konci června, přesně před jedenácti lety, a *Economia* se z vrcholku Letné, která tenkrát ještě vůbec nebyla hipster, stěhovala sem dolů, kde naopak první hipsterské podniky už byly a my se těšili, až je objevíme. Tvoje ulice lemovaly vzrostlé stromy, všechno vonělo novotou a každý za námi chtěl do *Pernerovy 47* přijíždět na návštěvu. Do největšího a nejkrásnějšího newsroomu na světě.

Dobře, možná byl největší jen v Evropě, ale nejkrásnější jednoznačně je, na tom trvám!

Tehdy jsem sem přicházela v partě novinářů z *iHNed.cz* – pro ty, kteří si nepamatují, to byl zpravodajský web *Hospodářských novin*. Každý den ho tmelila parta skvělých lidí, kamarádů a profíků, kteří se ve světě nejen novinářiny ani po letech neztratili: Pavla Francová, Eliška Nová, Marcela Jurková, Zdeněk Mihalco, Karel Tinl, Petr Koděra, Vašek Kozák, Milan Mikulka, Honza Kubita, Tomáš Málek, Štěpán Horn... a v neposlední řadě naše šéfka Lucie Tvarůžková.

Moc dobře si pamatuju na chvíli, kdy jsem tady ve zrekonstruované tovární hale s prosklenou střechou, kde se od 19. století vyráběly kotle, poprvé zaklonila hlavu. Nad hlavou jsem měla přes deset metrů volného vzduchu do výšky a snad padesát metrů do dálky, kudy se moje myšlenky mohly rozletět na všechny strany. Ve zpravodajském režimu, kdy vstáváte často před rozbřeskem, abyste pochytali to nejdůležitější, co se ve světě děje, to byl hodně osvěžující moment. Pohled, který vás i po letech fascinuje úplně stejně jako tenkrát. Místo, kde nacházíte inspiraci.

Jedenáct let je ale dost dlouhá doba na to, aby se nic nezměnilo. Naše původní parta se rozpadla, pár nás tu ale stále je. *Hospodářky* jsou v nejlepší kondici za poslední roky, já jsem mimo jiné pyšná máma (!) a posunula jsem se o pár stolů dál, od zpráv k *lifestylu*.

Magazín *PročNe* také ušel dlouhou cestu a už nevzbuzuje jen srdecechvění nad krásnem, ale cílí i na čtenáře lačnicí po zajímavých příbězích výjimečných lidí, míst a projektů, které stojí za to znát a vyprávět o nich dál.

Dneska mám zabalených krabic pět. Už za pár týdnů se posuneme dál, na druhý břeh Vltavy, do Holešovic. Tam, kde prý časem bude „nový Karlín“. Už teď ale vím, že budu přebíhat tu naši krásnou lávku *HolKu* zpátky, jak nejčastěji budu moct. Na kafe, oběd nebo jen tak. Slibuju. Mám jen jedno skromné přání: Ať je těch příštích kdovíkolik let stejně dobrých jako těch jedenáct karlínských. Nebo ne, ještě lepších!

Milé čtenářky a čtenáři, přejeme vám krásné léto,
užijte si každou jeho chvíli a posbírejte co nejvíce inspirace!

Gabriela Marešová
gabriela.maresova@economia.cz

European
Newspaper
Award
NEWSPAPER DESIGN · CONCEPT

Todus

Šéfredaktor:
Jaroslav MAŠEK

Hlavní editorka: Gabriela MAREŠOVÁ
Redaktor: Ondřej ELSNER

Grafika: Jan VYHNÁNEK
Jan STEJSKAL

Adresa redakce: Economia, a.s., Pernerova 47
186 00 Praha 8, IČO 28191226
tel.: +420 233 071 111
e-mail: podle vzoru: jmeno.prijmeni@hn.cz

Inzerce/advertising:
Jakub RŮŽIČKA
tel.: +420 739 500 866
jakub.ruzicka@economia.cz

MK ČR E 4689
ISSN 0862-9587 (Print)
ISSN 2787-950X (Online)

Tiskne:
Triangl, a.s.

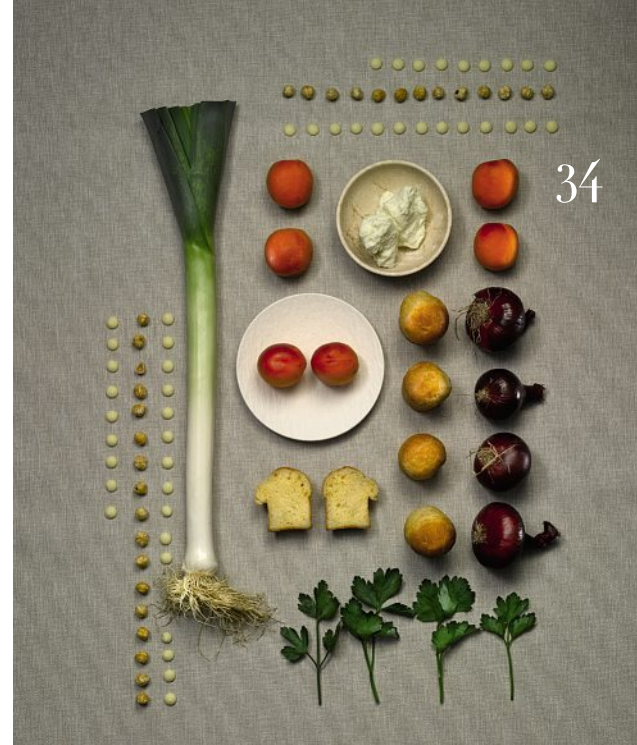
Samostatně neprodejně

TITULNÍ STRANA:

Detail obrazu od mexického
umělce Bosco Sodiho.

Foto: Studio Bosco Sodi

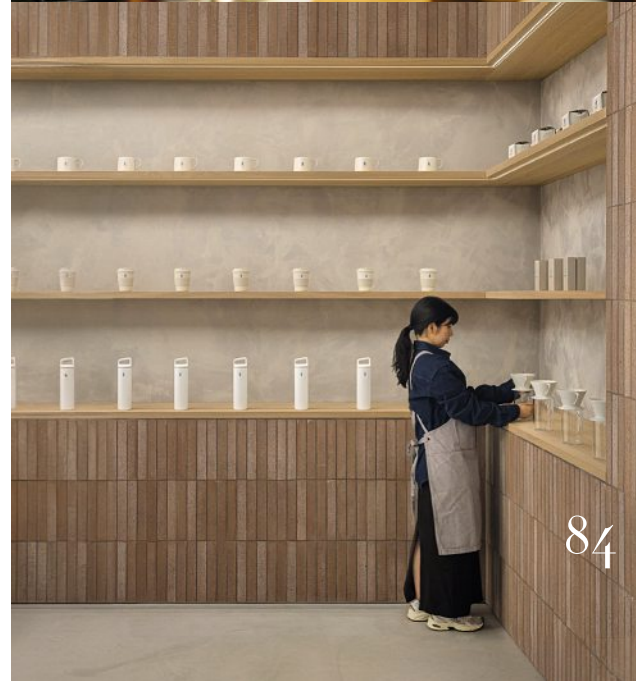
- 09 Kurátor**
Poradíme, kde se dobře najíst, kde zažít kvalitní kulturu a jak se zorientovat v prázdninovém šrumci.
- 16 Zlatý grál**
Investovat do vysoké šperkařiny se rozhodně vyplatí. Představujeme tři klenoty, ze kterých se vám zatočí hlava.
- 20 (Ne)zbytnosti**
Cukrářka Šárka Diváková nás nechala nahlédnout do svého sladkého království.
- 34 Gurmánské menu šéfkuchařů**
Jaké suroviny používají nejlepší tuzemští šéfkuchaři? Ukážeme vám je!
- 48 Velký příběh ze Champagne**
Olivier Krug vypráví o prémiovém šampaňském, o lásce k pivu a rybaření.
- 52 O člověku, jídle a radosti ze života**
Španělské tapas, dokonalá pohostinnost, to je restaurátér David Böhm a jeho El Camino.
- 60 Český sen v Zermattu**
Sedm českých architektonických projektů z poslední doby, které byste měli znát.
- 64 Svět krásných náhod**
Navštívili jsme brooklynský ateliér slavného mexického umělce Bosca Sodiho, který se ve tvorbě řídí filozofií wabi-sabi a jeho objekty se prodávají i za stovky tisíc dolarů.
- 72 Hoteliér, gurmán a sklář**
Na Zikmundově, kde ovce a krávy dávají dobrou noc, se znovu rozhořely sklářské pece.
- 84 Léto plné p(r)ožitkářství**
Osm nových hotelů a restaurací z celého světa, jež uspokojí i ty nejnáročnější.
- 94 Design ze Slezska**
Rodinná firma Todus dobývá svým designovým nábytkem z Opavy sídlo UEFA i centrálu módního domu Chanel.
- 98 Země, Voda, Vzduch a Oheň**
Český glamping v rukách mladého páru a jejich projektu Živili.
- 102 O štěstí a 43 veteránech**
Pohádka o pomalé cestě z Prahy do Athén v rámci letošního podniku Oldtimer Express.

34

52

84

ODOLNOST PRO SKUTEČNÝ ŽIVOT

Představujeme vám Oystersteel, nejkvalitnější ocel třídy 904L, která se pro Rolex vyrábí od roku 1985. Po vyleštění si tato nerezová slitina za všech okolností zachová svou zářivou krásu. Existuje na 3 500 tříd oceli, ale pouze tato vyhovuje našim standardům. Sama o sobě je vysoce odolná proti nárazům a korozi, ale to nám nestačí. Proto ji během celého výrobního procesu kontrolujeme na

mikroskopické úrovni, od tvarování po povrchovou úpravu, a zlepšujeme její mechanické vlastnosti. Zručnost našich odborníků dodá výrobku unikátní lesk a teprve pak si zaslouží jméno Oystersteel. Ani důkladné zkoumání struktury, ani dokonalé leštění však neprověří ocel tak jako skutečný život, od běžného používání až po nejextrémnější podmínky v divoké přírodě.

#Perpetual

ROLEX

N*VÝ ROHAN

PRAHA 8 - KARLÍN

PRODEJ BYTŮ
ZAHÁJEN

NOVÁ ČTVRŤ NOVÝ ŽIVOT

NOVYROHAN.CZ

BORN BY **J&T** REAL ESTATE

Kurátor

Redakční výběr toho nejzajímavějšího, o čem se mluví v kuloárech.
Pro rozhovory nabitě inspirací.

RESTAURACE

Číslo 2 žije!

Je tomu už patnáct let, co se v Holešovické tržnici usadila restaurace SaSaZu. Nyní otevírá její druhá pobočka SaSaZu Oldtown v samém centru Prahy, hned za Prašnou bránou. Asijské fusion menu připravuje indonéský šéfkuchař Andy Tan, který se „vyvařil“ v prestižních podnicích v Londýně, Amsterdamu a Paříži. Nechybí hitovky jako salát ze zelené papáji, kokosovo-kukuřičná polévka, křupavé rolky s tuňákem a lososem, křupavá kachna s foie gras či knedlíčky dim sum.

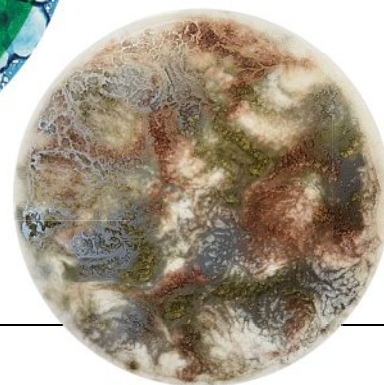
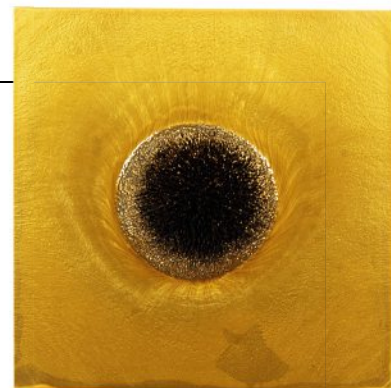
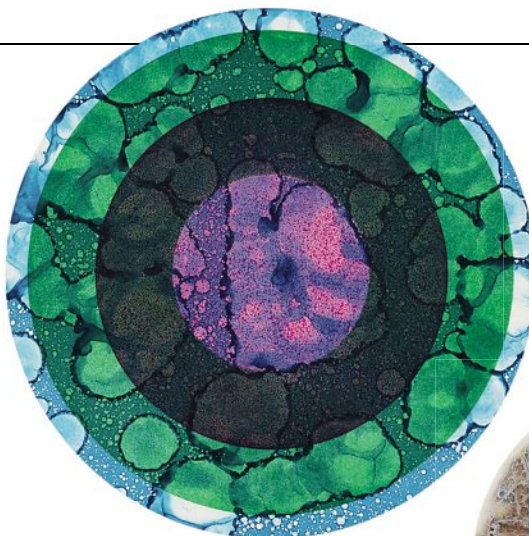
SaSaZu Oldtown, Celetná 38, Praha 1, www.sasazu.com

VÝSTAVA

Přitažlivost experimentování

Až do 15. září můžete zajet do Liberce na výstavu Milana Housera s názvem Přitažlivost. Houserova neštetcová tvorba je prodehnuta experimenty s rozličnými materiály, syntetickými laky a rozpouštědly, kovovými i nekovovými přísadami nebo s využitím fyzikálních zákonitostí, které pak často ovlivňují finální vzhled jeho prací.

*Oblastní galerie Liberec, Masarykova 14,
www.ogl.cz*

FESTIVAL

Ve varu ve Varech

Druhá nejstarší filmová přehlídka v Evropě letos rozproudí kulturní život v Karlových Varech v termínu od 28. června do 6. července. Ve dvanácti promítacích sálech bude k vidění na 200 filmů, premiéru si tu odbude dokument Janžurka či digitálně restaurované drama Dvě Angličanky Françoise Truffauta, hvězdný lesk dodá festivalu Geoffrey Rush a cenu za přínos české kinematografii přivezme herec Ivan Trojan.

www.kviff.com

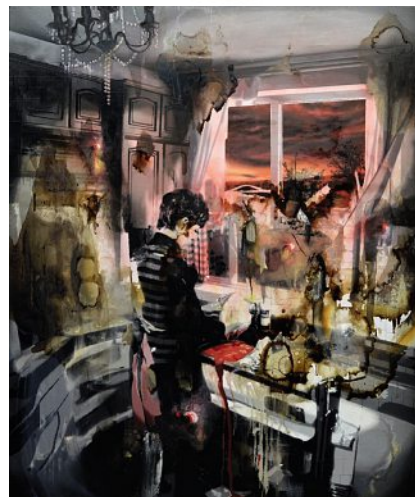

UMĚNÍ

Síla českého umění

Startuje Letní výtvarný salon Kodl-Contemporary, kde se až do 16. srpna veřejnosti a sběratelům představí multidisciplinární selekce děl současných tuzemských umělců. Prozkoumat můžete konceptuální objekty a vázy Anny Jožové, fotografie Bány Prášilové, totemické plastiky Pavlína Kvity nebo malby Michala Mráze.

*Galerie Kodl, Národní 7, Praha 1,
www.kodlcontemporary.com*

Nový Hyundai TUCSON Plug-in Hybrid. Naštěstí máte TUCSON.

Nový TUCSON Plug-In Hybrid je všestranné elektrifikované SUV, které vám pomůže překonat jakoukoli překážku. Získejte bezdrátové aktualizace map a přístup ke všem vašim aplikacím na 12" displeji panoramatického přístrojového panelu. Když potřebujete dojet dál, přepněte si mezi hybridním a elektrickým pohonem a prodlužte své cesty za dobrodružstvími o 62 kilometrů čistě na elektřinu. A když náhodou nemáte štěstí, můžete svůj mobilní telefon proměnit na Hyundai Digitální klíč 2 a obavu ze zapomenutých klíčů pusťte z hlavy. Nový TUCSON je dostupný také jako hybrid, benzín a diesel. **Více na www.hyundai.cz.**

Cílem Hyundai je dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2045.

5 LET
Záruka
bez omezení km

8 LET
Záruka
na baterii / 160 000 km

Hyundai TUCSON Plug-In Hybrid – kombinovaná spotřeba 1,2-1,3 l/100km, emise CO₂ 27-30 g/km dle WLTP. Veškeré hodnoty jsou předběžné a podléhají finální homologaci.

FASHION

Skotsku zdar!

Umělecká ředitelka dámských kolekcí Dior, Maria Grazia Chiuri, s každou novou sezonou vzdává hold vybrané zemi a jejímu folkloru a tradiční řemeslné zručnosti. S linií Dior Cruise 2025 pěje ódu na Skotsko, přesně po vzoru samotného Monsieura Diora, který Skotsko miloval, a dokonce zde v r. 1955 představil svou kolekci. V zahradách zámku Drummond v Perthshiru tak defilovaly kilty, tartanové tkaniny i stylizované siluety, připomínající skotskou královnu Marii Stuartovnu.

www.dior.com

HUDBA

Hvězdné notování

Zrekonstruované Výstaviště Praha se od 20. do 22. června stane dějištěm festivalu Metronome Prague. Během tří dnů se tu na čtyřech pódii představí na sedm desítek umělců z celého světa. Mezi hlavní taháky patří britská superstar Raye, zasněný londýnský zpěvák s ugandskými kořeny Michael Kiwanuka či irská popová písničkářka a kytaristka Ciara Mary-Alice Thompson neboli CMAT (na fotce).

www.metronome.cz

GASTRO POP-UP

Japonsko v Praze

Střešní terasa pražského hotelu Four Seasons se na letní sezonu opět mění v japonskou restauraci Miru. Devítichodové degustační menu připravil hostující šéfkuchař Toshikazu Kato ve spolupráci s šéfkuchařem hotelu Nicholasem Trosienem. Čeká tu na vás křupavá rýže s tuňákem a krabem královským, jemné wagyu hoba-yaki s houbami maitake či matcha mousse s mangovou omáčkou. Pod širým nebem jsou k dispozici pouhé čtyři stoly usazené v japonské zahradě, takže neotálejte s rezervací.

Four Seasons Hotel Prague, Věleslavínova 2a, Praha 1, www.fourseasons.com/prague

Kurátor

MÓDA

Autentické módní „já“

Zalando spustilo masivní letní kampaň s podtitulem „Trend jste vy“ s herečkou Aňou Geislerovou v hlavní roli. „Každý máme svůj osobní styl a v určitém životním období a věku nás názory ostatních na vlastní styl, oblečení a volby opravdu nezajímají. Měním se všemi svými rolemi a je tak pro mě důležité zachovat si konzistenci a vlastní styl v osobním životě,“ říká Geislerová. Za kampaní stojí polští kreativci z 180heartbeats + Jung von Matt, do života ji uvedla společnost Shoot Me Visual Artists a lokální ambasadorku vybrala agentura Friendly Friends.

www.zalando.cz

DEKOR

Sladké sny

Česká značka prémiového povlečení Terezie Täubelové otevřela svůj první kamenný showroom v podobě shoppable apartmentu. Za návrhem interiéru stojí Atelier Monday, o umělecké a vintage detaily se postarala interiérová stylistka Klára Tománková. Osahat si tu můžete ložní prádlo z bavlněného saténu, bavlněného perkálu a hedvábí.

Marieli, Maiselova 19, Praha 1, www.marieli.cz

INZERCE

Clariti 1 day* silikon-hydrogelové od společnosti CooperVision jsou součástí ucelené rodiny kontaktních čoček, která nabízí produkty pro korekci krátkozrakosti a dalekozrakosti, astigmatismu a presbyopie.

PN003346

Užijte si léto naplno a bez omezení

Vyzkoušejte jednodenní kontaktní čočky **Clariti 1 day***. Už žádné roztoky a blistry, čočky ráno nasadíte, večer vyndáte a vyhodíte, ideální na cestování. Clariti 1 day* nabízí široké dioptrické rozpětí a jejich prodyšný materiál a technologie WetLoc. Zároveň mají UVA a UVB filtr, který pohlcuje velkou část škodlivého záření. Přesto je vhodné čočky v létě kombinovat s kvalitními slunečními brýlemi např. od značky Crullé, které zároveň obsahují polarizaci. Nezapomínejte ani na pravidelné zvlhčování očí pomocí očních kapek.

*Kontaktní čočky Clariti 1 day jsou zdravotnický prostředek určený ke korekci zraku – vždy si pečlivě přečtěte návod k použití.

Na Alensa.cz od 432 Kč.

Pozdravy slunci

Jistě jste to už slyšeli: Každý den ráno použijte opalovací krém, ať je prosinec nebo červenec. Nabídka je přebujelá a možná je komplikované se v ní vyznat. Navíc se už nejspíš s vidinou letní dovolené sháníte po ideálním opalovacím přípravku. A právě pro vás máme pět značek a patero produktů, které vám sebejistě zařídí komfortní, efektivní a zdravé opalování.

1. V SOULADU S PŘÍRODOU
Sluneční řada Sun Soul labelu **Comfort Zone** obsahuje 98 procent složek bezpečných pro oceány, je veganská, bez silikonů, minerálních olejů, umělých barviv či akrylátů. Taktéž parfemace produktů jsou biologicky rozložitelné a obaly plně recyklovatelné. K dispozici je celé spektrum produktů na opalování i následnou regenerační péči. *Prodává Miracle Clinic.*

2. TROPY BEZ SPÁLENÍ
Hlavními benefity dvoufázové ochranné opalovací vody **Adaptasun** od **Institut Esthederm** jsou její skoro nehmotná textura a patentovaná formulace, díky níž se pokožka okamžitě přizpůsobí slunečním paprskům, a tak se intenzivněji a zdravě opálí bez pocitu zatížené, vystresované a spálené kůže. Opalovací mléko zvládne i extrémní podmínky na horách, u moře či v tropech. Přípravek obsahuje **UVA** a **UVB** filtry, 3, 6, 9 omega mastné kyseliny, betakaroten, vitamin **E** a chrání pleť před dehydratací, oxidačním stresem a fotostárnutím. *Cena 1850 Kč, prodává Institut Esthederm.*

3. VRSTVENÁ HYDRATAČE
Mléko po opalování **Juvena After Sun Tan Intensifier** obsahuje exkluzivní technologii **SkinNova SC**, kterou značka vyvinula ve spolupráci s odborníky na popáleniny. Ta dokáže v pokožce najít nejsilnější zdravé buňky, pomocí nichž regeneruje jejich okolí a následně celou pleť. Výtažek z mechu posiluje přirozenou obranyschopnost kůže, dlouhé řetězce kyseliny hyaluronové vytváří na povrchu pleti hydratační film, karbohydrátový komplex vlastní lidské pleti dovede pokožku zásobit vláhou až na 72 hodin a ectoin dodává pružnost a mladistvý pocit. *Cena 1664 Kč, prodává Fann.*

4. JAKO PÍRKO
Ochranný opalovací sprej s **SPF 30 Capital Soleil** od **Vichy** se pyšní příjemnou sluneční vůní, na pokožce je ultralehký a svěží, je nemastný a nelepivý, nikdy nezanechává bílé stopy, a přesto je vodě i potu odolný. Má hypoalergenní složení, které bylo testováno v přímořských podmínkách pro zajištění nezávadnosti vůči životnímu prostředí a ohleduplnosti k mořskému životu. Obsažený betakaroten dokáže prodloužit těžce nabytý bronz až o měsíc a vitamin **E** chrání před volnými radikály a oxidačním stresem. *Cena 849 Kč, www.vichy.cz.*

5. VE ZNAMENÍ PŘEPYCHU
Opalovák s předlouhým názvem **Sisley Paris Sunleja G.E. Age Minimizing Global Sun Care SPF 50+** kombinuje ochranný účinek pěti extrémně účinných fotostabilních filtrů a pečujících ingrediencí, jež bojují proti jemným linkám a vráskám, celkovému stárnutí a chřadnutí pleti i hyperpigmentaci. *Cena 6620 Kč, prodává Maison Sisley.*

SHOWROOM
Mánesova 78 • Praha
latable.cz

LA TABLE —
THE POWER OF A GIFT

Zlatý grál

Zvířecí legendy

Jedinečné kreace vysoké šperkařiny jsou vždycky správnou investiční volbou. Vybírejte například z kolekce Cartier Nature Sauvage, která vyobrazuje bájná stvoření třpytící se těmi nejvzácnějšími drahokamy světa, jež jim dodávají symbolickou magickou energii. Ať už jde o ikonického hada Serpenti, pantera ve skoku, dlouhokrkého ptáka nebo čínského draka, který na prastarých mapách odděloval známý svět od neprobádaných oblastí. Legenda drakovi přisuzuje kladné etnosti i smrtící sílu ohně. Třpytivý šupinatý tvor s pronikavým pohledem a štíhlou čelistí drží v ústech přívěsek osazený dvěma rubíny z Mozambiku.

Cartier, Pařížská 2, Praha 1, www.cartier.com

Zlatý grál

Pestrobarevní zpěváčci

Poslední kapsulová linie vysoké šperkařiny amerického domu Tiffany & Co. nese název Rainbow Bird on a Rock. Je poctou stejnojmenné broži Jeana Schlumbergera, která byla poprvé představena v roce 1965. Těla jednotlivých ptáčků jsou pokryta unikátním zlatým pleťem a blyští se výběrem intenzivně barevných drahokamů, diamantů a perel zvýrazněných vzácným e-mailem paillonné. Celkem osm modelů nese ve svých drápkách takové poklady, jako je černý opál o váze více než 35 karátů, žlutý zirkon v odstínu champagne s váhou přes 66 karátů či růžově rudý rubelit s 68 karáty.

Tiffany & Co., Pařížská 10, Praha 1, www.tiffany.com

Zlatý grál

Nesmrtelná krása

Římský šperkařský dům Bulgari si ke 140. výročí od svého založení Sotiriosem Bulgarim nadělilo zatím nejprepychovější kolekci Aeterna. Skví se v ní krása jedinečných drahých kamenů, jež po tisíciletí ležely v hlubinách země. Jsou svědky minulosti, fragmenty věčnosti i předzvěstí budoucnosti. Výsledkem je kolekce více než pěti set klenotů, hodinek, zdobených kabelek a exkluzivních parfémů, za kterými stojí řemeslné týmy vedené Luciou Silvestri a Fabriziem Buonamassou Stiglianím. Práce na vrcholných kouscích kolekce trvá až 2800 hodin, vše je vytvářeno ručně a to dává vzniknout exkluzivním kusům nejvyššího řemesla.

Bulgari, Pařížská 13, Praha 1, www.bulgari.com

zalando

Trend jste vy
Tisíce značek pro váš
jedinečný styl ▶

Aňa Geislerová

Šárka Divácká

Šéfcukrářka a majitelka brněnské cukrárny „Sorry, pečeme jinak“ je kulinářský samouk, přesto její divoké sladké kreace patří mezi to nejzajímavější, co na české gastroscéně ochutnáte. V jejím podniku v Křídlovické ulici číslo 1 byste neměli minout dnes už ikonický mechový dort se špenátem a cvrčky, makové opium či pivní medovník. Stejně jako její vědátorské a trochu šílené dorty je i mysl Divácké originální, eklektická a inspirativní.

Ranní ptáče, nebo noční sova? Než jsem začala pracovat v gastru, ranní ptáče.

Obvykle snídám: Míchaná vejce a kváskový chleba se svým týmem. U nás na cukrárně. Miluju to.

Jídlo z dětství, které ve mně vyvolává emoce: Heisse liebe, banana split a to-pinky s míchanými vajíčky a rajčaty ze zahrady.

Knižka, která mi v srdci nechala díru: Petr a Lucie. Také Malý princ, toho jsem si záměrně nechala k přečtení, až když mi bylo 30. Když jsem byla menší, přečetla jsem všechno od Foglara, Maye a Věrna. Pak začalo období egyptologie a medicíny. K četbě a hudbě mě dostal tatínek, k sladkému maminka.

Umělec, v jehož díle bych chtěla prožít den: Dalí a jeho surrealismus. Všechno nebo nic, ohýbání zaběhlého, bohatost, abstrakce, fantasmus, nacházení nového.

Když potřebuju inspiraci, klid a mír, odjízďím kamkoliv, kde je voda, rybník, řeka, jezero nebo moře. A také volný prostor, musím se nadechnout. Města mě ničí.

Jak poznáte kvalitní zákusek? Kouknu a vidím. Přičichnu a cítím. Ochutnám a vyplivnu, nebo se slastně usměju.

Věneček, nebo větrník? Hamburger, nebo Big Mac? Jasně že Big Mac, resp. větrník. Věneček je takové šidítko. Kdo se někdy nezakousnul do větrníku, aby si neumazal obličej, tričko a nepopadal mu krém na zem, jako by nebyl. Buržoazní. Za větrník šla bych světa kraj.

Čím je podnik Sorry, pečeme jinak jiný? Kombinujeme chutě, které byste jinde nehledali. Vymýšlím originální receptury, vývoj každého dortu trvá i dva tři měsíce. Každý dort má vlastní příběh a bláznivý název. Například Buď Popelník chutná po popelu. Lidé k nám přijdou a při vstupu jsou okouzlení obrovským lustrem, ze kterého visí záplava origami jeřábů – symbol zdraví a štěstí. Na stolech jsou origami papírky, a než vám doneseme dezert a kávu, vy si podle návodu složíte svého jeřába a my ho pověsíme na lustr. Aby vám už štěstí a zdraví nikdy neuletělo. Jsme podnik, kde lidé snad nejméně používají telefon. Rozdáváme lidem radost a naději.

Hitem v naší nabídce je pořád náš Mechový dort, který se jako lavina rozšířil i do zahraničí. Ano, je to opravdu práce českých hlav a ručiček z Brna a měli bychom na to být hrdí. Stejně jako Vídeňáci na Sacher torte. Naše novinka je teď aktuálně „Bud' Sezame, otevři se!“, kde kombinujeme sezam, miso pastu, mučenku, mango a lékořici.

Kombinace neobvyklých surovin, která mě nejvíc překvapila: Pamatuju si na „aha moment“, kdy jsem poprvé ochutnala tonka fazoli, ube nebo třeba okurku s jahodou.

Tuzemští zákazníci jsou: Z 98 procent opravdoví miláči. Zbýlá dvě procenta přijdou, s prominutím, remcat.

Kuchařka, kterou by měl doma každý mít: Cokoliv o technologii potravin a organické chemii, pak Evolution Jordi Puigvert nebo Molecular Gastronomy od Hervého Thise. To jsou základy.

Tri instagramové profily, které sleduji: @jordi_bordas, @zlatkaotavo-va_pastrychef, @vladryasny.

Když se chce skvěle najíst, vyrazím do: Gastronomie už je na takové úrovni, že se v podstatě na každém rohu dá skvěle najíst.

Nejlepší cukrárna světa: Chtěla bych se zajet podívat do Rocambolesc.

Francouzská, nebo italská kuchyně? Vzhledem k tomu, že jsem žila tři roky ve Francii, měla bych odpovědět jasně. Ale pasta... kdo by odolal?! Je to povinnost.

Moje guilty pleasure: Jízda autem.

Dokonalý dárek, který vždycky za-funguje: Nejsou dokonalé dárky, jsou jen dokonalé okamžiky. A pak kolikrát stačí pošeptat hezké slovo.

Investovat se vyplatí do: Jasně že do vzdělání!

Dá se naučit dobrému vkusu? Picasso řekl: „Vkus je nepřítel kreativity!“ Ale samozřejmě záleží na úhlu pohledu.

Dá se naučit dobré chuti? Člověk se musí tzv. „prožrat“. Je to stejné jako s jakýmkoli cvičením. Aby si váš mozek dokázal vybavit chutě a napadaly vás jejich kombinace, musíte se tím prostě projít.

DAJI JSME MU VŠECHNO, ABYSTE TO MOHLI ROZJET

Nový Ford Kuga®

Elegantní exteriér. Rafinovaný interiér.
Nabitý technologiemi a konektivitou nové generace.
Dostupný jako hybrid, plug-in hybrid nebo s klasickým
benzinovým motorem.

Již za 699 900 Kč

Ford

BRING ON
TOMORROW

Spotřeba a emise CO₂ (WLTP): 7,0–0,9 l/100 km, 17,2–16,2 kWh/100 km a 160–20 g/km.
Zvýhodněná nabídka platí u participujících autorizovaných partnerů Ford do 31. 3. 2024 a je omezena počtem odebraných vozidel.

ford.cz

MISTROVSKÉ *dílo*

Text: Gabriela Marešová – Foto: archiv značky

V hamburské centrále značky Montblanc letos oslavují velké výročí – před 100 lety jejich mistři řemeslníci představili světu plnicí pero Meisterstück, opravdový mistrovský kousek, který se stal ikonou. Psaní je v tomto případě to, oč tu běží především. Meisterstück totiž proslavil nejen jeho jedinečný „cigárový“ design, ale především precizní výroba, která se věnuje každému detailu a jeho dokonalé funkci. Na té tady záleží nejvíc – dodnes platí, že ruční psaní by mělo být pro pisatele zážitkem, který se nechce nechat otrávit vrzajícím hrotem nebo kapajícím inkoustem.

Když přicházíte do „dílny“, kde se připravují hroty, vidíte u každého kroku výroby stoprocentně soustředěné pracovníky. Na jednom stroji se lisují tenké plátky zlata, na dalším se vyřezávají a tamhle ohýbají do půlkulatého tvaru. A tady se hrot precizně rozřízne tenkým diamantovým kotoučem, vyleští se, potáhne rhodiem nebo platinou a nataví se špič-

ka, která se následně tvaruje tak, aby se vám za každých okolností dobře psalo, až do úhlu 90 stupňů.

Ruční výroba je jedním ze základních kamenů manufaktury Montblanc a mimořádný přínos řemeslu tu dokážou ocenit. Ke 100. výročí Meisterstücku tak připravili nejen speciální kolekci per a kožených doplňků, ale navíc vyzvali ke spolupráci slavného filmáře Wese Andersona, který se svou jedinečnou estetikou zapsal do historie kinematografie a který teď natočil i speciální film vyzdvihující kvality legendárního pera i filozofii značky. Anderson v třiminutovém snímku zůstal dokonale věrný svému vizuálnímu stylu, kameře i typickému humoru. Navíc si v něm po boku herců Jasona Schwartzmana a Ruperta Frienda sám zahrál hlavní roli. A už příští rok v květnu Montblanc odtajní limitovanou edici pera pojmenovaného Schreiberling (do češtiny to můžeme přeložit jako Pisálek), které pro ně Anderson navrhl. Bude jich 1969, to je rok, kdy se režisér narodil, a jejich cena bude zhruba 56 tisíc korun.

Inspirovaná filmem je také nová výstava přímo v Montblanc House v Hamburku. Černou budovu otevřenou před dvěma lety můžete navštívit každý den kromě neděle a vedle historie značky a unikátních per tady teď objevíte i kulisy knihovny, výstupu na Mont Blanc nebo pracovní s psacím stolem, návštěvnickou knihou a připraveným perem, kde můžete zanechat také svůj odkaz. ■

INZERCE

**Letní
výtvarný
salon**

**19/6
16/8
2024**

**Národní 7
Praha 1**

**KODL
CONTEMPORARY**

**ANNA
JOŽOVÁ**

**BĀRA
PRĀŠILOVĀ**

**MICHAL
MRĀZ**

**MONIKA
ŽĀKOVĀ**

**PAVLĀNA
KVITA**

**MARTIN
JANECKÝ**

**JAKUB
MATUŠKA
(MASKER)**

POZVÁNKA *do Saint-Tropez*

Text: Ondřej Elsner – Foto: archiv značky

Už druhý rok po sobě otevírá módní dům Louis Vuitton svou sezonní a multisenzorickou restauraci v Saint-Tropez. Kouzlí tu šéfkuchař Arnaud Donckele a šéfcukrář Maxime Frédéric, oba rodáci z Normandie, oba hvězdní kreativci, kteří se poprvé setkali v pařížském podniku Cheval Blanc. Restauraci najdete v hotelu White 1921 na malebném náměstíčku Place des Lices, nedaleko historického butiku Louis Vuitton. Barevná nálada celého konceptu otevřené terasy nenechá nikoho na pochybách, kde se právě nachází. Oranžová, žlutá a okrová jsou vizuálními symboly zlaté éry francouzské Riviéry 70. a 80. let. Zároveň harmonizují s kolekcí LV By The Pool, kterou si můžete prohlédnout prakticky v sousedství. Výsostně letní náladu doplňuje různorodě ztvárněný motiv LV Monogram, jenž se promítá na dekoracích i v samotném gurmánském menu. Ať už se jedná o rustikálně sofistikovaný rajčatový koláč, divoké krevety s ver-

benovým sorbetem či pečené kuře s oreganem, zeleninou a bramborovou kaší, Donckele přeměňuje premiové ingredience z lokálních zdrojů do podoby exkurze po provenzálském a středomořském regionu. Na milovníky sladkého tu čekají moderně pojaté klasiky jako malinová Pavlova či zmrzlinový dort Vacherin.

S návratem restaurace je spojeno také představení nové kolekce stolování Louis Vuitton Art de la Table, jejíž design se nese v uvolněném a šik stylu. Talíře na hlavní chody, víceúčelové misky, šálky a podšálky jsou vyrobeny z jemného, čistě bílého porcelánu Limoges a evokují tropický ráj plný exotické flóry, korálů a mořských hvězd. K dispozici je navíc i ručně tkané prostírání z rafiového lýka. Po nutné předchozí rezervaci se během horkého letního dne usadíte na ratanový nábytek zdobený přírodními detaily z macramé a vychutnáte si atmosféru elegantní terasy obklopené bujnou zelení a květinovými akcenty značky Louis Vuitton. ■

RYCHLE *a nalehko*

Petr Kosek prochodil nejzajímavější treky ve Spojených státech a dodnes jsou i díky svému divokému charakteru jeho srdcovkou. Vybral pět mimořádných cest, na které určitě nezapomenete ani vy.

Text: Gabriela Marešová – Ilustrace: Toy Box
Foto: archiv Petra Koseka a Nalehko

V nohách má tisíce mil a o svých často několika-měsíčních cestách vypráví s nadšením jako o mimořádné příležitosti prostě jen být. Vytrvalec Petr Kosek razí jednoduché pravidlo: čím méně toho nesete, tím rychleji půjdete a o to víc si trek užijete. Stačí, když budete dodržovat základní pravidla, trasu si pečlivě naplánujete, sbalíte si na záda maximálně šest kilo a vydáte se napříč Amerikou, Slovenskem či Balkánem.

Na své první delší dobrodružství se vydal ještě jako student strojařiny na Technické univerzitě v Liberci. Tehdy s sebou do Rumunska nesl batoh, který vážil 28 kilogramů. Od té doby postupně ubíral kila na zádech a přidával dálkové kilometry. Už s diplomem z metalurgie později pracoval pro několik firem, až ho to zavedlo do Spojených států, konkrétně do Severní Karolíny, kde rozjížděl slévárnu pro jeden německý strojírenský koncern.

Strávil tam více než tři roky, a protože ho vždycky celkem bavilo běhat, hlásil se na amatérské vytrvalostní závody v okolí a postupně všechny vyhrával. Nikdo mu nestačil. „My Češi jsme outdoorový národ a amatérský hobby sport děláme na velmi vysoké úrovni. Jednou se mi stalo, že mě na treku zastavil ranger, ptal se, kam jdu, a když jsem mu řekl, že mám podle plánu urazit ještě ten den asi 35 kilometrů, tak jen kroutil hlavou. Pak ale zjistil, odkud pocházím, a hned obrátil: Vy Češi jste blázni! Dál se už nedivil ničemu a poslal mě se slovy podpory dál.“

Tenkrát také dostal nápad zvládnout celou Pacifickou hřebenovku, vyhlášený dlouhý trek od mexických hranic až do Kanady. To je celkem 4265 kilometrů s nejvyšším bodem ve výšce až 4000 metrů nad mořem – spolu s tehdejší přítelkyní na ní strávil pět měsíců a byli vůbec prvními Čechy, kteří ji dokončili.

Trend fast and light

Už když se Kosek připravoval na první trek, říkal si, že je jeho vybavení zbytečně těžké, a tak ho napadlo postavit na tom byznys. Čím lehčí měl batoh, tím rychlejší byl a tím víc toho mohl vidět. V roce 2011 tak přišel s konceptem Nalehko a spustil blog i e-shop, kde v té době byly jen tři produkty: tarp používaný jako přístřešek, lehký pěřový spacák a tyčková plachta, která se prý hodí na všechno.

Teď má Nalehko patnáctičlenný tým nadšený do dlouhých cest, navrhují vlastní design některých produktů, mají dílnu v Česku, prodejnu v Praze i rodném Liberci a hezky rozjetý obchod. K tomu nakupují nejnovější hi-tech materiály, šijí z nich ultralehké oblečení a obrát počítají ve vyšších desítkách milionů korun. „Vzpomínám si na první objednávky zboží od světových značek za desítky tisíc korun, kdy jsem si říkal, že snad nedělám chybu. Ukázalo se ale, že lidem se tohle minimalistické cestování líbí a mají zároveň dobrý pocit z toho, že na své cesty potřebují jen pár opravdu kvalitních věcí,“ popisuje pětáctýřicetiletý Kosek.

JOHN MUIR TRAIL – 344 KM

Tohle je ten nejkrásnější trail, jaký jsem kdy šel. Cesta pohorím Sierra Nevada, kolem neskutečně nádherných modrých jezer, do toho ta bílá žula a stovky let staré borovice! John Muir byl přírodovědec, spisovatel a první velký environmentalista, který v podstatě přesvědčil prezidenta Theodora Roosevelta k ideje národních parků. Sám Muir tuhle oblast s brašnou přes rameno prošel, popsal a celkově tahle postava mě dost baví. Cesta vede z Yosemitekého údolí na Mount Whitney, nejvyšší horu kontinentálních Spojených států. Chodí jí celkem dost lidí, každý den jich potkáte třeba deset, musíte mít ale různá povolení, což vám může plánování znepříjemnit. Když jdete nalahko, není to obtížné, i když na vás čeká několik téměř tříapůltisícových sedel. Já jsem šel se svým šedesátiletým taškou a zvládl to.

Tip: Podobný ráz nádherné krajiny má i méně známá cesta ve Wyomingu přes pohoří Wind River Ranch. Tam opravdu nepotkáte často nikoho.

HAYDUKE TRAIL – 1300 KM

Extrémní extrém, trasa, která vede pouští i hlubokými kaňony, kterými se už nedostanete zpátky. Brodíte se po pás vodou, musíte spát na vyvýšeném místě, aby vás nepřekvapila přívalová vlna, která s sebou odnese všechno, co jí stojí v cestě, ve dne je čtyřicet stupňů, v noci teploty padají i k minus pěti. Jdete křížem krážem náhorní plošinou Colorado Plateau v Utahu a Arizoně. Trasa je to mimořádná, krásná, spojuje národní parky Arches, Canyonlands, Capitol Reef, Bryce Canyon, Grand Canyon a Zion.

Tip: Pokud vás zaujala poušť, tak je tu ještě snazší Arizona trail, relativně bezpečný trail, kdy jdete po pěkně vyznačené pěšině a je tu i dostatek vodních zdrojů. Vede od mexických hranic, pak projdete Grand Canyonem a skončíte na hranicích s Utahem.

SLOVENSKÁ CESTA HRDINŮ SNP – 750 AŽ 770 KM

Hrozně se mi líbila cesta napříč Slovenskem. Je to trasa z Dukly až na Děvín v Bratislavě, vyznačená slovenským klubem turistů. Moc si to neuvědomujeme, ale slovenské hory jsou opravdu krásné! Většina trasy prochází CHKO, takže tam nesmíte tábořit a musíte dobře plánovat, kde budete spát. Výhodou je, že nemusíte létat daleko a přitom můžete na téhle cestě strávit klidně celý měsíc. Já jsem začínal až na ukrajinských hranicích, nechtěl jsem vynechat národní park Poloniny a místo do Bratislavy jsem zahrnul přes Bílé Karpaty do Česka.

VIA DINARICA – 1260 KM (NĚKOLIK RŮZNĚ DLOUHÝCH TRAS)

Před pár lety začala vznikat hodně zajímavá a divočejší stezka Via Dinarica White Trail, která vede Balkánem. Já osobně jsem ji nešel, vydali se tam kluci od nás z Nalehka a postupně prošli Kosovem, Albánií, Černou Horou, Bosnou a Hercegovinou, Chorvatskem a Slovinskem. Cestou se střídají majestátní Dinárské hory s říčními kaňony, pralesy i krasovými oblastmi a horami a do toho na každém kroku cítíte pozůstatky občanské války v zemích bývalé Jugoslávie.

PACIFICKÁ HŘEBENOVKA – VÍCE NEŽ 4265 KM

Říká se o ní, že je nejhezčí ze všech treků, proto po ní lidé touží a hodně jich tam také na některých úsecích cesty potkáte. Celým názvem je to Pacific Crest National Scenic Trail, line se horami na západním pobřeží Spojených států od Mexika až do Kanady. Místy nenarazíte absolutně na nikoho, dostáváte se do odlehlých koutů země, je to krásná cesta. Jednou bych se na ni rád vrátil i s dětmi, jsou ale zatím malé, tak počkám, až jim bude aspoň deset...

Kromě Pacifické hřebenovky prošel i další dvě dálkové cesty ze slavné trojky přezdívané Triple Crown. Stezku kontinentálního rozvodí (Continental Divide Trail) a Apalačskou stezku (Appalachian Trail). „Kontinentální cesta byla vlastně naše svatební, manželka si hrozně přála zažít to, co jsem do té doby znal ze svých cest já. A nevzdala to, ani když to bylo chvílemi hodně těžké. Dokonce překonala únavovou zlomeninu na chodidle – přizpůsobili jsme jejímu zranění tempo a změnili boty. Člověka to prostě pohltí a nedokáže to vzdát,“ tvrdí.

Novodobá pouť

Výdat se na velkou cestu bere jako příležitost nemyslet, soustředit se sám na sebe a na svůj cíl. Proto se diví, že někdo během putování hledá zkratky, přeskakuje trasu a vystačí si s několika fotografickým místy, která pak sdílí na Instagramu. Takhle „oholit“ trasu je podle něj strašná škoda.

Co vše má v batohu, se prý téměř nemění, ať jde na měsíční výpravu, nebo na týden. „Nejdůležitější je být soběstačný a zodpovědný. Nechej nikoho omezovat a otravovat tím, že mám špatně sbaleno. A nechej ani být zátěží pro horskou službu!“ zdůrazňuje Kosek. Proto má několik doporučení pro každého, kdo se chce vydat na trek. Jsou to základní pravidla, která musíte dodržet, abyste cestu zvládli:

„Vyhnut se nehodám. Nedostat bleskem. Nezůstat v lavině. Nespat pod suchým stromem. Mít střechu nad hlavou. Zůstat v suchu – nejvíc důležitá je nepromokavá bunda a kalhoty. V současnosti jasně vede materiál Pertex, který začíná díky hmotnosti válcovat už i Gore-Tex. Bundu tak složíte klidně do stogramového balíčku velkého jako pěst a třeba dámská bunda velikosti S značky Rab má dokonce 75 gramů! Pak musíte mít vodu a jídlo, to znamená dobře si naplánovat, kde budete doplňovat zásoby, a mít s sebou vždycky filtr na vodu. Dobré spaní ideálně na nafukovací karimatce, která je skvělá na regeneraci, a mějte péřový spacák. A hodně důležité jsou pohodlné boty a ponožky – běžecké boty vydrží až tisíce kilometrů.“

On sám nosí nejčastěji ultralehké běžecké boty Altra se širokou špičkou, aby co nejvíc eliminoval riziko puchýřů mezi prsty. Nejhorší prý je, když máte mokrou zpocenou nohu a kůže je tak velice náchylná a snadno se odře. A krvavé puchýře vás na cestě vždycky zpomalí, nebo úplně zastaví.

Na dlouhých trasách tráví až devadesát procent času sám v terénu, většinou jednou za týden se pak ocitne ve městě, kde doplní zásoby, vypere si a na internetu sepisuje blog a vyřizuje maily. Před sebou si „pinká“ krabici s jídlem nebo vybavením, jako jsou třeba náhradní boty. Posílá si ji do penzionu, na poštu, do schránek... přesně podle itineráře. Díky internetu ale není dnes problém cokoli chybějícího objednat online.

Jeho plán je dostat se do cíle včas, zároveň si ale nechává trochu volnosti v rozhodování. „Nemám rád faily, ale našťastí se mi zatím žádný zásadní nestal,“ směje se. Po dálkových pěších cestách se teď chystá na svůj první běžecký ultra závod na 100 mil. Konkrétně na začátek srpna na Dark Divide 100 a rád by ho uběhl pod 30 hodin. „Celkové převýšení je jako vylézt na Mount Everest a sejít z něj dolů. Tenhle závod nejde vzdát, tak doufám, že to nebude můj první fail!“ ■

@lukashejlik

#jídlove

Lukáše Hejlíka

U KALENDŮ

Rašínovo nábřeží 58, Praha

www.ukalendu.ambi.cz

TIP: Kachní srdíčka a žaludky, pečený chléb, chimichurri omáčka

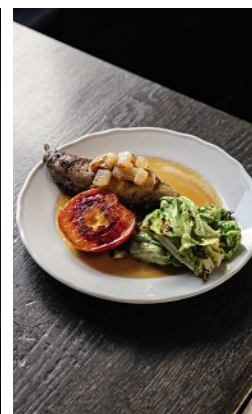
Jednou z neoriginálnějších gastronomických adres v Praze je restaurace s pekárnou U Kalendů. Ano, tahle hospoda, která vznikla na počátku minulého století, byla útočištěm vorařů, kteří v Podskalí rádi stavěli, během socialismu pro změnu disidentů, ale také popelářů a uhlířů. U Kalendů se totiž vařilo už v šest hodin ráno. A dneska? Je to cíl všech foodies, kteří si sem jdou vychutnat dokonalé jídlo šéfkuchaře Honzy Všetěčky a jeho týmu, stejně tak chleba a dalších pekárenských výrobků Slávy Grigoryka a jeho lidí. K tomu všemu je tu rádně čepované plzeňské pivo, ale třeba i skvěle připravená liberecká káva.

Honza a Sláva jsou zkušení borci ze sítě Ambiente, však této skupině dělali kreativní šéfkuchaře, aby se po čase posunuli a otevřeli si vlastní podnik. Při sestavování menu dbali na to, aby se tu ukázala jídla, která se U Kalendů vždycky vařila, a tak nechybí často vnitřnosti, včetně všudypřítomných dršťek. Do toho všeho ale zrcadlí nejnovější trendy, které pochytali během cestování po světě. Sláva, který mimochodem krom vaření propadl pečení chleba z kvasu, připravuje neskutečně krásnou vitrínu sladkého pečiva. Jeho chleba nechybí ale ani na stole. Vlastně je to to první, co vám tu s pivem přistane.

Rozhodovací paralýza vás zmrazí už při výběru z božských předkrmů. Zkuste ale neminout kachní srdíčka a žaludky s chimichurri omáčkou a naprosto senzační šťávou, to vše na opéčeném krajíci chleba. Famózní je tu ale také pečený pórek s vajíčkem a ančovičkami, stejně jako uzený úhoř s velouté a černým bezem. Ano, je tu oblíbený i tatarák, ke kterému je topinka s uzeným morkem. Ale stracciatella od Mozzarellart s grilovanými paprikami? To je teprve ráj!

Ani soupiska hlavních chodů vám to neusnadní. Kdo neměl smažené kuře „Kyjev“ se salátem, jako by nebyl, zkuste taky králíka se špičatým zelím a pečeným jablkem se špekem. A protože Honzova parketa jsou vnitřnosti, je tady zauzený vepřový jazyk s brkšáň už nekonečná klasika. Obědová jídla jsou stejně jako celá karta prostá, ale právě ve své jednoduchosti geniální. Nečekejte nic odlehčeného, omáčky jsou rádně zamáslované a pořád se před vámi na stole vyskytuje ten dokonalý chleba. ■

*Lukáš Hejlík je gastronomický nadšenec a autor knihy **Gastromapa Lukáše Hejlíka**, 365. (Foto: Adriana Fialová a archiv podniku)*

la
FORMAGGERIA

GRAN MORAVIA *Brazzale*
dal 1784

Na věku (ne)záleží

Aneb umění stárnout

Dospívání a zrání jsou zásadní fáze nejen v životě člověka, ale také ve výrobě sýru. Zatímco sýr navenek jakoby spí na smrkové polici ve zracím skladu, odehrává se uvnitř mnoho změn.

Čerstvě
ukrojeno
z bochníku
přímo v naší prodejně
FORMAGGERIA

Sýr Gran Moravia

Dlouho zrající extra tvrdý sýr Gran Moravia se vyrábí v litovelské sýrárně Brazzale Moravia ručně z kvalitního českého mléka. Sýr, v němž se snoubí italská syrařská tradice s inovací a s vysokou kvalitou českého chovatelství, je díky použití syřidla rostlinného původu vhodný také pro vegetariány. Dlouhému procesu zrání pak tento sýr s typickým zrnitým těstem vděčí za prakticky nulové množství laktózy.

www.laformaggeria.com

@lucie_drdoва

#artblok

Lucie Drdové

1

2

3

4

ON THE SPOT

Partnerství se zahraničními galeriemi přineslo nejen první událost v domácím institucionálním prostředí, ale především vyneslo českého malíře Vojtěcha Kovaříka (3) na výsluní mezinárodního trhu současného umění.

První sólo výstavu jsem viděla v září 2022 v newyorské Tribeci. Brazílská galerie Mendes Wood si před několika měsíci pořídila velkorysý prostor v aktuálně nejvíce trendy galerijní čtvrti.

Půl roku poté jsem se procházela jeho další výstavou v elegantním městském domě na bruselském náměstí Sablon, kde trojice galeristů Pedro Mendes, Felipe Dmab a Matthew Wood založila svoji první evropskou pobočku. Na obou místech se rozvinul vizuálně přitažlivý příběh z knih řeckých bájí. Vojtěch pracuje primárně s velkoformátovými plátny, jež nesou robustní figury redukované na základní linie a intenzivní barevné plochy. Malířské gesto je výrazně autentické, ačkoli v něm najdeme ozvuky klasických mistrů, stejně jako modernistické

ké dikce. Monumentalita hrdinů má doslova sochařskou kvalitu, kterou umocňují další materiály přimíchané do pigmentu, a vytváří ojedinělou distanci mezi hloubkou vlastního obrazu a divákem.

Do třetice se s jeho tvorbou setkávám v Museu Kampa. Aktuální výstava (4) vznikla ve spolupráci s pařížským galeristou Benjamine Derouillonem.

Pro rozvoj kariéry jsou galerie podobně důležité jako odvaha začít v konkurenčně náročnějším prostředí, než je vaše původní scéna. Klára a Igor Hosnedlovi kdysi odešli do Berlína a relativně záhy se rozběhl příběh profesionálního úspěchu mladého páru. Prostřednictvím spolupráce nejen s berlínskou galerií Kraupa-Tuskany Zeidler, ale také s londýnskou White Cube se Klára fakticky posunula mezi nejsledovanější umělkyně. Igor má aktuálně u svého galeristy Judyho Lybkeho v Eigen + Art výstavu – pod názvem Dive (2) se odehrává imaginativní pokus o ponoření se pod hladinu. Elegantně protáhlé linie postav, jed-

noduché předměty a podmořská flóra nesou originální rukopis a surreálnou barevnost.

Doslovně i eufemisticky však nesmí chybět odvaha skočit do hlubin společného úsilí mezi umělcem a galeristou. A v neposlední řadě, jedním z nejdůležitějších nástrojů profesionálního zprostředkování tvorby a tržního úspěchu je veletržní prezentace. Před pár dny skončila hlavní událost jarní sezony v Basileji. Pražský galerista Filip Polanský pravidelně jezdí na veletrh Liste, kde letos vystavil práce talentované Elišky Konečné. Její závěsné objekty jsou doslova protkané do reliéfních kreseb (1). Hlavním vyjadřovacím prostředkem se stává šitá nit, která vymezuje jednotlivá pole jak v materii, tak mimo ni. Symbolická tvarosloví osobních mytologií, jejich smyslnost a haptická kvalita odkazují k intimním polohám mezilidské komunikace. ■

Autorka je historička umění a galeristka, www.drdovalgalleries.com

ERSTE
Premier

Abyste měli volné ruce na to, na čem vám skutečně záleží

Svěřte své finance do naší péče
a užívejte si spousty benefitů

www.erstepremier.cz

GURMÁNSKÉ *menu*

Text: Gabriela Marešová – Foto: Filip Šlapal;
Styling: Klára Tománková; Produkce: Lenka Benešová
Za zapůjčení porcelánu děkujeme Potten & Pannen – Staněk.

Brynza zabalená do bílé
čokolády, asijské vůně
na rozpálené pánvi, kachna
se zelím i velká letní
grilovačka... Vyzvali jsme
pětici českých šéfkuchařů
a jedno cukrářské duo, aby
se s námi podělili o své
oblíbené suroviny, které
nikdy nechybí v jejich
kuchyních.

*Parfait z brynzý z Alcronú.
Brynza, pórek, meruňky, bílá čokoláda, lískové ořechy, červená cibule, petržel, brioška*

*Pasta v La Bottega Bistroteka:
Rajčata z Itálie, rigatoni, pecorino, cibule bílá, zeleninový vývar, plátky guanciale*

*Asijský street food v Sĩa:
Krevety, chobotnice, limeta, chilli, česnek, pak choi, citronová tráva*

*Radost z Vótre plaisir:
Rebarbora, vanilkové lusky, vejce, čokoláda, sněhové pusinky*

*Na grilu u Červeného Jelena:
Tomahawk s dlouhou kostí, brambory grenaille, portobello, rozmarýn a tymián, červená
cibule, chřest, jalapeños a chilli papričky*

*Kachna ve 420:
Červené zelí, jablko, brambory, bílá, žlutá a červená cibule, bylinky, kachna*

RICHARD BIELIK. ALCRON RESTAURANT

Progresivní kuchyně založená především na zelenině, ovoci, luštěninách a obilovinách. Restaurace Alcron se drží konceptu sítě Almanac, do kterého spadá, a doplňuje ho lokálním masem a rybami v nejvyšší kvalitě. Šéfkuchař Richard Bielik sem přišel před dvěma měsíci z jiného pražského hotelu a hned měl jasno – na lístek bude dávat jen to nejlepší, co momentálně sezona nabídne. Při sestavování menu vychází z tradičních receptů, dál je ale už přepracovává podle sebe.

„Hledám různé zeleninové chutě a propojuju je tak, aby k sobě ladily,“ vysvětluje. A tak se před vámi na talíři objeví signature předkrm z brynz v kombinaci s bílou čokoládou a meruňkovým pyré, delikátní kachní šunka se zauzenou majonézou, intenzivní koprovka s křepelčím vejcem či obalovaný květák s lanýží a kapary. Anebo hrachová kaše, kterou ale tentokrát stoprocentně dojíte. „Sám na ni nemám ze školní jídelny hezké vzpomínky. Tak jsem se rozhodl, že ji uvařím tak, aby chutnala mně i našim hostům,“ směje se šéfkuchař, když přináší dezert, kremrole doprovázené vlastním rybízovým sorbetem, tak hezky kyselým, až se vám zkroutí pusa a rychle lžičkou nabereíte drcené sněhové pusinky.

Plány s Alcronem má Bielik velké, přece jen tady před lety tým Romana Pauluse získal vůbec první českou michelinskou hvězdu! „Chtěli bychom restauraci Alcronu vrátit její někdejší slávu. Víme, že není nutné útočit hned na hvězdu, ale takový Bib v michelinském průvodu není vůbec nedosažitelný. A já dělám všechno pro to, aby to vyšlo.“

LUKÁŠ POCNAR, LA BOTTEGA BISTROTÉKA

Po škole si překládal kuchařky od slavných kuchařů a snil o tom, že do třiceti získá svoji první michelinskou hvězdu. „Teď už vím, že to zdaleka není to nejdůležitější,“ usmívá se Lukáš Pocnar. „Vařím stovky let staré recepty, které upravuju, vždycky mi ale nejvíc záleží na čerstvosti a kvalitě surovin. Bez ohledu na peníze. Dobré věci prostě nejsou levné, takže když chceme mít perfektní rajčata, nakoupíme je z Itálie,“ zdůrazňuje šéfkuchař oblíbené Bistroteky v Dlouhé ulici v Praze. „U nás lidi vždycky vědí, co dostanou, svého času v michelinkách oblíbené kostky ve skluzu mě úplně minuly!“

V Bistrotece šéfuje už dva roky, předtím byl šest let šéfkuchařem v Bottega di Finestra a tři roky jako zástupce v restauraci La Finestra. Podnik už dávno není bistroem, jak by mohl název napovídat. Funguje jako klasická restaurace, kde příprava jídla vyžaduje určitý čas. „Základem je tu italská kuchyně, pasta na nejrůznější způsoby, pak moje nejoblíbenější risotto a maso. Spousta hostů sem přichází na maso nebo mořské plody,“ popisuje.

On sám má ale nejraději králíka připraveného klasicky alla Cacciatora, i když to je jedno z nejtěžších jídel na přípravu. A jak podotkne, je celkem vybíravý a spousta věcí nejlí. To ale neznamená, že je nevaří. „Samozřejmě ochutnávám, jde mi o preciznost i o chuť.“ Vedle své práce ve volných dnech pořádá kurzy vaření a občas přijme nabídku dělat catering na větších akcích. Když mu zbývá čas, vyráží do Evropy za fotbalem nebo motosportem. „Auta jsou moje vášeň, i když soukromě jezdím obyčejným Hyundai, to mi bohatě stačí. Ve formuli jsem ale tým Ferrari a fascinuje mě závod 24 hodin Le Mans, to je nejvíc. Baví mě to sledovat, číst si během závodu zprávy z jednotlivých týmů na sociálních sítích a hrozně se těším, až tam jednou s sebou vezmu syna!“

JIRÍ ŠTIFT, SIA RESTAURANT

Třípatrový podnik se třemi kuchyněmi, kde z hrnců s vařícím vývarem celý den stoupá pára, ve woku a na grilu to syčí a vzduch voní sladce-pálivě po sójové omáče, kokosovém mléce a jasmínové rýži, než před vámi na talíři přistanou pestrobarevná jídla dozdobená šťavnatými bylinkami. Pekingská kachna, legendární kung pao, mořské plody, knedlíčky dim sum. Pražská Sia je jednou z nejlepších asijských restaurací u nás, a když se sem vypravíte bez rezervace, nejspíš si chvíli postojíte venku. „Já jsem si vždycky přál mít restauraci, která si na sebe zvládne sama vydělat. A taky jsem si přál, aby před ní stáli lidi ve frontě. A ono to tady je a je to supr! To jsem viděl jenom U Tygra, když tam chlapi stáli na pivo,“ vzpomíná šéfkuchař Jiří Štift.

Ráno vstává v půl sedmé a jde cvičit, většinou čtyřikrát do týdne. „Musím se hned po ránu vybit, abych byl na ty lidi tady hodnější!“ směje se. „Samozřejmě že to je jen taková výmluva, ono je strašně důležité se o ten svůj jediný zdroj starat, hýbat se a dělat i mimo práci to, co vás v tom životě baví.“

Vaří od chvíle, kdy ve čtrnácti nastoupil na střední školu. Od první práce ve vyhlášené restauraci U Ševce Matouše naproti Černínskému paláci, kam chodil Václav Havel nebo Karel Gott a on tam vařil bifteky, přes pětihvězdičkový Intercontinental, kde po boku zkušených kuchařů poprvé vařil z krásných surovin, zaoceánskou loď Queen Elizabeth II., restauraci hotelů Alcron, kde pracoval pod Zdeňkem Pohlreichem a pak ho v pozici šéfkuchaře vystřídal, a Mandarin Oriental se dostal až sem.

Když byl osmým rokem šéfkuchařem v Mandarinu, dostal nabídku od majitelů sítě Together. „Byla tu jen obrovská díra v zemi a Viktor Kaplan a David Petřík chtěli, abych s nimi vymyslel koncept nové asijské restaurace a ještě jí šéfoval,“ popisuje. Tak přišli s nápadem na moderní kuchyni a la street food, kdy vidíte kuchařům pod ruce a jídlo se k vám ze třech pater rychle sbíhá na stůl, a za dva roky, v prosinci 2017, otevírali. „Inspirací nám byly podniky v Londýně, New Yorku, Hongkongu nebo Singapuru, chtěli jsme dělat moderní asii, ale zároveň dodržovat původní receptury. Všechno, co tam má být, tam je, a když to skládáte na talíř, tak tomu přidáte svůj rukopis,“ popisuje.

Teď má Sia přes padesát zaměstnanců, každý měsíc vydá dva tisíce porcí ikonického kung paa a až pět a půl tuny pekingských kachen. Přesto nezapomíná, pro koho vaří. „Pro úspěch restaurace je důležitý koncept, místo a tým lidí, který dáte dohromady. A musíte přemýšlet, pro koho to jídlo děláte, na to se často zapomíná. Ego kuchařů to totiž rádo přehlízí, vaří pro sebe, a ne pro zákazníky, a proto se někteří z nich pak diví, že jim do hospody nikdo nechodí!“

GABRIELA A MICHAL HRUBCOVI, VOTRE PLAISIR

Jejich sladké si zapamatujete. Nepotřebují formy roztodivných tvarů a hromady cukru k zakonzervování, aby vás ohromili. Vsadili na vstupní kvalitu surovin, které mají být ve své nejlepší fázi. „Ovoce musí být zralé a nesmí cestovat lán světa!“ rozohní se hned na začátku Michal Hrubec. Když jde o gastronomii, je nekompromisní. On a jeho žena Gabriela milují jídlo, i proto si pečlivě vybírají dodavatele, se kterými poté navazují mnohaletou spolupráci založenou na důvěře. „Takhle bereme roky vajíčka od pana Matouška a mléko z farmy Struhy. Nebo vanilku s lahodným chutovým profilem od jedné mexické pěstitelky,“ popisuje Gabriela. „Chceme, aby naše dezerty byly tak dobré, abychom je mohli sami jíst!“ Cukr téměř nepoužívají, prý zabíjí chut surovin a to nechťejí. „Sladká tečka nemusí být zas tak sladká,“ usmívají se. Vzorem jim je francouzská cukrařina, proto se tam pravidelně vracejí a objevují ty nejlepší cukráře. Dvakrát do roka tam jezdí i jako průvodci.

Michal je samouk, bývalý profesionální hasič, který se cukrařinu učil z profesionálních knih od mistrů cukrářů a pak také nezbytným ochutnáváním a zkoušením. Gabrielina první brigáda byla v pražské cukrárně u Labutě, od té doby prošla nej-různějšími gastro podniky od obsluhy až po pozici provozní. Jejich babičky ale vždycky pekly a některé recepty z mládí mají proto své místo i ve Votre plaisir. Jako Pokroutky – kynutá bábovka s mokřým kakaem, kterou dnes připravují jako kynutou babku.

Své vysněné Votre plaisir vybudovali před třinácti lety ve Kbelích, kde měli výrobu a dodávali do kaváren a restaurací. Brzy ale zjistili, že nemají plně pod kontrolou své výrobky ve chvíli, kdy je kupují zákazníci, a nechtěli riskovat své jméno. Objížďeli farmářské trhy a pak si otevřeli malý boutique s dezerty v Soukenické ulici, který ale krátce poté vytopil byt nad nimi. „Byla to velká rána, dali jsme do toho všechno,“ vzpomínají. Oslovili je z Ambiente a stali se kreativními šéfcukráři, když se ale měl otevřít Mýšák, odmítli nabídku ho vést a vydali se pracovat pro jednu brněnskou cukrárnu. Po roce se vrátili do Prahy, chtěli budovat vlastní značku. Našli prostor v Klimentské, kde teď mají výrobu i cukrárnu. „Tohle jsme my, tady jsme nejšťastnější. S některými zákazníky máme už osobní vztahy,“ popisuje Michal. Gastronomie se prolíná jejich společným životem a rádi objížďejí i michelinské restaurace. Michal zbožňuje ústřice a foie gras, oba se ale shodují, že dost často je tím nejlepším jídlem krajíc dobrého chleba s máslem. „Hlavně si ale rádi užíváme jídlo spolu. A blbě jídlo nejíme vůbec, to raději budeme hladý!“ rozesměje se Gabriela.

MAREK FICHTNER, ČERVENÝ JELEN

Nad vchodem létají červení jeleni, uprostřed třemi patry prochází devítimetrová tanková věž s plzni, a když projdete „bankou“ – kde se podávají speciality na dvoutunovém grilu Grillworks – dolů, ocitnete se v „trezoru“. Tady se pivo mění na víno a s jídlem si tam hrají o něco víc než o patro výš. „Je tu život. Nahore máme oheň, dole Head chef Trezoru Franta Hrdina představuje spíš elegantní di-ning. Zázitek je to v obou případech, protože je to hlavně o skvělých surovinách,“ vysvětluje Marek Fichtner s tím, že si nemůže dovolit stavět jen na lokálnosti, nejlepší maso tak nakupuje hlavně z farem v Jižní Americe, Spojených státech, v Japonsku nebo Španělsku i z České farmy. Do toho zelinář přijíždí každý den s minimálně sto kilogramy zeleniny. „Můj tým má povinně ve středu a v pátek vegetariánské menu. Neříkám, že ta nebo ta cesta je správná, ale jde mi o přirozený balanc.“

Vedle klasického chodu restaurace občas připravují bankety až pro 650 lidí. Na to je Fichtner zvyklý, strávil několik let na lodích, kde šéfoval kuchyni se 128 kuchaři a připravovali jídla pro 2500 hostů a tisícíčlennou posádku.

Kdyby nebyl kuchařem, vybral by si nejspíš zahradničinu, doma v Dobříchovicích pěstuje zeleninu i okrasné květiny. Anebo by prý byl zootechnikem. Jeho babička, která pracovala v závodech bývalého JZD, ho ale přesvědčila, aby šel do gastronomie. „Já opravdu neumím nic než vařit!“ směje se. Vaří od svých 14 let, kdy nastoupil na střední hotelovku v Hronově. Po studiu a krátké etapě v malém hotelu v Adršpachu se vydal za tetou do Německa poblíž francouzských hranic. Zůstal dva roky, než odjel sbírat zkušenosti na zaoceánské plavby a do Říjádů, kde v pětihvězdičkovém hotelu pořádali třeba i svatby saúdskoarabské královské rodiny, zběsilé pracovní tempo ale vydržel dva roky, než si řekl, že musí zvolnit, a odstěhoval se do Curychu. „Zažil jsem na lodi jedenáct a půl měsíce bez dne volna, a to už nechci. Takže se učím důvěřovat a chodit včas domů.“

Po 13 letech se vrátil do Česka, kde vařil v pražských hotelech Kempinski a v Augustinu, kam přišla nabídka vybudovat od základů Červeného Jelena. Ani po pěti letech fungování, kdy na večere dostanete volný stůl bez rezervace spíš se štěstím, ale nezastavují. „Nesmíme usnout na vavřínech, pořád ochutnáváme, kontrolujeme a vylepšujeme všechno, co jde z kuchyně ven,“ tvrdí Fichtner, který má ve vedení restaurace dokonalý pořádek – šanony se všemi detaily má zarovnané v knihovně, na ploše počítače nemá nic a e-maily má pečlivě roztříděné do stovek složek. „Díky tomu najdu jakoukoli informaci do třiceti vteřin! Ale je pravda, že stejný řád a pořádek potřebuju mít i doma nebo v autě. A to může být pro druhé trochu otravné,“ žertuje.

MAREK KOMINEK, 420 RESTAURANT

V podloubí Staroměstského náměstí v Praze, přímo naproti orloji, před pár měsíci otevřela 420, velkorysá restaurace, kterou dal dohromady Radek Kašpárek, Miroslav Nosek (generální manažer) a Marek Kominek, který u Kašpárka v michelinském Fieldu strávil v kuchyni více než osm let. Mají k sobě blízko, oba pocházejí z Ostravy, mají na ni podobné vzpomínky a i povahově si rozumějí. „Bydleli jsme ve stejné čtvrti, a tak se na menu objevuje moje v dětství oblíbená makrela nebo něco na způsob katovického doutníku – sladké trubičky, která stála tehdy tři koruny a dostali jsme ji do ruky zabalenou v papíru,“ vzpomíná Kominek.

„Naše ostravská mentalita je navíc provokativní, bourá stereotypy, k jídlu připravujeme show,“ přemítá. A tak tu na servisu z foukaného betonu, který si nechávají vyrábět na míru, dostanete telecí nožičku, dršťky nebo hlavu. Anebo si objednejte přepracovanou českou klasiku – řízek s bešamelem a lanýžovou omáčkou. „Já mám nejraději konfitovanou kachnu, se zelím, bramborovými knedlíky, ale baví mě i kachní paštika. A k tomu dobré víno! Teď jsem se vrátil z Toskánska, to je vždycky radost. Mám rád ale i Burgundsko a obecně starý vinařský svět, jako je Rakousko a Maďarsko stejně jako Champagne,“ doplňuje šéfkuchař.

V suterénu pod restaurací je obchod s vlastním uzenářstvím a pekařstvím a také bistro, kde si můžete všechno rovnou sníst. Vlastní mají také pálenky, za ochutnání stojí třeba ta z loveckého salámu a dalamánku! Nápady na nová jídla na menu Kominek konzultuje s Kašpárkem, ve finále ale má volnou ruku. Inspiraci hledá na cestách. Rád objíždí michelinky i vyhlášená bistra a podle jídla plánuje i soukromou dovolenou. „Pro mě je ale vždycky zážitek jít do Fieldu, strávil jsem tam na druhé straně tolik let. Ale miluju třeba taky pizzu!“

A portrait of Olivier Krug, a middle-aged man with grey hair, wearing a dark suit jacket over a light-colored striped shirt. He is leaning against a wall made of grey concrete blocks with square cutouts. The lighting is dramatic, with strong shadows.

VELKÝ PŘÍBĚH *ze Champagne*

Text: Markéta Zázvorková – Foto: David Turecký, archiv značky

Olivier Krug je šestou generací slavného šampaňského domu, rád si ale občas dá pivo a s oblibou chodí rybařit. Povídali jsme si o novém vinařství, o klimatických změnách i o tom, jaký je jeho nejoblíbenější ročník.

Mezi nejprestižnější champagne patří bezesporu Krug. Své příznivce, tzv. Krug Lovers, má značka i v České republice. A to je důvod, proč na začátku června do Prahy přijel Olivier Krug, šestá generace rodiny, která tohle mimořádné šampaňské produkuje. Setkáváme se na obědě v The Eatery, v jediné české Krug ambasádě, a povídáme si o předávání firmy i tradice, nových vinařstvích a samozřejmě i o champagne. „Moje děti občas domů přinesou jiné značky šampaňského a mám tak možnost třeba na rodinných oslavách občas ochutnat něco jiného. Ale proč bych to vlastně dělal, když mám Krug?!“ směje se.

Do Krugu jste nastoupil v roce 1989. Jaké byly vaše první myšlenky?

Říkal jsem si, že se snad stihnu všechno naučit. Všechno bylo nové a já se tak učil každý den něco jiného. Velkou zkušeností bylo třeba budování značky v Japonsku. Obecně se každý den učím nové věci a je tomu tak i dnes – teď jsem měl vaši koprovku! A i když už jsem něco podobného jedl v severských zemích, tohle bylo tady moje poprvé.

Cítil jste za pokračování v rodinné tradici zodpovědnost?

Když je něco vaší vášní a láskou, užíváte si to. Necítíte tak jenom zodpovědnost, navíc nepokračuji sám. Máme skvělý tým lidí, kteří společně se mnou vytvářejí zážitky. Rodinu okolo Krugu dnes tvoří Emanuel Reman, prezident domu Krug, Thibault Renard, ředitel pro mezinárodní trh a vzdělávání, sklepmistryně Julie Cavil a máme skvělý celý hospitality tým. Všichni jsme velcí milovníci Krug champagne, a tak odkaz Josepha Kruga je v dobrých rukách.

Máte vyhlídnutého svého následovníka? Přemýšlel jste nad tím, jestli Krug v budoucnu nepovede některé z vašich dětí? Víte, že váš syn je vinařem v Burgundsku, a máte ještě dceru...

Myslím, že zatím je brzy říct, kam se uberou jejich cesty. Kdo ví... Tým Krugu je ale plný mladých skvělých lidí, kteří mohou také být případnými následovníky.

O champagne Krug se hovoří jako o něčem nezaměnitelném, a kdo prý jednou podlehl jeho kouzlu, už mu zůstane věrný. Cím si myslíte, že to je?

Jsme tu pro každého, kdo s námi chce sdílet sen mého praprapradědečka. Vytvářet nejlepší champagne každý rok bez ohledu na přírodní podmínky, jsme velkorysým obrazem champagne. Možná proto nás lidé vyhledávají. Nebo možná proto, že často si pamatují svoji první skleničku Kruga!

Musím se zeptat: Jak na vinicích bojujete se změnami klimatu v souvislosti s globálním oteplováním? Jak moc se vaší práce dotýkají?

Pracujeme stále stejně. Věnujeme pozornost pečlivé práci na vinicích a to nám umožňuje rychle reagovat. Hlídáme si důsledně kvalitu hroznů, datum sklizně, děláme to každý rok a budeme to tak dělat i dál. Tato precizní práce je to, co nám umožňuje odolávat rozmarům počasí a klimatickým změnám, a díky tomu jsme mohli uvést na trh vína i z teplých, komplikovaných anebo teplotně nadprůměrných ročníků, jako byly 2003 a 2011.

Ve svých prestige cuvée jako jedni z mála používáte všechny tři nejrozšířenější odrůdy: Chardonnay, Pinot Noir a Meunier. Proč jste se tak rozhodli?

Zajímá nás kompletní obraz regionu Champagne. Není to jen o odrůdách, o jednotlivých vesnicích, ale o parcelách. O té nejmenší jednotce, se kterou pracujeme. Jedno víno – jedna vinice. To je náš cíl. To je naše know-how.

Jste také známí blízkými vztahy se svými pěstiteli a ti vám dodávají hrozny prvotřídní kvality...

Snažíme se jim pomáhat a samozřejmě je i motivovat. Máme vysoké standardy na kvalitu hroznů. Víme, že to ale není jednoduché, zejména v deštivých letech, jako zatím vypadá i teď. Takže tu jsme pro ně i v komplikovaných letech a nabízíme jim pomoc našich enologů. Nebo v případě extrémního počasí přebíráme část rizika na sebe. Jsou to vztahy, které se budují roky, generace. Vždyť někteří pěstitelé nám dodávají hrozny už od roku 1866.

Máte teď nové vinařství. Řeknete nám o tomto projektu víc?

Ano, máme! Trvalo to sedm let, než se to stalo realitou. Důvodem je, že chceme všichni pracovat pod jednou střechou. A zároveň ulehčit i přírodě. Nové prostory mají nižší spotřebu energií, tím pádem jsou šetrnější k životnímu prostředí, což je pro nás velice důležité.

Co vás vedlo k tomu, přemístit výrobu do Ambonnay? Proč právě tam?

To místo je naše srdeční záležitost. Je pro nás klíčové, vytváříme tady jedno z našich nejraritnějších vín, čistý Pinot Noir – Krug Clos d'Ambonnay. A když přišla ta možnost, neváhali jsme. Dávalo nám to smysl.

Jaký je váš oblíbený ročník champagne?

Všechny ročníky jsou jako moje děti. Nemůžete si vybrat jen jedno, které máte nejraději. Ale kdybych mohl, tak ten můj, 1966! Bohužel na něj tak často nenarazím...

Vy ale také rád pijete pivo, kde se tahle vaše vášně vzala?

Život je příliš krátký na to, omezovat se pouze na jednu oblast, takže se rád napiju něčeho osvěžujícího, jako je pivo. Mám rád piva jako IPA nebo APA, celkově mám rád lehce aromatická piva. A rád zkouším nové věci.

Jaké jsou vaše další životní vášně? Co vás baví?

Cestování je součástí mého každodenního života. Proto rád relaxuji doma. Ale jinak také miluji plavení se na své lodi na pobřeží Atlantiku a lovení mořských řasů. Ano, rád rybařím.

MAISON KRUG

Píše se rok 1834 Johann-Joseph Krug, syn řezníka z Mainzu, se vydává na cestu do Paříže, kde chce sbírat pracovní zkušenosti v obchodování s vínem. Nastupuje však do tehdejšího největšího vinařství v Champagne na pozici účetního a postupně se vypracuje na pozici finančního ředitele. V roce 1841 se ožení s Emmou-Annou Jaunay, dcerou francouzského hoteliéra podnikajícího v Londýně. Z komplikovaného manželství se jim narodil syn Paul. O rok později, 1843, zakládá své vlastní vinařství Maison de Champagne Krug. Je mu čtyřicet tři let a uvědomuje si, že nemá tolik času předávat synovi své zkušenosti, proto si začíná zapisovat výrobní postupy, poznámky a složení jednotlivých vín do zápisníku tmavě červené barvy. Po jeho smrti v roce 1866 je Paulovi teprve 24 let, ale díky poznámkám svého otce je schopen pokračovat v jeho odkazu a každý rok vyrobit to nejlepší Champagne, bez ohledu na přírodní podmínky. Paulovi se podaří etablovat Krug mezi grande marque de Champagne, nejlepší producenty v Champagne, a zároveň šířit věhlas jejich vín zejména ve Velké Británii. Umírá na počátku první světové války a vedení vinařství se ujímá jeho syn Joseph II., který byl během války několikrát uvězněn. O přežití tehdy již prestižního vinařství se zasloužila jeho žena Jeane. Po válce pod taktovkou Jeane a Josefa II., vznikají legendární ročníky – 1926 a 1928. Právě Krug 1928 je podle některých vinných kritiků absolutně nejlepším Champagne minulého století. Do čela domu se v letech 1959 až 1972 dostává jejich syn Paul II. a brzy zapojuje svého následovníka Henriho, zatímco jeho druhý syn Rémy se stává sklepemistrem. Bratři se soustředí na rozšíření repertoáru Krugu a v 80. letech přichází první Krug Rosé a Krug Collection. Zaslouží se i o zakoupení Clos du Mensil, parcelu tehdy koupili po telefonu a její úžasný terroir se teprve chystali objevit. Naposledy Krug představil světu 2007 Clos d'Ambonnay, kdy po několikaletém experimentování přišli s čistým Pinot Noir z jedné parcely, jednoho ročníku 1995. Na začátku roku 1999 Krug kupuje skupina LVMH a o deset let později se novým ředitelem domu stává Henriho syn Olivier a s červeným deníkem v ruce se naplno vrhá do znovuoživení odkazu svého praprapradědečka Johanna-Josepha Kruga. ■

Nemovitosti jsou jistota. Investovat do nich lze i s malým kapitálem.

Nemovitosti patří díky svému kapitálovému zhodnocení mezi nejoblíbenější investiční produkty Čechů. Chcete si zafixovat vysoký výnos v době klesajících úrokových sazeb, ale nemůžete si dovolit nákup vlastní nemovitosti?

Ronda Invest poskytuje podnikatelské úvěry zajištěné nemovitostmi, zejména na developerské projekty, a umožňuje do těchto úvěrů investovat. Překonejte inflaci při minimálním riziku.

Zkuste alternativní
investice do
nemovitostí s Rondou

www.rondainvest.cz

Vydělávejte na úvěrech zajištěných nemovitostmi

- o roční výnos až 9 %
- o zcela bez poplatků
- o už od tisícovky

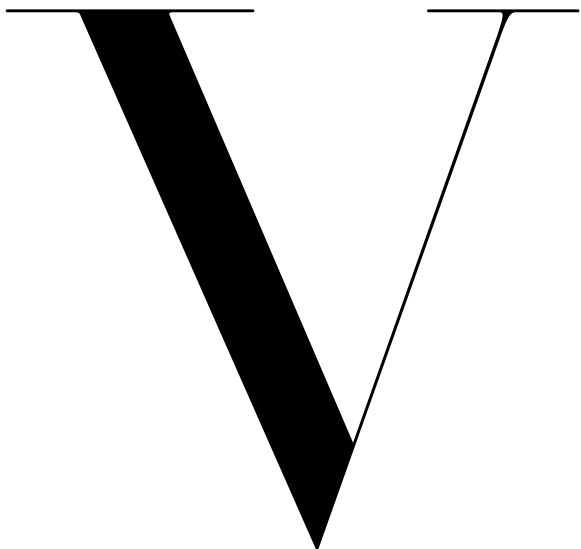

O ČLOVĚKU, JÍDLE A RADOSTI *ze života*

Text: Gabriela Marešová – Foto: Hanka Kožušníková, Barbora Lundgren

Když se zeptáte milovníků jídla, kam v Praze vyrazit na večeři, mezi jejich tipy se stoprocentně objeví vinohradské El Camino. Restauratér David Böhm naučil Čechy milovat tapas a ti se k němu vrací nejen za skvělým jídlem, ale hlavně za mimořádnou dávkou pohostinnosti, která si na nic nehraje. A to je tady to nejdůležitější.

Ve stínu nezvykle velkých listů muchovníku, které vás chrání před ostrým sluncem, rázem zapomenete, že sedíte ve vnitrobloku vinohradských činžáků, jen pár minut chůzí od náměstí Jiřího z Poděbrad. V truhlících se střídá rozmarýn s tymiánem, bobkovým listem a levandulí, roste tu vinná réva a támhle na větví pomalinku zrají první fíky.

David Böhm je gurmán, majitel restaurace, ale také člověk, který se s vámi chce podělit o všechno to, co se za posledních dvacet let dozvěděl o svém milovaném Španělsku. Touží vás nadchnout a nechat prozkoumávat dokonale připravené tapas i hledat chutě v kulturních souvislostech a historii, jež se ruku v ruce propisují do každého jeho talíře.

Je to alchymie, kterou si zamilujete, protože tady spolu všechno ladí. Když si k tomu připočtete nehranou pohostinnost majitele a profesionalitu obsluhy, která vám dokáže bez mrknutí oka doporučit přesně to, na co máte chuť, aniž byste o tom v tu chvíli sami věděli, vyjde vám z toho El Camino Tapas, v překladu Cesta, ale především jeden z nejoblíbenějších podniků v Praze.

Lístkem se chcete projít odshora až dolů. Studené i teplé tapas připravené ke sdílení doplňují španělská vína, a i když sem chodíte pravidelně a myslíte si, že už vás ničím nepřekvapí, vždycky objevíte něco nového, něco, co vás nadchne. Menu kompletně mění třikrát do roka, kombinací, které před vámi mohou přistát, je ale nepočítaně.

Tenhle příběh ale zdaleka není jen o jídle. Je o cestě životem jednoho obyčejného kluka, který se neustále a s nadšením propadá hlouběji a hlouběji do své vášně a užívá si chvíle, kdy se může učít něčemu novému. Být učeň je pro něj hnacím motorem. „Ten název El Camino byl vlastně vybraný špičkově. Přesně popisuje zrod téhle restaurace a popisuje i moji cestu. Pořád někam jdeme. To je taková stará lidská pravda,“ přemítá Böhm.

Degustace španělskou kulturou

Jeho cesta začala, už když byl dítě. V Mariánských Lázních. Jeho dědeček byl vyhlášený barman v nádherném hotelu Esplanade a často mu vyprávěl o zaoceánských lodích, kde

pracovali jeho kamarádi. Maminka studovala hotelovku, stejně jako tatínek, který se později stal ředitelem a pak i majitelem jednoho hotelu. On s bratrem se také vydali na střední hotelovou školu, obor kuchař-číšník.

Po rychlém prozření na tehdejší lázeňské gastroscéně šel do světa. Konkrétní místa v tomhle vyprávění nejsou to nejdůležitější. Mnohem zajímavější je, jaké lidi cestou potkal a kam ho nasměrovali. Osudným se mu stalo setkání v jedné restauraci v Anglii se španělským kolegou. Pocházel ze severu země a poprosil Böhma o kuchařskou výpomoc na lokální slavnosti tří sousedních vesnic, kde běžně vaří sedmdesát dobrovolníků a všichni se u toho veselí.

„Bylo to nedaleko Salamanky směrem k portugalským hranicím. Když jsem tam přijel, všechno mě fascinovalo. Je to oblast, kde se vždycky hodně pracovalo, není tu turismus, je to tvrdý kraj. Lidi jsou tu ale stejně opravdoví a otevření jako v celém Španělsku, jen možná nejsou tak expresivní. A když jsem viděl, jak jednoduše vaří, s jakým respektem a úctou přistupují k surovinám, jak nad tím přemýšlejí a že chtějí jídlo sdílet se svými blízkými, byl jsem fascinován,“ říká. „A dodnes jsem! Je to země, kterou mám nejraději na světě.“

Přesunul se tam natrvalo, dalších šest let strávil v podnicích po celém Španělsku a poznával jeho kulturu a historii, než si řekl, že je čas vrátit se domů a vzít si kousek téhle země s sebou. „Můj otec byl ohromně inovativní a moderně smýšlejší. Už v osmdesátých letech ho s pár dalšími hoteliéry poslali v rámci programu vzájemné pomoci do bývalé Jugoslávie, aby tam pomohl rozjet několik hotelů. Nakonec tam strávil tři roky a my za ním párkrát jeli. Takže jsem ho od útlého dětství viděl dělat nové a zajímavé věci, byl hodně pozitivní, a stejně nadšený jsem byl tehdy i já z představy přinést do Česka španělskou restauraci! Říkal jsem si, že to bude krásný a že o to budou v Mariánských Lázních lidi stát...“ upřímně se rozesměje.

Tak si v roce 2008 otevřel Medité, jenže lidi o to zase tolik nestáli. Brzy si ho ale našli gurmáni z celé republiky, především z Prahy. „Vydržel jsem tam deset let a pak jsem si řekl, že už tam být nechci. Že se chci přesunout do metropole,“ vzpomíná na jedno z nejtěžších období svého života. V té době se mu narodil syn Matyáš, jeho žena se s ním přesunula do Prahy, kde začali stavět dům, a on ještě nějakou dobu pendloval mezi Mariánskými Lázněmi a Prahou. El Camino na Vinohradech otevřelo čtyři měsíce před covidem.

Byli to štamgasti, kteří Böhma a jeho tým ve složitých časech podrželi – nechali si od nich vařit soukromé večere u sebe doma – a po covidu zase dál chodili za nimi na Vinohrady. „My jsme restaurace, která je založena naprosto jednoznačně na klientele, která se vrací. Ty vztahy jsou hlubšího rázu, jsou to hodně zajímaví lidé a jsou až dětsky zvědaví a nám záleží na tom, aby byli spokojení a abychom je dokázali překvapovat a nedělali přitom jen takový ten wow efekt.“

Koncept El Camina je postavený na emoční radosti, kterou on sám při první návštěvě Španělska pociťoval. Odráží jeho osobní cestu, která nezačala s otevřením dveří restaurace před šesti lety, ale mnohem dřív, s příjezdem do Španělska v roce 2002, kdy okamžitě přemítal nad tím, jakým způsobem by ho mohl přivést domů. Věděl, že to nemá být jen o receptech, toužil českému zákazníkovi přinést celou kulturu, a tak se jeho hosté u servírování dozvídají, z jakého regionu a období ten který pokrm pochází nebo jak se v průběhu času proměňoval.

Základem všeho je člověk

Tak jako David Böhm nedokáže žít bez gastronomie, neumí si představit být ani bez rodiny, se kterou se snaží trávit co nejvíce času. „Jsem rodinný typ, mám rád i svoje rodiče a chci být také s nimi,“ tvrdí. I proto si dobře uvědomuje, jak moc důležité je, aby se člověk o sebe naučil starat. Aby mohl dobře a ještě dlouho fungovat. „Ta milionkrát slyšená věta v letadle: V případě nebezpečí nasadte masku nejdřív sobě a potom tomu vedle vás. To je, myslím, perfektně vystihující. Lidi často nejdřív zachraňují druhé a najednou je konec,“ podotkne s tím, že naštěstí v dnešní době existuje oceán možností, které člověku mohou pomoci. Od terapií a meditačních cvičení až po koučink. „Mně osobně nesmírně pomohlo vše dohromady. Meditaci naštěstí vyučuje moje manželka Tereza, takže jsem to do kurzu neměl daleko. Můžeme se obracet na druhé lidi, kteří nás mohou provázet v oblastech, kde sami nejsme experty. Já to mám rád, myslím, že taková věc nám může ohromně zlepšit život.“

Motivují ho ale také příběhy ostatních. Miluje totiž lidi, pozoruje je a naslouchá tomu, co říkají. „Lidstvo je fascinující, a když posloucháte, můžete najednou vnímat nejrůznější světy druhých,“ promlouvá.

S oblibou také říká, že lidský zdroj je to nejcennější, co v El Caminu má. Je to prý sice dlouhodobý proces, který vyžaduje řadu školení, záleží hodně ale na energii, která z člověka vychází. I podle toho si vybírá svůj tým, kterému se pak věnuje, posílá ho na nejrůznější stáže, podporuje v kreativité a nechává prostor zapojit se svými nápady do vytváření menu.

„Máme špičkový personál, jsem na ně hrdý a na tom si hodně zakládáme. Myslím si, že jen těžko uvaříte dobré jídlo se špatnou náladou!“ zvažní. „Modely, kdy dřív šéfové dřeli z lidí kůži, to už dnes vůbec nemůžete a ani nechcete. My chceme, aby nám tu nevyhořeli, aby byli spokojení. Najdeme si je, když zdaleka nejsou dokonalí, vychováme si je a občas se pak ale stane, že někoho z nich přeplatí konkurence...“ přemítá a prý by byl rád, aby si personál uměly vychovat i ostatní podniky.

Sám jde svým kolegům příkladem. Nezastavuje, chce se učit, dodnes vaří, jezdí na stáže do španělských podniků i čtyřikrát do roka a hledá neustále nové postupy a recepty, které pak přenáší do El Camina. Baví ho poznávat hlouběji národ, který si zamiloval. „V životě můžete vymyslet 40 různých omáček, ale když se vydáte na cestu vymyslet tu 41., tak najednou všechno, co jste uměl doteď, neplatí. Začínáte znovu,“ popisuje kreativní proces, který prověřil chuť riskovat.

Je to velké téma, které nemá hranice. Jak ale zdůrazňuje, i když španělskou kuchyni vaří dvacet let, nikdy v restauraci nepředstírali, že jsou Španělé. „Děláme věci, které jsou s velikým respektem k tradici krásnou a inovativní nadstavbou.“

Tímhle nekončícím španělským příběhem, který ho chvillemi až dojíká, se obzvláště rád propadá hlouběji k poznání. „Já jsem si kdysi myslel, že jednou dojdou na téhle svojí cestě až na konec. Až později jsem si ale uvědomil, že čím dál člověk jde, tím delší cesta je! Tohle všechno kolem nás vyrostlo v jedné životní etapě kluka, který si ji úplně zamiloval a snaží se pozitivně inspirovat ostatní. Evangelizovat bez evangelia. Španělským jídlem a kulturou!“ ■

CHODOV

bonami

K bydlení 2+kk ve Skyline Chodov vybavení od Bonami za 250 000 Kč

Nové bydlení zařízené rovnou podle vašich představ, a přitom bez starostí? Ve Skyline Chodov teď dostanete vybavení od Bonami podle vlastního výběru – vše od návrhů a vizualizací až po montáž do 10 týdnů od podpisu smlouvy.

2+kk

250 000 Kč na vybavení

1+kk

150 000 Kč na vybavení

psn.cz/bonami

prodej@psn.cz
+420 725 753 753

PSN

NOVÉ BMW ŘADY 5 TOURING.

0 % ÚROK. 100 % BMW.*

*Tato příkladová kalkulace úvěru je určena pro podnikatele – plátce DPH a je kalkulována pro model BMW 520d Touring na délku úvěru 24 měsíců, s pořizovací cenou vozidla 1 583 300 Kč vč. DPH, s akontací 30 % 474 990 Kč. Splátka obsahuje povinné ručení, havarijní pojištění a pojištění skel. Detaily nabídky poskytne autorizovaný partner BMW. Každá žádost o financování podléhá schválení ze strany BMW Financial Services Czech Republic

s.r.o. Podmínky podnikatelského úvěru jsou dostupné na www.bmwfs.cz. Tato akce platí do odvolání, nejpozději do 30. 6. 2024. Uvedená fotografie je pouze ilustrativní. Oficiální spotřeba paliva (kombinovaná): 5,9–5,3 l/100 km, emise CO₂ (kombinované): 154–140 g/km.

ČESKÝ SEN *v Zermattu*

Text: Julie Hrstková – Foto: archiv Mariána Podoly/ Nickeysworld

Marián Rodela přišel do Zermattu před dvanácti lety. Dnes díky získání povolení k pobytu a síti kontaktů může v poměrně striktně uzavřeném byznysu provozovat vlastní restauraci.

Vařil s hvězdným Gordonem Ramsayem a se svou vášní ke gastronomii se prosadil u michelinských komisařů i v uzavřeném byznysu vyhlášeného švýcarského střediska. Vedle restaurací teď Marián Podola otevírá Zermatt dalším českým investorům.

Unikátní výhled na sedmou nejvyšší horu Alp Matterhorn, nekonečné bílé pláně, nejvyšší venkovní vlaková stanice Gornergrat a zároveň butiky luxusních značek či neuvěřitelných 18 michelinských restaurací na malém prostoru, to je kombinace, která do Zermattu každoročně naláká přes dva miliony turistů z celého světa. Ti všichni míří do malého městečka, které mimo jiné jako první na světě zavedlo plnou elektromobilitu. Věškerou dopravu zajišťuje vlak či bezemisní vozítka, která se vyrábějí výhradně pro jízdu v místních ulicích.

Zermatt je ale také místem, kde pod povrchem luxusu a modernity vládne středověk. Minulost, kdy šlo o údolí, jež obývalo pár pasteveckých rodin, je všudypřítomná. Většinu byznysu ve městě, od hotelů, pekáren a čajoven až po poradenské firmy v oblasti informačních technologií či výrobu oněch elektrických taxíků, ovládá pět rodinných klanů. Jména jako Perren, Biner, Imboden, Lauber či Julen se v různých variacích opakují na většině domů, vývěsních štítů i na stanicích lyžařských vleků a lanovek. „Proniknout do tohoto uzavřeného společenství je extrémně obtížné,“ popisuje Marián Podola, jediný Čech, kterému se podařilo v Zermattu nejen zabydlet, ale spolu s partnery také vybudovat byznysově nemovitostní impérium. Dnes má v lyžařském středisku nejvýše položenou pražírnu kávy na světě, tři restaurace a spolu se skupinou českých investorů nakupuje nemovitosti a začíná budovat hotelový byznys.

Hodně cenné občanství

Historie Zermattu z hlediska turistiky začala být zajímavá od druhé poloviny 19. století. Tehdy tam nebylo nic, žádné hotely ani infrastruktura. To se však záhy změnilo, když si malá zemědělská komunita uvědomila, že s růstem počtu návštěvníků už nestačí jen pronajímat místnosti ve vlastních domech. Proto se spojili, aby vybudovali pár prvních hotelů. Rozmach turistiky i nové výstavby pak přinesla první světová válka. Stavělo se výrazně víc, stále ale šlo o rodinný byznys několika rodin, které zde žily stovky let. Společenství občanů (Burgerge-

meinde) rozhodovalo o tom, kdo do něj může vstoupit, a jeho účelem bylo chránit lidi „uvnitř“. Dokud nebyl budoucí člen přijat za občana, musel platit velké částky za to, že tyto úkoly za něj vykonával někdo jiný.

Tento rodinný koncept přežil s jistými modifikacemi dodnes a nic na něm nezměnila ani nová urbanistická koncepce schválená na začátku roku 2014. Místní tehdy stanovili 31 různých opatření, která mají Zermatt dále rozvíjet jako špičkovou turistickou destinaci. Současně ale požadovali zachování dostatečně atraktivního a klidného prostředí pro život a práci. Dodnes jim tak patří většina nemovitostí, půdy a turistických licencí od bezemsičních taxíků až po vleky a lanovky a jsou to také stále oni, kdo i nyní určuje pravidla pro podnikání. „Uzavřenost místních je absolutní. Své domy cizincům neprodávají ani nepronajímají,“ vysvětluje tvrdé podmínky k podnikání Podola.

Když sem před dvanácti lety přijel, zdálo se, že koupit si tady nemovitost bude nemožné. A stejně tak získat nějakou do pronájmu. Vše je totiž propojené neviditelnou sítí rodinných vazeb, které se cizelují po staletí. První dva roky se proto snažil zorientovat. Jako oštrílený kuchař s praxí u Gordona Ramsayho získával nejprve zkušenosti a především kontakty na starousedlíky. Měl štěstí. Stal se šéfkuchařem restaurace, která patří Rudimu Julenovi, a ten jako jeden z členů klanu zakladatelů mu nakonec pomohl vybudovat vlastní podnik.

Káva, restaurace, hotel

Na začátku to byla „jen“ pražírna kávy. Podola ovšem velmi rychle poznal, že místní nechtějí kupovat kafe od člověka, který není „odtud“ a nemluví „po jejich“. Trochu to připomínalo pohádku o kohoutkovi a slepičce, která při hledání pomoci musela splnit nekonečné množství podmínek, aby dosáhla cíle. Nakonec to ale bylo právě kafe, které mu pomohlo vybudovat síť vztahů. A také keramická dílna, kterou otevřel spolu s kavárnou a kde získali svůj kreativní prostor nejen turisté, ale i místní, především školy. A tak, když původní nájemce opustil restauraci na sjezdovce, byli to další členové „zakládajících“ rodin, s nimiž se Podola seznámil a kdo mu otevřel dveře k jejímu pronájmu. Podola dodnes vzpomíná na dlouhá jednání, kde spěch nemá své místo. Součástí dohody nakonec byl i původní název Aroleid, což je i název hory nad restaurací.

Výměnou za velmi příznivý nájem celou nemovitost na vlastní náklady opravil. „Museli jsme vyrobit podlahy, sklep, byla tam jen udusaná hlína,“ líčí Podola začátek přestavby. Výprávění vynikne zejména po výčtu místních podmínek. Veškerá výstavba včetně oprav v Zermattu podléhá velmi přísným pravidlům. Po většinu roku je zakázána jakákoliv jiná doprava kromě místních elektrovozítek. Stejně tak je nemožné stavět – s výjimkou května. Získat prostor k podnikání byl tak jen začátek, druhým krokem byl souhlas místních s opravou a nakonec šlo o samotnou rekonstrukci, která se bez dopravy neobešla. Aroleid restaurant s českým vedením ale nakonec získal ocenění Bib Gourmand od michelinského průvodce po nejlepších podnicích světa.

Vedle restaurace Aroleid, která se dostala do michelinského průvodce jako tip s Bib Gourmand, Podola provozuje v Zermattu ještě dva podniky.

Zermatt Kitchen Brücke funguje jako místo pro celodenní brunch a večer se mění na vietnamské bistro. Restaurace Zermatt Kitchen Ascott má také denní brunchové menu, které se mění na večerní gurmánskou haute cuisine.

Aroleid se stal také základním kamenem podnikatelské skupiny Zermatt Kollektiv, v níž je Marián Podola jedním z hlavních společníků. Vedle restaurace na sjezdovce má ještě dva podniky v samém srdci městečka, na břehu říčky Matter Vispa. První se jmenuje Zermatt Kitchen Brücke a pod křídly Matterhornu si tady návštěvníci mohou vychutnat celodenní brunch, večer se ale mění na vietnamské bistro Zermatt Pho, které vás okamžitě přenesne na jiný kontinent. Chuť své asijské večere i brunchového menu si můžete doladit krásnými francouzskými dezerty vlastní výroby a výbornou kávou taktéž z vlastní pražírny. A vše je navíc servírované na ručně vyráběné keramice z vlastní dílny.

Na dohled pak skupina provozuje ještě druhou restauraci Zermatt Kitchen Ascott, kde po denním menu přichází večerní – s dokonalými výtvoři gurmánské haute cuisine. V obou podnicích nabízejí špičkový wine list, kde nechybí nejlepší švýcarské víno ani francouzská klasika z oblasti Bordeaux.

Vedle rozvoje gastronomie se Zermatt Kollektiv chce zaměřit i na švýcarské nemovitosti, proto teď skupina koupila dva chalety postavené přímo na sjezdovce. Jak uvádí poslední zpráva poradenské společnosti Knight Frank, cena alpských chat, chalup, hotelů i apartmánů v místech, která zatím i přes klimatické změny dokážou nabízet celoroční lyžování, raketově roste. Míra ročního zhodnocení se podle studie pohybuje mezi 6 a 14 procenty. A jedním z těchto míst je právě Zermatt, který se dlouhodobě drží v první pětce na žebříčku míst s největší poptávkou po nemovitostech ve Švýcarsku.

Důvodů je hned několik. První, již zmiňovaný, je, že pro cizince je takřka nemožné nemovitost získat. Podola, který se stal „místním“ nejen rodinou a přáteli, ale i dokumenty, je v současnosti jediný Čech, kterého v tomto exkluzivním středisku v nákupech nemovitostí nesvazují žádná omezení. Další restrikcí je nechuť místních cokoliv prodávat komukoliv, koho neznají. A třetím je klanová provázanost, která s sebou přináší často náročné vlastnické vztahy fakticky blokující prodej. V průběhu staletí tak jeden dům může patřit i desítkám až stovkám vlastníků, přičemž ne všichni bydlí v Zermattu, nebo dokonce ve Švýcarsku. Návštěvníky vyhlášeného střediska proto nikoliv výjimečně překvapují polorozpadlé domy v těsném sousedství nových luxusních hotelů.

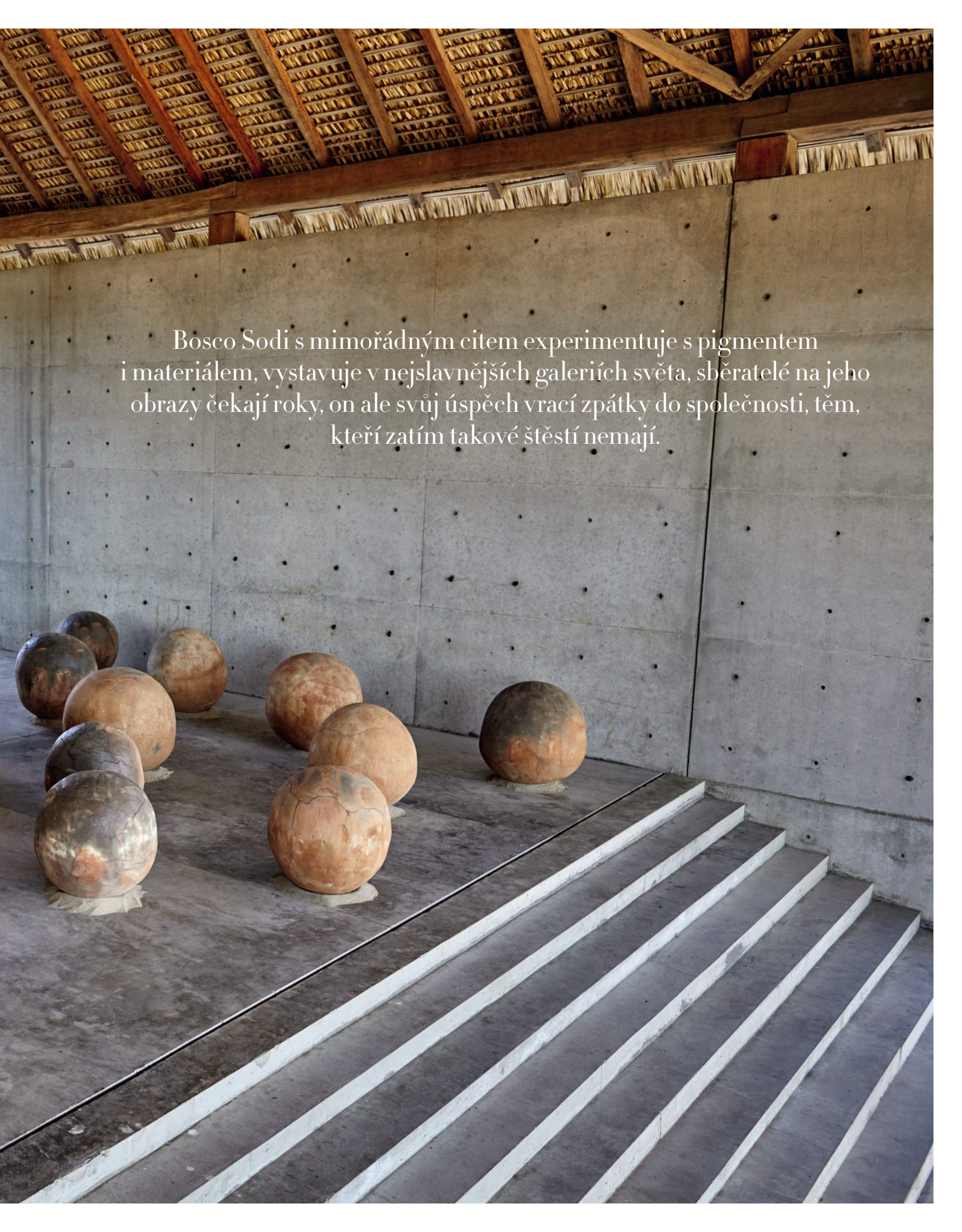
Tato trojí nedostupnost nemovitostí se odráží v ceně – zjednodušeně řečeno, částky, které člověk platí za byt či apartmán v Česku, zaplatí i v Zermattu – jen si namísto korun musí dosadit švýcarský frank, přičemž aktuální kurz se pohybuje zhruba kolem 26 korun za frank.

Podola a skupina kolem něj si i tak dobře uvědomují, že realitní trh v Zermattu je sice náročný, poptávka je ale velká. A tím, že se on sám v průběhu let stal „místním“, najednou otevírá cestu i českým investorům. „Chceme postupně investovat do dalších nemovitostí, a tak Zermatt Kollektiv vydává finanční nástroje a je otevřená partnerům z celého světa,“ popisuje další plány společnosti. Jedním z nich je mimochodem také vybudovat velký hotel v centru města, v jehož přízemí by byly ukázky tradičních řemesel, včetně sklářské dílny. ■

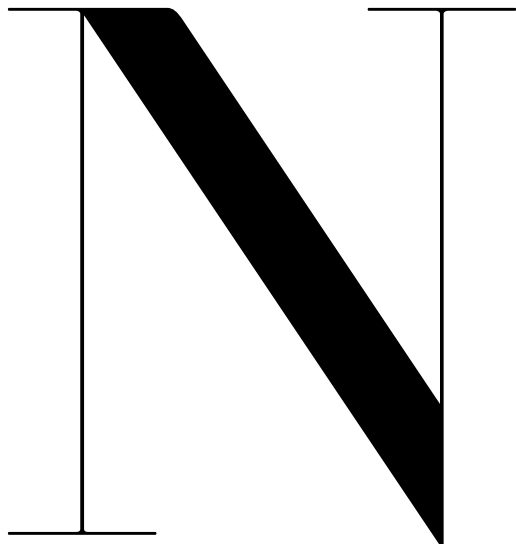
KRÁSA *nedokonalosti*

Text: Gabriela Marešová – Foto: Studio Bosco Sodi

Objekty z hlíny, které tvoří Bosco Sodi v mexické Casa Wabi, kde má studio a kam zve na rezidenci začínající umělce.

Bosco Sodi s mimořádným citem experimentuje s pigmentem i materiálem, vystavuje v nejslavnějších galeriích světa, sběratelé na jeho obrazy čekají roky, on ale svůj úspěch vrací zpátky do společnosti, těm, kteří zatím takové štěstí nemají.

Na hladinu řeky Hudson se na konci jara jemně opírá slunce. Stojíme na jejím brooklynském břehu, za zády máme dlouhé skladovací haly z oranžových cihel a přímo před námi výhled na sochu Svobody, kolem které čas od času projede trajekt některé z dopravních linek spojujících New York a New Jersey. To nemá každý. Až na ty, kteří si tady pronajali některou z velkorysých prostor s velkými vraty.

Jedním z nich je i Bosco Sodi, významný mexický umělec, který se sem přestěhoval před patnácti lety a měl štěstí, že byl ve správnou chvíli na správném místě. „Přesunuli jsme se sem i s rodinou z Madridu, pronajali si na jeden rok dům nedaleko odtud, a jak jsem tady každý den projížděl kolem, tak jsem se jednou zeptal chlápka, který tu hlídá, jestli se náhodou něco neuvolnilo. A on že ne, ale odkázal mě na dalšího člověka, kterému jsem na sebe nechal telefon. On se opravdu druhý den ozval, že by pro mě něco měl!“ začne hned vyprávět. V té době prý zrovna uzavřel spolupráci se slavnou Pace Gallery, pro kterou připravoval výstavu, a potřeboval tak větší prostory, aby mohl nerušeně tvořit.

S úsměvem nás bere dovnitř. Ve vzduchu jsou cítit barvy, na podlaze jsou nekonečné, pestré stopy od práce a všude po obvodu schnou díla, která už brzy poputují na výstavy do Koreje, Číny nebo do Prahy, kde se letos od 5. září do 15. října představí i českým sběratelům a milovníkům umění v DSC Gallery.

Získat takového umělce, který spolupracuje s nejvlivnějšími galeristy světa, není jen tak a vědí to všichni, kteří se v oboru pohybují. „Bosco je star se vším všudy. Zastupují ho galerie, které jsou pravidelnými účastníky Art Baselu, jeho nemovitosti projektuje slavný architekt Tadeo Ando, jeho

Tento sloupec: Brooklynské studio umělce na břehu Hudsonu je v prostorách bývalých skladovacích hal.

prezentace na Benátském bienále byla v minulém ročníku oceněna jako jedna z nejlepších!“ přibližuje rozměry jeho tvorby Edmund Čučka, ředitel a partner DSC Gallery. „Sběratelé z celého světa čekají na jeho nová díla. Už teď se na nás obrazejí, něco takového jsme opravdu ještě nezažili. Pracovat s Boscem, to je splněný sen!“

Ve své tvorbě se Bosco Sodi soustředí na témata spojená s člověkem a jeho pamětí a se symboly. Vnímá intenzivně struktury a pigment, plátna si sám napíná a rukou na ně nanáší vrstvy barevné hmoty. Pracuje s přírodními materiály a nechává je vyjít na povrch. Věnuje se i práci s hlínou, občas také použije plátky zlata, které objektům přidávají další rozměr. Jeho díla se prodávají za desítky tisíc dolarů, některá ale dosáhnou i na stovky tisíc dolarů.

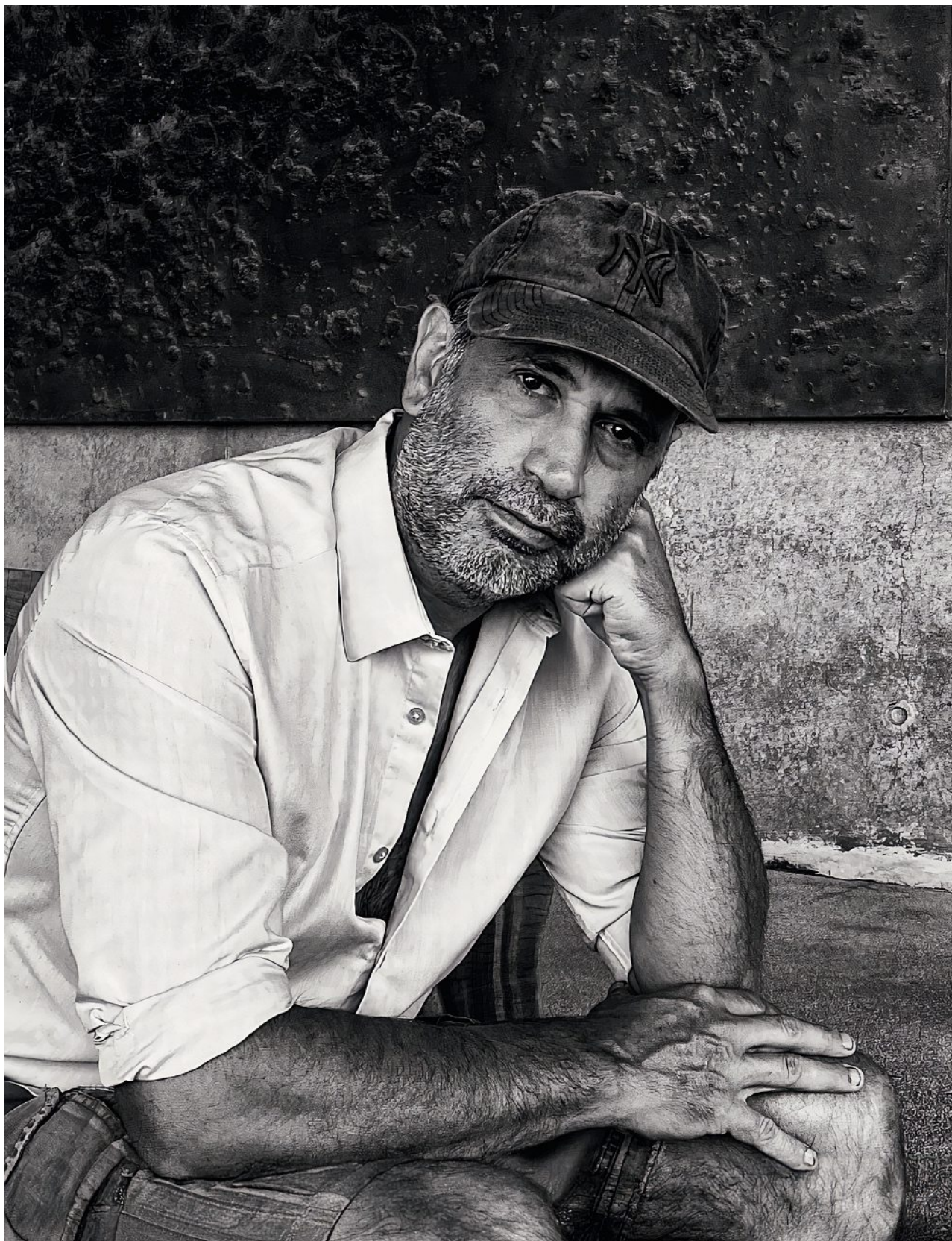
Z jeho chování to není nijak znát. A čím déle si povídáme, tím skromněji působí. Třeba když popisuje, jak mu silná bouře kompletně vytopila studio, kde kromě rozdělaných věcí měl i již prodaná díla čekající na transport. „Bylo tady šest stop vody, ztratil jsem všechno. Vidět to mě hrozně bolelo. Ta voda kolem vás je krásná a já to mám rád, ale je to také jedna z nevýhod,“ připouští Sodi. Takle nešťastná událost ho ale zároveň přiměla přehodnotit tempo, do kterého se propadal. „V té době jsem hodně prodával a najednou jsem musel likvidovat škody po bouři a chodil za svými sběrateli, omlouval se jim a vymýšlel s nimi, co pro ně vytvořím. Všichni to chápali a byli velmi vstřícní. A já jsem si při té příležitosti uvědomil, že musím zpomalit, dát tvorbě víc času.“

Terapie uměním

Vyrůstal v Mexiku v rodině, která měla své úspěšné zástupce v různých oborech. Jeho dědeček byl například významný kardiolog nominovaný na Nobelovu cenu, strýc senátor, tatínek získal doktorát z chemie a maminka je úspěšná terapeutka. Po pradědečkovi má italský pas a příjmení Sodi, jinak ho ale prý s Itálií nic nespojuje. Už jako malý se ponořil do světa umění. Bylo mu šest, když učitelka jeho rodičům kvůli diagnostikované dyslexii a hyperaktivitě doporučila, aby ho zkusili dát na keramiku. Chodil tak do výtvarných kroužků třikrát týdně, ale nikdy ho nenapadlo, že by mohl být jednou umělcem. „Byla to pro mě terapie, učil jsem se dotýkat materiálu, kreslit, míchat barvy. Věděl jsem, že mi tvorba s mou diagnózou pomáhá, ale že bych se tím živil, to mě nenapadlo,“ usmívá se.

Že by se jeho díla mohla někomu líbit, zjistil až později, když se svou manželkou žili rok v Paříži, kde pracovali, a on si jednou šel nechat zarámovat jednu svou kresbu. A když ji vyzvedával, zeptal se ho majitel rámařství, jestli by to nechtěl prodat, že by na to měl kupce. „To bylo poprvé, kdy jsem si řekl, že by bylo hezké žít z toho, co miluju nejvíc, z umění!“ vzpomíná s tím, že na konkrétní ceny si už nepamatuje, nebylo to prý ale moc. Když se přesunuli do Barcelony, tak si zařídil studio a řekl si, že zkusí být umělcem. Sběratelé a galeristé si ho rychle našli a on raketově vystřelil na uměleckou scénu. „Žili jsme tam nakonec asi 10 let, poslední roky jsem hodně cestoval do Berlína, než jsme se tam přestěhovali natrvalo.“ A před 15 lety odešli do New Yorku, toužil žít ve velkém světě umění. „Věděl jsem, že pokud to chci opravdu zkusit ve vyšší lize, musím žít tady. Nejdřív jsme sem jeli na zkoušku na rok,

nevěděl jsem nejdřív ani to, kde mám nakupovat plátna a pigmenty, ale všechno jsem si pozjišťoval a velmi dobře se to rozeběhlo, tak jsme tady už zůstali.“

Experimenty

Když mluví o své práci, je absolutně soustředěný. Popisuje organické materiály, inspiraci přírodou a nekontrolovatelnou nepředvídatost, která ve výsledku vytváří jedinečná díla. „Je to neopakovatelné, přiblížení se k přírodě je moje filozofie, kterou aplikuji při práci s hlínou, když nanáším barvy na obrazy i pytlou, všechno dělám sám, pokud to moje tělo zvládne, nemám žádné asistenty nebo tým lidí, kteří by to dělali místo mě,“ zdůrazňuje. Jak totiž opakuje, pro něj je tvorba terapií, rád si všechno sám míchá a hněte. Potřebuje být na svoje díla napojený, všechno vytvořil sám. Jedinou výjimkou jsou rozměrné obrazy, na které už mu nestačí síly, a požádá někoho ze svých blízkých o pomoc třeba při míchání barvy ve třiceti kbelících.

Co má ale velmi rád, jsou experimenty se strukturou, pigmenty a materiálem, které sbírá po celém světě a pokazké jsou jiné. Do pigmentu tak míchá piliny z nejrůznějších stromů, přidává lepidlo a vytváří hmotu s barvou uvnitř, která postupně vyplouvá na povrch. „Pigmenty nejsou ale jen barvou, jsou pocitem. Já strašně nemám rád recepty na cokoli, takže prostě vezmu pigment, nic neměřím a začnu to kombinovat. Nepotřebuju pravidla na tvorbu,“ odmítá. Na stejném principu si vybírá i pigmenty, občas sáhne automaticky po černé, ale jindy má nejbliž ke žluté, růžové nebo červené.

S životními zkušenostmi a úspěšnou uměleckou dráhou ale věří, že se nesmí soustředit jen na sebe. Nedaleko New Yorku spolu s manželkou založil neziskovku a zároveň umělecký prostor Assembly, kde vystavují díla mladých umělců, aby je v jejich cestě podpořili. Kromě toho založili ještě neziskovou organizaci Casa Wabi, která vychází z japonské filozofie wabi-sabi, vidící krásu a harmonii v jednoduchosti a nedokonalosti. V rámci podpůrného programu zvou na rezidenci začínající tvůrce do jednoho ze tří míst: v japonském Tokiu, v Mexico City a na pobřeží Pacifiku do mexického Puerta Escondida. Zároveň tam pořádají nejrůznější workshopy pro školy i pro děti z místních komunit.

„Když jste úspěšní, nebo prostě jen máte štěstí, tak si myslím, že je hodně důležité, abyste do společnosti vrátili, co nejvíce můžete. Proto jsme Casa Wabi vytvořili. Tohle by mělo být úplně normální,“ zdůrazňuje Bosco Sodi. „Člověk k životu potřebuje jen omezené množství peněz, to ostatní je navíc. Takže podle mě je skvělé tenhle zbytek rozdat tam, kde je to potřeba,“ shrnuje na závěr. Právě mu přijíždí nákladní auto, které si vyzvedává dřevěné bedny s obrazy pro výstavu v Koreji. „Já to mám rád. To napětí před každou výstavou!“ směje se a utíká otevřít vrata. ■

Bosco Sodi se často pohybuje mezi rezidencí, kterou vybudoval pro svou neziskovou organizaci Casa Wabi (foto nahoře a upravo dole) a svým ateliérem v Brooklynu (foto vlevo a uprostřed dole).

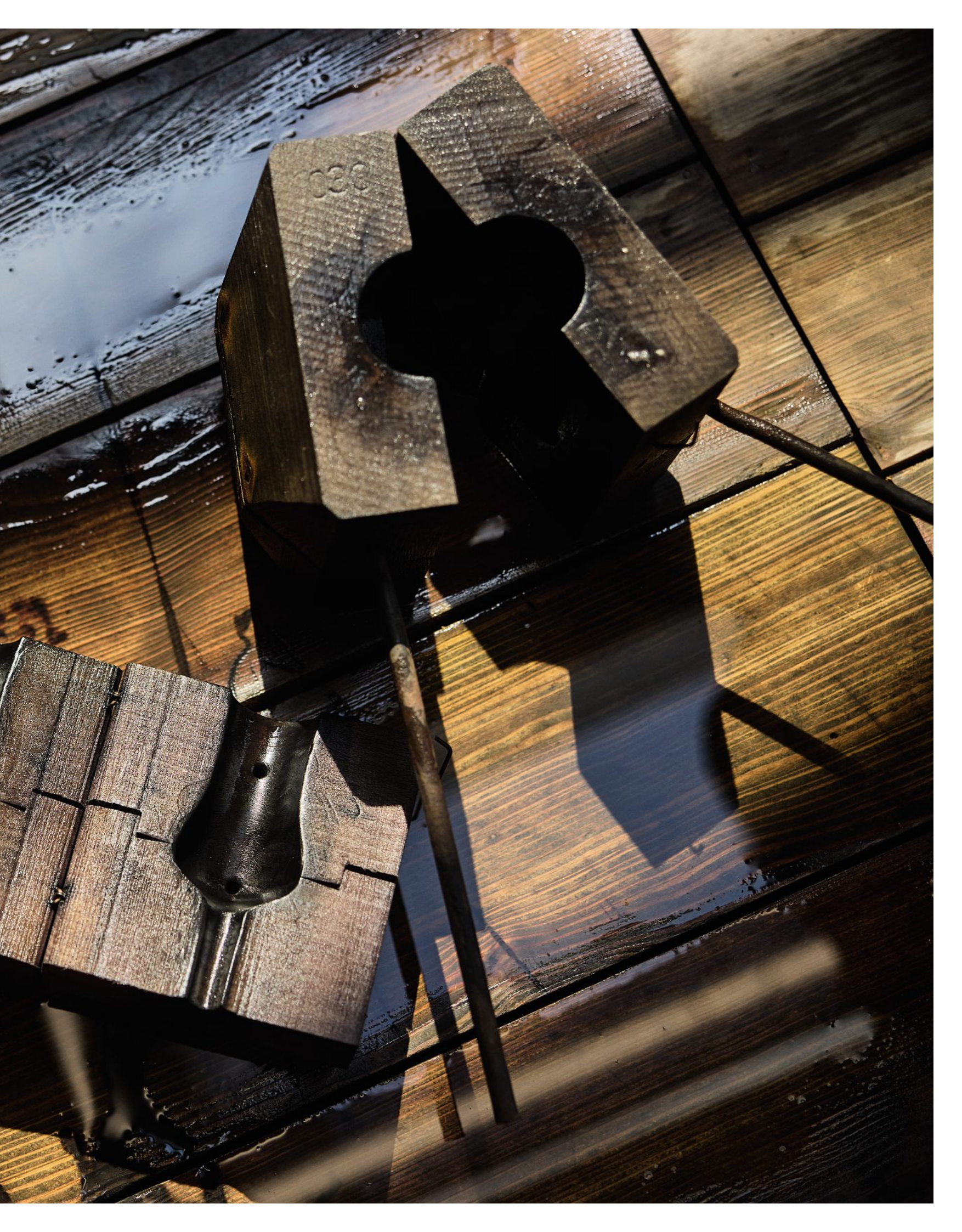

HOTELIÉR, GURMÁN *a sklář*

Text: Gabriela Marešová – Foto: archiv značky

O Adamovi Havlíčkovi jste už nejspíš slyšeli. Nebo o jeho butikovém penzionu Zikmundov, který patří mezi to nejlepší, co na mapě českého hotelnictví najdete. Ke svému statku si nedávno přistavěl sklárnu a fouká v ní sklenice na víno pod kdysi vyhlášenou značkou Izaak Reich, které se rozhodl navrátit její slávu.

V zelených kopcích Chříbských lesů stávala sklárna, kterou znali v celém Rakousku-Uhersku a dodávala sklo i na císařský dvůr. Založil ji židovský podnikatel Izaak Reich v opuštěné huti, kterou si na začátku devatenáctého století koupil od hraběnky Berchtoldové. „Bylo to jen asi 800 metrů tímhle směrem ve Starých Hutích, opravdu kousek odtud,“ ukazuje přes pastvinu Adam Havlíček. „Dodnes tam stojí lípa, kterou vysadili přímo před sklárnou. Proto jsem před tu naši také jednu vysadil,“ popisuje a namíří si to rovnou k ní.

Tady na Zikmundově se zdá, že čas hraje ve váš prospěch. Nekonečné výhledy do panenské přírody, že máte chuť zahodit telefon hluboko do tašky, krávy a ovce, které celý den tráví přezvykáním trávy, koně majestátně se pasoucí poblíž a domácí kuchyně, která vám předvede lokální suroviny v plné kráse a jednoduchosti. K tomu moderní design a vybavení, na kterém se nešetřilo.

Havlíček ze starého stavení bývalé hájenky vytvořil místo, o kterém se mluví už od jeho otevření před téměř deseti lety. V tomhle kraji vyrostl a tady se také rozhodl zůstat a vrátit své rodné hroudě pozornost i svou péčí.

Od začátku věděl, že všechno musí být perfektní, takové, jaké by si to jako host sám přál. A protože je zároveň velký gurmán, sázka na gastronomii a víno byla jasná. Jako malý totiž často trávil prázdniny s babičkou, průvodkyní pro cestovní kanceláře, která si ho tak vzala s sebou třeba na dva měsíce do Cannes – tam také ochutnával první delikatesy a tam si zvykal na mimořádně kvalitní kulturu stravování.

Požehnání

Že žije ve sklářském kraji, věděl, až později se k němu dostal příběh Izaaka Reicha a jeho syna Salomona, kteří vybudovali svého času největší sklárnu v Rakousku-Uhersku. A protože vždycky toužil vyrábět nějaký produkt, který by si lidé zamilovali, rozhodl se, že velký příběh rodiny Reichových znovu ožíví.

„Říkal jsem si: máme skvělé skláře, tak pojďme obnovit značku a udělejme z ní světovou. Umíme dělat nejlepší tenkostěnné sklenice,“ tvrdí. Začal tak pátrat v historii, aby se o Izaaku Reichovi a jeho sklárně dozvěděl co nejvíc. „Byli to patrioti, monarchisté, kulturně to byli moravští Němci. Během druhé světové války ale téměř všichni zemřeli v koncentračních táborech a ti zbylí si změnili jméno. Vypátral jsem ale jednoho praprapravnuka, který žije v Londýně pod jménem Richards,“ vypráví o osudu rodiny.

Než však nový projekt rozjel, vydal se na hřbitov v Bzenci, kde je Izaak Reich pohřbený. „Měl jsem pocit, že od něj musím získat pro svůj nápad nějakým způsobem požehnání. Nevěděl jsem ani, kde přesně ten hrob je, šel jsem intuitivně pořád rovně, pak jsem se otočil a stál jsem přímo před ním. Byl to zvláštní pocit...“

Ke spolupráci povolal ty nejlepší ve svých oborech. Logo sklárny vzešlo ze Studia Najbrt, minimalistické nelepené kartonové obaly sestavil pan Činčera a na první edici sklenic nazvané Linden, podle lípy, která stávala už před původní sklárnou, pracoval rok a půl spolu s vinařstvím Gala a designérem a sklářem Ronym Pleslem.

V samotné sklárně s tavicí pánvovou pecí pracují tři skláři a další dva by měli brzy nastoupit. Pracovní prostředí a pod-

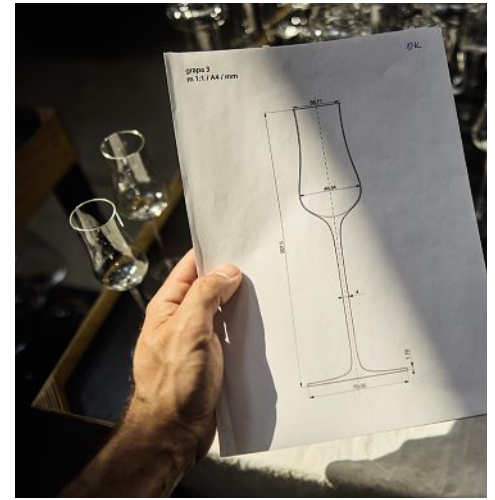

mínky jsou pro majitele stejně důležité jako ty osobní, proto je všude čisto, dostatek prostoru a na obědy chodí společně do kuchyně penzionu.

„Jsmo maličci, počítáme s produkcí okolo 25 tisíc kusů ročně. Každý den vaříme směs a jednou týdně tavíme. Všechno se od chlapů učím. A protože jsem na konci řetězce, kde hodnotím výslednou kvalitu, tak každá sklenka, která tu vznikne, projde pod mými rukama,“ zdůrazňuje s tím, že malinké bublinky, které se sem tam objeví, neznamenají, že je výrobek kazový. „Všechno to je ruční práce, každá sklenka je tak svým způsobem unikátní a nenajdete dvě stoprocentně stejné. Jsou to umělecká díla.“

Do budoucna by ale Havlíček rád vyvíjel další řady přímo s vinařstvími a nedívá se přitom jen po českých a moravských vinohradech. „Chtěl bych připravovat značkám sklo na míru jejich vínu, tak aby v nich chutnalo co nejlépe. Ideální tvar sklenice dokáže z vína vytáhnout vůně a tóny, které byste jinak nikdy nerozpoznali.“

Koneckonců sám je svým zákazníkem, proto vyrábí jen to, co by si sám koupil. A jak skromně podotkne, je velice náročným zákazníkem, který vždycky hledá „něco navíc“, a tady jeho filozofie se propisuje do celého jeho Zikmundova, od pastvin přes hotel i kuchyni až po jeho vysněnou sklárnu. ■

První kolekci ručně foukaných sklenic navrhl Rony Plesl. Jmenuje se Linden, podle lípy, kterou si před sklárnou vysadil Izaak Reich.

DIVOKÁ QARTA z *Karlína*

Rozlehlý karlínský brownfield plný starých továrních hal, kde už dávno utichly všechny stroje, měl štěstí. Přišli sem osvícení zahraniční developéři a přivedli s sebou slavného architekta a vizionáře Ricarda Bofilla. A Jiří Řezák s Davidem Wittasskem měli zase štěstí, že se stali jeho českou architektonickou spojkou.

Text: Gabriela Marešová – Foto: David Turecký, BoysPlayNice – Vizualizace: Studio Monolot

P

Protínají dlouhé bloky domů a vytvářejí průchody a zkratky, do kterých pouští zcela přirozeným způsobem lidi. Ujíždějí na detailech a ctí své řemeslo jako kompletní profesi od znalosti materiálu až po kreativní práci při navrhování. Identifikují objekt a začlení ho do živého organismu místa či města. Boří všechny vzorce, aby je znovu vyskládali tím nejvíc funkčním způsobem, tak jako se jim to podařilo na pomezí Invalidovny a Karlína.

Na atypickém lichoběžníkovém pozemku mezi dvěma silnicemi architekti z Qarty spolu s developerem Marcelem Souralem postavili Fragment, nájemní bytový dům v různých výškách složený ze stejně velkých modulů. Mluvílo se o něm hlavně v souvislosti se sochami Davida Černého, které budovu doplnily. S odhlédnutím od toho ale dům přinesl do nevyužívaného místa nový život, rezidenční, komerční a díky nově vzniklému veřejnému prostoru, který navazuje na okolní cesty a nad nímž se efektně propojují hmoty, i život komunitní.

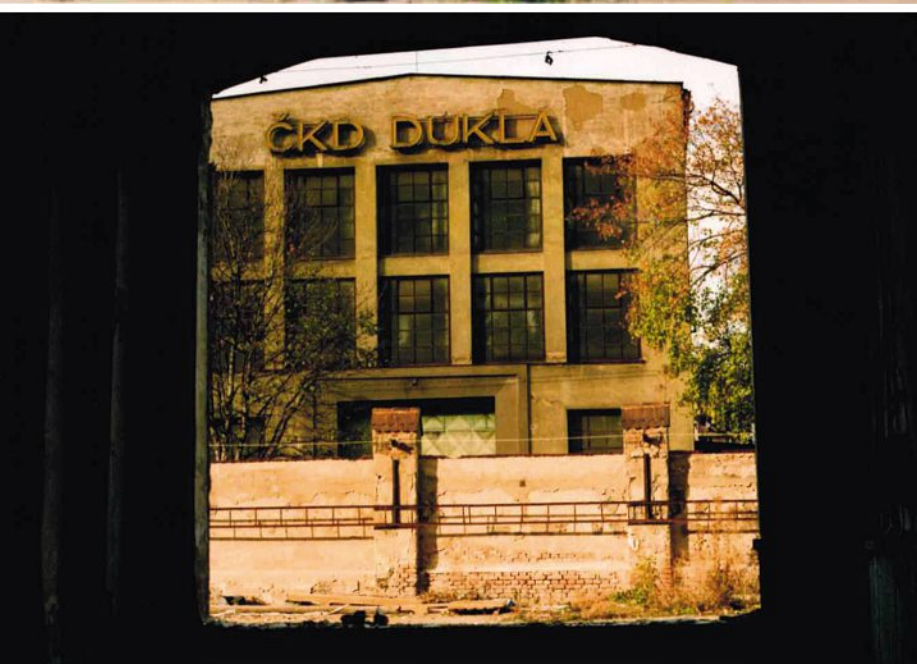
Jiří Řezák a David Wittassek se toho nebojí. Hledají dialog s okolím a věří, že inovativními cestami, které ale vycházejí z původního charakteru budov či místa,lepší život v celém jejich okolí. Kultivují tím veřejný prostor, kde se chcete procházet, žít nebo pracovat, protože se tam prostě budete cítit dobře. To se jim podařilo vytvořit i v Karlíně, kde byli u samých začátků jeho nové výstavby.

Osvícení investoři

Na rohu ulic Pernerovy a Šaldovy stojí zelená budova s nápisem Machine House. Je to bývalá energocentrála, která je dodnes nepřehlédnutelným bodem ve zdejší zástavbě. Byla to jedna z prvních karlínských konverzí, probíhala, zatímco řada okolních parcel a hal byla ještě dlouho obehnána vysokou zdí a jen čekala na svou příležitost.

O pár desítek metrů dál je kotelna a ještě o kousek dál stojí kotlárna, posledních jedenáct let sídlo vydavatelství Economia, a tedy i Hospodářských novin a časopisu PročNe. Newsroom nese rukopis španělského architekta Ricarda Bofilla a patří mezi nejzajímavější na světě. Jestli se tak máme s Karlínem, který od našeho příchodu ušel další velký kus architektonické cesty, rozloučit, není nikdo lepší, kdo by nám o tom, jak se tady

budovalo, mohl vyprávět, než jedni z jeho architektů. Qarta tu od té doby sídlí – právě v přízemí budovy Machine House, kterou rekonstruovala.

Karlín v devadesátých letech a na přelomu tisíciletí nebyl tím nejpřívětivějším místem ve městě a od toho, jak se v něm žije nebo pracuje dnes, se dost lišil. „Bylo to tu takové špinavé, žilo tu spoustu lidí v obecních bytech s regulovaným nájemným a rozhodně to nevypadalo, že by se sem některá firma chtěla přestěhovat,“ vzpomíná Jiří Řezák. Spolu se svým kolegou Davidem Wittasskem byli tehdy přizváni ke skupině developerů okolo Serge Borensteina, Hanse Jörga Bruna, Charlese Butlera a Petra Soukupa jako český partner architektonické kanceláře Ricarda Bofilla a pomáhali vypracovat masterplán pro celou oblast.

„Já pocházím původně z Ostravy, tak mi byl Karlín svým způsobem povědomý a sympatický, hezký,“ podotkne Řezák a začne vyprávět o devadesátkách, kdy jen pár minut od luxusního centra Prahy najednou stáli uprostřed industriální zóny, která ale tepala zvláště zajímavou energií. V té době neměli srovnání se světem, kde se podobné průmyslové oblasti města, včetně přístavů nebo nádraží, postupně přepracovávaly na byznys i bydlení.

„My jsme to fakt neznali, neměli jsme se čím inspirovat. Bylo ale neuvěřitelné sledovat ty ostřílené developery z ciziny, kteří o tuhle lokalitu vytvořili obrovský společenský zájem, pořádali tu koncerty a další kulturní akce. Opravdu to tady toužili změnit, ne tím, že by ho zbourali a postavili znovu, ale chtěli zachovat jedinečný genius loci tohoto místa,“ zdůrazňuje architekt a otáčí se na kolegu Wittasska a začínou vzpomínat, jak je jejich nehrané nadšení pohltilo. Jak sem sami chtěli přivést lidi, kteří tu budou pracovat a třeba jednou i žít. A co nejdřív sem přesunuli svoji kancelář, prý aby byli blízko stavbě. „Moje žena Martina, která je s námi spoluzakladatelka studia, to nesla ze začátku špatně, nechtělo se jí z Vinohrad, kde fungovalo všechno. Já jsem se tady ale cítil hrozně dobře,“ usmívá se Řezák.

Wittassek pochází z Opavy, k Řezákovým se připojil v roce 2002 a rovnou do největšího projektu, na jakém kdy pracoval. „Vždyt tady najednou bylo celé území, ještě takové s potenciálem opravdu vytvořit živoucí čtvrť! Mě na Karlíně zaujalo jeho příznivé měřítko. A struktura, kterou si udržel. Třeba na Smíchově, tam postavili velké nákupní centrum a tím vlastně zneprůchodnili jeho okolí. Neříkám, že je to dobře nebo špatně, ale trvalo pak dlouho, než na to navázali něčím dalším,“ konstatuje Wittassek a jako příklad uvádí Corso Karlín, kde tovární areál dřív zabíral celý blok, oni ho ale prořízli širokou ulicí pro pěší s platany a tím zase o něco zmenšili měřítko a budovy tak působí víc lidsky.

Proříznout blok

Nový Karlín se občas datuje k povodním z roku 2002. Říká se, že Karlínu pomohly povodně, že ho „vypláchly“ a začalo se konečně budovat. Podle architektů ale ve skutečnosti stoletá voda proces obnovy rozsáhlého území zpomalila.

Masterplan pro Karlín se začal kreslit už v roce 1998, během tří let byl hotový a v roce 2002 byl změněný územní plán. „Zkušenosti investorů, kteří vedli hezké veřejné diskuse o potřebě obnovy a kteří do Karlína přivedli Bofilla, to byl základ úspěchu. Věděli, že je potřeba to celé udělat dobře. Mělo to

Karlínský newsroom, kde Economie strávila jedenáct let, navrhlo studio Ricarda Bofilla.

drive a vůbec jsme o tom nemuseli diskutovat deset patnáct let, jako je tomu teď," krčí rameny Řezák s tím, že ve společnosti tehdy převládala chuť něco dělat, zlepšovat.

„Všichni to chtěli. Třeba Corso i mělo stavební povolení vyřízené za šest měsíců! A teď průměrná délka jeho získání v Česku je pět a půl roku! Jak se ale někam nastěhují lidi, tak jim najednou začne vadit, že nevidí do zeleně, že tudy jezdí moc aut, přitom v Karlíně jsme ukázali, že to jde udělat dobře a rychle. Je to příklad kultivované krásné urbanizace nebo rekonverze městské čtvrti, kde se všechno podařilo, protože lidi spolu uměli komunikovat a nevyvolávali zbytečné, složité diskuse.“ Zároveň oceňuje práci pražského Institutu plánování a rozvoje (IPR), kde hodně dbají na komunikaci a tím znesnadňují proces negace.

Poměrně snadno ale získali stavební povolení pro Fragment, první úvahy probíhaly v roce 2017 a loni bylo kompletně hotovo. „Bylo to dobře vykomunikované. A je to výjimečná stavba, která se paradoxně i snáz prosazuje,“ vysvětlují. Teď opět s Trigemou pracují na obnově celého okolí stanice metra Invalidovna, kde vyrostou tři nové budovy s nájemním a colivingovým bydlením. „Máme mraky nápadů a každý projekt velmi pečlivě obhajujeme,“ tvrdí.

Kromě toho pracují na rekonstrukci zimního stadionu v Opavě, staví developerské projekty pro Pentu nebo KKCG a posledních sedm let mají na stole i projekt prvního mrakodrapu v Česku – funkcionalistického Domu Radost na Žižkově, který je zapsaný na seznamu kulturních památek a který

před lety koupila rodina Valových, majitelů společnosti Siko. „Chceme ho oživit, najít mu novou funkci a opravit ho tak, aby tu byl dalších třeba sto let. Je to sice ikonická stavba, na kterou si nechtějí milovníci architektury nechat sáhnout, na druhou stranu nemůžeme zavírat oči nad katastrofálním stavem budovy. Musíme dodržovat normy, které jsou jiné, než byly v třicátých letech,“ tvrdí Řezák. Už karlínské Corso jim ukázalo, že jedna kvalitně navržená budova dokáže odstartovat rozvoj celé čtvrti. „Stačilo vytvořit průchod a lidi ho začali používat, přišel retail a celé okolí rázem ožilo. A na Žižkově to může fungovat stejně. Ale i ze spolupráce se studiem Ricarda Bofilla jsme se naučili trpělivosti. Takže víme, že všechno má svůj časový rámec, nic nejde uspěchat.“ ■

David Wittassek (vlevo) a Jiří Řezák jsou autory návrhu domu Fragment, který zdobí sochy od Davida Černého (nahore). Posledních sedm let chystají rekonstrukci funkcionalistického mrakodrapu Domu Radost (dole).

Zdravě jíst, hýbat se a dostatečně odpočívat. Proč ano?

Zdravý životní styl není jen módním trendem, ale zásadním krokem k dosažení dlouhodobé pohody a vitality. Toho názoru je i Andy Štěch, nutriční koučka a fitness influencerka, která pečuje nejen o své vlastní zdraví, ale i o zdraví svých klientů. Na Instagramu navíc motivuje ke zlepšení životního stylu statisíce svých fanoušků. V tomto článku vám s její pomocí poskytneme pět jednoduchých odpovědí na to, proč byste na zdravé praktiky měli říct ano i vy.

Proč dbát na kvalitní spánek?

Spánek je často podceňovaným, ale nesmírně důležitým faktorem pro regeneraci a celkové zdraví člověka. Zdravý spánek však není jen o tom, jak dlouho spíte, ale také jak dobře spíte. Alespoň hodinu před spaním proto zkuste například omezit modré světlo a postupem času naučte své tělo usínat a vstávat ve stejnou dobu. „Jak kvalitní byl můj spánek sleduji na hodinkách Huawei Watch Fit 3. Ráno se vždy podívám, kolik času jsem strávila hlubokým spánkem nebo kolikrát jsem se například během noci probudila,“ dodává Andy.

Pomocník k dosažení cílů

Odpověď na otázku „Proč ano?“ je tedy jednoduchá. Jednoduché však nemusí být své návyky začít měnit a dát se na cestu ke zdravému životu. Značně vám však na ní mohou pomoci chytré hodinky Watch Fit 3, které sledují všech pět jmenovaných aspektů. Tento model hodinek si vychvaluje i sama Andy, která pomocí nich sleduje především svůj spánek, kroky a tepovou frekvenci.

Proč jíst pestrou stravu?

Vyvážená strava bohatá na ovoce, zeleninu, celozrnné produkty, bílkoviny nebo zdravé tuky, poskytuje tělu potřebné živiny pro správné fungování. Ale co když nevíte, po jakých konkrétních potravinách sáhnout? „Jde o to konzumovat takové potraviny, které kdysi pěstovali nebo vyráběli naši prarodiče a nemuseli je balit do obalů a psát na ně dlouhé seznamy složení, které ani nepřečtete,“ zjednodušuje široký výběr Andy. Zlatým pravidlem tak je vyhnout se ultra zpracovaným potravinám a dbát na to, aby váš jídelníček byl pestrý a vyvážený.

Proč se denně hýbat?

Pohyb by měl být nedílnou součástí našeho každodenního života. Pravidelná fyzická aktivita pomáhá udržovat tělo v kondici, zlepšuje kardiovaskulární zdraví, podporuje imunitní systém a přispívá k psychické pohodě. Udělejte z pohybu něco, co je součástí vašeho každodenního života, ať už v jakékoliv formě a míře. Rozhodně neplatí pravidlo, že musíte hned začít zhurta. „Začněte postupně a přidávejte. Tělo je adaptivní stroj, který si rád zvykne na postupné přidávání zátěže,“ souhlasí Andy.

Proč je třeba hydratace?

Vaše tělo je zhruba z 60 % tvořeno vodou. Denní příjem tekutin ovlivňuje naši energii, koncentraci a celkovou pohodu. Když pijete dostatečně, vaše tělo je schopno lépe regulovat teplotu, transportovat živiny a vylučovat toxiny. „Nemyslete si, že litr vody denně uspokojí potřeby vašeho těla a všechny procesy budou fungovat správně. Pokud s tím máte problém, stáhněte si aplikaci, která vám bude připomínat, že máte pít. Nebo si kupte pěknou láhev, ze které můžete pít podle chuti a dejte si ji před oči,“ doporučuje Andy.

VRIS

LÉTO PLNÉ
p(r)ozitkářství

Text: Ondřej Elsner – Foto: archivy restaurací a architektonických studií

Vezmeme vás na cestu kolem světa. Od Mexika přes Evropu až po daleké Japonsko. V hledáčku nám utkvělo osmero nově otevřených hotelů a restaurací, jež byly stvořeny pro vyznavače pravého požitkářství, milovníky gurmánských kreačí a náročné globetrottery, které nic jiného než pět a více hvězdiček neuspokojí.

CRÈME DE LA CRÈME

Nespokojíte se s málem a vyhledáváte pouze prominentní pohostinství té nejvyšší kvality? Máme pro vás zaručený tip, na jehož vytvoření se podílely skutečně těžké váhy. Za mrakodrapovou architekturou čerstvě otevřeného třicetipatrového hotelu Lana v Dubaji stojí slavná kancelář Foster + Partners, hotel patří do exkluzivní sítě Dorchester Collection, interiéry vytvořilo opěvované pařížské duo Gilles & Boissier a v hotelu najdete nejen první Dior Spa ve Spojených arabských emirátech, ale také unikátní sbírku pěti desítek uměleckých děl na zakázku od místních i světových umělců. Třešničkou na dortu všeobjímajícího luxusu jsou pak pohledy na stále se měnící centrum Dubaje i přilehlou pouštní krajinu.

www.dorchestercollection.com

V PLAMENECH

Už samotný vstup do restaurace BarKar v malajském Kuala Lumpur naznačuje, že nejde o obyčejný podnik. Hosty vítají klenuté oblouky připomínající ústí jeskyně, lemované stoly topného dřeva. Celý koncept podniku se točí kolem primitivního způsobu komunitního vaření na ohni a jeskynní interiéry byly inspirovány starověkými pecními jámami. Zemité terakotové odstíny, kruhový barový pult vyrobený z červeného travertinu i plyšové sedací soupravy jsou abstraktními interpretacemi elementární síly tepla a ohňových plamenů. Právě gurmány uspokojí chef's table ve tvaru písmene U z šedého travertinu, jenž pojme až dvacet hostů, nebo soukromý jídelní pokoj, připomínající organický kokon.

www.barkarkl.com

V LŮNĚ PŘÍRODY

Za mlhou hustou tak, že by se dala krájet, v srdci hor a bambusových lesů rurální čínské oblasti Anji se vznášá podivuhodná stavba. Shelter Floating Hotel od amsterodamské praxe More Architecture je usazen na roštu z ocelových sloupů a už z dálky ho definuje klikatá střecha, vykukující nad zeleným porostem. Pouhých osmnáct pokojů má celoplošná okna orámovaná bílým kovem a nabízí panoramatické výhledy do panenské krajiny. V nejvyšším patře hotelu najdete místnost pro jógu, snídaňovou zónu a hotelovou restauraci, všechny v samostatných prosklených blocích, takže se hosté nejdříve musí pohybovat venku a nadýchat se čerstvého horského vzduchu, aby se k nim dostali ze tří hotelových schodišť a výtahových jader. V přízemí hotelu pak nesmíte minout majestátní bazén s bělostným sloupovím.

www.more-architecture.com

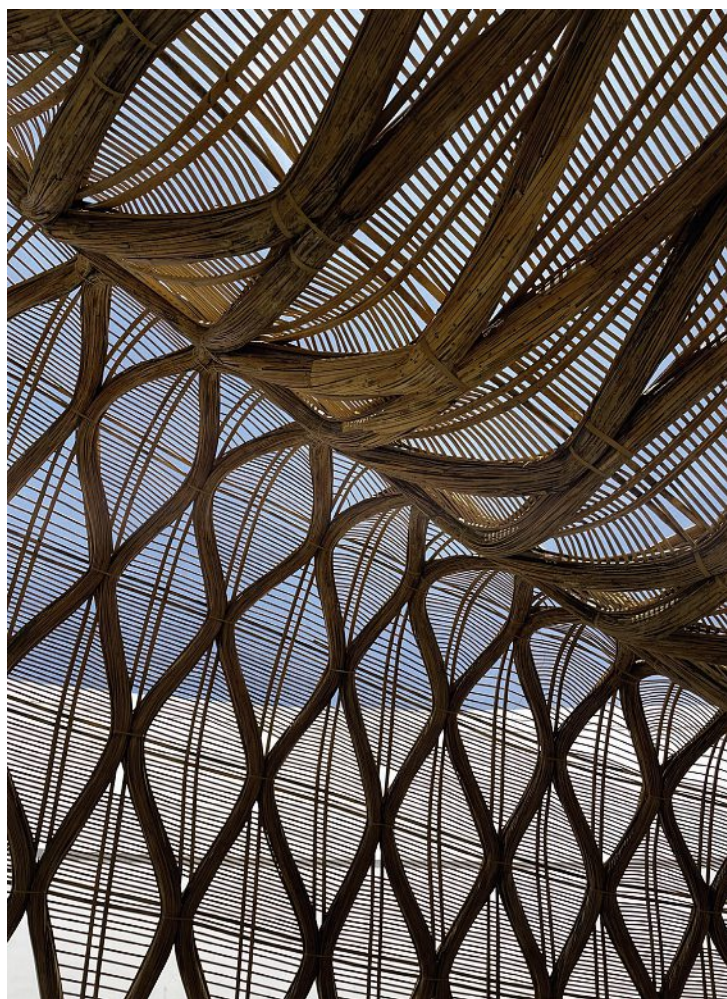

DLAŽDIČKY

Pro nově otevřenou pobočku kaváren Blue Bottle Coffee v japonské Nagoji nashromáždilo místní studio Keiji Ashizawa Design tisíce a tisíce keramických talířů a hliněných plátů z proslulé lokální zeminy, kterými doslova obalilo interiéry podniku. Vznikly z nich nástěnné i visací lampy a především řezané obkladové dlaždice, jež v různých úrovních a v různém designu definují prostor kavárny. Kromě obložení stěn je totiž studio použilo k ohraničení míst k sezení a vytvořilo z nich také centrální, dlaždicemi osázený stůl, který funguje jako středobod harmonického, zemitého prostoru o rozloze 311 metrů čtverečních.

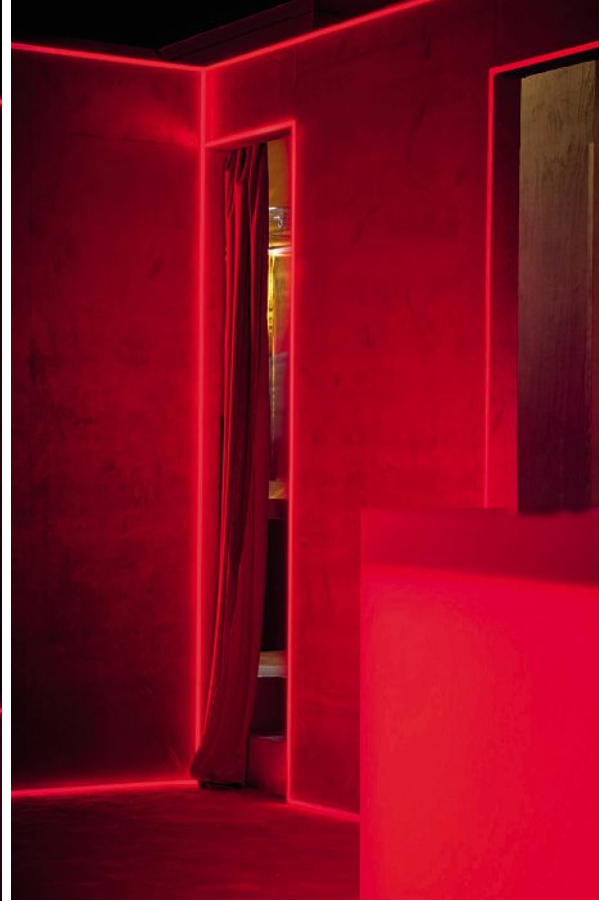
www.bluebottlecoffee.com

MEXICKÉ MANGROVY

Na nejnovější nemovitosti skupiny The Edition renomovaného hoteliéra Iana Schragera v mexickém státě Quintana Roo spolupracovaly společnosti Architecture Studios Edmonds International a Rockwell Group. Vystavět hotel Riviera Maya v Kanai trvalo sedm let, protože se nachází na masivním mangrovovém pozemku o rozloze 200 000 metrů čtverečních podél dvou mil tropické pláže. Série lineárních budov se šikmými fasádami je současnou interpretací nedalekých starověkých mayských pyramid, přičemž všechny objekty hotelového komplexu jsou postaveny nad terénem tak, aby nenarušovaly chráněný ekosystém.

www.editionhotels.com

RUDÉ INTIMNO

Noční klub Silencio NYC otevřel mezi newyorským Times Square a Hell's Kitchen a po vlajkové lodi v Paříži je druhým podnikem, jehož interiéry náleží do hutně smyslného univerza režiséra Davida Lynche. Privátní atmosféru vytváří použití rudého světla, plyšových kobereců, těžkých sametových závěsů a červených textilních tapet se zlatými akcenty. Třpytivý taneční parket opticky zvětšují zrcadlové stěny, ve výklenku úřaduje DJ a zbytek nezbedného programu se odehrává v privátních saloncích.

www.lesilencio.com

V BARVÁCH JIHU FRANCIE

Hong Kong je město, které skutečně nikdy nespí. A právě zde znovuotevřel hotel Lanson Place, které se nachází v srdci metropole na Causeway Bay. Projekt z roku 2005 prošel rozsáhlou rekonstrukcí a představuje se s novou tvář, kterou vytvořil renomovaný designér Pierre-Yves Rochon a jeho studio PYR, známé svými interiéry ve Waldorf Astoria v Beverly Hills, St. Regis v Římě a George V v Paříži. Celkem 188 pokojů, apartmá a šest penthousů se převléklo do nekompromisně romantické barevné palety Azurového pobřeží a zhlíží se ve stylu art deco.

www.lansonplace.com

SUŠENKY A ZASE SUŠENKY

V roce 2013 po několika měsících experimentování ve své malé kuchyni, cukrářka Vera Van Stapele zajásala, protože vytvořila opravdu speciální sušenku. Tmavé čokoládové těsto, zvenku upečené dokrupava a plněné polotekutou bílou čokoládou, se stalo základem úspěšného podnikání, kdy se každý den čerstvě napeče a prodá na 3000 sušenek. Za interiéry nového podniku v Amsterdamu s jedním prodejním artiklem stojí místní Studio Modijefsky, jež vytvořilo tradičně honosnou městskou pekárnu vídeňsko-francouzského stylu plnou dřevěných obkladů, historizujících sloupů a mramorových prodejních ploch. Otevřeno je od deseti od rána až do chvíle, kdy se prodá poslední cookie.

www.vanstapele.com

Ženy investují konzervativněji, ve výnosech ale muže předstihnou. Další generaci klientů si vzděláváme

Text: Markéta Hronová, foto: HN – Honza Mudra

Jejich finanční majetek se pohybuje nad třiceti miliony korun, na většinu z nich to ale na první pohled nepoznáte. Luxus, který by si mohli dovolit, nijak nevyhledávají. I tak ale vyhledávají speciální služby, aby o svůj majetek mohli správně pečovat a třeba ho také předat další generaci. Klienti privátního bankovníctví někdy potřebují zvláštní péči a v Komerční bance se o ně stará Dita Pasquier, které v kariéře pomáhala znalost francouzštiny.

Pocházíte z učitelké rodiny, jak jste se dostala k francouzštině?

Nastupovala jsem krátce po revoluci na gymnázium, kde maminka učila. Měla jsem němčinu a musela jsem si vybrat druhý jazyk. Chtěla jsem angličtinu, ale maminka mi říkala: učí ji přeucené ruštinářky, vezmi si raději francouzštinu se zkušenou učitelkou. Poslechla jsem, a byla to dobrá volba. V podstatě všechna zaměstnání jsem získala díky znalosti francouzštiny. Mrzí mne, že se v Česku diskutuje zrušení výuky druhého jazyka. Připravíme tím další generace o možnost učit se krásné cizí jazyky a kulturně i ekonomicky nás to poznamená.

Kam jste směřovala po gymnáziu, rovnou do Francie?

Ne, studovala jsem mezinárodní obchod na Vysoké škole ekonomické, z jazyků němčinu a francouzštinu, angličtinu jsem se učila po večerech. Už tehdy jsem ale na částečný úvazek pracovala pro francouzskou firmu a později pro advokáta a soudního tlumočníka z francouzštiny. Bylo mi pětadvacet, když jsem měla na vizitce ředitelka a vedla pobočku CzechInvestu v Paříži. Francouzi na mě koukali trochu udiveně, ale já se nenechala vyvést z míry.

Jaký byl život v Paříži?

Jako bezdětná a svobodná jsem tehdy měla pocit, že mám hodně volného času, tak jsem se vrhla na večerní studium na Sor-

bonně. Zároveň si pamatuji na Francouzi velmi oblíbené pikniky. Naučila jsem se jíst krvavé steaky, mořské plody i jejich pověstné šneky a zamilovala si marocké tajiny, které dodnes vařím rodině.

Jak jste se dostala do Komerční banky?

Po návratu z Paříže jsem chtěla přejít do soukromého sektoru. Začínala jsem jako bankovní poradce pro korporátní klienty a firmy, které často vlastnily francouzské nebo jiné zahraniční společnosti. Než přišla nabídka převzít řízení týmu privátního bankovníctví, vystřídala jsem několik manažerských pozic, hlavně v korporátním bankovníctví. Byla to velká změna, užívám si, že jsem v kontaktu s klienty, řídím skvělý tým, a mohu pracovat i s francouzštinou díky spolupráci s týmy privátního bankovníctví v Sociétés Générale.

V čem jsou klienti privátního bankovníctví jiní?

Je těžké z nich udělat nějaký průměr, každý je originál a má jiné potřeby. Máme určitou typologii. První typ odpovídá manažerům z 90. let. Dnes je jim kolem sedmdesáti,

často prodali firmu nebo ji předali dětem. Druhý typ jsou mladší podnikatelé mezi 35 až 55 lety. Buď to jsou ti, kteří převzali majetek po rodičích, nebo majitelé společností podnikajících v IT, e-commerce, nanotechnologiích a podobně. Také sledujeme chování žen, kterých máme v portfoliu kolem 15 procent. Vidíme určité rozdíly třeba v tom, jak investují. Často jsou konzervativnější, ale statistiky ukazují, že v dlouhodobém horizontu předstihnou ve výnosech muže.

Pracujete nějak i s dědici majetku?

Ano, říkáme jim Nextgen. Děláme pro ně vzdělávací programy Nextgen Academy, abychom je informovali o investování na kapitálových trzích, do nemovitostí, převodech majetku a podobně.

Co klientům privátního bankovníctví nabízíte navíc?

Samozřejmě špičkové bankéře, probíráme s nimi různá investiční řešení, buď klientovi doporučujeme, jak spravovat portfolio, nebo nám rovnou svěří prostředky a podle toho, jak má nastavený profil, s nimi pracujeme. Právě ve správě portfolio dlouhodobě porážíme benchmark trhu. Umíme financovat nemovitost v zahraničí a nebo nákup soukromého letadla. Myslím, že jsme unikátní i v tom, že často kombinujeme korporátní a soukromé riziko našeho klienta a dokážeme ve financování udělat hodně zajímavé struktury.

Zajímají se klienti privátního bankovníctví o udržitelnost?

Snažíme se přinášet i udržitelné investiční produkty, i u nich klienti stále vyžadují rozumné výnosy. Vnímáme, že se o udržitelnost zajímají mladší klienti a ženy. Myslím, že to bude jeden z dalších trendů budoucnosti.

Vy sama vzděláváte rodinu ve finanční gramotnosti?

Děti dostaly k desátým narozeninám účet, kartu i mobilní bankovníctví, aby se naučily hospodařit s penězi. Syn mě překvapil, když za mnou přišel, nebylo mu ještě ani 13 let, jestli bych za něj nemohla investovat část kapesného. Ale nevzdělávám jen své děti, v rámci projektu Bankéři do škol chodím přednášet i studentům. Také tam vidím, že se studenti zajímají o investice a sami jsou často aktivní, třeba v kryptoměnách.

Text vznikl ve spolupráci s Komerční bankou.

SLEZANÉ *na zteči*

Text: Michael Mareš – Foto: Jiří Zerzoň

Vždycky někde svítí slunce, říkají manželé Zuzana a Pavel Kollárovitsovi. Jejich venkovní nábytek patří k tomu nejlepšímu, co se na světě v tomto oboru vyrábí. Z Opavy míří designová křesla, sedačky či stolky do centrál Chanel a Bulgari, sídla UEFA či karlovarského Puppů.

Byla to trošku záhada. Po letech snažení konečně přišla od pořadatelů Salone del Mobile, nejprestižnější designové přehlídky světa, souhlasná odpověď: Můžete u nás vystavovat. Proč zrovna teď? Pavel a Zuzana Kollárovitsovi, manželé stojící za opavskou značkou Todus, krčí rameny. „Asi jsme je ukecali,“ říká Pavel Kollárovits. Do Milána přivezli svůj špičkový venkovní nábytek, kterým z pozice menšího hráče konkurují nejlepším světovým značkám. Čeští vystavovatelé jsou tam stále výjimeční. Pravidelně na Salone del Mobile od nás jezdí jen sklářské firmy a Ton a letos i Ravak.

Pro Todus vytvořilo stometrovou milánskou expozici belgické Studio Segers, o jehož důležitosti bude řeč později, a do cela postavilo impozantní sestavu sedačky Dongo. Výrobky opavské firmy byly vidět i na zahradě Palazzo Isimbardi v rámci instalace Lasvitu, později oceněné jako nejvíc nezapomenutelné ze všech.

Kollárovitsovi si od Salone del Mobile hodně slibují, i když je jim jasné, že se efekt projeví až při opakovaných návštěvách. „Je to nejlepší místo, kde být vidět, má celosvětový dosah. Tohle prezentaci ani sociální sítěmi nedohoníte – u nábytku je potřeba mít možnost si na to sednout a sáhnout,“ odkazuje Kollárovits k venkovním křeslům, sedačkám, stolům, židlím, taburetům, lehátkům a dalším výrobkům, které poměrně nenápadná firma vyrábí v Opavě a posílá je odtud do celého světa. Třeba do Lausanne, do centrály fotbalové asociace UEFA. Nebo do pařížských kanceláří Chanel či římských Bulgari. Najdete je i v mnoha hotelech: v Mandarin Oriental v Ománu, karlovarském Puppju či na opačné straně republiky v Miuře či Perku.

Dnes je z toho roční obrát 80 milionů korun a úspěšná rodinná firma, která se do současné podoby vyvinula tak trochu z donucení.

Když totiž Bohdan Krmášek, otec Zuzany Kollárovitsové, společnost zkrájel 90. let s německým partnerem založil, šlo o jeden z mnoha porevolučních podniků těžících z technických dovedností, výrobního fištrónu, levné práce a lukrativního německého trhu za humny. Tak vznikaly velké série tuctových židlí či lehátek s nízkou přidanou hodnotou, které se po kamionech vozily do německých hobbymarketů. Jenže pak globalizace pokročila a lacinou výrobu převzala Čína. Na začátku nového milénia tak přišel čas se buď přizpůsobit, nebo zmizet do byznysového zapomnění.

Příklad české cesty za úspěchem

„Všechno, co vyrábíme, si děláme sami od A do Z: kovovýrobu, čalounění, lakování, šití. Plyne z toho naše zásadní výhoda: flexibilita a krátké dodací lhůty,“ vypráví Pavel Kollárovits, když mě provází po fabrice na severním předměstí Opavy. Dříve se tu vyráběly armatury, dnes tu kličkujeme mezi nerezovými konstrukcemi sedaček a uskladněnými pytli se speciální mlihtanovou pěnou.

Jeho manželka Zuzana o kousek dál ukazuje košatý, a přesto srozumitelný sortiment Todusu: 10 kolekcí, které se ovšem rozeběhnou do široké palety možností díky různým barvám a látkám. „Celkem máme okolo osmi tisíc kombinací, které si můžete navolit,“ dodává.

Byznys Todusu roste s tím, jak bohatne nejen česká společnost a čím dál víc lidí tak dbá na to, jak vypadá samotný dům i jeho nejbližší okolí. V poslední době k růstu pomohl i covid, kdy lidé zavření doma začali zvelebovat dům – i zahradu. Na druhou stranu po odeznění pandemie se spotřební poptávka s inflací

a makroekonomickou nejistotou ochladila a na hospodaření firmy začaly tlačit zvýšené náklady na energie a mzdy. „Ruční práce je drahá a pořád to stoupá,“ obhajuje Kollárovits cenotvorbu Todusu – například třímístný gauč Dongo začíná v základní variantě na 175 tisících korunách a ve větším provedení se snadno dostane přes půl milionu. Polohovací lehátko je za 50 tisíc korun a jídelní stůl za 135 tisíc.

Nahoru vyletěly i ceny klíčových materiálů: dřeva, oceli, hliníku či nerez. Todus bere nerez a keramické desky z Itálie, lak v Belgii, látky v Dánsku, vnitřní pěny ve Španělsku... „Všichni dodavatelé jsou jen z Evropy,“ zdůrazňuje Kollárovitsová s tím, že se firma ohlíží nejen na udržitelnost, ale i na to, aby materiály vydržely na zahradě v dešti a větru klidně 20 let.

Díky funkčnosti a designové kvalitě si Todus získal za necelé dvě dekády v branži respekt. „Todus představuje dobrý příklad možné cesty české firmy za mezinárodním úspěchem. Na začátku byla kovodílňa a dobré řemeslo, potom přišla druhá generace, odvaha, důvěra a trpělivost. Je to pohádka o chytré a tvrdé práci,“ říká David Řezníček, majitel designového obchodu Konsepti a jeden z nejvýraznějších průkopníků dobrého vkusu u nás, který před pětadvaceti lety stál u zrodu Designbloku.

Inspirace z Karibiku

Celá pohádka začala, když se Bohdan Krmášek, vystudovaný strojař zaměstnaný v jednom JZD nedaleko Opavy, po revoluci pustil do podnikání. Dal se dohromady s německým obchodníkem Fritzem Müllerem a společně se pustili do výroby slunečníků, židlí a dalšího zahradního nábytku. Fungovalo to podle jednoduchého modelu: v Česku výroba, v Německu prodej.

Opavská fabrika chrlila kvanta výrobků, jenže po přelomu milénia bylo jasné, že s levnou asijskou konkurencí nelze soupeřit. V roce 2007 se proto Krmášek rozhodl obrátit kormidlo směr design a produkty s vyšší přidanou hodnotou. Tak se zrodila značka Todus. Jméno odkazuje na divokou přírodu, konkrétně

na malého ptáčka se zelenou chocholkou žijícího na karibských ostrovech – ostatně i názvy jednotlivých kolekcí venkovního nábytku mají ptáčí jména.

Pro vznik firmy byl klíčovou postavou průmyslový designér a nositel několika ocenění Red Dot Award Jiří Španihel. Právě u něj se zrodila první kolekce a začala se okolo ní stavět nová byznysová budoucnost.

Do ní i do rodinného příběhu tehdy naplno vstoupil Pavel Kollárovits, manžel Krmáškovy dcery Zuzany. Potkali se v Londýně, kde Zuzana studovala a Pavel pracoval v consultingu. „Tři roky jsme tam žili, ale zároveň jsme věděli, že až přijdou děti, budeme se vracet domů,“ popisuje Kollárovitsová. Ona sama coby posluchačka King's College, obor mezinárodní bezpečnosti, neměla ambice vést firmu. Naopak její manžel se do ní svým vzděláním a dovednostmi hodil – vystudoval zahraniční obchod a měl blízko k marketingu. Obojí bylo zapotřebí, protože s budováním značky i vlastního obchodního oddělení Todus začínal od nuly.

V Česku o designový a dražší zahradní nábytek nebyl tehdy valný zájem, takže svou pozornost Krmášek se svým zetěm upřeli zprvu do západní Evropy. Především do Francie, protože to tam Kollárovits ze studií dobře znal a měl i výhodu díky znalosti francouzštiny.

Pomalé pronikání na západní trhy urychlil jeden přelomový moment z roku 2015, po krátké spolupráci s vyhlášeným designérem Alexanderem Gullerem, který tvořil například pro Ton, se Todus spojil s belgickým Studiem Segers, jejichž design má ve světě velký zvuk. „To byl pro Todus klíčový moment,“ přitakává Řezníček. „Vznikly s nimi nejen první kolekce, ale i skvělý styling, fotky a katalogy.“

Kollárovits se zpětně usmívá nad tím, jak do té doby vypadaly webové stránky či katalog produktů, které si dělali svépomocí doslova na kolena. „Občas se nám v zahraničí smáli, že náš katalog v kroužkové vazbě vypadá jako hasičský kalendář. I tak se nám dařilo získávat zákazníky, ale šlo to ztuha,“ říká. Ve spolupráci se Studiem Segers nešlo jen o design, ale i o know-how, jak proniknout na západní trhy a konkurovat tam zavedeným firmám, jako jsou značky Dedon, Tribu nebo Royal Botania.

Už je to naše

Léta platilo, že Todus jako značka patří pod firmu H-H výroba. To se ovšem nedávno změnilo a firma i značka se spojily do nové entity. Podíl německých dědiců po Fritzevi Müllerovi odkoupila rodina už loni. Momentálně tak drží ve firmě jedenapadesátiprocentní podíl, zbytek patří opavskému podnikateli Daliboru Fajkusovi, který kapitálově vypomohl v době padajícího obrátu, když se firma snažila odpoutat od hobbymarketových zakázek.

Loni na jaře převzal vedení firmy Pavel Kollárovits a od tchána zakladatele si s manželkou koupili podíl ve vlastnické struktuře. „Todusu a jeho dalšímu směřování věříme,“ říkají.

Po letech pocovidového propadu se letos firma opět nadechuje k dobrým číslům. Tržby by se měly dostat někam k rekordním 80 milionům z roku 2022 a v plánu je mnohem víc. „Chtěli bychom se dostat na 150 milionů v horizontu tří až pěti let,“ přibližuje Kollárovits s tím, že by to znamenalo – i díky Milánu – najít zákazníky na dalších kontinentech a vykrýt sezonnost. Venkovní nábytek se tradičně prodává především na jaře a v první půlce léta. „Pomohlo by nám to lépe zvládat výkyvy v poptávce. Vždycky někde svítí slunce. Když ne v Evropě, tak třeba v Austrálii!“ ■

REVOLUCE V KLENOTNICTVÍ: DIAMANTY Z LABORATOŘE

Již Marilyn Monroe říkala, že diamant je nejlepší kamarád každé ženy. Obliba šperků s diamanty je tradiční a určitě jen tak nepomine.

Těžené diamanty jsou extrémně drahé a jejich těžba devastuje životní prostředí. A i když jsou považovány za stabilní investici, jejich pořízení je spojeno s vysokými náklady a omezenou likviditou. Pro získání jednoho karátu diamantové suroviny (0,2 gramu) musí být vytěženo v průměru 250 tun horniny. V afrických zemích, kde se diamanty těží nejvíce, způsobily ozbrojené konflikty a občanské války zkázu a utrpení milionům lidí. Díky fascinující moderní technologii se mohou tyto krvavé diamanty stát minulostí.

Řešením jsou laboratorní diamanty, které jsou čisté a udržitelné. Nejedná se o zirkony ani žádné „fejky“. Lab-grown diamanty jsou po chemické, strukturální i optické stránce zcela identické jako diamanty těžené. Mezinárodní organizace Federal Trade Commission potvrdila již v roce 2018, že lab-grown diamanty jsou fyzikálně (nejtvrdší nerost), chemicky (čistý uhlík) i opticky (brilanci) identické s těmi těženými.

Lab-grown diamanty se od těžených liší hlavně způsobem vzniku. Zatímco klasické

těžené diamanty vznikly v hloubce zemské kůry, lab-grown diamanty jsou vytvořené člověkem. Výroba probíhá v kontrolovaných podmínkách, proto je jejich vnitřní struktura a čistota vlastně často dokonalejší než u těžených.

**LAB-GROWN DIAMANTY
NEJSOU ŽÁDNÉ ZIRKONY,
SVÝMI VLASTNOSTMI
PŘEDČÍ I TY TĚŽENÉ.**

V současné době se využívají dvě metody výroby. Zjednodušeně by se dalo říci, že jedna simuluje extrémní přírodní podmínky vzniku těžených diamantů (vysokotlaká vysokoteplotní metoda HPHT) a druhá připomíná téměř až alchymický proces a imituje podmínky vzniku diamantů ve vesmíru (metoda chemické depozice z plynné fáze CVD). Běžně používaný anglický termín „lab-grown“ diamant přímo charakterizuje postupný proces, kdy v obou případech diamanty „rostou“ krystal po krystalu.

S lab-grown diamanty nyní pracují i značky jako De Beers, Chopard, Swarovski či Pandora. V České republice je průkopníkem tohoto segmentu šperkařská značka TIAMI, která své nadčasové klenoty zdobené laboratorními

diamanty představila českým zákazníkům jako první. V jejím čele stojí majitelka a zakladatelka Gabriela Dědičová, jež se netají svou láskou k diamantům i k naší planetě a také ženy ráda motivuje, aby si šperky s lab-grown diamanty užívaly při běžném každodenním nošení jen tak pro radost.

Od založení značky v roce 2019 vznikají pod rukama talentovaných designérů TIAMI pestré kolekce unikátních šperků s lab-grown diamanty prvotřídní kvality. Událostí a příležitostí, které si zaslouží být oslaveny jedinečným šperkem je v životě mnoho. Narozineniny, důležitá výročí, zásnuby, svatba, narození dítěte, studijní úspěchy jako je maturita nebo promoce. V nadčasových kolekcích TIAMI si každý najde přesně ten pravý šperk, který bude navždy vyprávět jedinečný příběh lásky, úspěchu, hrdosti a uznání.

Nejnovějším počinem TIAMI je uvedení kolekce šperků s růžovými diamanty, která vznikla ve spolupráci s Nadačním fondem Pink Bubble. Růžové diamanty symbolizují naději a podporu pro mladé lidi bojující s rakovinou. Tato spolupráce je ukázkou, jak krása šperků může nést hlubší poselství a přispívat k dobré věci.

www.tiami.cz • foto: Lucie Robinson, Kristina Reznik

ZEMĚ, VODA, VZDUCH *a Oheň*

Text: Michael Mareš – Foto: archiv Živili

Na Živili se schoulíte do živlů na čtyři způsoby.
Tohle je špičkový glamping po středočesku.

Text: Gabriela Marešová – Foto: Honza Zima, archiv Michala Bačáka

Voticko nepatří zrovna mezi top cestovatelské destinace u nás. Nejsou to Krkonoše ani Pálava. O to víc tady vyniká místo, které loni zapíchllo na tužemskou mapu glampingu nový špendlík. Jmenuje se Živili a najdete ho v oblasti zvané Toulava, na půl cesty mezi Benešovem a Táborem.

Hodinu jízdy autem od Prahy se vlní krajina plná pastvin, lesů a rybníků. Pokud hledáte klid na dvě tři noci, krásné okolí a spojení s přírodou kousek od metropole, moc lepších možností než Živili nenajdete. Stojí za ním dva čerství třicátníci, životní partneři Lukáš Kuča a Veronika Šedivá. Během covidu si pořídili rozpadlý mlýn Kužel u bývalého panského rybníka a začali budovat místo na víkendové i všední útěky z města. Za pomoci svých blízkých postavili čtyři malé domečky pojmenované Země, Voda, Vzduch a Oheň – každý z nich je spjatý se stejnojmenným živlem.

Země je největší, vejde se do ní až sedm hostů. Vznikla na základech starého mlýna, pod nímž se ukrývaly několik set let staré sklepy. Konstrukce do písmene A žene prosklená čela do výšky, takže se při pohledu z postele cítíte, jako byste se vznášeli nad zemí.

Voda pluje na pontonu uprostřed rybníka a vy k ní musíte na malé pramci doveslovat. Kdy jste naposledy veslovali? Když si ale dáte tu „námahu“, odmění vás okolní hladina pocitem vzácné samoty a klidu. Uvnitř hausbótu je přitom veškeré pohodlí – podlahové topení, plnohodnotná sprcha se záchodem, malá kuchyňka i sauna.

Vzduch je nejmenší, protože je to ve skutečnosti přestavěný kamionový přívěs s proskleným výklenkem. Ten je vystrčený do obory s laněmi síků Dybowského, takže z peřin v noci vidíte hvězdy nad hlavou, ráno pak hned za hlavou tiché sudokopytníky, jak vedle vás nevzrušeně přežvykují.

A oheň? Tenhle domeček vznikl na místě, kde mladí podnikatelé se svými kamarády brali kameny ze starých zdí někdejšího skladu mouky, hezky jeden po druhém, čistili je a zase vraceli na místo. „Bylo to peklo,“ vzpomínají Lukáš s Veronikou, kteří na stejném místě pálili staré trámy ze zbouraného mlýna. I uvnitř nové chatičky najdete plno opálených dřevěných prvků a také krb a soukromé ohniště pro správnou ohnivou atmosféru.

Kde zarůstal mlýn kopřivami

On měl kariéru v pražských start-upech, ona vlastní svatební agenturu. Když se potkali, začali spolu cestovat a pořídili si na to obytnou dodávku RoubenCar. Chtěli ovšem něco víc. Něco vlastního, nemovitého.

Objeli spoustu míst, především v pohraničí, než našli ruinu mlýna, o němž první zmínka pochází z roku 1645. A leží navíc jen pár kilometrů od Veroničinyh rodných Votic. „Moje maminka vyrůstala vedle a chodila sem randit,“ popisuje rodinnou zápletku.

Zkraje roku 2021 dvojice rozpadlý mlýn získala a na podzim začala stavět. A pak to šlo ráz na ráz. Místo, které 15 let jen chátralo, zarůstalo kopřivami a nebyla k němu dotažená jediná síť ani pořádná příjezdová cesta, se během dvou let totálně proměnilo. Většina prací se totiž dělala svépomocí, díky rodině, kamarádům a známým. „Ve Voticích spoustu lidí známe, navíc tu seženete všechny profese, včetně potápěče,“ říká Veronika, která stejně jako Lukáš opustila své původní zaměstnání.

A nešlo jen o pomocné ruce, ale i o peníze. Na co už nestačila hypotéka a osobní úspory, tam pomohla půjčka od rodiny, která ve Voticích provozuje i známou restauraci a sportovní centrum Tsport. Díky tomu se mohly na Živili vybudovat všechny čtyři domečky najednou a v dubnu 2023 spustit ostrý provoz. „Táta se zachoval skvěle, i když byl na začátku největší skeptik, říkal, že jsme blázni,“ vzpomíná Veronika. „Ovšem dnes je náš největší ambasador,“ přidává se Lukáš.

Konečná cenovka za areál, který se rozprostírá na 33 tisících metrech čtverečních? 22 milionů korun.

Glampingová bonanza

Na vedlejší pastvině krávy, na mezi lišky, v lese srnky, v potůčku raci, v rákosí ledňáček a v rybníku líni, amuři a candáti, které si můžete vylovit a udělat na ohni. Božský klid neobjevené přírody na Živili poněkud kontrastuje s bolestmi na těle i na duši, kterými si Veronika s Lukášem museli při budování tohoto místa projít.

„Fyzicky i psychicky nás to semlelo, bylo to hrozné, ale teď nám to místo energii vrací,“ podotýká Veronika, které se během stavby předčasně – o tři měsíce – narodila dcera. Lukáš zase měsíce bojoval s nekončící bolestí z vyhrězlé ploténky. „Teprve teď se začínáme nadechnout.“

Na svěžím vzduchu, který je tady na České Sibiři někdy až mrazivě čerstvý, to jde dobře. Zájem o Živili je velký a rezervaci je potřeba dělat dlouho dopředu. Třeba nejbližší volný víkend mají v listopadu a na léto hlásí 96procentní obsazenost i přes týden. Do čtyř chatiček se vejde maximálně 16 osob najednou, cena za noc se pohybuje okolo čtyř či pěti tisíc korun.

„Nejčastěji k nám jezdí lidé mezi třicítkou a čtyřicítkou, páry, rodiny i celé party. Šlape to, pomáhá nám blízkost Prahy. Byznysplán vychází,“ pochvaluje si Lukáš s tím, že návštěvníci se často vrací, aby si vyzkoušeli více chatiček. „Někteří je sbírají jak pokémony,“ směje se.

Není divu. Glamping je v Česku dost často víc camping než glamorous, ale Živili s tímhle problémem nemá. Nedělá kompromisy ohledně pohodlí, na které jste zvyklí z domova. Všechny domky mají perfektně dotažené sociální zázemí i podlahové topení. „Zima je sice zážitek, ale diskomfort,“ podotýká k tomu Lukáš a dodává, že kdyby i tak bylo někomu chladno, Země má vírivku a všechny chatičky vlastní saunu.

I vevnitř máte veškeré pohodlí, zabalené do kvalitního zpracování a designu. Nábytek je z Muzzy, povlečení od Lejaan, kávovary z Mocca Masteru, vůně z Perfumed Prague, obklady a dlažby z Keramiky Soukup, okna a dveře z Maskop 99, keramické zásuvky a vypínače od Katy Paty. „Chtěli jsme to udělat pořádně, precizně, aby nám zub času a opotřebení jen přidávaly správnou patinu a Živili vypadalo pořád dobře,“ popisuje Lukáš.

Jste tu sice na samotě, ale návštěvníci hladý netrpí. Ve venkovní kuchyni jsou připravené rančerské dobroty z vedlejší farmy včetně hotovek, místní pastevec dodává sýry a vejčeka a chleba jsou také ze sousedství. Mají tu i řemeslné limonády, nanuky a pivo.

„Chceme, aby si to u nás lidé užili naplno. Glamping v Česku zažívá boom, k čemuž hodně pomohl covid, a snažíme se být dobrým příkladem, jak by to mělo vypadat,“ dodává Veronika s tím, že na Živili už se další domečky přidávat nebudou, přestože místo by tu bylo. „Chceme zachovat krásnou přírodu a klid. To je to, za čím lidé jezdí a vrací se.“ ■

O ŠTĚSTÍ A *43 veteránech*

Motorová pohádka o štěstí, smůle a Oldtimer Expressu, který letos dojel z Prahy až do Athén.

Text: Jaroslav Mašek – Foto: archiv Oldtimer Express

Člověk se prý nemá moc těšit. Aby nebyl zklamaný, aby se nepřihodilo něco špatného. Nesouhlasím. Pokud by se člověk pořekadla držel, měl by život zábavný jak Vídeň o půlnoci a plochý jak Holandsko. Takže jsem se těšil. A moc. Oldtimer Express je akce nadšenců do starých vozů, dobrodruží a také českého byznysu, který snídá benzin, večerí elektrinu roztáčející kola moderních aut a preferuje život a pohyb před ustrnutím. Proto mu patří i partnerství magazínu PročNe.

Letos jeho hlavní organizátor Josef Zajíček, majitel značky hodinek Robot a Mosteckého autodromu, zavelel k cestě do Athén. V roce olympiády v Paříži sympatický cíl a také 2500 kilometrů, které dělily 43 posádek startujících z pražského Technického muzea od Řecka. Smyslem závodu je dojet. Vydržet. Pokračovat i po stovkách kilometrů denně, občas zatnout zuby, často opravovat a hlavně si nonstop užívat kouzla veteránů v místech, o nichž se vám ani nesnilo, že se s nimi jednou podíváte. Nejde o rychlost, jde o prožitky.

A těch prožitků letos bylo opravdu hodně: 520 dvacet kilometrů v první etapě okolo Krumlova až do Klagenfurtu, ve druhém dni příjezd průsmykem Loibl, kdy veterány vyšplhaly do 1067 metrů nad mořem a v chladiči Mini Cooperu byla vařící pára místo vody, a to celé následované večerní jízdou pravidelnosti na závodním okruhu Grobnik kousek od Říjky. Ten byl na pár hodin jen a pouze Oldtimeru.

Třetí den se jelo dál. Přejezd celého Chorvatska a také stará Makarská, kde kombinace jedoucí kolony Trabant, škodovka, osmdesátkové Porsche a Mercedes znovu kreslila atmosféru předrevolučních let, kdy se tady potkával Západ s Východem. Zdejší pobřeží bylo místem znovu setkávání celých rodin rozbitých železnou oponou a přijíždějící auta byla tehdy na první pohled symbolem, jak se komu na každé její straně daří.

Pak další start za Dubrovnikem, Černá Hora, trajektem přes Boku Kotorskou, rychle do Albánie a pak znovu do unie, do Řecka. To vše v jednom dni, přes 600 kilometrů vmláčenými silnicemi, krásnými vyhlídkami, překvapivě dobrými dálnicemi v Albánii a kličkovanou mezi zvědavými policisty. Ti se částečně kochali starými vozy, částečně vybírali zákeřným měřením po dvacetieurovkách na lepší živobytí. A že jim bylo mnohými účastníky přáno.

Rána z čistého nebe

A teď si představte, že tohle všechno absolvujete s osmdesátkou stejně smýšlejících nadšenců. Každý večer nad zaslouženou sklenkou probíráte koně, koníky, náhradní díly a jak vám „to dneska táhlo“, a navíc tam sedíte s partou mechaniků pod taktovkou Tomáše Tochtara, kteří předvádějí šest dní cesty eskamotérské kousky. Když například za jednu noc vymění přetažené brzdy na hipísácké dodávce VW Tí Bully, vyčistí nádrž a karburátor v Tatře 603, opraví spojku v Porsche 911 a ještě si stačí dát pár hodin spánku, aby druhý den mohli začít nanovo. Auta, závady a postavy dosazujte libovolně, jejich služby nepotřebovali opravdu jen ti nejšťastnější, či chcete-li nejpřípravenější jedinci.

Což mě přivádí k tomu, že svou Škodu 110R Coupé po dědovi jsem letos připravoval opravdu poctivě. Přetěsněný karburátor, nový rozdělovač, jarní ladění u dvorního mechanika. Byla v o moc lepším stavu než loni, kdy jsme s ní na prvním ročníku Oldtimer Expressu dojeli až do Istanbulu. A také běžela skvěle.

Cesta posádky PročNe skončila na 1055. kilometru od Prahy, kousek před Spltém.

V cíli v Athénách. Až na dva vozy zvládly všechny veterány cestu dlouhou přes 2500 kilometrů.

Přes jižní Čechy, Linec, Vysoké Taury až k Wörthersee. Plynule šla do otáček, občas trochu klasického přehřívání v kopcích (starší ročníky dobře vědí, že stačí pustit topení), nové pneumatiky spokojeně odvalovaly rakouský, slovinský a nakonec i chorvatský asfalt.

Jenže přišla smůla. Nebo možná štěstí. Asi mix obojího. Jeli jsme před Splitem po prázdné chorvatské dálnici, necelých devadesát v pravém pruhu, slunce nad hlavou, motor pravidelně předl. A pak se čas zpomalil. Rána, pískající pneumatiky, pach spálené gumy. Hodiny na dálnici a konečná v levém pruhu. Rychle z auta ven, benzín teče na silnici. Mladá Chorvatka usnula za volantem a v plné rychlosti nás nabourala zezadu. Do zpětného zrcátka koukám co pár vteřin, ale teď jsem ji neviděl. Pověstná rána z čistého nebe.

Ať to zkrátím. Všichni jsme nakonec v pořádku, i když erku chybí třetina do délky, takže jsme ho letos do cíle opravdu nedostali. Jenže víte co. Don't give up. Auto už je zpátky v Česku a bude se opravovat. A těším se na další ročníky Oldtimeru, i když třeba nepojedu. Lepší je mít totiž zážitek, partu, směr, cestu před sebou a ostatní problémy za hlavou než ustrnulé naleštěné auto v garáži. Zkuste to někdy taky. Vyjet, vyběhnout, vyjít a prostě se jen držet své cesty. Už se zase těším. ■

SBOHEM UHLÍ, *ahoj elektrino*

Tenhle kontrast se povedl. Vyrazili jsme za muzejním industriálem německého Porúří v nejmodernějším neslyšném Mercedesu na baterky.

Text: Eva Srpová – Foto: Eva Srpová, archiv značky

Monumentální uhelné věže bývalého důlního areálu Zollverein se tyčí nad uhlazenou stříbrnou skořápkou EQE SUV, které s jemným bzukotem projíždí kolem plynojemů, spletenců železných trubek a kalových nádrží. Že jsou u sousedů na elektromobilitu připraveni daleko lépe než u nás, dokazuje i to, že hned u hlavního vstupu do někdejšího obřího průmyslového centra, které ve své době patřilo mezi největší doly na světě, stojí celá řada nabíjecích stojanů. Návštěvníci, kteří stejně jako my zatoužili prozkoumat Porúří, industriální kolébku Německa, si tu mezitím mohou elektrické auto pohodlně nabít. A není jich vůbec málo.

Mercedes investuje do elektromobility ohromné částky a má tak aktuálně nejširší nabídku elektrických modelů ze všech evropských automobilek. EQE SUV konkuruje třeba Audi Q8 e-tron či BMW iX, a jak napovídá samotný název, jde o SUV variantu vycházející z elektrické verze třídy E, tedy EQE. Verze je dokonce šest, testovaný kousek 350 4Matic má pohon všech kol a baterii s využitelnou kapacitou 90,6 kWh. Výrobce slibuje, že ujede na nabití až 518 kilometrů.

Z Prahy je to do Essenu pořádný kus cesty. Pro tenhle Mercedes to ale není žádný problém, krásná kabina dokáže posádku hýčkat, i když v ní musí trávit dlouhé hodiny. Nechybí tu všechny hi-tech vymoženosti, včetně promítání prvků virtuální reality v navigaci. K pohodlí přispívá i systém aktivního potlačování hluku a akustická skla.

EQE SUV navíc potěší tím, že jde skutečně o rodinné auto, které vedle špičkového zpracování a moderní výbavy myslí i na praktičnost. Q tak má slušně prostorný kufr. Škoda jen, že postrádá takzvaný frunk, tedy prostor pod přední kapotou, kam by se daly uklidit kabely.

Porúří jsme nevybrali náhodou. V podstatě tu plynule přejíždíte z jednoho města do druhého, celá oblast je dnes tvořená do sebe srostlými metropolemi: Essen, Dortmund, Düsseldorf nebo Duisburg. Regionu se dřív říkávalo země tisíce ohňů, z hutí tvořících panorama průmyslové krajiny šlehaly plameny na kilometry daleko.

Díky ohromným nalezištům černého uhlí se tu záhy začala vyrábět ocel i železo, oblasti se také přezdívalo zbrojnice Německa. I když je tu černého zlata v zemi pořád hodně, jeho těžba je už nerentabilní, a navíc se průmysl všeobecně ozeleňuje. A tak se z někdejších špinavých průmyslových areálů, kde se nedalo dýchat, dnes stávají inspirativní centra umění a kultury.

Představte si to, ostravské Vítkovice jsou jen malinkatým odvarem toho, co funguje tady v Porúří. Milovníci industriálu by tu měli strávit léto, aby stihli objevit všechna jeho zákoutí. Z dolů a hald jsou dnes veřejné parky, v noci impozantně osvětlené, a z plynojemů působivé galerie s videoprojekcemi. Díky industrializaci se tu originálně řešila dopravní obslužnost, ve Wuppertalu tak musíte vyzkoušet místní způsob hromadné dopravy, nadzemní visutou dráhu, kdy na kolejnici zavěšené vagonky jezdí nad celým městem, včetně řeky, a tak neblokují automobilovou dopravu. Jde o natolik impozantní a unikátní industriální stavbu, že se čas od času objevuje i v různých filmech.

Za návštěvu stojí také Red Dot Design Museum, které se nachází ve zmíněném areálu Zollverein v budově bývalé pětipodlažní důlní kotelny. Umělecky hodnotné předměty kontrastují s industriálním prostředím. A fanoušci aut ocení, že je tu v prostoru zavěšena celohliníková karoserie Audi A8.

Elektrickým autem se nejenom v Porúří, ale po celém Německu cestuje skvěle. I proto, že nabíječec je dost a každý trochu lepší hotel už má k dispozici wallboxy, takže si auto pohodlně nabijete přes noc.

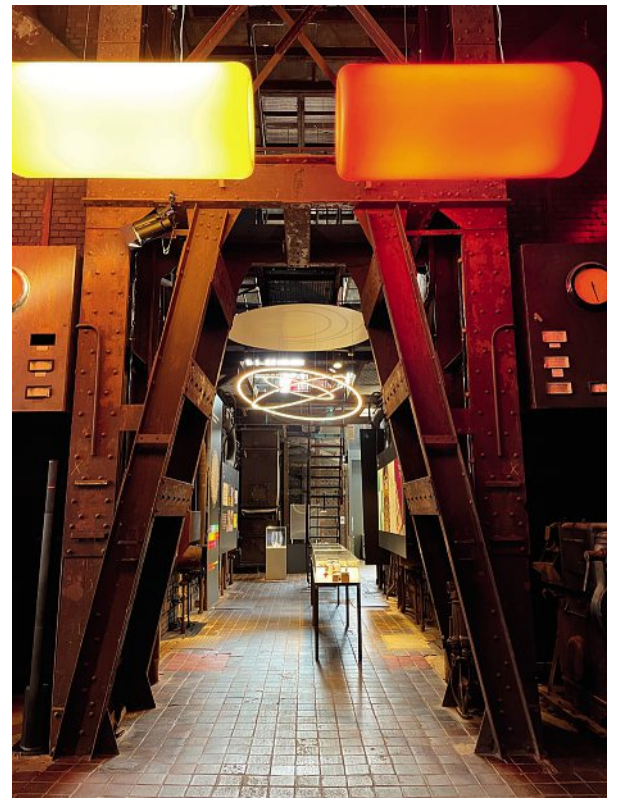
Život s EQE SUV je bezproblémový a elektromobilistovi díky různým promyšleným detailům usnadní život. To, jak funguje celý multimediální systém, prakticky nemá chybu. Že elektromobil spočítá, kolik je potřeba na trase zastávek na nabítí, je samozřejmost. Mercedes ale vidí i to, jak jsou obsazené, a především vám ihned na displeji ukáže, kolik na příslušných nabíječcích budete platit za odebranou kWh. A to opravdu neumí každý elektromobil.

Rychle přepřelánuje trasu, pokud jedete moc rychle a bude potřeba dřívější pauza, a vždy vybere nejvhodnější místa podle vašich preferencí – třeba lepší restaurace – nebo bodu zájmu. Jak v autě samotném, tak především ve skvěle fungující aplikaci také zahlásí, kolik minut stačí na nabíječce strávit, aby načerpaná elektřina vystačila do další zastávky a posádka se zbytečně nezdržovala.

Předehřev baterie, který napomáhá rychlejšímu nabíjení, lze nechat buď automaticky na systému, nebo si ho zapnout manuálně. Vůz se sice nabíjí relativně průměrným výkonem 170 kW, nicméně nabíjecí křivka je plochá, a tak jsme strávili nabíjením na cestách jen pár desítek minut, za půl hodiny zvládne načerpat elektřinu na 80 procent. I kdybychom vyrazili spalovací autem, stavěli bychom na kávu, oběd či jiné důležité potřeby tak jako tak. Při svižnější cestě výhradně po dálnici tak EQE SUV ujede sice jen asi 350 kilometrů, při klidnějším tempu po okresce či ve městě to však bylo o sto vic. Tady je poznat, jak technologický vývoj jde ohromně dopředu, v elektromobilitě obzvlášť. ■

*Technické údaje
Mercedes-Benz EQE
SUV 350 4Matic:*

*Motor: 2x elektromotor
Výkon: 215 kW / 292 k
Točivý moment:
765 Nm
Zrychlení 0–100 km/h:
6,6 s
Nejvyšší rychlost:
210 km/h
Spotřeba: 20,1
kWh/100 km
Objem kufru: 520 l
Cena od: 2 417 580 Kč*

Boutique

„Ten, kdo říká, že za peníze si štěstí nekoupíte, jednoduše neví, kde nakupovat.“ – Bo Derek

Základem ručně šité kabelky Drive bag je vertikálně prošívání teletína s jemnou strukturou a podšívka se dvěma vnitřními kapsami z jehněčí kůže. Monochromatické tělo tašky ozvláštňuje stříbrné kování a zavírací spona.
Cena 4800 eur, prodává PHOEBE PHILO.

Ponořte se do zelené s limitovanou edicí hodinek Aluminium Chronograph Smeraldo. Zelený je gradientní číselník, tmavě zelené jsou ražené indexy s bílými akcenty, zelené jsou i hodinová a minutová ručička. Všechny detaily ciferníku jsou navíc zvýrazněné vrstvou Super-LumiNova pro perfektní čitelnost.
Cena 135 000 Kč, prodává BVLGARI.

Lehký tekutý rozjasňovač Dew-la-la od americké značky Benefit obsahuje hydratační složky, které o pleť pečují po celý den. Produkt je k dostání v šesti odstínech, můžete ho použít samostatně nebo smíchat s make-upem či krémem pro sjednocený zářivý look.
Cena 1140 Kč, prodává SEPHORA.

Přivítejte léto v úpletovém průhledném tílku! Nejlépe vynikne na bílém základu, tedy na košili nebo tričku. Teprve pak dokonale vynikne ombré efekt, jenž přechází z hřejivých béžových tónů do ostřejší žluté.
Cena 1460 Kč, prodává COS.

Vrcholem novinkové šperkové kolekce Lavender Amethyst je prsten z růžového zlata osazený masivním fialkovým amethystem a skrumážemi diamantů na korunce.
Cena 175 845 Kč, prodává ALO DIAMONDS.

Křesílko Narinari vytvořilo pro značku B&B Italia designérské duo Tiziano Guardini a Luigi Ciuffreda. Linie křesla se futuristicky ohýbají, nabízejí drama i eleganci a celkový tvar připomíná složené papírové origami, které se právě trošku otevírá. Cena na vyžádání, prodává KONSEPTI.

Společný projekt značek Nespresso a Pantone je inspirovaný proslulou atmosférou středomořské riviéry. Kávovar Vertuo Pop Pantone nese prvky retra a vy si zamilujete detaily v odstínu mandarinek. Cena 3390 Kč, prodává NESPRESSO.

Opalovací krém na tělo značky Le Rub s minerálními filtry SPF 30 obsahuje také olej z hroznových jader a glycerin pro jemnou, opečovanou a mladistvou pokožku. Voní jako lístky italských rajčat a zelené mandarinky. Cena 1150 Kč, prodává BYSSINE.

Dokonalé sluneční brýle na léto existují. Jsou šňavnatě oranžové a hranaté obroučky z acetátu vyšperkované zlatými detaily na spánkách jsou veselé, hravé a rozhodně udělají dojem na garden party, kde se podává mimosa. Cena 290 eur, prodává LOEWE.

Šátek z čistého hedvábí nese potisk emblému LV Circle, který je dále obklopený uměleckou akvarelovou reinterpretací slavného vzoru Monogram uvnitř přepychového mozaikového rámu. Tento výsostně ženský kousek v korálových odstínech je z kolekce LV By The Pool a všichni po něm toužíme! Cena na vyžádání, prodává LOUIS VUITTON.

Limitovaná edice tisku Květina ve fialové váze zobrazuje obyčejnou žlutou kytku v obyčejné váze. Tímto základním motivem výtvarného umění si Jakub „Masker“ Matuška dává pauzu od své tradičně komplikované tvorby, ve které zkoumá otázku: Jak má člověk být? Cena 9300 Kč, prodává 100KS.

Boutique

Objemný pánský batoh Dior návrháře Kima Jonese patří do letošní podzimní kolekce. Ozvláštňují ho jemně ražené detaily na béžové telecí kůži, nylonové zakárové popruhy a boční magnetické klopy. Na přední straně se pak skví mosazný podpis Dior s povrchovou úpravou z šedivého ruthenia.

Cena 110 000 Kč, prodává DIOR.

Symbolem tohoto léta jsou pro nás ležerní, ve Španělsku vyrobené espadrilky Hermès na 5,5centimetrové platformě. Ornamentálně je opepíná kožený pásek, jenž svými křivkami připomíná ikonickou kreaci francouzského módního domu – náhrdelník Chaine d'Ancre. Cena 16 500 Kč, prodává HERMÈS.

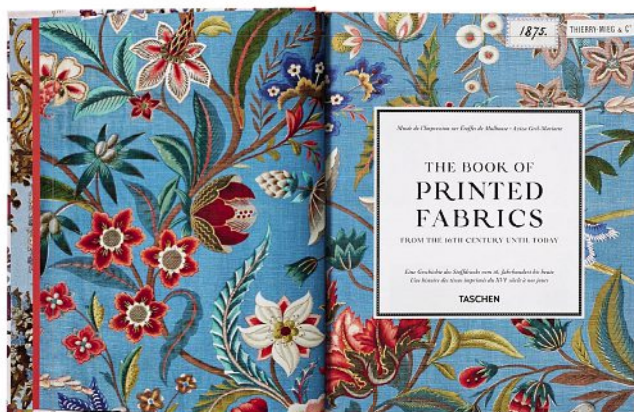
Společnost Beefeater svědomitě následuje celosvětový trend uvědomělého pití a uvádí na trh alternativu bez alkoholu, která zachovává maximální prožitek ikonického suchého ginu s citrusovým, jalovcovým a koriandrovým chuťovým profilem. Cena 499 Kč, prodává PRESTIGE SELECTION.

Po osmi letech spolupráce se švýcarským tatěrem Maximem Plescia-Buchimem představuje značka Hublot nový model hodinek Spirit of Big Bang Sang Bleu Sapphire, jenž vyniká trojrozměrnou architekturou safírového sklíčka, pod nímž se odkrývají útroby hodinkového strojeku. Cena 3 725 000 Kč, prodává HUBLOT.

Porcelánový talíř z kolekce Iittala ze série Taika Sato a s průměrem 22 cm je ideální na servírování kanapek či předkrmů. V duchu letních slavností se na něm objevují motivy sklizně, plodnosti a bohaté úrody, za kterými stojí ilustrátor Klaus Haapaniemi. Cena 870 Kč, prodává TERVE.

Dvousvazková kniha The Book of Printed Fabrics je počtou instituci Musée de l'Impression sur Étoffes, které se přezdívá chrám tkanin. Najdete tu detaily a příběhy více než devíti stovek unikátních látek ze čtyř kontinentů, jež vznikly během čtyř posledních století. Cena 150 eur, prodává TASCHEM.

Limitku letních parfémových novinek Diptyque ozdobil svými kresbami francouzský umělec Alexandre Benjamin Navet. Hydratační tělový sprej obsahuje esenciální oleje z citronové trávy, muškátu a citronového eukalyptu, jež mají schopnost odpuzovat komáry. Jejich výraznou aromatickou vůni pak zjemňují květiny a dotek pízma v základu. Cena 1250 Kč, prodávají INGREDIENTS.

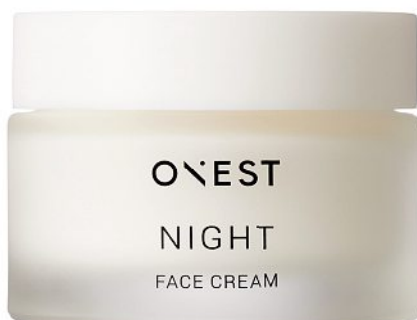
Buďte za hvězdu! Úpletové večerní šaty v odstínu světlého zlata kombinují dlouhé rukávy s rolákem a otevřenými zády. Model vyrobený z viskózy, kovového vlákna a papíru svým vzorem objímá a popisuje křivky ženského těla a rozhodně patří do světel reflektorů. Cena 3390 dolarů, prodává TOM FORD.

Odlehčená verze parfému Chanel N°5 s názvem N°5 L'EAU spatřila světlo světa v roce 2016. Nyní přichází do prodeje v limitované edici a ve flakonu, jež připomíná obléžek nebo ještě éteričtější průzračnou kapku vody. Jak je zvykem, ucítíte citrusy, nadechnuté aldehydy, jasmín, růži, ylang-ylang, vetiver a cedr. Cena 3630 Kč, prodává CHANEL.

I letos vyrukovala značka Levi's s Pride kolekcí, z jejíhož prodeje poputuje 100 000 dolarů jako dar globální organizaci Outright International, která se snaží prosazovat a hájit lidská práva skupiny LGBTQIA+. Jednotlivé modely, včetně denimového klobouku, jsou inspirovány sedmdesátkovými kovbojkami. Cena 1600 Kč, prodává LEVI'S.

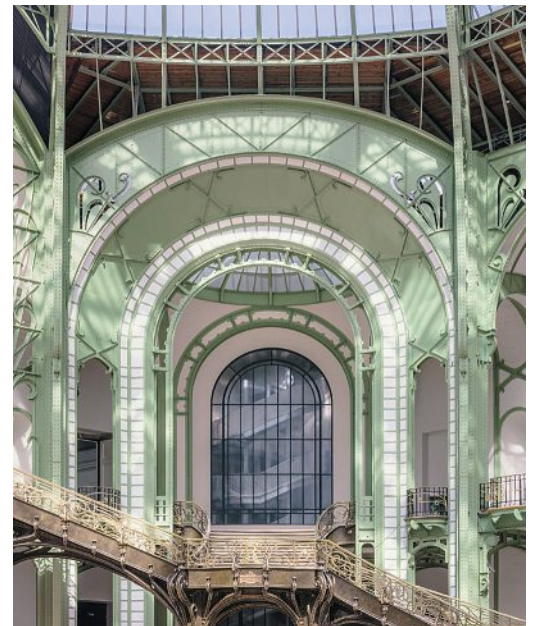

Přírodní noční krém umí zintenzivnit proces hloubkové noční regenerace a detoxikace pleti díky třem druhům sladkovodních a mořských řas. Ty doplňují esence z adaptogenních hub, výživné botanické oleje a másla či fermentovaná kyselina hyaluronová pro kyprou, zpevněnou a mladistvou pleť hned po ránu. Cena 940 Kč, prodává ONEST.

adresář

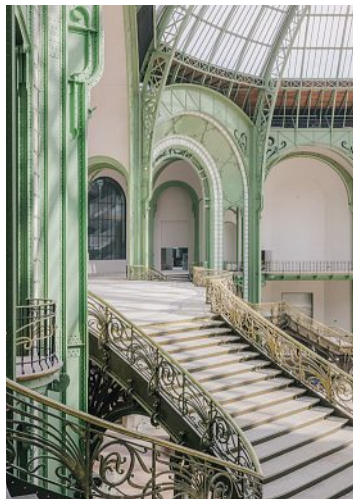
100KS, www.100ks.cz; ALO DIAMONDS, www.alo.com.cz; BULGARI, Pařížská 13, Praha 1, tel.: 222 310 358, www.bulgari.com; BYSSINE, Pernerova 45, Praha 8, tel.: 731 125 210, www.byssine.com; COS, www.cos.com; DIOR, Pařížská 4, Praha 1, tel.: 222 310 134, www.dior.com; HERMÈS, Pařížská 12, Praha 1, tel.: 224 817 545, www.hermes.com; HUBLOT, Široká 9, Praha 1, tel.: 222 317 993, www.hublot.cz; CHANEL, Pařížská 128/22, Praha 1, tel.: 296 677 960, www.chanel.com; INGREDIENTS, Věžeňská 4, Praha 1, tel.: 211 150 159, www.ingredients-store.com;

KONSEPTI, Komunardů 32, Praha 7, tel.: 266 199 452, www.konsepti.com; LOEWE, www.loewe.com; LEVI'S, www.levi.com; LOUIS VUITTON, Pařížská 3, Praha 1, tel.: 221 874 300, www.louisvuitton.com; NESPRESSO, Pařížská 10, Praha 1, tel.: 800 263 333, www.nespresso.cz; ONEST, www.onest.cz; PHOEBE PHILLO, www.phoebephilho.com; PRESTIGE SELECTION, www.prestigeselction.cz; SEPHORA, www.sephora.cz; TASCHEM, www.taschen.com; TERVE, www.terve.cz; TOM FORD, www.tomford.com;

V OLYMPIJSKÉ *formě*

Text: Ondřej Elsner – Foto: archiv instituce

Těsně před začátkem Letních olympijských her v Paříži byla úspěšně dokončena první fáze rekonstrukce ikonického Grand Palais po taktovkou francouzského studia Chatillon Architectes. Není tomu náhodou. Právě zde, v budově, kterou v roce 1900 vystavěli architekti Henri Deglane, Albert Louvet, Albert Thomas a Charles Girault pro účely světové výstavy, se budou během léta konat olympijská klání v šermu a taekwondo.

Prosklená ocelová konstrukce o hmotnosti více než 6000 tun a půdorysem ve tvaru písmene H prošla revitalizací s důrazem na historickou akurátnost, zároveň byly zpevněny ornamentální balkonové konzole a dořešeny únikové cesty, aby se dle současných norem zvýšila kapacita hlavního atria o 60 procent.

Součástí první fáze je i vysazení 60 tisíc rostlin na přilehlých pozemcích, čímž se pavilon znovu napojí na slavnou Champs-Élysées. Nová parková úprava se kroutí po oblých záhonech, jež kopírují ty na nejslavnější pařížské nákupní třídě. Po skončení olympiády bude revitalizace budovy pokračovat, aby se památkově chráněné Grand Palais mohlo s elegancí sobě vlastní naplno vrátit mezi skvosty Paříže. ■

PročNe

Předplatné na celý rok
za 350 Kč [HN.cz/ProcNe](https://hn.cz/ProcNe)

- 6. 9. DESIGN • 18. 10. HODINKY A ŠPERKY
- 15. 11. AUTA A TECHNOLOGIE • 6. 12. VÁNOČNÍ SPECIÁL

ELECTRIC ART EDITION.

Objevte plně elektrické modely
od Mercedes-Benz s atraktivní výbavou
v základní ceně a dopřejte si luxus,
který si zasloužíte.

Zjistěte o edici více:

Mercedes-Benz